

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herriot_James-Zverolekar_jde_do_boje.pdb

PDB Name: Herriot, James - Zvěrolékař jde

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXT

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 3.6.2007

Modification Date: 3.6.2007

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

James Herriot
Zvěrolékař jde do boje

1. kapitola

„Hněte sebou!“ hulákal kaprál. „Tempo, tempo, přidat, přidat!“ Bez jakékoli zjevné námahy svižně docválal dozadu za funicí a hekající řadu vojáků a z tohoto stanoviště nás povzbuzoval. Já byl někde uprostřed, úporně jsem klusal s ostatními a přemítal jsem, jak dlouho to ještě mohu vydržet. Hrudník se mi bolestně rozpínal a lýtkové svaly se bouřily a já se pokoušel spočítat, kolik kilometrů jsme již uběhli. Netušil jsem nic zlého, když jsme nastoupili před ubikaci. Nebyli jsme navlečeni do cvičebního, měli jsme vlněné svetry a štrapáční kalhoty a zdálo se nepravděpodobné, že by nám bezprostředně hrozil jakýkoli teror. Kaprál, veseloučký, miloučký londýnský štráfek, nás očividně miloval, bratrsky a něhyplně. Měl laskavou tvář.

„Tak fajn, kluci,“ provolával, usmívaje se na všech padesát novopečených letců, „proběhneme se trochu po parku – za mnou. Vlevóó v bok! Ve dvojicích poklusééé klus. Ráz dva, ráz dva, ráz dva!“

Tohle se odehrávalo dávno, velice dávno, a my jsme ještě pořád kolotali po londýnských ulicích a nikde nebylo vidět ani kousíček parku. Vždycky jsem se domníval, že jsem v dobré tělesné kondici.

Venkovský veterinář, a navíc z yorkshirské vrchoviny, vůbec neměl možnost nebýt v kondici. Byl v neustálém pohybu: zápolil s mohutnými zvířaty, chodil dlouhé kilometry ke stájím rozsetým po skalnatých útesech – byl muž tvrdý a otužilý. To jsem si myslel.

Ale teď se vtrály připomínky i jiných skutečností. Několik měsíců, které jsem strávil v manželském

soužití s Helenou, bylo přemírou ambrózie a nektaru. Helena vynikala v kulinárním umění a já jsem příliš oddaně vzdával hold jejímu talentu. Odpočinek u krbu v naší mansardové garsoniére byl vůbec ze všeho nejlepší. Snažil jsem se nevšímat si uvolňujícího se břišního svalstva, ochablého hrudníku, a teď se mi to všechno vrací.

„Už to není daleko, chlapci,“ zacvrlikal kaprál zezadu, ale v utýrané skupině nezazvučela žádná struna odezvy. Řekl to už několikrát a přestali jsme mu věřit.

Ted' to zřejmě myslel doopravdy, protože jsme zabočili do další ulice a na jejím konci jsem zahlédl stromy a kovové zábradlí. Úleva byla nepopsatelná: Taktak seberu sílu, abych proběhl brankou, odpočinul si a zakouřil. Setsakra jsem to potřeboval, protože mi nohy začaly vypovídat službu. Proklusali jsme pod klenbou větví, které ještě nesly zbytky podzimního listí, a zastavili jsme se jako jeden muž, náš kaprál však mával rukama a hnal nás dál.

„Pojďte, chlapci, poběhnem po cestičce!“ halekal a ukazoval na širokou udusanou cestu vinoucí se kolem parku.

Civěli jsme na něj. To nemyslel vážně! Vybuchla bouře protestů.

„Ale ne, pane veliteli...!“ „Mějte srdce...!“

Z tváře toho drobného človíčka zmizel úsměv. „Povídal jsem, abyste sebou hodili! Rychle přidat, tempo, tempo... ráz dva, ráz dva.“

Klopýtal jsem vpřed po černé hlíně mezi začouzenými rododendrony a ovadlou trávou a nemohl jsem tomu uvěřit. Všechno bylo tak náhlé. Před třemi dny jsem byl v Darrowby a polovina mé bytosti stále ještě prodlévala doma u Heleny. A další ždíbec mé duše se ohlížel zadním okénkem taxíku na zelené kopce ubíhající za prežovými střechami do ranního slunce. A pořád ještě jsem stál v chodbičce vlaku míjejícího nížinu jižní Anglie a srdce jsem měl čím dál tím těžší.

Do Královského letectva jsem byl uveden na kriketovém hřišti. Kupa formulářů na vyplňování, lékařské prohlídky a výsledek ve formě obrovské hromady výstroje. Ubytovali mě v činžovním domě v St. John's Wood – v bytech, které bývaly přepychové, předtím než odmontovali ozdobná kování a jiné serepetičky. Nemohli však odstranit masivní zařízení koupelen a jednou z našich rozkoší bylo neomezené množství horké vody crčící z kohoutků do báječných van a umyvadel.

Na konci toho prvního hektického dne jsem si zalezl do jedné takové zeleně kachličkované svatyně a namydil se zbrusu novým a hrozně drahým toaletním mýdlem, které mi Helena přibalila. Nikdy potom jsem se už nedokázal tímhle mýdlem umývat. Vůně přivolává vzpomínky na minulé děje a její sebenepatrnější závan mě vracel k té první noci daleko od manželky a k tomu, jak mi tehdy bylo. K tupé, bolavé prázdnotě, která vlastně nikdy nevymizela.

Celý druhý den jsme setrvale pochodovali – na přednášky, k jídlu, k očkování. Já jsem byl na injekční stříkačky zvyklý, ale pro mnoho mých druhů byl pouhý pohled na ně víc, než snesli. Zvlášť když lékař odebíral vzorky krve; jediné mrknutí na tmavou tekutinu plynoucí z jejich žil, a junáci se měkce káceli ze židle, často čtyři až pět v řadě, a pobaveně se culící lapiduchové je odnášeli.

Najedli jsme se v londýnské zoo a pokrmby byly zpestřeny repetěním opic a lvy řvoucími v pozadí. Ale mezi tím byl pochod, pochod, pochod a nové boty týraly přímo pekelně.

Tenhle třetí den to celé pořád ještě vypadalo jako zlý sen. Právě tak jako první ráno mě v šest hodin vzbudil odporný rachot vík z popelnic. Nečekal jsem sice zrovna lesní rohy, ale tenhle kravál byl nesnesitelný. Momentálně jsem však měl jediný zájem, a to abychom oběhli park. Brána byla jen pár metrů před námi a já jsem k ní doklopýtal a zastavil se mezi sténajícími kamarády.

„Ještě jednou dokola, kluci!“ zaječel kaprál, a když jsme na něj bez dechu zírali, líbezně se usmál. „Tak vy si teda myslíte, že tohle je dřina. Jen počkejte, až si vás podaj u výcvikového leteckého pluku! Já vás jen tak trochu jako volochtávám. Pozdějc mi pěkně poděkujete. Takže fajn – poklusééém klus. Ráz dva, ráz dva!“

Přetrpce a trudnomyslně jsem se rozpotácel vpřed. Další runda kolem parku mě zabije – o tom nemohl být ani stín pochyb. Člověk opustí milující ženu a šťastný domov, aby sloužil králi a vlasti, a takhle s vámi zacházejí. To nebylo fér.

Minulou noc se mi zdálo o Darrowby. Byl jsem zase zpátky, ve chlívě starého pana Dakina. Farmářovy

trpělivé oči v podlouhlé, oknírované tváři ke mně shlížely z výšky, z níž se ke mně skláněl.

„Tak to tedy vypadá, že je holt s Kytíčkou konec,“ pravil a krátce spočinul dlaní na zádech staré krávy. Byla to ruka velikánská, naběhlá prací. Na vychrtlé postavě pana Dakina nebylo moc masa, a zhrublé, silné prsty nesly svědectví lopotného života.

Osušil jsem jehlu a vhodil ji do kovové krabice, v níž jsem nosil šití, skalpely a nože. „Inu, záleží na vás, pane Dakine, ale šil jsem ty struky už potřetí a obávám se, že se to bude opakovat.“

„Jo jo, holt je v takovym špatnym stavu.“ Farmář se sklonil a se zájmem prohlížel řadu uzlíčků podél deset centimetrů dlouhé jizvy „Saprlot, člověk by nevěřil, že to udělá takovejhle sajrajt – jenom dyž jí na to stoupne jiná kráva.“

„Kravský pazneht je ostrý,“ řekl jsem. „Je to skoro, jako kdyby jí na struk padl nůž.“

To bylo u starého skotu nejhorší. Vemeno pokleslo a struky se zvětšily a kinklaly se, takže když si krávy ve svých stáních lehly, odsunuly mlékotvorný orgán stranou, do cesty sousedních dobytčat. Jestliže na něm nestála zprava Mabel, přišlápla ho z druhé strany Červenka.

Tady v tom malém, kamenném chlévě s nízkou střechou a dřevěným pažením bylo jen šest krav a všechny se nějak jmenovaly. Dnes už nenajdete krávy, které mají vlastní jména, a už vůbec neexistují hospodáři, jako byl pan Dakin, který dokázal z šesti dojnic a pár telat, vepřků a slepic uškodit na živobytí.

„Jo jo,“ pravil. „Jistý je, že mi tadle holka nezůstala nic dlužná. Pamatuju se na tu noc, co se narodila, už je to dvanáct let. Vylítla ze starý Daisy a já sem ji vynes na pytlí z tohodle chliva a hustě sněžilo. Moc nerad bych byl nuceněj spočítat, kolik tisíců litrů mlíka mi dala. Dojila osmnáct litrů denně. Depak, ta mi nezůstala vopravdu dlužná vůbec nic.“

Jako kdyby Kytíčka věděla, že je o ní řeč, otočila hlavu a podívala se na něj. Klasický obraz starého zvířete – kostnatá jako její pán, s vystupující pávní; zešikmenýma, přerostlýma nohama, rohy pokryté po celé obloukovité délce spoustou vrubů. A vemeno, kdysi vznosné a pevné, se pod ní zmařeně couralo skoro až po zemi.

A právě tak jako její pán byla i ona klidná a trpělivá. Než jsem se pustil do šití, napíchal jsem jí do struků místní umrtní, ale myslím, že by se nehnula, ani kdybych byl anestezii neaplikoval. Při šití struků se veterinář ocitne v pozici ideální pro nakopnutí – má hlavu skloněnou přímo před zadními nohama zvířete. Ale u Kytíčky nehrozilo žádné nebezpečí. V životě nikoho nenakopla.

Pan Dakin zhluboka vzdychl. „Tak teda, co se dá dělat, bude muset jít. Zavolám Jacka Dodsona, aby si ji vodvez ve čtvrtek na dobytčí trh. Bude krapet tuhá na kousnutí, ale na dobrou fašírku vydá.“

Pokoušel se vtipkovat, ale nedokázal se usmát, když pohlédl na starou krávu. Za ním a za otevřenými dveřmi sbíhala zelená stráň dolů k řece a paprsky ranního slunce se dotýkaly široké zvlněné mělčiny v milionu tančících přeblesků. Vyprahlé oblázky břehu oslňovaly pronikavou bělostí a odrážely se od táhlého pruhu travnatých strání zdvihajících se nahoru k pastvinám v lemu údolí.

Často mi přišlo na mysl, že by tahle malá usedlost byla ideální místo k bydlení – jenom něco kolem dvou kilometrů za Darrowby, ale na samotě a s okouzujícím, čarokrásným rozhledem na řeku a na skály.

Jednou jsem to řekl panu Dakinovi a starý pán se ke mně obrátil s unaveným úsměvem.

„Jo jo, ale vyhlídka člověka nenakrmí,“ pravil.

Náhodou mě sem na hospodářství zavolali hned následující úterý, abych vyčistil krávu, a byl jsem v chlévě, když se tam zastavil Dodson pro Kytíčku. Sehnal už z ostatních hospodářství malá stáda tlustých býčků a krav a ty stály nahoře na silnici pod dozorem jednoho z pomocníků.

„Tak teda, pane Dakin,“ – vstupoval hlučně a ryčně. „Snadno uhádnou, kterou si mám vodvíst. Támdle tu starou vocílku.“

Ukázal na Kytíčku, a popravdě řečeno, nelaskavé označení se na toto kostnaté stvoření, stojící mezi úhlednými sousedkami, docela hodilo.

Hospodář chvíli neodpovídal, pak prošel mezi kravami a láskyplně podrbl Kytíčku na čele. „Jo, Jacku, je to vona.“ Zaváhal a pak uvolnil řetěz na krku krávy. „Tak běž, děvenko,“ zamumlal a staré zvíře se obrátilo a pomalu a klidně vyšlo ze stání.

„Hni sebou,“ křikl obchodník a namířil holí krávě na zadek.

„Nemlat’ ji!“ zaburácel pan Dakin.

Dodson se na něj překvapeně podíval. „Dyt' já zvířata nikdy nemlátím, šak to víte. Jenom je připostrčím.“

„Já vim, já vim, Jacku, ale na tudle nepotřebuješ žádnou hůl. Pude, kam budeš chtít – dycky byla taková.“

Kytička potvrdila jeho slova, prokolébala se dveřmi a na farmářův pokyn se vydala po cestě. Stál jsem vedle starého hospodáře a společně jsme pozorovali, jak kráva beze spěchu stoupá do kopce. Jack Dodson v dlouhém pracovním plášti barvy khaki capkal za ní. Cestička se zatočila za porost řídkých stromů a zvíře nám zmizelo z očí, ale pan Dakin stále hleděl a naslouchal klip-klap klapání paznehtů na tvrdé půdě.

Když už nebylo nic slyšet, rychle se ke mně obrátil. „Je to v pořádku, pane Herriote, dáme se do práce. Přinesu vám horkou vodu.“

Hospodář byl zamlklý. Mlčel, když jsem si mydlil paži a pak jsem hmátl do krávy. Jestliže vůbec existuje něco nepříjemnějšího než odstraňovat kravské očistky, tak to je přihlížet, jak to dělá někdo jiný, a vždycky se snažím udržovat konverzaci, když vnitřek ohledávám. Tentokrát to ale byla svízele. Na mé konverzační výpady o počasí, kriketu a ceně mléka pan Dakin převážně mružel v různých tóninách. Držel krávě ocas, opíral se o chlupatý zadek a s nevidomýma očima bafal z fajfky, kterou si prozíravě zapálil hned na začátku, jak to obvykle farmáři při čištění krav činívali. A samosebou, protože to byl těžký porod, zrovna tentokrát mi to trvalo déle než jindy. Někdy placenta prostě vyběhla, ale tuhle jsem musel loupat z dělohy po kouskách a každých pár minut jsem se vracel k horké vodě a dezinfekci a znovu a znovu jsem si mydlil obolené paže.

Konečně jsem byl hotov. Vsunul jsem dovnitř pár čípků, odvázal jsem si z pasu pytel a přetáhl košili přes hlavu. Když jsme otevírali dveře chléva, rozprava už zcela odumřela a ticho bylo skličující.

Pan Dakin se zastavil s rukou na závoře. „Copak je tole?“ pravil tiše.

Odněkud ze stráně jsem zaslechl klapání kravských paznehtů. Do hospodářství vedly dvě cesty a zvuk přicházel z úzké vozovky, která se napojovala na hlavní silnici za druhým vchodem. Jak jsme tak naslouchali, objevila se za skalnatým výběžkem kráva a zamířila k nám.

Byla to Kytička v energickém cvalu s rozkolébaným velikým vemenem a se zrakem cílevědomě upřeným na otevřené dveře za námi.

„Co propánajána...“, vyrazil ze sebe pan Dakin, ale stará kráva kolem nás prošla a bez zaváhání zamířila do stání, které tolik let obývala. Tázavě očichala prázdné jesle a ohlédla se po pánovi.

Pan Dakin ji upřeně pozoroval, oči v ošlehaném obličejí bez výrazu, ale kouř z fajfky se odvíjel v rychlých kotoučích.

Vtom zadusaly venku těžké boty a dveřmi profuněl Jack Dodson. „Tady si, ty stará mrcho,“ sípěl. „Už sem myslel, že sem tě ztratil.“ Obrátil se k farmáři. „Moc mě to mrzí, pane Dakin. Musela vodbočit nahore u vaší pěšiny. Vůbec sem si nevším, že utíká.“

Hospodář pokrčil rameny. „To je v pořádku, Jacku. Nejní to tvoje vina, měl sem ti vo tom povědít.“ „Šak to hnedka spravíme.“ Obchodník se usmál a nakročil ke Kytičce. „Tak pod', holka, zase si tě vodtud vodvedu.“

Zůstal však stát, když před ním pan Dakin napřáhl paži.

Nastalo ticho a já s Dodsonem jsme překvapeně hleděli na hospodáře, který upíral zrak na krávu. Ve starém zvířeti byla jakási jímavá důstojnost, jak tam trpělivě a skromně vyčkávalo u zahnědlého dřeva pažení. Byla to důstojnost a vážnost, které triumfovaly nad nevzhledností dlouhých ošlapaných kopyt, vystouplých žeber, propadajícího se vemene, jež se téměř dotýkalo kamenné podlahy.

Potom, stále ještě beze slova a beze spěchu, prošel pan Dakin mezi kravami a ozvalo se tiché kovové cinknutí, jak upevnil řetěz na krk Kytičky. Poté zamířil na druhou stranu chléva a vrátil se s podávkami sena, které odborně hodil do krmelce.

Přesně na to Kytička čekala. Vytáhla mezi dřevěnými žebry plnou hrst sena a začala spokojeně přežvykovat.

„Co má bejt, pane Dakine?“ vykřikl užaslý obchodník. „Dyt' mě čekaj na trhu!“

Farmář si vyklepal fajfku o dřevěnou hrád' a začal ji cpát černým tabákem z oprýskané plechovky. „Mrzí mě, že tě připravuju vo čas, Jacku, ale budeš se muset vobejít bez ní.“

„Bez ní...? Ale...?“

„Jo, asi si myslíš, že sem trouba, a už to tak bude. Tadle holka se vrátila domů a doma zvostane.“

Pohlédl Jackovi přímo do očí s výrazem konečného rozhodnutí.

Dodson několikrát pokývl hlavou a pak se vyšoural z chléva. Pan Dakin ho následoval a zavolal za ním:

„Zaplatím ti za ztracený čas, Jacku, připiš mi to na oučet.“

Vrátil se, zapálil si fajfku a zhluboka zabafal.

„Pane Herriot,“ pravil, když mu kouř táhl kolem uší, „taky někdy cejtíte, dyž se něco stane, že to tak mělo bejt a že je to tak nejlepší?“

„Ano, pane Dakine, často. Znáám tenhle pocit.“

„Víte, to sem já cejtíl, dyž běžela Kytíčka dólu z toho kopce.“ Napřáhl ruku a podrbal kořen ocasu krávy. „Dycky sem ji měl moc rád a sem vopravdu potěšený, že se vrátila.“

„A co ty struky? Milerád je budu zašívát, ale...“

„Ne, chlapče, mám nápad. Přišlo to na mě, dyž ste čistil tu krávu, ale myslel sem, že už je pozdě.“

„Nápad?“

„Jo.“ Starý pán přikývl a palcem zatlačil tabák do fajfky „Můžu pod ni dát dvě nebo tři telata, místo abych ji dožil. Ta stará stáj je prázdná – může bejt tam a nikdo jí na cecky šlapat nebude.“

Zasmál jsem se. „Máte pravdu, pane Dakine. Tam bude v bezpečí a tři telata uživí snadno. Vydělá si na živobytí.“

„Ale už jsem vám přece říkal, že na tom nezáleží. Za všechny ty léta mi nezůstala vůbec nic dlužná.“ Po vráscité tváři se rozlil něžný úsměv. „Hlavní věc je, že přišla domů.“

Potácel jsem se kolem dokola parku a měl jsem skoro pořád zavřené oči, a když jsem je otevřel, kroužil jsem v červené mlze. Je však neuvěřitelné, co všechno vydrží lidská schránka, a užasle jsem zamrkal, když se pod klenbou začouzených větví vynořila železná brána.

Přežil jsem druhé kolo, ale obyčejný odpočinek by mi teď nestačil. Tentokrát si musím lehnout. Zvedal se mi žaludek.

„Hodní chlapci!“ setrvale hulákal bujarý kaprál. „De vám to prima. A teď si jenom krapet zaskáčem na místě.“

Demoralizovaný houfec vyrazil nevěřící zakvilení, ale s desátníkem nehnulo vůbec nic.

„Stoj spatný. Vzhůru, vzhůru, hop, hop, hop. Špatně, takhle to nestačí, pusťte se do toho, ať to chytne náskou vejšku. Hop, hop, hop.“

To byla čistá a definitivní absurdita. Hrudník se mi proměnil v bolavou a hořící kavernu. Tihle chlapíci nás měli vytrénovat k dobré tělesné kondici, a místo toho mi nenapravitelně ničili srdce a plíce.

„Jednou mi za tohle, chlapci, poděkujete. Vsadím na to krk. Vodlepte se vod tý země. Nahoru. Hop. Hop.“

Oparem své bolesti a utrpení jsem viděl frajtrovu rozesmátou tvář. Ten člověk byl evidentní sadista. Nemělo cenu doprošovat se ho.

A když jsem se s posledním zbytečkem sil odrazil a vyskočil, přišel jsem zčistajasna na to, proč se mi včera v noci zdálo o Kytícce.

Taky jsem chtěl zpátky domů.

2. kapitola

Mlha ovíjela hlavy pochodujících mužů; londýnská mlha, hustá, žlutá, zanechávající na jazyku chuť kovu. Nedohlédl jsem do čela útvaru, viděl jsem jenom rozhoupanou svítilnu, kterou nesl velitel.

Tahle procházka na snídani v půl sedmé ráno byla snad nejhorší část dne; býval jsem s morálkou na dně a bolestně ve mně vzlínaly vzpomínky na domov.

V Darrowby jsme také mívali mlhy, ale to byly venkovské mlhy, jiné než tahle. Jednou ráno jsem se vydal na obvyklou objížděku s reflektory oslnivě zářícími do šedivé záclony přede mnou a ze svého uzavřeného sedadla řidiče jsem neviděl vůbec nic. Ale mířil jsem daleským údolím vzhůru a vytrvale jsem stoupal. Auto zmáhalo strmou cestu a pak znenadání mlha prořídla, proměnila se v mrholivý, třpytně

stříbřitý opar a ztratila se.

A tam nahoře, nad mlžným příkrovem, svítilo ostře a oslnivě slunce a přede mnou se tyčila dlouhá, zelená linie skal, rozpínajících se jásavě až k letní modři oblohy.

Zmámeně a okouzleně jsem jel vzhůru do jiskřivé nádhery a hleděl jsem oknem, jako bych to nikdy předtím neviděl. Ten bronz mrtvého kapradí, roztroušeného po travnatých úbočích kopců, tmavé šmouhy stromů, šedivá venkovská stavení s nekonečnou šachovnicí zádek plazících se nahoru do vřesu.

Jako obvykle jsem hrozně pospíchal, ale musel jsem zastavit. Zajel jsem k polní brance, Sam vyskočil a vešli jsme do pole. Bígl běhal a hopsal po orosené trávě a já stál v teplých slunečních paprscích uprostřed tající ledové pokrývky a hleděl na vlhký, tmavý příkrov, pod nímž kraj dole v nížině vymizel, a jen tady nahoře existoval tenhle svět posetý drahokamy.

Plnými doušky jsem polykal sladký vzduch a vděčně se rozhlížel po nedotčené zeleni kraje, v němž jsem pracoval a vydělával si na živobytí.

Byl bych tam zůstal, procházel se, pozoroval Sama, jak s rozmávanou oháňkou zkoumá a očichává stinné kouty, kam nedosáhlo slunce a kde byla půda tvrdá jako železo a vysoká jinovatka na trávě chrupala pod nohama. Musel jsem na návštěvu k pacientovi. A nebyla to návštěva ledajaká – byla to návštěva u šlechtice. Neochotně jsem nastoupil do auta.

S tuberkulínací u lorda Hultona jsem měl začít v půl desáté, a když jsem projížděl kolem alžbětinského zámku a mířil k hospodářským budovám, ucítil jsem bodnutí pochyb. V dohledu nebyla žádná zvířata. Jen nějaký člověk v potrhaných modrácích pilně a usilovně bušil do jakési provizorní závory před ovčí ohradou.

Když mě zahlédl, obrátil se a zamával kladivem. Blížil jsem se k němu a zvědavě jsem si prohlížel štíhlou postavu s měkkými, světlými vlasy hozenými přes čelo, děravý svetr a holínky s nánosem hnoje. Člověk by čekal, že řekne: „Tak co, pane Herriot, jakpak se cejtíte dneska po ránu?“

Tohle neřekl, ale pravil: „Herriote můj milý, strašlivě lituji a omlouvám se, ale obávám se, že jsme se na vaši návštěvu prozatím nepřipravili.“ A začal se probírat sáčkem na tabák.

William George Henry Augustus, jedenáctý markýz z Hultonu, měl neustále v ústech lulku a setrval ji buď plnil, nebo čistil kovovým dloubátkem, nebo se ji pokoušel zapálit. Nikdy jsem nezažil, že by skutečně kouřil. A ve chvílích stresu se pokoušel zvládnout všechno najednou. Byl zřejmě v rozpacích nad neuspokojivým stavem příprav, a když postřehl, že jsem se mimoděk podíval na hodinky, znervózněl ještě víc, vytahoval faječku z úst a zase ji do úst vkládal, strkal si kladivo pod paži a přehraboval se ve velké krabici se zápalkami.

Pátravě jsem pozoroval stráž za hospodářskými budovami. Daleko na obzoru jsem rozpoznal malinké postavičky; cválající zvířata, uspěchané pomocníky; a doléhaly ke mně slabé zvuky štěkotu psů, povzbuzující výkřiky a ječivé halekání: „Hej, hej!“ „Vobejdi je!“ „Lehni!“

Vzdychl jsem si. Byl to stále stejný problém. Dokonce i yorkshirská aristokracie zřejmě sdílela bezstarostný vztah k času.

Lordstvo vytušilo mé pocity a jeho rozpaky vzrůstaly.

„Je to ode mne opravdu hrozné, milý chlapče,“ pravil a rozsypal pár zápalek a rozsel po kamenných dlaždicích vložky tabáku. „Skutečně jsem příslibil, že budeme připraveni v půl desáté, ale ta zatracená zvířata prostě člověku nevyhoví.“

Dokázal jsem se usmát. „Ale to nevadí, lorde Hultone, myslím, že už sbíhají ze svahu, a dneska ráno nějak mimořádně nespíchám.“

„Výborně, výborně.“ Pokoušel se zapálit přečnívající kus černého tabáku, který slabě prskl a překotil se přes okraj lulky. „A pojd'te se podívat na tohle! Pokusil jsem se narychlo vyrobit záchyť. Semhle je zaženeme a vyzrajeme na ně. Pamatujete se přece, že jsme minule měli trochu nesnáze, vid'te?“

Přikývl jsem. Ovšemže jsem se pamatoval. Lord Hulton neměl víc než třicet cucajících telat, ale než jsme je naočkovali, bylo z toho tříhodinové rodeo. S pochybnostmi jsem prohlížel vratkou soustavu latěk a vlnitého plechu. Bude zajímavé, jak odolá dobytku sehnanému z vřesovišť.

Nechtěl jsem být nepřijemný, ale znovu jsem mimoděk pohlédl na hodinky a drobná postava sebou škubla, jako bych ji udeřil.

„Sakra!“ vybuchl. „Co to tam prováděj! Víte co, zaběhnu tam a pomohu jim!“ Roztržitě začal

přehazovat kladivo, tabák, lulku a zápalky z ruky do ruky, pouštěl to na zem a zase to zvedal, až se posléze rozhodl položit kladivo na zem a všechno ostatní si nacpat do kapes. Odcválal a mě napadlo, tak jako již několikrát předtím, že v Anglii existuje asi málo jemu podobných šlechticů.

Měl jsem pocit, že kdybych já byl markýzem, ležel bych ještě v posteli nebo bych možná právě roztahoval záclony a jen tak letmo mrkl, jaké je počasí. Lord Hulton však neustále pracoval právě tak těžce a namáhavě jako kterýkoli z jeho zaměstnanců. Jednou ráno jsem přijel a zastihl jsem ho při nanejvýš zemitém úkolu – stál na hromadě hnoje a házel na bryčku naložené podávky, z nichž se kouřilo. A pokaždé byl oděn v cárech. Předpokládám, že musel mít v šatníku nějaké normální šatstvo, ale nikdy jsem je nespatriil. Dokonce i jeho tabák byl oblíbená značka obyčejných zemědělců – Redbreast Flake. Moje úvahy byly přerušeny hřměním kopyt a divokými výkřiky. Hultonovo stádo se velmi rychle blížilo. Během několika minut byl dvůr zaplněný zpěněnými zvířaty. Z jejich těl stoupaly kučeravé obláčky páry. Zpoza rohu budovy vycválal markýz. „Hej, Charlie!“ ječel. „Zažeh první do záchyty!“

Rychle oddechoval v očekávání věci příštích a stál u přitlučených prken, když pomocníci uvnitř otevřeli branku. Nemusel dlouho čekat. Z branky vyrazila chlupatá červená příšera, krátce se objevila v úzké chodbičce a pak vyletěla rychlostí padesáti mil za hodinu na druhé straně s částí výtvaru jeho lordstva třepotající se kolem krku a na hlavě. Zbytek stáda utíkal těsně za ní.

„Zastavte je! Zastavte je!“ řval malinký šlechtic, ale bez jakéhokoli výsledku. Chlupatá lavina se řtila otevřeným prostorem a vmžiku se celé stádo hnalo zpátky vzhůru na kopec a dunělo pravidelnými údery kopyt. Muži běželi za stádem a my s lordem Hultonem jsme stáli přesně jako předtím, pozorovali drobné postavičky na obzoru a poslouchali vzdálené „Hej! Hej!“ „Vobejděte je!“

„Tak tedy,“ zamumlal utrápeně. „Tohle nedopadlo nijak zvlášť dobře, řekl bych.“

Markýz ale nebyl žádná bábovka – nenechal se zlomit. Popadl kladivo a začal mlátit s nezmenšeným úsilím, a když se zvířata vrátila, byl záchyt přepažený železnou závorou, aby se zabránilo dalším průsvihům.

Zdalo se, že je problém vyřešen, protože první kráva před závorou tiše stála a já jsem mohl ustríhnout chlupy na krku otvorem mezi plaňkami. Výborně naladěný lord Hulton se usadil na staré plechovce od oleje a na kolenou držel moje tuberkulinační záznamy. „Budu vám to psát,“ křičel. „Tak se do toho pusťte, příteli!“

Nastavil jsem své kaliperky. „Osm, osm.“ Zapsal to a vstoupila další kráva. „Osm, osm,“ řekl jsem a markýz znovu sklonil hlavu. Dorazila třetí kráva: „Osm, osm.“ A čtvrtá: „Osm, osm.“ Jeho lordstvo vzhlédlo od sešitu a unavenou rukou si přejelo po čele.

„Herriote, chlapče milý, nemůžete to nějak pozměnit? Přestává mě to bavit.“

Všechno postupovalo dobře, dokud jsme nespatriili tu krávu, která prve prorazila záchyt. Zůstalo jí na krku škrábnutí.

„Jářku, podívejte se na to!“ volal markýz. „Bude to v pořádku? Není to nic vážného?“

„Ale ne, není. Jenom povrchní škrábnutí.“

„To je dobře, ale nepřipadá vám, že bychom jí na to mohli něco dát? Trochu toho...“

Vyčkával jsem. Lord Hulton byl oddaným stoupencem propamidinové masti May & Baker a používal ji na všechny sebemenší oděrky a řezné rány svého dobytka. Miloval tuhle mast. Ke své smůle ale neuměl vyslovit propamidin. Popravdě řečeno to neuměl vyslovit vůbec nikdo z hospodářství kromě předáka Charlieho, a ten si jenom myslel, že to umí vyslovit. Říkal tomu propopamid, ale jeho lordstvo k němu chovalo hlubokou důvěru.

„Charlie!“ zvolal markýz. „Jste tady, Charlie?“

Předák se vynořil z hloučku na dvoře a dotkl se prstem čapky „Ano, mylorde.“

„Charlie, ta báječná mastička, co máme od pana Herriota, víte, na pořezané struky... Pro... pero... Krucifix, jak se to vlastně jmenuje?“

Charlie se odmlčel. Nadcházela jeho velká chvíle. „Propopamid, mylorde.“

Navýsost spokojený markýz se plácl do kolen. „To je ono, propopamid! K d'asu, na tom by si člověk zlomil jazyk. Výborně, Charlie!“ Předák se mírně a skromně uklonil.

Celá tuberkulinace se vyznačovala mnohem vyšší úrovní ve srovnání s minulou a skončili jsme za půl druhé hodiny. Došlo pouze k jediné tragédii. Asi v polovině akce padla jedna jalovice na zem v záchvatu

hypomagnezinemie, což byl stav, který se u telat často vyskytoval. Zhroutila se náhle a bez bolesti a neměl jsem možnost jakkoli zasáhnout; byla mrtvá.

Lord Hulton pohlédl na zvíře, které právě dodýchal. „Myslíte, že bychom ji mohli zachovat – myslíte, že by se dalo maso použít k jídlu, kdybychom ji vykřváceli?“

„Inu, je to typická hypomagnezinemie. To nemůže nikomu ublížit. . . Mohli bychom to zkusit. Záleží na tom, co řekne inspektor.“ Krávu jsme vykřváceli, pak jsme ji hodili na nákladní vůz a markýz ji odvezl na jatky. Vrátil se, právě když jsme končili tuberkulinaci.

„Jak jste pochodil?“ zeptal jsem se ho. „Vzali ji?“

Zaváhal. „Kdepak, kdepak, milý chlapče,“ pravil smutně. „Obávám se, že ji nepřijali.“

„Proč? Cožpak ji inspektor považoval za zdechlinu?“

„Tedy. . . vlastně jsem se k inspektorovi ani nedostal. . . mluvil jsem jen s jedním řezníkem, s tím, co poráží dobytek.“

„A co řekl?“

„Jenom tři slova, pane Herriote.“

„Tři slova. . .“

„Ano. . . Jděte do hajzlu!“

Přikývl jsem. „Aha.“ Bylo snadné představit si tu scénu. Statný řezník hledí na malou, nijak valně působící postavičku a dochází k názoru, že mu žádný otrhaný farmář nemá co vykládat a že kvůli něčemu takhle nicotnému nezmění zavedený postup.

„Nedá se nic dělat, sire,“ řekl jsem. „Snažili jsme se.“

„Pravda. . . pravda, příteli.“ Upustil několik zápalek, když smutně zápolil se svým kuřáckým náčiním.

Nastupoval jsem do auta a vtom jsem si vzpomněl na propamidin. „Nezapomeňte mi zatelefonovat kvůli té masti, prosím vás.“

„Hrome ano, ano! Zastavím se pro ni po obědě. Hrozně tomu věřím, tomu orim. . . pram. . . Charlie! Prach a broky, jak se tomu říká?“

Charlie se hrdě vytáhl na špičky. „Propopamid, mylorde.“

„Ano, ano, propopamid!“ Drobná postava se zasmála – markýzova dobrá nálada se vrátila. „Hodný chlapec, Charlie, jsi úplný zázrak!“

„Děkuji, mylorde.“ Předák měl ve tváři hrdý výraz odborníka a hnál stádo zpátky na pastviny.

Je to zajímavá věc, ale když navštívíte některého zákazníka v jedné záležitosti, často se stává, že ho brzy vidíte znovu, kvůli něčemu jinému. Bylo to jenom o týden později, krajina stále spočívala v železném sevření zimy, když na mém nočním stolku zařinčel telefon a probudil mě ze sladkého spánku.

Po prvním rozbušení srdce, které podle mého názoru veterinářům neprospívá, jsem sáhl ospalou rukou zpod přikrývek po telefonu.

„Prosím?“ zamručel jsem.

„Herriote. . . Haló, Herriote. . . Jste to vy, Herriote?“ Hlas byl ztěžklý úzkostí.

„Ano, jsem to já, lorde Hultone.“

„To je dobře. . . To je dobře. . . Já se vám omlouvám. Je to příšerné, takhle vás probudit. . . Ale mám tu něco hrozně divného.“ Následovalo šustění, o němž jsem předpokládal, že to jsou zápalky rozsypávající se kolem sluchátka.

„Skutečně?“ Zív jsem a oči se mi samy od sebe zavřely. „Mohl byste mi upřesnit v jakém smyslu?“

„Tedy, seděl jsem u jedné ze svých nejlepších prasnic, která se oprasila a měla dvanáct roztomilých podsvinčátek, ale něco je hrozně zvláštní.“

„Jak to myslíte?“

„Těžko vám to popíšu, milý příteli. . . Ale víte. . . Ehm. . . U toho spodního otvoru. . . visí z něj dlouhá, hrozně dlouhá červená věc.“

Vytřeštil jsem oči a ústa se mi otevřela v nezvučném zaječení. Vyhřezlá děloha! To znamená těžkou práci u krav, příjemné procvičení u ovcí a holou nemožnost u prasnic.

„Dlouhá červená. . .! Kdy. . .? Jak. . .?“ Nesmyslně jsem blekotal. Nepotřeboval jsem se vůbec na nic ptát. Všechno bylo jasné.

„Prostě to vylítlo, milý příteli. Čekal jsem na další podsvínčátko, a hopla, bylo to venku. Ošklivě mě to polekalo.“

Pod příkrývkou se mi hrůzou protáčely prsty na nohou. Asi nebylo účelné vysvětlovat mu, že jsem během své omezené, krátké praxe ošetřoval pět vyhrézlých děloh u prasnic a že se mi to ani v jednom případě nepovedlo. Došel jsem k názoru, že se to prostě nedá, že neexistuje žádný způsob, jak vyhrézlé dělohy vrátit na původní místo, tam, kam patří.

Bylo však mou povinností pokusit se o to. „Přijedu hned,“ zašeptal jsem.

Podíval jsem se na budík. Bylo půl šesté. Příšerná hodina – musel jsem přerušit noční odpočinek bez útěšné naděje, že se alespoň na pár minut vrátím ještě do postele, než se pustím do každodenních povinností. Po svatbě jsem nenáviděl tyhle noční návštěvy ještě víc než před svatbou. Bylo báječné vracet se k Heleně, ale o to zoufalejší bylo odcházet z její teploučké přítomnosti a padnout do nehostinného světa venku.

Cestě na Hultonovu farmu nedodalo větší přitažlivosti těch dalších pět prasnic. Vyzkoušel jsem všechno; úplně jsem je uspal; zdvihl jsem je pomocí lana zadkem vzhůru, namířil na vyhrézlý orgán proud vody z hadice a celou tu dobu jsem tahal, strkal a zápolil, zpocený a k smrti unavený, s obrovskou masitou hmotou, která odmítala vlézt zpátky skrze tu absurdně malou díрку. Výsledek ve všech případech byla metamorfóza mé pacientky na vepřovou sekanou a tvrdá rána pod pás mému sebevědomí.

Měsíc nesvítil a v temnotě mezi černými siluetami budov se rýsovalo tlumené světlo zpod dvířek prasečích chlívků. Lord Hulton čekal u vchodu a měl jsem pocit, že bych ho měl varovat.

„Musím vám sdělit, sire, že tento stav je velmi vážný. Měl byste samozřejmě vědět, že prasnice musí být velmi často utracena.“

Oči malého markýze se rozšířily a koutky jeho úst poklesly.

„Ale bože! To je dost nepříjemné... Je to jedno z mých nejlepších zvířat. Já... já jsem k téhle prasnici dost přilnul.“ Měl na sobě rolák v tak pokročilém stavu rozkladu, že mu okraj svetru visel ve zvlněných volánech téměř až ke kolenům, a jak se pokoušel roztřesenými prsty zapálit lulku, vypadal uboze a zranitelně.

„Udělám všechno, co bude v mých silách,“ dodal jsem spěšně. „Vždycky je trochu naděje.“

„Jste hrozně hodný!“ Ve své úlevě upustil sáček na tabák, a když se sklonil, rozházel zápalky z otevřené krabičky. Chvilku nám trvalo, než jsme je posbírali, a pak jsme šli k prasečím chlívkům.

Skutečnost byla právě tak špatná jako moje představy. Pod jedinou slabou žárovkou ležela nehybně na boku mohutná bílá prasnice a od zadku se jí táhla neuvěřitelně dlouhá a velice solidně vypadající červená hmota. Dvanáct růžových podsvínčátek úzkostlivě běhalo kolem řady cecíků a zápolilo s nimi. Vypadalo to, že moc potravy nemají.

Když jsem si svlékl košili a ponořil paže do horké vody v kbelíku, přál jsem si z hloubi srdce, aby děloha byla malá a krátká a neměla tenhle odporný tvar. Zneklidňovalo mě také vědomí, že nemám po ruce žádný pomocný nástroj. Lidé užívali všemožné triky a nejroztodivnější zařízení, ale tady, v téhle tiché budově, bylo jenom prase, lord Hulton a já. Věděl jsem, že jeho lordstvo je ochotné a přímo dychtí pomoci, a často mi pomáhal, když jsem u něj pracoval, ale jeho užitečnost byla umenšena skutečností, že měl vždycky ruce plné svého kuřáckého náčiní a že mu pořád všechno padalo na zem.

Klekl jsem si za prasnici s vědomím, že jsem odkázán sám na sebe. A jakmile jsem uchopil do náruče celou tu hmotu, zaplavilo mě přesvědčení, že to bude totéž, co s těmi předchozími. Pouhá myšlenka, že bych to vsunul, kam se patřilo, byla směšná a můj dojem se stvrdil, když jsem začal strkat. Nestalo se nic.

Podal jsem prasnici silná sedativa a nijak zvlášť se mému úsilí nebránila; vadilo jenom, že ta věc byla tak ohromná. S nadlidskou námahou jsem ji dostal pár centimetrů do vaginálního otvoru, ale jakmile jsem povolil, zase to potichouнку vyklouzlo. Ze všeho nejvíc se mi chtělo to celé skrečovat, hned a bez meškání. Konečný výsledek bude stejný, beztak jsem se necítil zvlášť při síle. Popravdě řečeno bylo moje jáství prodchnuto ztěžklou olověnou slabostí, která na člověka padá, když musí pracovat v časně ranních hodinách.

Zkusím to ještě naposled. Ležel jsem na břiše, nahý hrudník na studeném cementu, a bojoval jsem s tou věcí, až mi oči vylézaly z důlků a nemohl jsem dýchat, ale nemělo to ani nejmenší úspěch a musel jsem se

rozhodnout – povím mu to.

Překulil jsem se na záda a podíval jsem se na něj, těžce jsem oddechoval a vyčkával, abych mohl promluvit. Potom řeknu: „Lorde Hultone, oba tady maříme čas. Je to beznadějný případ. Vrátním se domů a hned ráno první, co udělám, bude, že zatelefonuji na jatka.“ Naděje na únik byla tak svůdná. Mohl bych ještě na hodinku dokonce skočit do postele k Heleně. Ale když jsem už otevíral ústa, podíval se malý markýz dolů na mne s tak prosebným výrazem, jako kdyby věděl, co se chystám povědět. Pokoušel jsem se usmát, ale úzkostlivé oči poletovaly ze mne na prase a zase zpátky. Z druhého konce zvířete mě tiché a důvěřivé mručení upozornilo, že nejsem sám, koho se tahle záležitost týká. Neřekl jsem nic. Otočil jsem se zpátky na prsa, zapřel jsem se nohama proti zdi chlívce a začal jsem znovu. Nevím, jak dlouho jsem tam ležel, strkal, odpočíval, zase strkal, lapal po dechu a sténal, zatímco mi po zádech stékaly čůrky potu. Markýz byl zticha, ale věděl jsem, že sleduje můj postup s účastným zájmem, protože jsem každou chvíli musel smést z povrchu dělohy zápalky. A potom bez jakéhokoli důvodu se hromada v mé náruči najednou zmenšila. Zoufale jsem se na to díval. Ale byl to fakt. Zmenšilo se to na polovic. Musil jsem se zhluboka nadýchnout a z hrdla se mi vydralo chraptivé zakdákání.

„Panebože, připadá mi, jako by to lezlo zpátky!“

Zřejmě jsem lorda Hultona polekal a překvapil jsem ho uprostřed cpaní lulky, protože jsem zaslechl přidušené: „Co... Cože... Ale to je úplně báječné!“ a pokryla mě něžná sprška tabáku.

A bylo to. Sebral jsem poslední energii k jedinému obrovskému rozmachu, sfoukl jsem z dělohy asi deset deka lulkového tabáku a zatlačil jsem. Stal se zázrak. Děloha nekladla skoro žádný odpor a já jsem nevěřicně hleděl, jak ohromný orgán jakoby kouzlem zmizel z dohledu. Okamžitě jsem se pustil za ním a celou paží jsem horečnatě obkružoval oba cípy dělohy, aby úplně zapadly. Když jsem byl naprosto přesvědčený, že je všechno na svém místě, zůstal jsem ještě chvíli ležet s paží stále uvnitř prsnice a s čelem na podlaze. Jakoby v mlze jsem ve svém vyčerpání slyšel výkřiky lorda Hultona.

„Vy jste ale chlapák! Panečku, to bylo ohromné! Vy jste chlapák!“ Tancoval radostí.

Zmocnil se mě poslední děs. Co když to zase vyleze? Rychle jsem chytl jehlu a šití a začal jsem vpichovat do vulvy několik stehů. „Tady, podržte to!“ vyštěkl jsem a podal jsem mu nůžky.

Šít s pomocí lorda Hultona nebylo snadné. Strkal jsem mu do ruky jehlu nebo nůžky a pak jsem to na něm zase chtěl zpátky a vznikala panika. Dvakrát mi k přestřihnutí podal lulku a jednou jsem v šeru zjistil, že se pokouším protáhnout hedvábí skrze jeho dlouhátko. Jeho lordstvo trpělo také, protože jsem zaslechl občasné tlumené zaklení, když nabodl prst na jehlu.

Ale konečně to bylo hotové. Unaveně jsem se posadil a opřel se o zeď, ústa otevřená, a do očí mi tekla pot. Oči malého markýze přetékały soucitem, když patřil na mé bezvládně visící paže a na zaschlou krev a špínu na mých prsou.

„Herriote, chlapče drahý, vy jste úplně vyřízený! A docela určitě chytíte zápal plic nebo jinou nemoc, když tady takhle budete skoro nahý. Potřebujete se napít něčeho teplého. Řeknu vám, co uděláme – opláchněte se a oblékněte se a já zatím doběhnu pro jídlo.“

Mé bolavé svaly mě poslouchaly jen pomalu, zvolna jsem se umyl a otřel ručníkem. Pak jsem si navlékl košili. Když jsem si zapínal řemínek hodinek, všiml jsem si, že je sedm pryč, a slyšel jsem, jak venku na dvoře rachotí dělníci, kteří se pouštěli do svých ranních povinností.

Soukal jsem se do saka, když se markýz vrátil. Nesl podnos s kafáčem kouřící kávy a dva tlusté krajíce chleba s medem. Položil to na otýpku slámy, přitáhl převrácené vědro místo židle a sám si vyskočil na žlab a schoulil se tam jako skřítek s rukama kolem kolen. Pozoroval mě v laskavém vyčkávaní.

„Personál je ještě v posteli, můj milý příteli. A tak jsem vám připravil něco k zakousnutí sám.“

Padl jsem na vědro a upíjel jsem dychtivě doušky kávy. Byla černá a silná jako gallowský býček a projela mou unavenou kostrou jako oheň. Pak jsem se zakousl do krajíce chleba – domácího, štědře namazaného domácím máslem a politého vrstvou vřesového medu z dlouhé řady úlů, které jsem tak často vídal nahoře na kraji vřesoviště. V úctě jsem zavřel oči, když jsem žvýkal, a pak jsem znovu sáhl po půllitráku a podíval se na drobnou postavu na žlabu.

„Dovolte, sire, musím vám říct, že tohle není zakousnutí, že to jsou hody. Všechno to je ukrutně dobré.“ Tvář se mu rozzářila chlapeckým úsměvem. „Fakt... opravdu si to myslíte? To mě hrozně těší. Protože

vy jste byl dokonalý, milý příteli. Nedokážu vám ani vypovědět, jak jsem vám vděčný.“

Pokračoval jsem blaženě v hodech a cítil jsem, jak znovu nabývám sil. Markýz se ale rozpačitě ohlížel po chlívci.

„Herriote... ty stehy. Nerad se na ně dívám.“

„Ach to,“ řekl jsem, „to je jenom pro jistotu. Za pár dní je můžeme vytáhnout.“

„Báječné! Ale nezbyde po nich poranění? Měli bychom to něčím natřít.“

Zarazil jsem se uprostřed žvýknutí. Už v tom zase jede! K úplnému štěstí potřeboval svůj propamidin.

„Ano, můj milý příteli, musíme to natřít tím přip... prom... Hromy a blesky, já si na to nevzpomenu.“

Zaklonil se a zaúpěl: „Charlie!“

Předák se objevil u vchodu a zdvořile sáhl po čapce. „Dobré jitro, mylord.“

„Dobré jitro, Charlie, dohlédněte na to, aby tahle prasnice dostala tu báječnou mast. Řekněte mi k čertu, jak tomu říkáte?“

Charlie polkl a napřímil ramena. „Propopamid, mylord.“

Malý markýz nadšeně rozhodil ruce. „Samozřejmě! Propopamid! To bych rád věděl, jestli tohle slovo někdy zvládnou?“ S obdivem si prohlížel svého předáka. „Charlie, vy nikdy nezklamete, vy se nikdy nemýlíte – nechápu, jak to dokážete.“

Charlie se vážně uklonil, jako že mu ve vši skromnosti dává za pravdu.

Lord Hulton se ke mně obrátil. „Necháte nám tady ještě nějaký propopamid, vidíte, Herriote?“

„Zajisté,“ odpověděl jsem. „Myslím, že ho mám ve voze.“

Seděl jsem tam na kbelíku uprostřed smíšené vůně a zápachu ze šrotu a kávy a cítil jsem, jak mě zalévají vlny libosti a potěšení. Jeho lordstvo bylo celou záležitostí nadšeno a Charlie měl na tváři nadřazený úsměv, jímž vždycky provázel exhibici svého lingvistického ostrovtipu, a co se mě týkalo, já jsem byl čím dál tím blaženější.

Viděl jsem do chlívice a byl to radostný pohled. Malinká podsvinčátka, která jsme během operace ukryli ve veliké bedně, se vrátila k matce a ležela v dlouhé růžové řadě, jedno vedle druhého, malinké hubičky přisáté k cecíkům. Prasnice zřejmě spustila mléko, protože mláděčka byla uchváceně soustředěná a nešplhala už úzkostně přes sebe.

Bylo to krásné zvíře s rodokmenem, a namísto aby teď ležela ve žlabu u řezníka, začne se starat o svoji rodinu. Jako kdyby mi četla myšlenky, vyrazila pár spokojených chrochtů a ve mně vybublával ten starý známý pocit, hluboký pocit uspokojení a zadostiučinění, který následuje po každém sebemenším vítězství a pro který stojí za to žít.

A ještě něco. Do vědomí se mi vkrádal nový nápad, malé a čerstvé potěšeníčko. Kdo v téhle chvíli v celé daleké a široké Británii pojídá snídani osobně připravenou a naservírovanou čistokrevným markýzem?

3. kapitola

Bojím se zubařů.

A mimořádně se bojím mně neznámých zubařů, a než jsem vstoupil do lelectva, ujistil jsem se, že mám zuby v pořádku. Každý mi říkal, že na chrup leteckých posádek je armáda přísná a náročná, a nechtěl jsem, aby se mi někdo neznámý hrabal v ústech. V zubech nesmí být ani nejmenší dírka, protože by to nahoře při létání začalo bolet, říkali mi.

A tak jsem před svým předvoláním zašel k starému panu Groverovi v Darrowby a pan Grover si dal záležet, aby mě dal do pořádku a aby vykonal všechno, co se slušelo a patřilo. Uměl to, byl vždycky jemný a pozorný a nenaháněl mi takový strach jako jiní zubaři. Když jsem vstupoval do ordinace, měl jsem jenom sucho v ústech a třásla se mi kolena, ale vzhledem k tomu, že jsem měl po celou dobu oči pevně zavřené, zvládl jsem návštěvu u něj docela dobře.

Můj strach ze zubařů se datuje od mých docela prvních zkušeností z dvacátých let. Jako dítě mě vzali v Glasgowě k děsivému Hektoru McDarrochovi, a ten se mi staral o chrup až do doby mého dospívání. Přátelé z mládí mi sdělili, že do nich zasel stejně setrvalý děs, a jsem přesvědčený, že musí existovat celá jedna generace Glasgownů se stejnými pocity.

Samo sebou že to člověk nemůže svádět jenom na Hektora. Zařízení a nástroje byly tehdy primitivní a návštěva u kteréhokoli zubaře byla utrpením. Ale Hektor se svým bučivým smíchem byl tak obrovský a přišerně silný, že to bylo všechno ještě horší. Ve skutečnosti to byl velice příjemný člověk, veselý a laskavý, ale profesionální stránka jeho osobnosti to celé vymazala.

Elektrická vrtačka tehdy ještě nebyla vynalezena, nebo jestli byla, nedorazila do Skotska, a Hektor vrtal díry v zubech obávaným strojem na nožní pohon. Stroj sestával z velkého kola s koženým řemenem, které hnalo vrtačku, a když člověk ležel v křesle, viděl před sebou dvě věci: kolo, které vrčelo do ucha, a Hektorovo obrovské koleno vystřelující skoro až do obličeje, jak zubař zuřivě šlapal.

Pocházel z nejsevernějšího severu a při krajských sportovních hrách se odíval do skotského kiltu a házel oštěpem, jako by to byla sirka. Byl tak velikánský a silný, když se nade mnou tyčil masiv jeho postavy a kolo vrčelo a pedál duněl, že jsem si připadal v zubařském křesle jako v bezvýhodné pasti. Sice mi nestoupl na hrudník po vzoru vítězných zápasníků, ale jako by se stalo.

Když zajel vrtačkou do citlivější části zubu, bylo mu to jedno. Mé tlumené výkřiky nenašly odezvu a vytrval nemilosrdně až do konce. Měl jsem dojem, že Hektor považuje bolest za změkčilost, nebo byl možná toho názoru, že utrpení prospívá duši.

Ať to bylo, jak to bylo, ona doba mě poznamenala natolik, že jsem pak vždycky dával přednost malým, křehkým a tiše hovořícím zubařům, jako byl pan Grover. Hřeje mě pocit, že kdyby došlo k boji muže proti muži, mám naději na vítězství a únik. Pan Grover také chápal, že lidé mají strach, a to pomáhalo. Vzpomínám si, jak se smál, když mi vyprávěl o zdatných a statných farmářích, kteří si přišli dát vytrhnout zub. Mnohokrát se stalo, říkával, že přešel na druhou stranu ordinace pro nějaký nástroj, a když se obrátil, bylo křeslo prázdné.

Stále ještě nechodím rád k zubařům, ale připouštím, že ti moderní jsou výborní. Toho svého skoro nevidím. Krátce zahlédnu kousek bílého pláště a pak se všechno děje zezadu. Vynoří se prsty, věci vstupují a vystupují z mých úst, ale i když se odvážím otevřít oči, nevidím nic.

Naopak Hektor McDarroch jako by byl čerpal radost a potěšení z toho, jak předváděl své hrůzné náčiní. Když plnil stříkačku s dlouhou jehlou, vystřelil několikrát kokain ke stropu, přímo před mýma očima, než se do mě pustil. A co bylo vůbec nejhorší – před vytržením zubu se přehraboval v plechové krabici, vytahoval spoustu ohavných kleští, zkoumal je a tiše si pískal, dokud nenašel ty správné.

Na to všechno jsem myslel, když jsem seděl v dlouhé řadě nováčků, čekajících na kontrolní prohlídku, a byl jsem vděčný, že jsem si nechal zrekonstruovat chrup od pana Grovera. Zubař stál vedle křesla na konci dlouhé ordinace, vyšetřoval jednoho mladíka v modré uniformě za druhým a volal svá zjištění na asistentku, která seděla za stolem. Dost jsem se bavil při pohledu na obličeje chlapců, když dentista halekal: „Tři plomby, jedna extrakce!“ „Osm plomb!“ Většina se tvářila ohromeně, někteří byli v šoku, jiní téměř v slzách. Znovu a znovu se snažili domluvit s bíle oděným mužem, ale nebylo to k ničemu.

Nikdo je neposlouchal. Občas bych se byl zasmál nahlas. Nemyslete si, připadal jsem si trochu padoušsky, že se takhle veselím, ale koneckonců si tím byli sami vinni. Kdyby byli bývali tak prozíraví jako já, nemuselo je teď nic trápit.

Když vyvolali moje jméno, překráčel jsem zvolna a ledabyly přes ordinaci, bzuče si drobnou melodií, a nonšalantně jsem klesl do křesla. Tomu člověku to netrvalo dlouho. Rychle se mi podloubal ve všech zubech a chraptivě vykřikl: „Pět plomb a jedna extrakce!“

Vymrštil jsem se do sedu vzpříma a ohromeně jsem na něj civěl.

„Ale... Ale...“ začal jsem kňučet, „byl jsem u svého...“

„Další prosím,“ zabručel zubař.

„Ale pan Grover povídal...“

„Další! Hněte sebou, postupujte!“ křikla asistentka.

Pomalů jsem vycouvával a prosebně jsem hleděl na postavu v bílém plášti. Ale ta recitovala seznam mých stoliček a řezáků a nejevila zájem.

Ještě jsem se chvěl, když mi předali detaily mého budoucího údělu.

„Hlaste se zítra ráno v Regent Lodge na extrakci,“ instruovala mě asistentka.

Zítra ráno! Panebože, ti se tedy nelajdali! A vůbec, co to má ksakru znamenat? Měl jsem zuby dokonale zdravé. Jenom jeden měl krapátko odštípnutou sklovinu. Pan Grover mě na to upozornil, ale říkal, že s

tím zubem nebudou žádné potíže, že mě to nemůže zlobit. Byl to zub, kterým jsem svíral lulku – ten snad proboha nechtějí vytáhnout.

Vtírala se mi ale zneklidňující myšlenka, že jim na mém názoru vůbec nezáleží. Když tak zcela ignorovali mé chabé protesty, uvědomil jsem si v plném rozsahu, že už nejsem civil.

Nazítří ráno, sotva utichl kravál z popelnic, na mě padlo chmurné poznání. Dneska mi vytrhnou zub! A to hodně brzy. Se vzrůstajícím neklidem jsem prožíval hodiny, které předcházely kritické chvíli; ranní nástup, pochod tmou na snídani. Sušená vejce a osmažený chléb byly méně atraktivní než jindy a šedivé rozednívání se ještě pořádně neprobralo k životu, když jsem se už blížil k odpuzujícímu průčelí Regent Lodge.

Stoupal jsem vzhůru po schodech a začaly se mi potit dlaně. Vrtání zubů jsem nemiloval, ale extrakce byly mnohem horší. Něco ve mně se vzpouzelo představě, že ze mě kousek něčeho násilím utrhnou, i kdyby to nemělo bolet. Samo sebou, přesvědčoval jsem se, když jsem krácel po chodbě dunící ozvěnou, dneska jsou tyhle zákroky bezbolestné. Jenom malé píchnutí, a je to.

Laskal jsem se tou utěšlivou nadějí, když jsem vkročil do veliké čekárny, z níž vedlo několik očíslovaných dveří. Sedělo tam dokola asi třicet letců s nejrozmanitější škálou výrazů ve tváři – od bolestných úsměvů k chlapácké frajeřině. Ve vzduchu visel zápach dezinfekce nahánějící strach.

Vybral jsem si židli a v očekávání jsem se usadil. Byl jsem v armádě už dost dlouho na to, abych věděl, že se na všechno musí dlouho čekat, a neviděl jsem důvod, proč by se zubařské ošetření mělo něčím lišit. Sedl jsem si a muž po mé levici mi kývl na pozdrav. Byl tlustý a přes uhříkovaté čelo mu padaly mastné vlasy. Ačkoli se soustředěně dloubal zápalkou v zubech, prohlédl si mě dlouze a kriticky a pak mě oslovil šťavnatou londýnštinou.

„Do kterýho čísla to máš, kamaráde?“

Podíval jsem se na svou kartičku. „Do čísla čtyři.“

„Krucí, kamaráde, tak to v tom teda lítáš.“ Odhodil zápalku a lišácky se křenil.

„Že v tom lítám...? Jak to myslíš?“

„No copak si to neslyšel? Tam je přece Ras.“

„Ra... Ra... Ras...?“ zakoktal jsem skřehotavě.

„Jo, tak říkaj tomu vojenskému zubaři, co tam pracuje.“ Řehonil se od ucha k uchu. „Ten chlap je vopravdickej zabiják, to ti teda povím.“

Polkl jsem. „Ras... zabiják...? Ale nepovídej. Určitě jsou všichni stejní.“

„Tomu nevěř, kamaráde. Někteřej je dobrej a někteřej špatnej, a tendle chlap je vrahoun. To by nemělo bejt dovolený.“

„A jakpak to vlastně víš?“

Rozmáchl se v širokém gestu.

„Sem tady teprve pár minut a slyšel sem už z tý místnosti příšerný řvaní. A taky sem s nákejma klukama potom mluvil. Všichni mu říkali Ras.“

Utřel jsem si dlaně o hrubou modř kalhot. „Ale člověk vždycky slyší různé báchorky. Jsem přesvědčený, že je to přehnané.“

„Dyť to poznáš, kamaráde.“ Znovu se pustil do dloubání zubů. „Ale nestěžuj si, že sem tě na to neupozornil.“

Přešel pak v konverzaci na jiné téma, ale já jsem ho skoro neposlouchal. Jmenoval se nějak jako Simkin a nebyl letecký záložník jako my ostatní, ale vojín z povolání a člen pozemních služeb. Pracoval v kuchyni. S pohrdáním mluvil o nás, novopečených rekrutech, a zdůrazňoval, že bychom měli dostat „do těla“, než budeme schopni se družit se skutečnými členy Královského letectva. Postřehl jsem však, že navzdory dlouhým létům vojenské praxe byl stále ještě obyčejné ucho jako já.

Uplynula hodina a mně se rozbušilo srdce pokaždé, když se otevřely dveře čísla čtyři. Byl jsem nucen připustit, že chlapeč tamodtud vycházející vypadali dost otřesně, a jeden skoro vypadl a držel si ústa oběma rukama.

„Krucí! Koukni se na toho chudáka!“ zachrochtal Simkin se špatně utajovaným zadostiučiněním. „Ať se dou bodnout! Ale má to za sebou, mrzák jeden mizerná. To mě teda těší, že nejsem v tvý kůži, kamaráde.“

Cítil jsem, jak se mě zmocňuje stále větší nervozita. „Do které ordinace jdeš ty?“ tázal jsem se ho. „Do dvojky, kamaráde, do dvojky. Už jsem tam byl předtím. Tam je vohromnej chlap, jeden z nejprímovějších. Vod toho to vůbec nebolí.“

„To máš štěstí, vid’?“

„Depak štěstí, kamaráde.“ Odmlčel se a namířil na mě svou dlouhací zápalku. „Umím v tom chodit, to je vono. Člověk si halt musí umět pomoci.“ Znalecky přimhouřil na vteřinu jedno oko.

Naše konverzace byla zprudka přerušena, protože se otevřely hrůzné dveře a vyšla z nich asistentka.

„Vojín Herriot!“ zvolala.

Zdvihl jsem se, kolena mi podklesávala a zhluboka jsem se nadechl. Když jsem odcházel, zahlédl jsem letmo blaženě se culící Simkinovu tvář. Výborně se bavil.

Prošel jsem dveřmi a tušení katastrofy se zvýšilo. Ras byl další Hektor McDarroch; vysoký kolem metru devadesát, pod bílým pláštěm se rozpínala atletická ramena. Bodře se zasmál a pokynul mi, abych se posadil, a mně naskočila husí kůže.

Sedal jsem si a odhodlal jsem se k poslednímu pokusu.

„Je to tenhle zub?“ zeptal jsem se, poklepávaje na jediného podezřelého.

„Ano, ten!“ zahlasil Ras. „Přesně.“

„Ach tak,“ pravil jsem s lehkým zasmáním. „Jsem přesvědčený, že vám to vysvětlím. Je to jen malé nedorozumění...“

„Ano... ano...“ bručel a natahoval stříkačku mně před očima a pak z ní špásovně vystříkl do vzduchu.

„Odprýskl mi jenom kousek skloviny a pan Grover říkal...“

Asistentka zničehonic naklonila křeslo dozadu a já jsem zjistil, že se nacházím v poloze pololežmo a nade mnou se tyčí bílý masiv.

„Víte,“ zoufale jsem hekal. „Já tenhle zub potřebuju. Ten zub mi drží...“

Mohutný tlustý prst mi přejížděl po dásni a ucítil jsem bodnutí jehly. Odevzdal jsem se osudu.

Když mi vpíchl místní umrtvení, odložil mohutný lékař stříkačku. „Počkáme si minutku nebo dvě,“ oznámil a odešel z místnosti. Jakmile se za ním zavřely dveře, přicupitala ke mně po špičkách asistentka.

„Ten chlap je cvok!“ zašeptala.

Cívil jsem na ni z položeného křesla.

„Cvok... Jak to myslíte?“

„Cvok! Blázen! Nemá ani ponětí, jak se trhají zuby!“

„Ale... ale... je to dentista, ne...?“

Zatvářila se otráveně. „Myslí si, že je, ale nemá o tom ani ponětí!“

Neměl jsem čas, abych probádal tuto povzbuzující informaci, protože se dveře otevřely a obrovský zubař se vrátil.

Uchopil hrozivý pár kleští, já jsem zavřel oči a on se do toho pustil celou silou svého mohutného svalstva. Musím přiznat, že jsem necítil vůbec nic. Věděl jsem, že kroučí a tahá, ale milosrdné místní umrtvení plnilo svůj účel. Přesvědčoval jsem se, že to bude brzy hotové, a vtom jsem uslyšel ostré prasknutí.

Otevřel jsem oči. Ras si zklamaně prohlížel ulomený zub, který držel v kleštích. Kořen zůstal v dásni.

Asistentka za ním na mě významně pokývla, ve smyslu Dyt’ sem vám to říkala. Bylo to půvabné stvořeníčko, ale obávám se, že libido mladých mužů, s nimiž se tu setkávala, bývalo v hlubokém útlumu.

„Jejda!“ zabručel Ras a začal se hrabat v kovové krabici. Zase mi to připomnělo McDarrocha, jak lovil jedny kleště za druhými, vždycky je několikrát otevřel a zavřel a pak je na mně vyzkoušel.

Nedalo se nic dělat, a jak čas plynul, byl jsem nedobrovolným svědkem postupné proměny od bodrosti k tichu a potom k něčemu, co se podobalo panice. Ten člověk byl evidentně vyřízený. Neměl tušení, jak kořen vytáhne.

Vrtal se v tom alespoň půl hodiny, když zřejmě dostal nápad. Odsunul všechny kleště na jednu stranu, skoro vyběhl z místnosti a ve chvíli se vrátil s podnosem, na kterém spočívalo dlouhé dlátko a kovové kladívko.

Na znamení stočila asistentka křeslo tak, že jsem úplně ležel. Vypadala, že postup dobře zná, vzala mou hlavu do dlaní odborným hmatem a pak stála a čekala.

To přece nemůže být pravda, myslel jsem si, když mi ten chlap strčil do úst dlátko a namířil kladívko. Ale

veškeré pochyby zmizely, když kovová tyč bušila do pozůstatků zubu a moje hlava v odezvě mlátila do nader malinké asistentky. A tak to pokračovalo. Ztratil jsem pojem času a Ras bušil a dívka visela na mé poskakující lebce.

Napadlo mě, že jsem vždycky přemítal, jaký pocit mají mladí koně, když jsem jim vyrážel vlčí zub. Ted' jsem to věděl.

Když to konečně přestalo mlátit, otevřel jsem oči, a ačkoli jsem už byl připravený na všechno, přesto mě trochu překvapilo, když jsem viděl, že Ras navléká do jehly hedvábí. Potil se a vypadal dost zoufale.

„Jenom pár stehů,“ zachraptěl a já jsem zase zavřel oči.

Když jsem vstával z křesla, cítil jsem se doopravdy podivně. Po náporu na sanice jsem byl jako omámený a dlouhé konce stehů šimrající mě na jazyku mě vysloveně znervózňovaly. Určitě jsem se potácel, když jsem vycházel ze dveří a instinktivně jsem si ohmatával ústa.

První, koho jsem spatřil, byl Simkin. Seděl pořád na stejném místě, ale vypadal nějak jinak a vzrušeně, rozčileně na mě mával, abych šel k němu.

Chytil mě za sako.

„Co si vo tom myslíš, kamaráde?“ hekl. „Přehodili mi kartu a mám jít do čtyrky,“ polkl. „Vypadal jsi dost blbě, když jsi vycházel. Jaký to bylo?“

Pohlédl jsem na něj. Možná že do chmur dnešního rána přece svítne paprsek jasu. Klesl jsem do židle vedle něho a zasténal.

„Panebože, vůbec jsi nepřeháněl. Něco takového jsem ještě neviděl – skoro mě zabil. Nadarmo mu neříkají Ras!“

„Co... co... co ti dělal?“

„Nic kór moc. Jenom mi vyrazil zub kladivem a dlátem, to je všechno.“

„Di ty, děláš si ze mě šoufky!“ Simkin se bez úspěchu snažil usmívat.

„Čestné slovo,“ řekl jsem. „Kromě toho zrovna odnášejí nástroje, podívej se sám.“

Díval se na asistentku odnášející děsivé nářadí a zesinal.

„Ježíšmarjá! A co... co eště dělal?“

Na chvíli jsem si přidržel sanici. „Dělal něco, co jsem ještě nikdy neviděl. Vysekl mi v dásni díru, kterou mi potom zase zašil.“

Simkin vrtěl hlavou. „Ne, ne, to ti nevěřím. To nemůže bejt pravda!“

„Tak dobře,“ řekl jsem. „A co si myslíš o tomhle?“

Předklonil jsem se a palcem jsem si zdvihl ret a zakřenil se na něj, aby viděl dobře a zblízka dlouhou jizvu a vyčuhující zakrvácené konce stehů.

Odskočil ode mne s vytržštěnýma očima a třesoucími se rty. „Bože!“ zakvílel. „Můj milej bože!“

Bohužel si asistentka zvolila právě tuhle chvíli, aby z veřejí ordinace zavolala: „Vojín Simkin!“ Ubožák vyskočil, jako by jím proběhl elektrický proud, a pak se vlekl se skloněnou hlavou přes místnost. Ve dveřích se obrátil, vrhl na mě poslední zoufalý pohled a zmizel mi z očí.

Tento zážitek prohloubil můj děs z pěti dalších plomb, které mě čekaly. Ale nemusel jsem se strachovat, byly to jen drobnosti a vojenští zubaři je vyřídili bez bolesti a úspěšně. Byli úplně jiní než Ras.

Mnoho let po válce se mě dotkla ještě jednou dlouhatánská paže minulosti, paže z ordinace číslo čtyři, a poklepala mi na rameno. Cítil jsem nahoře v dásni něco ostrého a zašel jsem za panem Groverem. Zrentgenoval mě a pak mi ukázal pěkný snímek onoho osudného kořenu, který tam ještě stále vězel navzdory kladivu a dlátu.

Pan Grover ho vytáhl a sága skončila.

Ras se mi vryl nesmazatelně do paměti, protože kromě otřesného zážitku mi ho setrvale připomínala nebezpečně nejistá lulka, špatně skousnutá kvůli zbytečné mezeře v ústech.

Malé satisfakce se mi ale přece jen dostalo. Návštěvu v ordinaci číslo čtyři jsem ukončil rozloučením, které mi vrátilo špetku nálady.

Když jsem klopýtl ven, zastavil jsem se a oslovil jsem záda svalovce, který se připravoval na další oběť.

„Mimochodem,“ řekl jsem, „taky jsem vyrazil pár zubů přesně tak jako vy.“

Obrátil se a hleděl na mě. „Opravdu? Jste také dentista?“

„Ne,“ odpověděl jsem přes rameno, když jsem vycházel. „Zvěrolékař!“

4. kapitola

Mám raději ženy než muže.

Nemyslete si, nemám nic proti mužským – koneckonců jsem taky mužský – ale v letectvu jich bylo příliš mnoho. Byly jich tam doslova tisíce. Řvali, kleli, běhali sem tam, člověk se jich nemohl zbavit. Někteří se stali mými přáteli a jsou jimi dodnes, ale ta široší mužská masa mě donutila uvědomit si, jak mnoho jsem se změnil za pár měsíců manželského života.

Ženy jsou jemnější, měkčí, čistší, vcelku příjemnější bytosti a já, který jsem se považoval za klukovského kluka, za stoupence všeho maskulinního, jsem došel k překvapujícímu závěru, že ze všeho nejvíc si žádám a potřebuji společnost ženy.

Pocit, že jsem byl vržen do hrubozrnějšího světa, se stupňoval na počátku každého dne, zejména jednou ráno, když jsem měl službu a dostalo se mi sadistického potěšení mlátit víky od popelnic a rvát po chodbách „Budíčéééé, budíčéééé!“

Nejhorší nebyly nadávky a proklínání a nejružnější sprost'árny, ale prapodivné břišní zvuky rachotící po ztmavých ubikacích. Připomněly mi mého pacienta Cedrika a ve vteřině jsem byl zpátky v Darrowby a zdvihal jsem telefon. Hlas na druhém konci byl zvláštním způsobem rozpačitý.

„Pane Herriote, byla bych vám vděčná, kdybyste mě navštívil a podíval se na mého psa.“

Byla to žena, zřejmě z lepších kruhů.

„Samořejmě. Jaké má potíže?“

„Tedy... on... ehm... zdá se, že trpí... určitým množstvím flatulence.“

„Prosím?“

Nastala delší pauza. „Má... mimořádnou flatulenci.“

„Mohla byste mi to upřesnit?“

„Tedy... myslím, že by se to mohlo popsat jako... plynatost.“ Roztřásl se jí hlas.

Domníval jsem se, že mi začíná svítat. „Myslíte jako v břiše...?“

„Ne, ne v břiše. Vychází... ehm, ehm... mimořádné množství... plynu z... z...“ Do hlasu se jí vkrádalo zoufalství.

„Ach tak!“ Najednou bylo všechno jasné. „Úplně vás chápu. To ale není žádná tragédie. Nemocný tedy není?“

„Ne, jinak je v báječném pořádku.“

„A myslíte, že je nutné, abych ho prohlížel?“

„Ale ano, opravdu ano, pane Herriote. Přála bych si, abyste přišel co nejdřív. Je to skutečně... skutečně vážný problém.“

„Dobře,“ řekl jsem. „Zastavím se tam ráno. Jak se jmenujete a kde bydlíte, prosím?“

„Jsem paní Rumneyová a bydlíme U vavřínu.“

Dům U vavřínu byla velice pěkná usedlost na kraji města, ve velké zahradě, příjemně vzdálená od silnice. Paní Rumneyová mi otevřela a já jsem byl upřímně překvapen, když jsem ji poprvé spatřil. Nejenom proto, že byla nápadně krásná; bylo v ní něco nadzemského, neskutečného. Bylo jí kolem čtyřiceti let a vypadala jako hrdinka viktoriánských románů – vysoká, éterická, vílovitá. A já jsem okamžitě pochopil její váhavou konverzaci po telefonu. Všechno na ní a kolem ní bylo jemné a něžné.

„Cedrik je v kuchyni,“ řekla. „Odvedu vás tam.“

Cedrik byl moje druhé překvapení. Obrovský boxer se na mě rozjařeně vrhl a položil mi na prsa dvě nejobrovitější tlapy, které jsem v poslední době viděl. S námahou jsem ho shodil, ale skákal na mě znovu a znovu, nadšeně mi funěl do obličeje a zprudka vrtěl celou zadní polovinou těla.

„Sedni si, Cedriku!“ napomenula ho paní Rumneyová přísně, a potom, když si jí Cedrik ani nevšiml, se ke mně nervózně otočila: „Je to hrozně přátelský pes.“

„Ano,“ pravil jsem udýchaně, „to vidím.“

Konečně se mi podařilo odstrčit obrovské zvíře a zacouvat pro jistotu do kouta. „Jak často se u něj

tahle... nadměrná flatulence objevuje?“

Jakoby v odpověď se od psa zdvihla téměř hmatatelná sirovodíková vlna a obklíčila mě. Vzrušení z návštěvy zřejmě zaktivizovalo Cedrikovu slabost. Stál jsem zády opřený o zeď, takže jsem nemohl uposlechnout prvního instinktivního popudu, abych se běžel někam schovat, a tak jsem si několik vteřin kryl obličej rukou, než jsem promluvil:

„Tohle jste měla na mysli?“

Paní Rumneyová se ovívala krajkovým kapesníčkem a do bledých tváří se vkradl příjemný ruměnec.

„Ano,“ odpověděla téměř neslyšně, „ano... to je ono.“

„Ale bože,“ pravil jsem energicky. „S tím si nedělejte vůbec žádné starosti. Pojďme do jiné místnosti a promluvíme si o dietě a dalších maličkostech.“

Ukázalo se, že Cedrik dostává příliš mnoho masa, a já jsem nakreslil malé schéma a ubral jsem proteiny a přidal uhlohydráty. Předepsal jsem směs proti překyselení žaludku; měli mu to podávat večer a ráno. Poté jsem vcelku spokojeně odešel domů.

Byla to bezvýznamná maličkost, jedna z mnoha, a už jsem na to úplně zapomněl, když paní Rumneyová znovu zatelefonovala.

„Pane Herriote, obávám se, že se Cedrikův stav nezlepšil.“

„Ale to mě mrzí. Pořád ještě... pořád ještě... ano, ano...“ Chvilku jsem přemýšlel. „Víte co – myslím si, že by mu nijak zvlášť neprospělo, kdybych se na něj znovu zajel podívat, ale asi byste mu měla přestat dávat maso alespoň na týden nebo na dva. Dávejte mu sušenky a hnědý chléb usušený na kamnech. K tomu přidejte nějakou zeleninu a já vám ještě předepíšu prášek, který mu zamícháte do potravy. Snad byste se tady mohla zastavit pro předpis.“

Prášek byl silně působící absorbující směs a byl jsem přesvědčený, že to zabere, ale za týden telefonovala paní Rumneyová znovu.

„Pane Herriote, nezlepšilo se to ani trochu.“ Hlas jí už zase tremoloval. „Já... já... moc bych si přála, abyste se na něj přišel podívat.“

Neviděl jsem nic rozumného ani užitečného v opětovném vyšetřování zdravého zvířete, ale slíbil jsem, že se tam zastavím.

Měl jsem celý den hodně práce a k Vavřínu jsem se dostal až po šesté hodině. Na příjezdové cestě stálo několik aut, a když jsem vešel do domu, zjistil jsem, že má paní Rumneyová společnost. Byli to lidé jejího druhu – lepší společenská třída, všechno očividně distingované. Popravdě řečeno jsem si mezi tou elegancí připadal ve svých pracovních šatech dost nevhodně.

Paní Rumneyová se mě chystala zavést do kuchyně, když vtom se dveře zprudka otevřely a do společnosti vrazil nadšený Cedrik. V několika vteřinách se velice úhledný džentlmen úporně bránil útoku velkých psích tlap drápajících mu vestu. Unikl za cenu několika knoflíků a boxer obrátil svou pozornost k jedné z dam. Jelikož jí hrozilo bezprostřední nebezpečí, že přijde o šaty, zasáhl jsem a odtáhl psa stranou.

V elegantním pokoji vypuklo inferno. Hostitelčiny úpěnlivé příkazy zněly nad poděšenými výkřiky a veliký pes skákal kolem dokola, ale velmi brzo jsem si uvědomil, že se do situace vkládá nový činitel. Atmosféra v místnosti byla prodchnuta neomylným oparem a bylo mi jasné, že se znovu projevila Cedrikova nešťastná choroba.

Dělal jsem, co jsem mohl, tužil jsem se, seč mi síly stačily, abych vypudil zvíře z místnosti, ale pes vůbec neznal význam pojmu poslušnost a honil jsem ho zbytečně. Trapné minuty plynuly, a teprve nyní jsem začal chápat rozsah problému, před nímž teď stála paní Rumneyová.

Většina psů má občas větry, ale Cedrik je měl neustále. A zatímco tiché plyny byly možná zrádnější, byly ty hlasité v takové společnosti nepochybně nesmírně trapné.

Cedrik to ještě dorazil, protože po každém hromovém výbuchu se tázavě ohlédl na svůj zadek a potom se honil po místnosti, jako by prchající zefír byl jemu jasně viditelný a jako by se rozhodl, že ho zažene do kouta.

Připadalo mi jako celá věčnost, než jsem ho dostal ven. Paní Rumneyová držela dveře dokořán a já jsem konečně vykormidloval, ale mohutný pes s námi ještě neskoncoval. Cestou ven přikrčil rychle nohu a zamířil mohutným proudem na neposkvěnou nohavici mých kalhot.

Po tomto večeru jsem se vrhl do boje na pomoc paní Rumneyové. Cítil jsem, že mě zoufale potřebuje, a navštěvoval jsem ji velice často a vyzkoušel nesčetné terapie. Radil jsem se o tomto problému se svým kolegou Siegfriedem, který mi navrhl dietu ze sušenek z živočišného uhlí. Cedrik jich sežral obrovské spousty a strašlivě mu chutnaly, ale právě tak jako všechno ostatní na jeho stavu pranic nezměnily. A celou tu dobu jsem přemítal o paní Rumneyové. Žila v Darrowby několik let, ale lidé z města ji skoro neznali a dohadovali se, jestli je vdova, nebo jestli je rozvedená. Mě to ale nezajímalo. Pro mě byla největší záhada, jak se vlastně zapletla s Cedrikem.

Člověk by si těžko vymyslel jiné zvíře, které by se tolik nehodilo k její povaze. Nejen tímto politováníhodným nedostatkem, ale pes byl v každém smyslu a každým coulem jejím opakem. Velký, tupohlavý, halasný extrovert, absolutně v rozporu s jejím a jí vytvořeným graciézním prostředím. Nikdy jsem nezjistil, jak se našli, ale při svých návštěvách jsem shledal, že Cedrik má alespoň jednoho obdivovatele.

Byl to Con Fenton, starý zemědělský dělník na penzi, který U vavřínu trochu zahradničil a trávil tam v průměru tři dny týdně. Boxer za mnou uháněl po cestě, když jsem odcházel, a stařec na něj hleděl s netajeným obdivem.

„Panečku,“ pravil, „to je ale krásnej pes!“

„Máte pravdu, Cone, je to opravdu prima kluk.“

Říkal jsem to upřímně. Cedrika musel člověk mít rád, když ho poznal. Byl ohromně přátelský, bez jakékoli záludnosti, a setrvale dštil atmosféru plnou nejenom otravných plynů, ale také radosti a životního nadšení. Když trhal lidem knoflíky nebo jim čural na kalhoty, konal to v nejčistší láskyplnosti.

„Jenom se koukněte, jaký má nohy!“ vydechl Con a uchváceně hleděl na svalnaté psí kýty. „Kruci, umí přeskočit tu bránu, jako by tam vůbec nebyla. Tomu teda říkám pan pes!“

Když hovořil, napadlo mě, že se mu Cedrik musí líbit, protože si jsou podobní: nezatižení přemírou mozkovna, s býčí konstrukcí, s mohutnými rameny a s velkou, neustále se usmívající tváří – byli stejného druhu.

„Jo, já se na něj dycky moc rád koukám, když ho paní pustí do zahrady,“ pokračoval Con. Vždycky hovořil zvláštním nosovým hlasem. „Je to můj kámoš.“

Zkoumavě jsem se na něj podíval. Ne, nebylo pravděpodobné, že by byl postřehl Cedrikův nedostatek, už vzhledem k tomu, že se s ním vídal vždycky jen venku.

Vracel jsem se zpátky do ordinace a cestou jsem mrzutě přemýšlel, že mé léčení nemá vůbec žádný úspěch. A ačkoli se zdálo směšné trápit se nad takovýmhle případem, nedalo se nic dělat a trápil jsem se. Dokonce jsem sdělil své obavy Siegfriedovi. A když jsem vystupoval z auta, přicházel Siegfried dolů po schodech Skeldalu.

„Byl jsi U vavřínu, Jamesi? Prosím tě,“ tázal se starostlivě, „jakkak se daří tvému prdlavému boxerovi?“

„Pořád stejně, obávám se,“ odvětil jsem a můj kolega potřásl soucitně hlavou.

Byli jsme oba poraženi. Možná že by byly pomohly chlorofylové tablety, kdyby byly k dostání, ale v tehdejší situaci jsem vyzkoušel všechno. Vypadalo to, že se už nic nedá dělat. Bylo by to tak příliš nevdalo, kdyby majitelkou psa nebyla paní Rumneyová. Nedokázal jsem s ní o palčivém problému už ani diskutovat. Bylo to prostě nesnesitelné.

Nepomohl nám ani Siegfriedův studující bratr Tristan. Když u nás praktikoval, pečlivě si vybíral případy, které chtěl sledovat, a Cedrikovy symptomy ho okamžitě zaujaly a trval na tom, že tam se mnou zajde. Vzal jsem ho s sebou – poprvé a naposledy, protože když jsme tam dorazili, vyrazil veliký boxer od boku své paní a vydal mimořádně sonorní pšouk, jakoby na pozdrav.

Tristan okamžitě napřáhl ruku v dramatickém gestu a zarecitoval: „Promluvte, vy sladké rty, jež nikdy neřekly jste lež!“ To byla jeho jediná návštěva. Měl jsem dost trápení i bez něj.

Tehdy jsem netušil, že mě čeká ještě větší rána. Za několik dní telefonovala paní Rumneyová znovu.

„Pane Herriote, moje přítelkyně má roztomilou malou boxerku. Chce ji přivést, aby měla štěňata s Cedrikem.“

„Eh?“

„Chce připustit mého psa ke své feně.“

„S Cedrikem...?“ Sevřel jsem hranu stolu. To nemohla být pravda! „A... vy s tím souhlasíte?“

„Ano, samozřejmě.“

Zavrtěl jsem hlavou, abych rozebral pocit neskutečna. Nedokázal jsem pochopit, že by někdo mohl chtít rozmnožovat Cedrika, a když jsem civěl do sluchátka, měl jsem před očima úděsnou vizi osmi malých Cedriků se stejnými potížemi. Něco takového se ovšem nedědilo. Ovládl jsem se a odkašlal jsem si.

„Dobře, velmi dobře, paní Rumneyová, tak se do toho pusťte.“

Nastala pauza. „Ale pane Herriote, přála bych si, abyste na to dohlédl.“

„Ale skutečně se nedomnívám, že je to nutné.“ Zaryl jsem si nehty do dlaně. „Bude to určitě v pořádku i beze mne.“

„Ale já bych byla mnohem klidnější, kdybyste byl u toho. Prosím vás, přijďte,“ naléhala.

Chtělo se mi zakvílet, ale ovládl jsem se a nabral jsem zhluboka dech.

„Dobře,“ řekl jsem. „Přijdu ráno.“

Celý večer jsem byl posedlý strachem. Čekalo mě další trapné setkání s tou mimořádně půvabnou ženou. Proč mi bylo souzeno sdílet s ní vždycky takovéhle aféry? Upřímně jsem se obával toho nejhoršího. I ten nejpitomější pes ví instinktivně, co má dělat, když se setká s hárající fenou, ale s tím tupohlavcem Cedrikem jsem si nebyl jist...

A nazítří ráno se naplnily všechny moje děsy. Fenka Trudinka byla hezounké malé stvořeníčko a jevila ochotu ke spolupráci. Cedrik naopak byl sice evidentně potěšen, že se s ní setkal, ale vůbec ho nenapadlo, aby plnil své povinnosti. Nejdřív ji celou očichal a pak ji několikrát obtančil s vyplazeným jazykem a rozšklebenou tlamou. Potom se pěkně proválel po trávníku a vyrazil k ní, těsně u ní se zastavil – všechny čtyři rozhozené a hlavu skloněnou – chtěl si hrát. Vzdychl jsem. Vyšlo to, co jsem předpokládal. To obrovské tele netušilo, co má dělat.

Pantomima trvala nějakou chvíli a emocionální napětí nevyhnutelně vyvolalo příznaky jeho choroby.

Každou chvíli se zastavil, aby si prohlédl svůj ocas, jako by zvuky předtím nikdy neslyšel.

Střídal svoji obtancovačku se střemhlavým úprkem kolem trávníku, a když si to takhle rozdal asi desetkrát, zdálo se, že se rozhodl, že by měl něco podniknout s fenkou. Zadržel jsem dech, když k ní přistoupil, ale naneštěstí začal pracovat na nesprávném konci. Trudy snášela jeho pitomosti s velkou dávkou trpělivosti, ale když shledala, že se tuží někde kolem jejího levého ucha, bylo to na ni moc. S pronikavým zaječením ho kousla do zadní nohy a Cedrik vydešeně odletěl.

Potom na něj cenila zuby, kdykoli se přiblížil. Tenhle ženich se jí jasně zhnusil a já jsem se nedivil.

„Myslím, že toho má dost, paní Rumneyová,“ řekl jsem.

V každém případě jsem toho měl dost já a chudák paní Rumneyová taky, soudě podle jejího rychlého dechu, ruměných tváří a mávajících kapesníku.

„Ano... ano... myslím, že máte pravdu,“ odpověděla.

Takže Trudinku odvedli domů, a to byl konec Cedrikovy kariéry chovného psa.

Tahle poslední epizoda mě přesvědčila. Musel jsem si promluvit s paní Rumneyovou a za několik dní jsem se zastavil U vavřínu.

„Možná si myslíte, že mi do toho nic není,“ řekl jsem, „ale já si skutečně nemyslím, že Cedrik je pes pro vás. Lépe řečeno, hodí se k vám tak málo, že vám narušuje život.“

Oči paní Rumneyové se rozšířily. „Ano... někdy je to problém... ale co navrhuje?“

„Myslím, že byste si měla pořídit jiného psa. Možná pudla, nebo corgiho – něco malého, něco, co byste mohla ovládnout.“

„Ale pane Herriote, v žádném případě bych nemohla nechat Cedrika utratit.“ Ve vteřině měla oči plné slz. „Mám ho opravdu ráda, přestože... přese všechno.“

„Ne, ne, samozřejmě že ne!“ řekl jsem. „Mám ho také rád. Je to hrozný dobrák. Ale myslím, že vím, jak na to. Proč by si ho nemohl vzít pan Con Fenton?“

„Con...?“

„Ano, ohromně Cedrika obdivuje a Cedrik by se u toho starého pána měl dobře. Má za chalupou nějaké pole a kousek louky a chová pár zvířat. Cedrik by mohl běhat, jak by si přál, a Con by ho vždycky přivedl, až by přišel zahradničit. Viděla byste ho třikrát do týdne.“

Paní Rumneyová na mě mlčky hleděla a pak jsem viděl, jak se její obličej rozjasňuje úlevou a nadějí.

„Víte, pane Herriote, zdá se mi, že by to takhle docela dobře šlo. Ale víte určitě, že by ho Con chtěl?“

„Vsadil bych se, že ano. Starý mládenec jako on musí být opuštěný. Trápi mě jenom jediná věc. Obvykle se setkávali jenom venku a nevím, jaké by to bylo, až by spolu byli uvnitř a Cedrik by začal... s těmi svými potížemi...“

„Ale myslím, že tohle by bylo v pořádku,“ skočila mi paní Rumneyová do řeči. „Když odjízďím na dovolenou, Con se o něj vždycky stará týden nebo čtrnáct dní a nikdy se nezminil o... něčem neobvyklém... v tom smyslu.“

Vstal jsem. „To je tedy výborné. Být vámi, promluví si se staroušem okamžitě.“

Paní Rumneyová mi zatelefonovala za několik dní. Con skočil po možnosti vzít si Cedrika a oba dva byli spolu šťastni a spokojeni. Paní Rumneyová si vzala k srdci mou radu a koupila si štěně pudlíčka.

S novým psíkem jsem se seznámil, když mu bylo šest měsíců a jeho paní mě požádala, abych mu ošetřil ekzém. Seděl jsem v krásném pokoji, hleděl jsem na paní Rumneyovou, klidnou, půvabnou, upravenou, s malým tvorečkem odpočívajícím jí na koleně, a nemohl jsem se ubránit pocitu uspokojení nad tím, jak se to k sobě všechno hodí. Vysoký měkký koberec, dlouhé sametové záclony, křehké stolečky obložené vzácným porcelánem a miniaturkami v rámečcích. Tady nebylo místo pro Cedrika.

Chalupa Cona Fentona byla vzdálena necelý kilometr a cestou zpátky do ordinace mě najednou napadlo zastavit se u jeho dveří. Starý pán mi otevřel, když jsem zaklepal, a jeho velký obličej se rozzářil potěšeným úsměvem, sotva mě zahlídl.

„Pojďte dál, mladý pane!“ volal svým zvláštním nosovým hlasem. „Sem rád, že vás vidím!“

Sotva jsem vstoupil do malého obývacího pokoje, psí chlupatec se na mě vrhl. Cedrik se nezměnil ani o píd' a cestu k polámanému křeslu vedle krbu jsem si musel vybojovat. Con si sedl proti mně, a když boxer skočil a začal mi lízat obličej, klepl ho přátelsky pěstí do hlavy.

„Sedni si, ty starej troubo,“ zabručel láskyplně. Cedrik se šťastně a spokojeně položil k jeho nohám na potrhanou krbovou předložku a zbožňujícima očima pozoroval svého nového pána.

„Víte, pane Herriote,“ hovořil Con, zatímco plnil svou fajfku podezřele vyhlízejícím tabákem, který předtím rozkrájel, „jsem vám vopravdu vděčnej za to, že jste zařídil, abych dostal tohodle krásnýho psa. Je to vopravdu pan pes a neprodal bych ho za žádný peníze. Lepšího kamaráda by si nemohl přát žádný člověk.“

„No to je báječné, Cone,“ řekl jsem. „A vidím, že se tomuhle velikému klukovi daří výborně a že je tu šťastný.“

Starý pán si zapálil lulku a k nízkým zčernalým trámům stropu stoupaly mraky ostře páchnoucího kouře.

„Jo jo, dyť von je skoro pořád venku. Takovejdl silnej pes si potřebuje vylejt energii.“

Ale v tuto chvíli si Cedrik zřejmě vyléval něco jiného, protože do smradu z lulky pronikl známý puch.

Con vypadal, že si toho nevšímá, ale mě to v malém, uzavřeném prostoru zcela překonávalo.

„Inu, víte,“ lapal jsem po dechu, „jenom jsem se chtěl na vteřinku podívat, jak se vám tu spolu daří, a musím už jít.“ Spěšně jsem vstal a vrávorál ke dveřím, ale aroma mě sledovalo jako vlnobití. Když jsem šel kolem stolu, na kterém ležely zbytky jídla, spatřil jsem pravděpodobně jedinou ozdobu chalupy – popraskanou vázu s nádhernou kyticí karafiátů. Zde se mi naskytl únik a vnořil jsem nos do křehké vůně květin.

Con mě souhlasně pozoroval. „Jo, sou to moc krásný kytky, vidíte, že jo? Pani vod Vavřínu mi dovolí, abych si vzal domů, co se mi líbí, a karafiáty mám nejradši.“

„Ano, můžete se takovými karafiáty chlubit.“ Pořád jsem měl nos mezi květy.

„Jenom jedna věc mi vadí,“ pravil starý pán zadumaně. „Že je nemůžu docela vocenit.“

„A pročpak ne, Cone?“

Několikrát zabafal z fajčky. „Slyšíte přece, že mluvím trochu divně, né?“

„Ne... ne... ani ne.“

„Ale jo, samo sebou že jo. Mám to už vod tý doby, co sem byl malej kluk. Voperovali mi v nose polypy a něco se nepovedlo.“

„Ale to mě mrzí,“ řekl jsem.

„No, nejni to nic vážnýho, ale v jednom mě to poznamenalo.“

„Chcete říct...?“ Začalo mi svítat, jak se našel muž a pes a proč byl jejich vzájemný vztah tak dokonalý, i v čem tkvěla jistota, že jejich budoucnost je šťastná. Připadalo mi to jako osud.

„Jo,“ pravil starý pán smutně. „Já vůbec nic necejtím.“

5. kapitola

Myslím, že to bylo, když jsem zahlédl londýnského policistu káravě hrozícího na rozjívěného uličníka. Vzpomněl jsem si na Wesleye Binkse, jak strkával prskavky do poštovní schránky ordinace.

Byla to kapsle zvaná „bengálský oheň“ a explodovala mi u nohou, když jsem utíkal tmavou chodbou, abych otevřel dveře, a zděšeně jsem vyskočil alespoň dva metry do výšky.

Rozrazil jsem domovní dveře a rozhlédl jsem se po ulici. Byla prázdná, ale zdálo se mi, že jsem na rohu osvětleném lampou z Robsonova krámu zahlédl přehající postavičku a zaslechl slabou ozvěnu smíchu. Nemohl jsem s tím nic dělat, ale věděl jsem, že tam někde je Wes.

Unaveně jsem se vlekl zpátky do domu. Proč mě tenhle kluk pronásleduje? Co vůbec proti mně může mít desetiletý chlapec? Nikdy jsem mu neublížil, ale jak se zdá, stal jsem se terčem uvážené a plánovité kampaně.

Ale možná že to není zaměřené osobně proti mně. Třebas má pocit, že nějakým způsobem reprezentuji řád a autoritu, nebo ho to prostě jen tak napadlo.

Každopádně jsem byl ideální postavou pro jeho rošťárničky sestávající z toho, že zazvonil u domovních dveří a zdrhl. Neodvážil jsem se totiž zvonek ignorovat, protože to mohl být zákazník, a kromě toho byla čekárna, ordinace a operační sál hrozně daleko od průčelí domu. Někdy mě vytáhl až z našeho obývacího pokoje nahore v přístřešku. Každý takový výlet ke dveřím byla hotová expedice a bylo skutečně k vzteku, když jsem tam dorazil a neviděl nic než v dálavách poskakující postavičku, která se na mě šklebila.

Tuhle praxi někdy zaměnil tak, že házel do schránky různé svinstvo, vytahoval květiny z uzounkého proužku zahrádky, kterou jsme se snažili pěstovat mezi obrubníkem chodníku a naším domem, nebo psal křídou sprost'árny na moje auto.

Věděl jsem, že nejsem jeho jediná oběť, protože jsem slyšel stížnosti i od ostatních: zelináři se ztrácela jablka z krabice před krámem, kupec zásoboval chlapce nedobrovolně a bezplatně sušenkami.

Byl to zkrátka uličník jak se sluší a patří a vůbec se k němu nehodilo jeho křestní jméno Wesley. V jeho chování se neodrážela ani špetička přísně metodistických mravů. O jeho rodině jsem nevěděl nic – věděl jsem jenom, že pochází z nejchudší části města, ze čtvrti, kde byly maličké dvorky s baráčky na spadnutí. Často jsem ho viděl bloumat po polích a lukách nebo chytat ryby v mírné zátočině, a to v době, kdy měl sedět ve škole. Při takových příležitostech na mě vždycky křikl nějakou hanlivou poznámku, a jestliže s ním bylo ještě pár kamarádů, dělali si ze mě šoufky všichni. Bylo to k vzteku, ale neustále jsem se přesvědčoval, že to nesmím brát osobně. Patřil jsem k dospělým, a to stačilo.

Mistrovský kousek předvedl nepochybně tehdy, když odnesl mříž od větráku sklepa před Skeldalem. Sklepní mříž byla vlevo od vstupních schodů a pod mříží byl příkrý skluz, do kterého házeli uhlíři pytle s uhlím.

Nevím, jestli to byla mimořádná tvůrčí inspirace, ale štípl tu mříž v den, kdy se v Darrowby konala slavnostní přehlídka. Celá tahle sláva začínala parádním pochodem přes město. V čele průvodu šla Houltonská dechovka. Díval jsem se z okna našeho obývacího pokoje na lidi scházející se na ulici pod námi.

„Podívej se, Heleno,“ pravil jsem, „průvod zřejmě vyrazí z Trengatské ulice. Tady dole už čeká kdekdo.“ Helena se mi naklonila přes rameno a hleděla na dlouhé řady skautů, chlapců i děvčat, válečných vysloužilců a obyvatel našeho městečka, kteří se tlačili na chodníku. „Máš pravdu, je to docela hezké. Pojd'me dolů, podíváme se, jak budou vycházet, a zamáváme jim.“

Seběhli jsme po dlouhém schodišti a já jsem vyšel za Helenou z domovních dveří. Když jsem se objevil ve vchodu, zjistil jsem, že jsem se stal středem pozornosti. Zástup, který čekal trpělivě na chodníku na začátek parády, měl teď pro změnu v zorném úhlu něco jiného. Skautíci na mě mávali ze svých stanovišť a naproti z ulice a ze všech stran mi kynuli a usmívali se sousedé a ostatní občané.

Vytušil jsem, co si myslí. „Támdle je ten náš mladej veterinář. Nedávínko se ženil. Ta vedle něj, to je ta jeho mladá panička!“

Naplnil mě pocit blahosklonnosti. Nevím, jestli takovéto pocity sdílají všichni novomanželé, ale já jsem si tehdy uvědomoval, jak jsem spokojený a šťastný. A byl jsem hrdý, že jsem „jejich mladej veterinář“, že jsem součástí města, že jim patřím. Na zdi vedle mě visela tabulka s mým jménem, symbol mé solidní důležitosti. Něco jsem tady znamenal.

Rozhlížel jsem se a odpovídal jsem na pozdravy laskavým pousmáním a občas jsem ladně pokynul na způsob královské blahovůle. Pak jsem si povšiml, že Helena po mém boku má málo místa, a couvl jsem doleva, kde měla být mříž – a elegantně jsem sjel dolů do sklepa.

Mé vyprávění by vyznělo dramaticky, kdybych řekl, že jsem zmizel z očí. Upřímně řečeno, byl bych si přál, abych byl zmizel, protože bych byl mohl zůstat tam dole a byl bych se vyhnul dalším trapasům. Ve skutečnosti však jsem sjel po skluzu a zasekl se, takže mi na ulici čouhala hlava a ramena.

Moje exhibice vyvolala mezi diváky senzační ohlas. Na tohle byla galaparáda krátká – tomu se vyrovnat nemohla. Jedna nebo dvě tváře vyjadřovaly úzkost a leknutí, ale všeobecná reakce byl hlasitý chechtot.

Dospěli se ještě jakžtakž ovládali, ale skautíci reagovali vděčně. Přímou padali smíchy, bujaré veselí rozprášilo jejich řady, bezmocně se motali po ulici a vedoucí se marně snažili znovu nastolit pořádek.

Vyvolal jsem zmatek i v Houltovské dechovce, která si ladila nástroje. Chtěli právě zanotovat melodii, ale museli to vzdát, protože se nikomu z nich nedostávalo dechu k hudebnímu výkonu.

A byli to dokonce dva z nich, dva hudebníci, kteří mě tahali ven, popadnuvše mě pod rameny. Moje manželka se v této krizi vůbec neosvědčila a mohl jsem na ni vrhat jen významné a vyčítavé pohledy, když se hroutila na veřejnosti a utírala si smíchem slzíci oči.

Vytáhli mě na úroveň chodníku a bylo mi všechno jasné. Oklepával jsem si z kalhot uhelný prach a snažil jsem se vypadat lhostejně a vyrovnaně, když jsem spatřil Wesleye Binkse zkrouceného v záchvatu hurónského řehotu a vítězoslavně ukazujícího na mě a na díru nad sklepem.

Byl blízko mě, poskakoval mezi přihlížejícími a já jsem poprvé zblízka viděl toho malého raráška s divokýma očima, který mě tak sužoval. Možná jsem se mimovolně pohnul směrem k němu, protože se na mě ještě naposledy škodolibě zaculil a zmizel v davu.

Později jsem se na něj zeptal Heleny. Pověděla mi jenom, že Wesleyův otec odešel z domova, když bylo chlapci kolem šesti let, že se jeho matka znovu vdala a chlapec teď bydlí s ní a s otčímem.

Kupodivu se mi dost brzy naskytla příležitost prohlédnout si ho pořádně. Bylo to o týden později a pořád jsem byl trochu podebráný z toho příběhu se sklepní mříží, když jsem ho spatřil sedět úplně samotného v čekárně. Ne tak docela samotného, seděl mu na klíně vychrtlý černý pes.

Nemohl jsem tomu uvěřit. Často jsem si zkoušel, co řeknu při takovéto příležitosti, ale zarazil mě pohled na zvíře na jeho klíně. Jestliže přišel, aby se se mnou odborně poradil, nemohl jsem se do něj rovnou pustit. Až později.

Oblékl jsem si bílý plášť a vstoupil jsem.

„Co si přeješ?“ zeptal jsem se mrazivě.

Chlapec se postavil a z jeho zoufalého a ustrašeného výrazu jsem poznal, že vstoupit k nám do domu nebylo pro něj vůbec snadné.

„Můj pes ňák nejní v pořádku,“ zabručel.

„Dobře, přiveď ho sem.“ Vedl jsem ho chodbou do ordinace.

„Zvedni ho, prosím tě, na stůl,“ pravil jsem, a když bral zvířátko do náruče, rozhodl jsem se, že nesmím propást příležitost. Až budu prohlížet psa, začnu s ním jakoby nic rozprávět o nedávných událostech.

Nijak ve zlém, žádné zvláštní chytáky, jenom to s ním trochu rozeberu. Zrovna jsem se chystal říct něco jako „A jaký smysl vlastně mají ty rošťárny, které mi provádíš?“, když jsem se poprvé podíval na psa a na všechno jsem zapomněl.

Bylo to sotva odrostlé štěně, dokonale promíchaný podvrtaček. Lesklá černá srst mohla pocházet od labradora, špičatý nos trochu připomínal teriéra, právě tak jako postavení uší, ale dlouhý tenký ocas a kloubnaté přední nohy jsem nedokázal zaboha nějak otypovat. Vcelku to bylo pěkné malé stvoření s roztomilou výraznou tlamičkou.

Co mě ale zcela zaujalo, byly krůpěje žlutého hnisu v koutcích očí, zapáchající hlenovitý výtok z čenichu a světlolachost, která nutila psa bolestivě mrkat do jasů ordinačních oken.

Diagnóza klasické psinky je snadná, ale z téhle snadnosti nemá člověk nikdy radost.

„Nevěděl jsem, že máš psa,“ řekl jsem. „Jak dlouho ho máš?“

„Měsíc. Kamarád si ho vzal z psiho útulku v Hartingtonu a prodal mi ho.“

„Aha, tak to je.“ Změřil jsem psíkovi teplotu a nepřekvapilo mě, že měl čtyřicítku.

„Jak je starý?“

„Devět měsíců.“

Přikývl jsem. Přesně v tom nejhorším věku. Pokračoval jsem v prohlídce a kladl si otázky, ale odpovědi jsem znal.

Ano, ano, pes byl asi týden nebo dva nesvůj, nebyl ve své kůži. Ne, nebyl vysloveně nemocný, ale bez nálady a občas kašlal. A teprve když mu začalo téct z očí a z nosu, dostal chlapec strach a přivedl ho ke mně. Tak se k nám obvykle tyhle případy dostávají – když je už pozdě.

Wesley mi podával informace ustrašeně, pokukoval po mně kradmo, jako by čekal, že ho každou chvíli vytáhám za uši. Ale pokud jsem vůči němu choval agresivní pocity, rychle vyprchaly, když jsem si ho teď prohlížel. Ten pekelný rarášek nebyl zblízka nic jiného než zanedbané dítě. Lokty mu čouhaly z dř špinavého svetru, krátké kalhoty se třepily a nemyté drobné tělíčko páchlo kysele a odpudivě. Netušil jsem, že v Darrowby žijí takovéhle děti.

Když odpověděl na moje otázky, dodal si odvahy a uspěchaně se otázel:

„Co mu je?“

Chvilku jsem váhal. „Má psinku, Wesi.“

„Co to je?“

„To je taková ošklivá nakažlivá nemoc. Musel ji dostat od jiného nemocného psa.“

„Uzdraví se?“

„Doufám. Udělám pro něj, co bude v mých silách.“ Nedokázal jsem se donutit, abych tomu malému chlapci sdělil, že jeho štěňátko pravděpodobně zemře.

Natáhl jsem do stříkačky podpůrnou směs léků, které jsme tehdy užívali proti sekundárním příznakům psinky. Moc to nepomáhalo, a ani dnes, se všemi našimi antibiotiky, nedokážeme příliš ovlivnit konečný výsledek. Když podchytíte případ v počáteční virové fázi, pak může být injekce hyperimunního séra účinná, ale lidé přinášejí psy většinou až po této fázi.

Dal jsem zvířátku injekci, štěně zakňučelo a chlapec natáhl ruku a pohladil ho.

„To bude dobrý, Duku,“ řekl.

„Takhle mu říkáš – Duku?“

„Jo.“ Hladil mu uši a pes se obrátil, mrskl dlouhou oháňkou a rychle mu olízl ruku. Wes se usmál, vzhledl ke mně a na okamžik spadla z jeho špinavé tvářičky zhrublá maska a v rošťáckých očích jsem uviděl prostou a čistou radost. Tiše jsem zaklel. Stálo to za bačkoru.

Vhodil jsem do krabičky trochu krystalů kyseliny borité a podal jsem mu to. „Tohle rozpust' ve vodě a vymývej mu tím oči a nos. Vidiš, jak má ucpaný a špinavý čenich – když mu to vyčistíš, bude mu mnohem líp.“

Beze slova vzal krabici a téměř stejným pohybem přitom pustil na stůl tři šilinky a sixpenci. Byla to naše obvyklá taxa a v tomto směru rozptýlil mé pochybnosti.

„Kdy sem s ním mám zase přijít?“ zeptal se.

Váhavě jsem na něj chvíli hleděl. Nemohu dělat nic jiného než opakovat injekce, ale bude to k něčemu dobré?

Chlapec si moje zaváhání vysvětlil nesprávně.

„Já můžu zaplatit!“ vyhrkl. „Já mám peníze!“

„O tomhle jsem neuvažoval. Jenom jsem přemýšlel, kdy bude nejvhodnější, abys přišel. Co kdybys ho přivedl ve čtvrtce?“

Dychtivě přikývl a odešel.

Čistil jsem stůl dezinfekcí, skleslý pocitem bezmoci. Moderní veterinář se zdaleka nesetkává s tolika případy psinky jako kdysi my, a to z prostých důvodů – většina lidí očkuje štěňata co možná nejdřív. Ale tehdy, ve třicátých letech, bývalo očkováno jenom pár šťastných psů. Psince se dá snadno předejít, ale je téměř nemožné ji vyléčit.

V následujících třech týdnech došlo k neuvěřitelné proměně osobnosti Wesleye Binkse. Doposavad se

těšil pověsti líného povaleče, ale teď se proměnil ve vzor píce: roznášel ráno noviny, okopával lidem zahrádky, pomáhal s odvozem dobytka na trh. Byl jsem snad jediný, kdo věděl, že to všechno dělá pro Duka.

Vodil ke mně psa každé dva nebo tři dny a platil hotově. Samozřejmě jsem mu účtoval tak málo, jak jen to bylo možné, ale peníze, které si vydělal, šly na jiné věci – na čerstvé maso, které kupoval u řezníka, na mléko a na sušenky.

„Dneska vypadá Duke moc pěkně,“ řekl jsem mu při jedné návštěvě. „Koupil jsi mu nový obojek a vodítko, vid’?“

Chlapec ostýchavě přikývl a potom se na mě podíval naléhavým pohledem tmavých očí. „Je mu už líp?“

„Je mu asi tak stejně, Wesi. Takhle to chodívá – táhne se to bez velkých změn.“

„Kdy... kdy to poznáte?“

Chvilku jsem přemýšlel. Možná by se méně trápil, kdyby to celé lépe pochopil. „To je takhle. Duke se uzdraví, jestli se mu podaří vyhnout se nervovým komplikacím psinky.“

„A co to je?“

„Záchvaty, ochrnutí a něco, co se jmenuje chorea a vyvolává to záškuby svalů.“

„A co když to dostane?“

„Potom by to s ním vypadalo špatně. Ale to nemusí dostat každý pes.“ Snažil jsem se ho uklidnit úsměvem. „Duke má ještě jednu výhodu – není čistokrevný. Křížení psi mají v sobě to, čemu se říká síla hybridu a co jim pomáhá zdolávat nemoc. Vždyť přece docela dobře žere a je dost veselý, ne?“

„Jo, nevypadá špatně.“

„Tak tedy pokračuj. Teď mu dám ještě jednu injekci.“

Chlapec se vrátil za tři dny a podle obličeje jsem poznal, že má dobré zprávy.

„Duke je vo moc lepší – voči i nos má suchý a žere jako kuň!“ Chlapec byl vzrušením zadýchaný.

Zvedl jsem psa na stůl. Nedalo se pochybovat, že byl o mnoho lepší, a ze všech sil jsem se snažil radovat se s Wesem.

„To je báječné, Wesi,“ řekl jsem, ale v malém mozku mi cvrlikal varovný zvonek. Jestli se mají objevit nervové příznaky, objeví se teď – právě když se pes zdánlivě uzdravuje.

Nutil jsem se k optimismu. „Víš co, nemusíš sem s ním už chodit, ale dávej na něj dobrý pozor, a kdyby sis všiml čehokoli neobvyklého, přived’ mi ho.“

Otrhaná malá postavička byla radostí bez sebe. Skoro tančil po chodbě s milovaným štěnětem v náručí a já jsem si přál, abych se s nimi už v ordinaci nesetkal.

To bylo v pátek večer a v pondělí jsem to celé už pustil z hlavy a uložil k uspokojujícím vzpomínkám, když vešel chlapec s Dukem na vodítko.

Vzhlédl jsem od stolu, kde jsem zapisoval do našeho deníku. „Co je, Wesi?“

„Von sebou cuká.“

Nenamáhal jsem se, abych je odvedl do ordinace. Vyletěl jsem od stolu, dřepl si na zem a pečlivě jsem psa prohlížel. Nejdříve jsem neviděl nic, ale když jsem na něj upřeně hleděl, rozpoznal jsem slabé záškuby hlavy. Položil jsem mu ruku na lebku a čekal jsem. Bylo to ono – slabé, ale pravidelné křeče spánkových svalů, kterých jsem se tolik děsil.

„Bojím se, Wesi, že má choreu.“

„Co to je?“

„Jedna z těch nemocí, o kterých jsme spolu už hovořili. Někdy se tomu také říká tanec svatého Víta.“

Doufal jsem, že k tomu nedojde.“

Chlapec vypadal náhle drobně a ztraceně a stál mlčky a v dlani žmoulal nové vodítko. Musel vynaložit tolik síly na to, aby promluvil, že skoro zavřel oči.

„Von umře?“

„Někteří psi se z toho dostanou.“ Neřekl jsem mu, že jsem to zažil jen jedenkrát.

„Mám tablety, které by mu mohly pomoci. Dám ti je.“

Dal jsem mu několik arzenových tablet, které se mi osvědčily v onom jediném úspěšném případě. Ani jsem nevěděl, jestli vůbec k uzdravení přispěly, ale nic jiného jsem neměl.

V následujících dvou týdnech postupovala Dukova chorea přesně podle učebnice. Všechny příznaky a

komplikace, kterých jsem se obával, se dostavily rychle po sobě – bez velkého meškání. Třes se rozšířil od hlavy na všechny údy a pak mu při chůzi začal podklesávat zadek.

Jeho mladý pán ho ke mně vodil znovu a znovu a já jsem postupoval tak, jak bylo obvyklé, a zároveň jsem se mu snažil vysvětlit, že to je beznadějné. Chlapec trval zarputile na své péči o psíka, ve volných chvílích se štvál za roznáškou novin a jinými příležitostnými výdělky a trval na tom, že mi bude platit, ačkoli jsem jeho peníze nechtěl. Pak se u mne jednou odpoledne zastavil.

„Nemohl jsem Duka přivect,“ šeptal. „Nemůže už chodit. Přidete se na něj kouknout?“

Nasedli jsme spolu do mého vozu. Bylo to v neděli, kolem třetí odpoledne, a ulice byly tiché. Zavedl mě do kamením dlážděného dvorku a otevřel dveře domku.

Zápach mě udeřil, hned jak jsem vstoupil. Venkovští veterináři mají otrlý žaludek, ale teď jsem cítil, že se mi obrací. Paní Binksová byla hrozně tlustá, v ukrutně špinavých šatech, které na ní neforemně visely.

Rozvalovala se u kuchyňského stolu s cigaretou v koutku úst. Byla zabořená do časopisu, který se tísnil mezi hromadami špinavého nádobí, a když na nás krátce pohlédla, zatřepotaly se jí na hlavě natáčky.

Na gauči pod oknem spal s otevřenými ústy její manžel a vychrápával pивní odér. V dřezu se vršila další nálož mastného nádobí pokrytého odpornou vrstvou nazelenalého kalu. Šatstvo, noviny a všemožné krámy se válely po podlaze a vůbec všude a rádio řvalo naplno.

Jediné čisté místo bylo psí pelíšek v koutě místnosti. Přistoupil jsem k němu a sklonil se nad malým zvířátkem. Duke ležel bezvládně a bezmocně – vychrtlé a nekontrolovatelně se cukající tělíčko. Zapadlé oči byly zase plné hnisu a hleděly apaticky před sebe.

„Wesi, musíš mi dovolit, abych ho utratil.“

Neodpověděl, a když jsem se mu to snažil vysvětlit, zanikala moje slova v řevu rádia. Podíval jsem se na jeho matku.

„Nemohla byste zavřít to rádio?“ otázal jsem se.

Trhla hlavou směrem k chlapci a ten šel a otočil knoflíkem. V tichu, které následovalo, jsem znovu začal hovořit.

„Věř mi, že to je jediné, co můžeme udělat. Přece nechceš, aby umíral takhle kousek po kousku.“

Nepodíval se na mě. Veškerá jeho pozornost se zoufale soustřeďovala na psíka. Potom zvedl ruku a zaslechl jsem, že zašeptal:

„Tak jo.“

Utíkal jsem do vozu pro Nembutal.

„Slibuji ti, že neucítí vůbec žádnou bolest,“ říkal jsem, když jsem natahoval stříkačku. A malé zvířátko opravdu jen vzdychlo a pak zůstalo ležet bez hnutí. Osudový třes se konečně zklidnil.

Zasunul jsem stříkačku do kapsy. „Chceš, abych ho odvezl, Wesi?“

Nechápavě se na mě podíval a jeho matka se do toho vložila.

„Jen ho odvezte. Nikdá sem tu mrchu nechtěla do kvartýru, nikdá.“ A znovu se zahlubala do čtení.

Rychle jsem zvedl malé tělíčko a vyšel jsem z místnosti. Wes mě následoval a hleděl na mě, když jsem otevíral kufr auta a opatrně ukládal Duka na svůj černý pracovní plášť.

Zaklapl jsem kufr a chlapec si přikryl oči sevřenými pěstičkami. Celá drobná postavička se roztrásla vzlyky. Objal jsem mu paži ramena a on se o mne na okamžik opřel a plakal a já jsem přemítal, jestli se mohl vůbec někdy takhle vyplakat a jestli existoval někdo, kdo ho utěšil.

Ale brzy ustoupil a rozmazal si slzy špinavou šmouhou po obličejí.

„Půjdeš zpátky domů, Wesi?“ zeptal jsem se ho.

V očích mu mžiklo, přivřel je a pak se na mne podíval a jeho tvář byla znovu tvrdá a zlá.

„Ne!“ řekl a obrátil se a odešel. Neotočil se a já jsem za ním hleděl, jak přeběhl silnici, přešel zídku a pomalu a těžce se vlekl přes pole směrem k řece.

A vždycky když jsem o tom přemýšlel, připadalo mi, že se v tu chvíli Wes vrátil na tu starou, zlou cestu. Pak už nikdy nevyhledával drobná zaměstnání a žádnou užitečnou činnost. Mně už rošťárny neprováděl, ale jak plynul čas, zapléтал se do vážnějších nepříjemností. Zapaloval stodoly, předvedli ho kvůli krádežím, a když mu bylo třináct, kradl auta.

Nakonec ho poslali do polepšovny a potom zmizel z našeho kraje. Nikdo nevěděl, kam se poděl, a většina lidí na něj zapomněla. Jeden z těch, kdo nezapomněl, byl policejní seržant.

„Ten malý Wesley Binks,“ řekl jednou uvážlivě, „to byl uličník jako vystřižený. Většího lumpa jsem nepoznal. Víte, myslím si, že mu nikdy na nikom a na ničem ani za mák nezáleželo. Že k ničemu v životě nepřilnul.“

„Chápu, seržante, váš názor,“ odpověděl jsem, „ale nemáte tak docela pravdu. Víím, že dokázal mít moc rád...“

6. kapitola

Jako kuchař by si byl Tristan žádnou medaili nevysloužil.

Ve službách Královského letectva jsme dostávali lepší jídlo než většina obyvatel válčící Británie, ale s darrowbyskou kuchyní se to srovnávat nemohlo. Asi jsem byl rozmazlený – nejdřív paní Hallovou a pak Helenou. Na Skeldalu byla jen krátká údobí, kdy jsme nehodovali vpravdě královsky, a za jednoho takového intermezza byl ustanoven Tristan zastupujícím kuchařem.

Začalo to jednou ráno při snídani, když jsem byl ještě starý mládenec a zasedali jsme spolu s Tristanem k mahagonovému jídelnímu stolu. Siegfried všuměl do místnosti, zahučel Dobrejtro a začal nalévat kávu. Byl mimořádně roztržitý. Mazal si topinku a krájel plátek slaniny a pak asi po minutě soustředěného žvýkání praštil do stolu tak náhle, že jsem nadskočil.

„Už to mám!“ vykřikl.

„Co máš?“ tázal jsem se.

Siegfried položil vidličku a nůž a rozkolébal proti mně ukazováček. „Je to vlastně hloupost, ale seděl jsem tu a trápil si mozek, jak to zařídím, a najednou mi to došlo a je to jasné.“

„A jaký jsi měl problém?“

„Kvůli paní Hallové,“ vysvětloval. „Zrovna mi sdělila, že jí onemocněla sestra a že k ní musí zajet a postarat se o ni. Myslí, že bude pryč asi týden, a já jsem uvažoval, kde najdu někoho, kdo by nám uvařil a uklidil.“

„Tak tohle tě trápilo?“

„A pak mě to napadlo.“ Odřízl cípek smaženého vejce. „Zastane to Tristan.“

„Eh?“

Jeho bratr polekaně vzhlédl od svého Daily Mirroru.

„Já?“

„Ano, ty! Už sis válel šunky dost dlouho. Trocha užitečné činnosti ti jenom prospěje.“

Tristan se na něj otráveně podíval. „Co tím myslíš – tou užitečnou činností?“

„Budeš to tu držet v pořádku,“ pravil Siegfried. „Nečekám od tebe perfektní výkon, ale jistě dokážeš každý den poklidit a samozřejmě připravit jídlo.“

„Jídlo?“

„Ano, jídlo!“ Siegfried mu pohleděl z očí do očí. „Umíš přece vařit?“

„Ano, ehm, ano... umím vařit klobásy a št'ouchané brambory.“

Siegfried pokynul knížecím gestem. „No tak vidíš, žádný problém. Přisunul bys mi sem ty smažené brambory, Jamesi?“

U stolu jsem seděl mlčky. Konverzaci jsem slyšel jen zpola, protože jsem byl duchem jen málo přítomný. Právě před snídání mně volal Ken Billings, jeden z našich nejlepších farmářů, a jeho slova mi stále ještě zvonila v hlavě.

„Pane Herriote, to tele, u kterého jste včera byl, je mrtvý. Je to už třetí, co jsem ztratil v týdnu, a jsem naprosto bezradný. Chtěl bych, abyste se tu dnes dopoledne zastavil a znovu všechno pořádně prohlédl.“ Zamyšleně jsem pil kávu. Ken Billings nebyl sám naprosto bezradný. Tři pěkná telata měla příznaky akutních žaludečních bolestí, ošetřil jsem je a ona pošla. To bylo dost zlé, ale horší bylo, že jsem neměl nejmenší ponětí, co jim chybělo.

Otřel jsem si rty a rychle jsem vstal. „Siegfriede, chtěl bych zajít nejdříve k Billingsům. Potom obejdu všechny ostatní návštěvy podle tvého rozpisu.“

„Výborně, Jamesi, samozřejmě.“ Můj šéf mi věnoval sladký a povzbuzující úsměv, navrhl si kopeček hub na kousek osmaženého chleba a vsunul sousto do úst. Nebyl velký jedlík, ale snídane byla jeho

milovanou rozkoší.

Cestou na farmu jsem trýznil bezmocný mozek. Co víc bych mohl ještě udělat než to, co jsem už vyzkoušel? V takovýchto nejasných případech došel většinou člověk k závěru, že zvíře snědlo něco škodlivého. Občas jsem trávil dlouhé hodiny pátráním po pastvinách a hledal jsem jedovaté bylinky, ale v případě Billingsových telat to nepřicházelo v úvahu, protože ještě nebyla vůbec venku; byla měsíc stará. Provedl jsem vyšetření post mortem u pošlých zvířat, ale zjistil jsem pouze nespecifickou gastritidu. Poslal jsem ledviny do laboratoře k vyšetření na přítomnost olova s negativním výsledkem; byl jsem úplně bezradný, právě tak jako majitel telat.

Pan Billings na mě čekal na dvoře.

„Ještě že jsem vám zatelefonoval!“ volal bez dechu. „Zase jedno začíná.“

Vběhl jsem do hospodářských budov a spatřil to, co jsem čekal a čeho jsem se děsil; malé telátko se kopalo do břicha, vstávalo a lehalo si, občas se převalilo po nastlané slámě. Typické bolesti v břiše. Ale proč?

Pečlivě jsem je prohlédl, zrovna tak jako jsem prohlížel ta předtím. Teplota normální, plíce čisté, pouze zástava bachorové činnosti a mimořádná citlivost podbřišku. Ukládal jsem teploměr zpátky do pouzdra, když se tele najednou převalilo a začalo se křečovitě svíjet. Spěšně a se zlou předtuchou jsem mu vpíchl sedativa, kalcium, magnézium. To všechno jsem už dělal třikrát.

„Co to jenom ksakru je?“ tázal se farmář a mluvil mi z duše.

Pokrčil jsem rameny. „Je to akutní gastritida, pane Billingsi, ale moc bych si přál, abych znal její příčinu.

Mohl bych odpřisáhnout, že tohle tele sežralo nějaký jed, buď leptadlo, nebo dráždidlo.“

„Ale proboha, vždyť nedostávají nic než mlíko a trochu granulí!“ Farmář rozhodil ruce. „Nedostávají vůbec nic, co by jim mohlo uškodit.“

Znovu jsem unaveně zopakoval celý starý postup; pečlivě jsem pátral po teletníku ve snaze najít jakékoli vodítko. Starou plechovku od laku, prasklý sáček ovčího lizu. Bylo neuvěřitelné, co všechno se sešlo v hospodářské budově.

Ale ne u pana Billingse. Byl úzkostlivě pořádný, zvlášť na telata. Předprsň oken a poličky byly čisté, nikde se nic neválelo. Totéž platilo o vědrech na mléko, vydrhnutých a bez poskvny po každém krmení. Pan Billings si na telata potpěl. Jeho dva dospívající synové byli zamilovaní do farmaření a on jim pomáhal a podporoval je ve všem. Telata ale krmil sám.

„Krmení telat je vůbec to nejdůležitější v chovatelství skotu,“ říkával. „Když je člověk dostane přes první měsíc, má půlku práce za sebou.“

Pan Billings věděl, o čem mluví. Jeho svěřenci nikdy netrpěli chorobami mlád'at. Často jsem se tomu divil, a tím nesnesitelnější byla tahle rána.

„V pořádku,“ řekl jsem s falešnou lehkostí v hlase, když jsem odcházel. „Možná že tenhle případ nebude tak zlý. Zavolejte mi ráno.“

Zbytek obchůzky jsem dokončil v chmurném zamyšlení a během oběda jsem pořád ještě tolik přemýšlel o svém problému, že jsem se podivil, co se stalo, když Tristan začal nosit na stůl. Úplně jsem zapomněl, že tu není paní Hallová.

Nicméně klobásy a šťouchané brambory nebyly vůbec špatné a Tristan nám bohatýrsky nakládal na talíře. Všichni tři jsme spořádali své porce, protože dopoledne bývalo vždycky nejvíce práce, a před obědem jsem už umíral hladu.

O problému pana Billingse jsem uvažoval i při odpoledních návštěvách, a když jsme zasedali k večeři, byl jsem mírně překvapen, když jsem spatřil další mísy s klobásami a šťouchanými bramborami.

„Znovu totéž, eh?“ zamručel Siegfried, ale zvládl svůj talíř a odešel bez dalšího komentáře.

Následující den začal špatně. Vstoupil jsem do jídelny a našel jsem tam prázdný stůl a Siegfrieda dusajícího kolem. „Ksakru, kde je snídaně?“ vybuchl. „A kde je ksakru Tristan?“

Vtrhl do chodby a slyšel jsem ho, jak provolává do kuchyně: „Tristane! Tristane!“

Věděl jsem, že maří čas. Jeho bratr často zaspal a dneska ráno to bylo jenom trochu patrnější.

Můj šéf se vracel chodbou zuřivým cvałem a já jsem se obrnil proti nepříjemnostem, které nastanou, až bude tahat svého bratra z postele. Ale Tristan zůstal jako obvykle pánem situace. Siegfried začal zrovna brát schody po třech, když jeho bratr sestupoval po schodišti a s naprostým klidem si zavazoval kravatu.

Bylo to záhadné. Vždycky si přispal, ale jen výjimečně byl přistižen pod příkrývkou.

„Lituji, chlapi,“ řekl tiše a distingovaně. „Obávám se, že jsem trochu zaspal.“

„Ano, zcela správně, v tom se tedy nemýlíš!“ zařval Siegfried. „Ale co bude s naší zatracenou snídaní? Dal jsem ti to za úkol!“

Tristan byl vyrovnaně zdvořilý. „Skutečně se velmi omlouvám, ale byl jsem včera večer dlouho vzhůru, protože jsem loupal brambory.“

Tvář jeho bratra zbrunátněla. „To je mi známo!“ vyštěkl. „Ale taky jsi s tím začal, teprve když u Droversů zavřeli!“

„Máš pravdu.“ Tristan polkl a do tváře se mu vkradl známý výraz uražené důstojnosti. „Skutečně mi včera večer trochu vyschlo v hrdle. Domnívám se, že poté co jsem utíral prach a luxoval koberce.“

Siegfried neodpověděl. Střelil po mladém muži zhnuseným pohledem a pak se obrátil ke mně. „Budeme se dneska ráno muset spokojit s chlebem a marmeládou, Jamesi. Pojdme do kuchyně a...“

Řinčení telefonu přerušilo jeho slova. Zvedl jsem sluchátko a poslouchal a výraz mé tváře zřejmě způsobil, že se Siegfried zastavil mezi dveřmi.

„Co se stalo, Jamesi?“ zeptal se, když jsem položil telefon. „Vypadáš, jako by tě nakopli do břicha.“

Přikývl jsem. „A taky se tak cítím. To tele u Billingsů už skoro poslo a další onemocnělo. Přál bych si, abys tam šel se mnou, Siegfriede.“

Můj šéf stál tiše a nehnutě a hleděl přes hrád' na malého tvorečka. Zvírátko nevědělo, co si má se sebou počít, vstávalo a lehalo si, kopalo do neznámé vnitřní bolesti, křečovitě stahovalo zadek ze strany na stranu. Když jsem ho pozoroval, padlo na bok a začalo hrabat všema čtyřma.

„Jamesi,“ řekl Siegfried tiše. „To tele je otrávené.“

„To jsem si také myslel, ale čím a jak?“

Pan Billings nám skočil do řeči. „Tyhle řeči nemají cenu, pane Farnone. Znova a znova jsme to tady všechno prohlídli a vodníkud' se k nim žádné jed nemohl dostat.“

„Tak to tedy prohlédneme všechno znova.“ Siegfried bloudil a pátral po teletníku, tak jako jsem bloudil a pátral já, a když se vrátil, byl jeho obličej bezvýrazný.

„Odkud berete granule?“ bručel a mnul je mezi prsty.

Pan Billings rozhodil paže. „Z místního mlýna. Jsou to Rydersovy nejlepší granule. V těch nemůže rozhodně být nic špatného.“

Siegfried mlčel. Rydersovi byli známi bezvadnou přípravou krmiva pro skot. Siegfried vyšetřil nemocné tele stetoskopem a teploměrem, vtlačil mu prsty do chlupaté břišní stěny, upřeně mu pozoroval hlavu, aby postřehl reakce. Totéž opakoval s mým včerejším pacientem, jehož skelný zrak a studené údy sdělovaly zkázyplný konec. Potom ošetřil telata podobně jako já a odešli jsme.

Prvních pár set metrů mlčel a potom najednou praštil rukou do volantu. „Je tam někde dráždidlo, Jamesi! Jako že se Siegfried jmenuje – je tam nějaký jed. Ale ať mě čert vezme, jestli vím, v čem je a kde se tam bere.“

Naše návštěva trvala dlouho a vrátili jsme se na Skeldale k obědu. Právě tak jako já i Siegfried zápolil s problémem pana Bilingse a skoro nepostřehl, že před něj Tristan položil kouřící mísu klobás a šťouchaných brambor. Když zabodl vidličku do brambor, zjevně pochopil, co se děje.

„Bože všemohoucí!“ vykřikl. „Už zase?“

Tristan se líbezně usmál. „Ano, zase. Pan Johnson mě informoval, že dnes přišly mimořádně chutné klobásky. Tvrdil, že jsou vskutku výborné.“

„To že říkal?“ Jeho bratr se na něj kysele podíval. „Mně tedy připadají pořád stejně pitomé. Zrovna tak jak včera večer a včera v poledne.“ Hlas mu začal nabývat na síle, ale potom ztlchl.

„Ale k čertu s tím vším,“ zabručel a nenalozene se rýpal v pokrmu. Telata mu dávala zabrat a já jsem chápal, jak mu je.

Já jsem svůj přiděl spořádal bez potíží – klobásky a šťouchané brambory jsem měl vždycky rád.

Ale můj šéf je houževnatec, a když jsme se znovu sešli pozdě odpoledne, sršel svou starou jiskrou.

„Ta návštěva u Billingsů mě vzala, to ti tedy řeknu,“ pravil. „Ale potom jsem byl u několika svých případů a všechny se pěkně uzdravují. Úspěch člověku ohromně zvedne morálku. Pojd', nalejem si skleničku.“

Sáhl do příborníku nad krbovou římsou pro láhev ginu, a když jsme si zavdali, dobrotivě pohlédl na

svého bratra, který uklízel obývací pokoj.

Tristan se ukrutně předváděl, jezdil s luxem po koberci sem a tam, rovnal pošlátě a mrskal prachovkou po všem, co bylo v dohledu.

Vzdychal a hekal námahou, jak tu šukal coby vzorná pomocnice v domácnosti. Chyběl mu jenom čepeček a zástěrka a obraz by byl dokonalý.

Dopili jsme, Siegfried se ponořil do Veterinárního zpravodaje a z kuchyně se počala linout vábná vůně. Bylo sedm hodin a Tristan strčil hlavu do dveří.

„Večeře je na stole,“ řekl.

Můj šéf položil Zpravodaje a protáhl se. „To jsem rád, mám už hlad.“

Následoval jsem ho do jídelny a málem jsem mu narazil do zad, když zprudka zastavil. Nevěřicně zíral na mísu uprostřed stolu.

„Snad to už nejsou zase ty zatracené klobásky a št'ouchané brambory!“ křičel.

Tristan se přišoural zpoza stolu. „Tedy, ehm, ano – je to ale skutečně chutné.“

„Chutné! Začíná se mi o tomhle prokletém žrádle v noci zdát. Copak neumíš vařit nic jiného?“

„Ale vždyť jsem ti to říkal,“ Tristan vypadal zarmouceně. „Říkal jsem ti, že umím vařit klobásky a št'ouchané brambory.“

„Ano, to jsi říkal!“ řval jeho bratr. „Ale neříkal jsi, že neumíš vařit nic než klobásky a odporné brambory!“

Tristan se zatvářil neutrálně a Siegfried padl znaveně a vyčerpaně do židle za stolem. „Tak dělej,“ hekl, „nalož to na talíře. Bůh s námi.“

Nabral si menší sousto a pak se popadl za břicho a vyrazil ston. „Mě to zničí. Na tenhle týden dlouho nezapomenu.“

Zahájení následujícího dne bylo dramatické. Právě jsem vylezl z postele a sahal po županu, když domem otrásla exploze. Bylo to ohromné zuchnutí, které prorazilo chodbami a místnostmi jako vichřice, roztřáslu okna a zanechalo za sebou zlověstné ticho.

Vyletěl jsem na chodbu a srazil se se Siegfriedem, který na mě chvíli civěl široce rozevřenýma očima a pak odklusal po schodech.

V kuchyni ležel Tristan na zádech uprostřed hromady rozbitých talířů a mís. Na dlaždicích spočívala hromádka plátků slaniny a pár rozbitých vajec.

„Ksaku, co to tady vyvádíš?“ hulákal Siegfried.

Jeho bratr se po něm podíval jen s nepatrným zájmem. „Namouduši že nevím. Podpaloval jsem v kamnech a najednou to bouchlo.“

„Podpaloval jsi v kamnech...?“

„Ano, už dva dny jsem měl trochu potíže. Nechtělo to chytnout. Asi je zapotřebí vyčistit komín. Tyhle staré domy...!“

„Ano, ano!“ skočil mu Siegfried do řeči. „To už známe, ale co se tedy ke všem čertům stalo?“

Tristan se posadil. I v této pozici, mezi troskami a střepy a i se šmouhami po celém obličej, si zachoval tvář a noblesu. „Inu, napadlo mě, že tomu trochu pomohu.“ (Jeho bystrý mozek neustále pátral po nových metodách, jak uspořit energii.) „Namočil jsem kousek vaty do éteru a hodil jsem to do kamen.“

„Do éteru?“

„No ano, ten přece dobře hoří!“

„Dobře hoří!“ Jeho bratr měl oči navrch hlavy. „Vždyť je to výbušnina! Jen zázrakem jsi nevyhodil do povětří celý dům!“

Tristan povstal a oprášil se. „No dobře, nechme toho. Připravím snídani. Za chvíli bude hotová.“

„Na to zapomeň.“ Siegfried se dlouze a trhaně nadechl a pak šel k plechovce s chlebem, vytáhl bochník a začal ho krájet. „Snídaně se válí na podlaze, a než to uklidíš, budeme pryč. Jamesi, bude ti stačit chléb s marmeládou?“

Vyšli jsme společně. Můj šéf zařídil, aby Ken Billings na nás počkal s krmením telat, chtěli jsme sledovat celý postup.

Náš příchod nebyl veselý. Obě telata posla a farmář vypadal zoufale.

Siegfried zaťal zuby a kývl na pana Billingsse. „Začněte, prosím, pane Billingsi. Chci vidět, jak je krmíte.“ Ke granulím měla telátka přístup neustále, ale teď jsme se pozorně dívali, jak farmář naléval mléko do

věder a telata začala pít. Chudák pan Billings se zřejmě vzdal veškeré naděje a podle jeho apatických pohybů jsem poznal, že našemu poslednímu výmyslu příliš nevěří.

Nevěřil jsem ani já, ale Siegfried chodil sem a tam po teletníku jako tygr v kleci a jako by čaroval obrat k lepšímu. Telata tázavě zdvihala mlékem pobryndané čenišky, když se k nim Siegfried nakláněl, ale mohla vysvětlit záhadu zrovna tak málo jako my všichni.

Hleděl jsem na dlouhou řadu stání. Zbývalo tu ještě víc než třicet telat a ochromila mě hrozná myšlenka, že by se ta nemoc mohla rozšířit na ně na všechna. Vzpamatoval jsem se, když Siegfried namířil ukazováček na jedno vědro.

„Co je tohle?“ vyštěkl.

Přistoupil jsem s farmářem k němu a pátravě jsme civěli na kulatý černý předmět, v průměru asi centimetrový, který plaval na povrchu mléka.

„Spadlo tam trochu nějaké špíny,“ zabrumlal pan Billings. „Hned to vyndám.“ Sáhl rukou do vědra.

„Ne, dovozte!“ Siegfried zvedl předmět opatrně, setřásl z prstů mléko a se zájmem věc studoval.

„To není žádná špína,“ bručel. „Podívejte se, je to vyhloubené – jako malá mistička.“ Mnul to mezi palcem a ukazováčkem. „Já vám povím, co to je. Je to strup. Kde se to tu sakra vzalo?“

Začal prohlížet teleti krk a hlavu a pak najednou ztuhl a ztichl, když prohmatával maličké hrbolky rohů.

„Tady je zhrublý povrch, vidíte, ten strup patří semhle.“ Položil tmavou mističku na hrbolek rohu a bylo zřejmé, že to perfektně sedí.

Farmář pokrčil rameny. „Ano, už vím. Před čtrnácti dny jsem všechna telata odrohoval.“

„Čím jste to dělal, pane Billingsi?“ Hlas mého kolegy byl laskavý a mírný.

„Ale tou novou mastičkou. Prodával to tu nějaký chlápek. Jenom se to natře, je to vo moc snadnější než to staré leptadlo.“

„Máte ještě kelímek od té mastičky?“

„Jo, je někde v domě. Přinesu ho.“

Když se farmář vrátil, přečetl Siegfried jmenovku a podal mi lahvičku.

„Antimonová mast, jíme. Teď to víme. A jsme doma.“

„Ale... o čem to mluvíte?“ žasl farmář.

Siegfried se na něj podíval s účastí. „Antimon je smrtelný jed, pane Billingsi. Ano, opálí teleti rohy, to je v pořádku, ale když se vám dostane do krmení, tak to prošvihnete.“

Farmář vyvalil oči. „Ano, samozřejmě, kristepane, a když skloní hlavy, aby se napily, tak jim ty strupy spadnou do mléka!“

„Přesně tak,“ řekl Siegfried. „Nebo si možná otloukla poupata rohů o strany vědra. Ale ať je to jak chce, musíme se pojistit, abychom ochránili ostatní telata.“

Obešli jsme všechna zvířata, odstranili jsme smrtící tvrdou kůži, očistili jsme pupence rohů, a když jsme konečně odjížděli, věděli jsme, že krátká, ale strastiplná epizoda Billingsových telat je u konce.

V autě si můj kolega opřel lokty o volant a jel s bradou položenou v dlaních. Tohle dělával často, když byl v přemítavé náladě, a mně to vždycky neomylně ničilo nervy.

„Jamesi,“ řekl, „něco takového jsem ještě neviděl. O tom by se mělo napsat.“

Tato jeho slova byla jasnozřivá, protože když teď o tom píší, uvědomuji si, že za těch pětatřicet let, která od té doby uplynula, jsem to už nikdy nezažil.

Ve Skeldalu jsme se rozešli každý jiným směrem. Tristan, nepochybně aby napravil svůj výbušný počátek dne, měl plné ruce mopu a vědra s vodou a vytíral chodbu s náruživostí plavčíka na Nelsonově korábu.

Když však Siegfried odjel, jeho činorodost zprudka ustala, a když jsem odcházel s kapsami plnými pomůcek a náradí, které budu potřebovat při své obchůzce, podíval jsem se do obývacího pokoje a spatřil jsem mladého muže nataženého v jeho oblíbeném křesle.

Vešel jsem do místnosti a s překvapením jsem prohlížel pánev s klobásami pečlivě vyváženou na hromadě uhlí.

„Co podnikáš?“ otázal jsem se.

Tristan si zapálil woodbinku, nalistoval Daily Mirror a položil nohy na opěradlo křesla. „Právě jsem postavil na oběd, bráško.“

„Tady?“

„Ano, Jime, mám toho rozpáleného sporáku až po krk – je to hrozně nepříjemné. A kromě toho je kuchyň pitomě daleko.“

Hleděl jsem na pohodlně uhnížděnou postavu. „Ptát se na menu by bylo zbytečné, vid?“

„Nemám na vybranou, milý příteli,“ Tristan vzhledl od novin s úsměvem cheruba. Obrátil jsem se k odchodu, když mě něco napadlo. „A kde jsou vlastně brambory?“

„V krbu.“

„V krbu?“

„Ano, naházel jsem je tam, aby se trochu opekly. Bude to pochoutka.“

„Jsi si tím jistý?“

„Absolutně, Jime. Říkám ti, určitě se do mého kuchařského umění nakonec zamiluješ.“

Vrátil jsem se domů před jednou hodinou. Tristan nebyl v obývacím pokoji, ale ve vzduchu se vznášel kouřový opar a mé chřípí ucítilo smrad připomínající prskavky ohňostroje.

Mladého gentlemana jsem našel v kuchyni. Jeho savoir faire zmizelo a zoufale se dloubal v hromadě černých sazí.

Civěl jsem na něj. „A co je tohle?“

„To jsou ty pitomé brambory, Jime! Trošičku jsem usnul a takhle to dopadlo!“

Pracně jsem rozřízl jeden kulatý předmět. Ve středu zuhelnatělé kuličky jsem dokázal postřehout malinkou bílou hrudku – zřejmě všechno, co zbylo z původní hlízy.

„Prokristovydrahénohy, Trisi! Co si počneš?“

Zdrceně se na mne podíval. „Vyškrabu všechny prostředky a smíchám je dohromady. Nic jiného se dělat nedá.“

To bylo něco, na co jsem se nedokázal dívat. Odešel jsem nahoru, opláchl jsem se a pak jsem zaujal své místo u jídelního stolu. Siegfried už tam seděl a viděl jsem, že ho ranní vítězství rozjařilo. Halasně mě vítal.

„Že to ale byl sakramentský případ u toho Kena Billingse! Jsem opravdu šťastný, že jsme to dali do pořádku.“

Jeho úsměv však ztuhl, jakmile se objevil Tristan a předložil krmi. Z jedné mísy vykukovaly nevyhnutelné klobásky a ta druhá obsahovala amorfní tmavošedou hmotu, rozpustile posetou nepatřičnými černými tělísky různých rozměrů.

„Ve jménu božím,“ tápal se se zlověstným klidem, „co to je?“

Jeho bratr polkl. „Klobásky a šťouchané brambory,“ pravil lehkým tónem.

Siegfried se na něj chladně podíval. „Hovořím o tomhle.“ Píchl do tmavé očoudliny.

„No, ehm, to jsou brambory.“ Tristan si odkašlal. „Obávám se, že se trochu připálily.“

Můj šéf nepříčinil žádnou další poznámku. Nebezpečně klidně vylovil lžící trochu hmoty na svůj talíř, nabral si na vidličku a začal zvolna žvýkat. Jednou nebo dvakrát přivřel oči, když mu mezi zuby skřípl mimořádně tuhý kousek černého uhlí, pak zaklonil hlavu a polkl.

Chvilí byl zticha, pak se chytil oběma rukama za břicho, zasténal a rovnýma nohama vyskočil.

„Ne, už toho mám dost!“ řval. „Nemám nic proti tomu, abych se zabýval otrávenými zvířaty na farmách, ale zásadně protestuji proti tomu, abych požíval jed ve svém vlastním domě!“ Ráznými kroky odešel od stolu a zastavil se ve dveřích. „Jdu na oběd ke Droversům.“

Znovu ho zkroutila křeč. Sáh si na břicho a podíval se na nás. „Teď vím, jak bylo těm telatům!“

7. kapitola

Připouštím, že to ode mne bylo trochu bezohledné, mávat skalpelem tak blízko knoflíků od poklopce Roryho O'Hagana. Na tuhle příhodu jsem si vzpomněl, když jsem seděl ve svém pokoji v St. John's Wood a četl Blackův veterinární slovník.

Byl to objemný svazek na to, aby ho člověk s sebou nosil, a moji kamarádi z Královského letectva si mě dobírali kvůli jeho „kapesnímu vydání“, ale já jsem se k té knize utíkal v každé volné chvíli, abych si připomněl svůj skutečný život.

Došel jsem k písmenu K, a když na mě ze stránky juklo slovo „kastrace“, ocítl jsem se vmžiku znovu u

Roryho.

Kastroval jsem vepře. Měl jsem vykastrovat několik vrhů a pospíchal jsem a nepostřehl vzrůstající nervozitu onoho irského zemědělského dělníka. Jeho mladý šéf malé vepříky chytl a podával je Rorymu, který je přidržel nohama vzhůru, pevně je sevřel mezi stehny, tak aby měli roztažené nohy, a když jsem rychle nařízl šourek a vytáhl varlata, dotýkal se můj nožík hrubé látky v rozkroku jeho kalhot.

„Prokristovyrány, pane Herriote, buďte opatrný!“ vydechl, když už to nemohl vydržet.

Vzhlédl jsem od své práce. „Co se děje, Rory?“

„Dávejte pozor, co provádíte s tím zatraceným nožem! Mrskáte s nim mezi nohama jako pitomej starej Indián. Eště mě přivedete do maléru, než s tím budem hotový!“

„Jo, pane Herriote, buďte opatrný,“ volal mladý farmář. „Nevyřežte Roryho namísto prasete. To by vám jeho paní nikdá nevodpustila!“ Hlasitě se rozchechtal, Ir se zaculil a já jsem se usmál.

A to byl průšvih, protože okamžik nepozornosti způsobil, že ostří skalpelu mi přejelo po levém ukazováčku. Skalpel byl ostrý jak břitva, zajel hluboko a ve vteřině bylo všechno kolem zalité mou krví. Myslel jsem, že ten proud vůbec nezarázím. Červený čúrek tekla a tekla navzdory tomu, že jsem se všemožně ošetřoval náčinky, které jsem měl s sebou v autě, a když jsem konečně odjížděl, byl ukazováček obalený největším a nejneohrabanějším obvazem, který jsem vůbec kdy viděl. Nakonec jsem totiž musel přiložit velikánský kus vaty a připevnit ho ukrutně dlouhým a deset centimetrů širokým obvazem.

Odjížděl jsem ze statku za tmy. Bylo kolem páté hodiny, koncem prosince, slunce zapadalo velmi brzy a na mrazivé obloze se začaly objevovat hvězdy. Jel jsem pomalu, obrovský, gigantický prst se tyčil vzhůru nad volantem a trčel jako směrovka mezi oběma reflektory auta. Byl jsem necelý kilometr před Darrowby, světla městečka pomrkávala holými větvemi stromů na kraji silnice, když vtom se ke mně přiblížilo auto. Minulo mě, pak jsem zaslechl zaskřípání brzd, jak zastavilo a začalo couvat.

Znovu mě minulo, zajelo k příkopu a spatřil jsem zuřivě mávající ruku. Zastavil jsem a z řidičova sedadla vyskočil mladík a utíkal ke mně.

Vsunul hlavu do mého okénka. „Jste veterinář?“ Byl bez dechu a vyděšený.

„Ano, jsem.“

„Díky bohu! Projížděli jsme tudy cestou do Manchesteru a byli jsme ve vaší ordinaci... povídali, že jste tady někde blízko... a popsali vaše auto. Prosím, pomozte nám!“

„Copak se vám stalo?“

„Našemu psovi... leží vzadu v autě. Má v krku míč. Já... myslím, že už je možná mrtvý.“

Ještě než domluvil, vyletěl jsem ze sedadla a utíkal po silnici. Auto bylo dlouhá limuzína a z temnot zadního sedadla se zdvihal sborový nářek z hrdel malých hlaviček, jejichž siluety se rýsovaly za oknem. Prudce jsem otevřel dveře a rozpoznal slova nářku.

„Benny, Beníčku, Benny...!“

Stěží jsem v šeru rozeznal velkého psa položeného na kolenou čtyř dětí. „Tatínku, už umřel, už umřel!“

„Pojďte, vyndáme ho,“ zašeptal jsem a mladý muž tahal přední nohy, já jsem zvedl tělo, které sklouzlo a padlo bezvládně na asfalt.

Přejel jsem rukou po chlupatém těle. „Ksaku, nevidím vůbec nic! Pomozte mi ho otočit.“

Odtáhli jsme bezvládného psa do záře automobilových reflektorů a konečně jsem ho spatřil. Obrovská, nádherná kolie s bohatou srstí, tlamu otevřenou, jazyk visící ven, oči nevidomé a bez života.

Mladý tatínek se na psa podíval a pak se chytl oběma rukama za hlavu. „Panebože, panebože...“ Z hloubi auta jsem slyšel tiché vzlyky jeho manželky a pronikavý křik: „Benny, Beníčku!“

Popadl jsem muže za rameno a zařval jsem na něj: „Co jste říkal o míči?“

„Má ho v krku... Strašně dlouho jsem se mu ho snažil vytáhnout, ale nedokázal jsem s tím pohnout.“

Měl skloněnou hlavu a mluvil téměř neslyšně.

Strčil jsem ruku psovi do tlamy a opravdu jsem to nahmatal. Povrch tvrdého, pevného gumového míče, ne o moc většího než golfový míček, vtěsnaného jako zátko do hlitanu a účinně blokujícího průdušnici. Horečnatě jsem škrabal do mokrého a hladkého povrchu, ale nemohl jsem se ničeho chytit. Trvalo mi asi tři vteřiny, abych pochopil, že není v lidských schopnostech tímto způsobem míč vytáhnout, a bez dlouhých úvah jsem vyndal ruce z tlamy, zapřel palce za ohyb spodní čelisti a tlačil.

Míček vystřelil, odrazil se od zmrzlého povrchu silnice a smutně se odkutálel na travnatý okraj. Dotkl jsem se rohovky oka. Bez reflexu. Padl jsem na kolena sklíčený beznadějnou lítostí, že jsem neměl příležitost tohle celé vykonat o chvilku dřív. Jediné, co jsem teď mohl ještě podniknout, bylo odvézt tělo psa zpátky do Skeldalu. Nemohl jsem připustit, aby rodina jela do Manchesteru s mrtvým psem. Ale horečnatě jsem si přál, abych mohl udělat víc, a když jsem přejížděl rukou po krásně zbarvené srsti na žebrech, tyčil se můj ovázaný prst jako symbol bezmocnosti.

A právě když jsem tupě hleděl na svůj prst a zápěstím spočíval na mezižebním prostoru, ucítil jsem pod rukou slaboulinký záchvěv.

Prudce jsem se zvedl a chraptivě vykřikl: „Srdce tluče! Ještě není mrtvý!“ Začal jsem na psu pracovat vším, čím jsem mohl, vším, co jsem měl po ruce. A tam v té temnotě opuštěné venkovské cesty toho opravdu nebylo mnoho. Neměl jsem žádné povzbuzující injekce, žádné kyslíkové masky, žádné intratracheální tubusy. Ale stlačil jsem mu hrudník dlaněmi každé tři vteřiny po starém způsobu a veškerou vůli jsem psa nutil, aby dýchal, zatímco jeho oči stále hleděly do neznáma. Občas jsem mu zoufale foukl do krku nebo jsem ho dloubl mezi žebra, kde byl nepatrně hmatný tlukot.

Nevím, čeho jsem si všiml dřív, jestli slabého zachvění víčka, nebo malého nadzdvihnutí žeber, která natáhla do plic ledový yorkshirský vzduch. Možná se obojí stalo najednou, ale od té chvíle bylo všechno jako báječný sen. Jak jsem tam seděl, ztratil jsem pojem času. Dýchání se prohlubovalo, nabývalo pravidelnosti a zvíře začalo vnímat okolí. A když se pes rozhlédl a uvážlivě mrskl ocasem, najednou jsem si uvědomil, že jsem téměř ztuhl a přimrzl.

S určitými potížemi jsem vstal a nevěřičně pozoroval, jak se kolie vzchopila na nejistých nohou. Otec strčil psa dozadu do auta, kde ho vítaly nadšené výkřiky.

Muž byl v jakémsi šoku. V průběhu křísení psa neustále šeptal: „Vy jste ten míček zkrátka vyrazil. . . prostě jste ho vyrazil. Proč mě to nenapadlo...?“ A když se ke mně před odjezdem otočil, pořád ještě vypadal trochu nepřičetně.

„Já nevím. . . nevím, jak vám mám poděkovat,“ pravil ochraptěle. „Je to zázrak!“ Na vteřinu se opřel o auto. „Kolik vám zaplatím? Kolik vám dlužím?“

Mnul jsem si bradu. Neaplikoval jsem žádné léky. Musím účtovat jenom za ztrátu času. „Pět šilasů,“ řekl jsem. „A už mu nikdy nedovolte, aby si hrál s tak malým míčkem.“

Podal mi peníze, potřásl mi rukou a odjeli. Jeho manželka, která z vozu nevystoupila, mi mávala, když odjížděli, ale největší odměnou mi byl poslední pohled do temnot zadního sedadla, kde malé ručičky ovíjely psa, laskaly ho v extázi štěstí a do tmy zněly vděčné a radostné hlásky.

„Benny, Beníčku... Benny!“

Když se pacient uzdraví, uvažují veterináři často, kolik zásluh si mohou připsat k dobru. Možná by se zvíře uzdravilo i bez léčení – někdy se to stávalo.

Ale když člověk věděl, jistě a nepochybně, že i bez mimořádně rafinovaného zásahu zachránil zvíře od prahu smrti a vrátil ho do živoucího, dýchajícího světa, bylo to zadostiučnění, které vlévalo dlouho působící balzám do nepohodlí a frustrace veterinární praxe, a všechno bylo zase v pořádku.

Na Bennyho případu bylo cosi neskutečného. Vlastně jsem ani neviděl do tváří těch šťastných dětí a nespátril jsem ani jejich matku, schoulenou na předním sedadle. Tak trochu jsem tušil jejich otce, ale ten strávil většinu času s hlavou v dlaních. Nepoznal bych ho, kdybych ho potkal na ulici. A dokonce i ten pes se v nepřírozené záři automobilových reflektorů stal jen zamlženou vzpomínkou.

Stejný pocit měla asi ona rodinka, protože za týden jsem dostal milý dopis od matky. Omluvila se, že mě tak bezohledně vyrušili na mé cestě, a děkovala mi, že jsem zachránil život jejich psa, který se právě teď honil s dětmi, jako by se nic nebylo stalo, a končila politováním, že se mě vlastně ani nezeptali, jak se jmenuji.

Ano, byl to zvláštní příběh, nejenom proto, že ti lidé nevěděli, jak se jmenuji, ale vsadil bych se, že ani oni by mě nepoznali, kdyby mě potkali.

Když to celé rekapituluji, jediná věc, která byla podstatná a mimořádně nápadná, byl můj obrovský, bíle ovázaný pahýl, v celé té scéně všudypřítomný, jako by osamostatnělý a záhadně významný. Určitě to byl především ten prst, který si rodinka zapamatovala, protože dokonce i dopis té paní začínal slovy:

„Drahý veterináři se zavázaným prstem...“

8. kapitola

Můj čas vymezený pro Londýn se blížil ke konci. Základní výcvik jsme už měli skoro za sebou a čekali jsme na zprávy, ke kterému výcvikovému pluku nás pošlou.

Vzduch byl hustý zkazkami a pověstmi. Nejprve jsme údajně měli jet do Aberystwythu ve Walesu, což bylo pro mě příliš daleko, já jsem chtěl na sever. Pak jsme měli jet do Newquay v Cornwallu – to bylo ještě horší. Chápal jsem, že nadcházející zrození dítěte vojína Herriota neovlivní válečnou strategii, ale přesto jsem chtěl být Heleně tak blízko, jak jen to bylo možné, až nadejde její čas.

Celá londýnská etapa je v mých vzpomínkách nejasná. Možná proto, že všechno bylo tak nové a jiné a že jsem nebyl schopen plně vnímat všechny dojmy, ale možná také proto, že jsem byl většinu času unavený. Myslím, že jsme byli všichni unavení. Jen málokterí byli zvyklí na to, aby byli vytrženi ze spánku každé ráno v šest hodin a aby trávili den v nepřetržité fyzické aktivitě. Když jsme nepodstupovali pěší výcvik, honili nás na jídlo, na přednášky, na diskuse. Několik let jsem prožil v autě, a když jsem zase objevil, že mám nohy a k čemu jsou, tak to setsakra bolelo.

Často byly chvíle, kdy jsem přemítal, co se to vlastně děje. Tak jako ostatní mládenci jsem si i já představoval, že po krátké, stručné přípravě usednu do letadla a budu se učit létat, ale ukázalo se, že to je záležitost tak vzdálené budoucnosti, že zatím nemělo cenu o ní hovořit. Za vojančení u výcvikového pluku strávíme mnoho měsíců výukou navigace, budeme muset pochopit základy létání, morseovku a plno jiných věcí.

Zvlášť vděčný jsem byl za to, že jsem složil zkoušku z matematiky. Pokládal jsem to za velký úspěch. Vždycky jsem počítal na prstech a dosud na prstech počítám a byl jsem z počtů tak nervózní, že jsem před odjezdem na vojnu chodil v Darrowby na předvojenskou výchovu a namáhavě jsem luštil příšerné příklady z dob svých školních let o tom, kdy se minou vlaky, které jedou různou rychlostí, a jak nateče a vyteče voda z vany. Ale povedlo se mi prolézt, a pak jsem vycítil, že mohu čelit všemu.

V Londýně mě čekala také nehorázná překvapení. V žádném případě jsem nepředpokládal, že strávím několik dní vyvážením hnoje z nešpinavějšího vepřína, který jsem v životě viděl. Někoho zřejmě napadlo, že promění všechnu zbylou potravu Královského letectva na vepřové a slaninu, a samozřejmě že byla po ruce spousta pomocníků. Měl jsem dojem neskutečnosti, když jsem ještě s dalšími piloty házel hodinu za hodinou hnůj a močůvku.

A ještě jednou jsem měl stejný pocit. Kteréhosi večera se tři z nás rozhodli, že půjdeme do biografu. Hrozně jsme se namáhali, abychom se dostali dopředu do fronty na večeri, abychom stihli začátek filmu. Když se rozletěly obrovské dveře jídelny v zoo – kde jsme sídlili – vletěli jsme dovnitř první, ale ve vchodu jsme se setkali s vedoucím kuchařem, který pravil: „Potřebuju tři dobrovolníky na mytí nádobí – vy, vy a vy,“ a odpochoval s námi.

Pravděpodobně měl laskavé srdce, protože nám poplácal po ramenou, když jsme zbědovaně navlékali masné pracovní kombinézy.

„Nevadí, chlapi, nic si z toho nedělejte,“ pravil. „Dohlédnu na to, abyste pak dostali prímovou večeri.“ Oba moje kamarády někam odvedli a já jsem se ocitl sám v jakési cele na konci kovového skluzu.

Velice brzy začaly po skluzu padat špinavé talíře a mým úkolem bylo smést z nich zbytky jídla a narovnat je do automatické myčky.

K večeri byla sekaná a smažené brambůrky, kombinace, která se mi vryla do paměti. Víc než dvě hodiny jsem stál u koryta a padal na mě proud porcelánového nádobí. Tisíce a tisíce talířů, na každém zbyteček sekané, skvrna studené šťávy a pár přilepených brambor.

Když jsem se motal v masné páře, znovu a znovu mi v hlavě zvonila melodie písně, kterou jsme vždycky zpívali se Siegfriedem, když jsme ještě čekali na povolání do Královského letectva, populární písnička, kterou jsme ve své nevinosti ztotožňovali s novým životem:

Přál bych si mít křídla,
přál bych si létat jako pták,

zrovna tak,
kroužil bych oblohou,
nestál bych na nohou,
stále bych se vznášel a vznášel a zpíval.

Ale v téhle smradlavé díře, s rukama, s obličejem, vlasy a každým pórem kůže impregnovaným sekanou a pečenými bramborami, mi ti ptáci připadali dost absurdně.

Nakonec talíře přece jen zpomalily své tempo a pak úplně ustaly. Vstoupil seržant, culil se od ucha k uchu a blahopřál mi k dobře splněnému úkolu. Odvedl mě zpátky do jídelny, obrovské a liduprázdné – kromě mých dvou kamarádů. Oba měli v tváři trochu pobavený, trochu ohromený výraz a já jsem určitě vypadal zrovna tak.

„Tak si sedněte, chlapci,“ pravil seržant. Zaujali jsme místa u prkenného stolu, který se táhl do nedohledna. „Slíbil jsem vám voprawdu přímovou večeři, že jo? Tak tady ji máte.“ Položil před nás tři vrchovaté talíře.

„Tady to máte,“ opakoval. „Sekaná a brambůrky, pro každého dvojítá porce!“

Následující den bych se byl možná cítil ještě frustrovanější než jindy, ale zprávy o našem přidělení překonaly všechno očekávání. Vypadalo to tak dobře, že to snad ani nemohla být pravda – měl jsem nastoupit do Scarborough. Kdysi jsem tam byl a znal jsem to jako krásné letovisko u moře, ale v tom netkvěl pramen mého potěšení. Bylo to v Yorkshiru.

9. kapitola

Když jsme vypochozovali z nádraží do scarboroughských ulic, nemohl jsem ani uvěřit, že jsem zpátky v Yorkshiru. Ale i kdybych byl sebevíc pochyboval, bylo by mě přesvědčilo první nadechnutí křehkého, líbezného vánku. I teď v zimě to byl nesrovnatelný rozdíl po neslaném nemastném londýnském vzduchu a já jsem přivřel oči a vychutnával doušek vtékající mi hluboko do plic.

Samozřejmě, byla zima. Yorkshire je studený kraj a já jsem si ještě pamatoval, jak jsem byl překvapený, doslova otřesený na počátku té první zimy v Darrowby.

Bylo to brzy potom, co napadl první sníh, a já jsem jel zmrzlou a křupající plužnou brázdou nahoru do Dalu. Nadsakoval jsem v hlubokých bílých kolejích, až jsem konečně dorazil k vratům starého pana Stokilla. S rukou na klice dveří jsem se podíval oknem na nový svět pode mnou. Bílá příkrývka se vlnila po stráni a ovíjela střechu obytného stavení a hospodářských budov malé farmy. Pak se rozprostřela a přikryla známé obrysy kamenných zídek lemujících pole, pramen říčky tekoucí dole v údolí a kouzlem proměnila celou scénu v cosi neznámého a vzrušujícího.

Ale rozechvění, které jsem pocítil nad tou zvláštní krásou, bylo smeteno, když jsem vystoupil a opřel se do mě vítr. Přímou arktický fukář, který přijel od východu a nabral pěkných pár stupňů mrazu navíc, když se hnál přes bílý povrch. Měl jsem na sobě tmavý převlečník a vlněné rukavice, ale závan větru mi pronikl až do kostí. Zalpal jsem po dechu, hekl jsem a opřel jsem se zády o auto, zapnul jsem si plášť až pod bradu a pak jsem se rval o každý krok vpřed, směrem, kde se třásla a rachotila branka. S námahou jsem ji otevřel a prošel po praskajícím ledu.

Zahnul jsem za roh stáje, kde jsem spatřil pana Stokilla, jak hází na hromadu hnůj a kreslí na bílý povrch sněhu špinavou tmavou stopu.

„Tak teda,“ zahuhlal ústy, v nichž svíral půlčeka cigarety. Bylo mu přes sedmdesát, ale stále ještě hospodařil na malé farmě úplně sám. Jednou mi vyprávěl, že předtím pracoval třicet let jako zemědělský dělník za šest šilinků denně, ale přesto si dokázal ušetřit na vlastní malé hospodářství. Možná že právě proto se nechtěl s nikým dělit.

„Jak se vám daří, pane Stokille?“ řekl jsem, ale v tom profučel dvorkem vítr, zmrazil mi obličej a vyrval ze mne dech, takže jsem se mimovolně otočil na druhou stranu a táhle jsem zaržal: „Ááááh.“

Starý farmář se na mě překvapeně podíval a pak se rozhlédl, jako by si zrovna všiml počasí.

„Jo, dneska ráno to krapet fouká, chlapče.“ Na chvíli se opřel o vidle a z cigarety mu létaly jiskřičky.

Zdalo se, že nepotřebuje příliš důkladnou ochranu před chladem. Lehký khaki plášť se rozevíral nad otrhanou modrou vestou, jež byla zřejmě kdysi součástí svátečního obleku, a jeho košile neměla ani límeček, ani knoflíky. Bílé strnisko na hubených tvářích se vysmívalo mým čtyřicetiletým letům a já jsem si najednou připadal jako nedomrlá městská bábovka.

Děda zabodl vidle do hromady hnoje a obrátil se k hospodářským budovám. „Mám tady pro vás dneska pár pěkných případů. Nejdřív pojte semdle.“ Otevřel dveře a já jsem vděčně vklopýtal do sladkého tepla, v němž stálo hluboko zabořeno do podestlání několik chlupatých malých býčků.

„Tady ho máme, toho kluka.“ Ukázal na tmavě grošované zvíře, které stálo se zadní nohou nadlehčenou. „Už několik dní chodí vo třech. Řek bych, že má hnilobu paznehtu.“

Šel jsem k drobnému zvířeti, ale to uskočilo rychlostí, na které nebyl žádný neduh patrný.

„Budeme ho muset zahnat do chodby, pane Stokille,“ řekl jsem. „Otevřete, prosím vás, branku.“

Pan Stokill odstrčil hrubě tesané klády a já jsem se dostal za býčka a hnál jsem ho ven. Zdalo se, že míří do branky, ale u vchodu se zastavil, nakoukl do chodby a vyrazil na druhou stranu. Párkrát jsem za ním oběhl dvorek a pak jsme to zkusili znovu. Výsledek byl stejný. Po půl tuctu pokusů mi už nebyla zima. Vsadil bych se s celým světem, že vůbec nejlepší prostředek pro zpacení je chytat mladý dobytek – vmžiku jsem zapomněl na nelítočné počasí. A viděl jsem, že se zahřeju ještě víc, protože býčkovi se tahle hra začala líbit, vyhazoval zadníma nohama a vesele poskakoval po každé nové leči.

Založil jsem ruce do boků, počkal, až chytím dech, a obrátil jsem se k farmáři.

„Je to beznadějně, nevleze tam nikdy,“ řekl jsem. „Měli bychom to raději zkusit s provazem.“

„Ale kdepak, chlapče, žádný provaz nepotřebujeme. Do té branky ho dostaneme.“ Děda se odkolébal na konec dvorku a vrátil se s náručí čisté slámy. Rozházal ji do otvoru branky a dozadu do chodby a pak se ke mně obrátil. „A teď ho sem strčte.“

Zabodl jsem prst do zadku zvířete a býček odcválal bez váhání mezi sloupky branky a do chodby.

Pan Stokill zřemě postřehl můj údiv.

„Jo, jo, von se jenom nerad kouká na tu kamennou dlažbu. Dyž se ty kameny přikrejou, tak mu to nevadí.“

„Ano... rozumím.“ Kráčel jsem pomalu za býčkem.

Skutečně měl „hnilobu“, termín pravděpodobně inspirovaný zápachem nekrotické tkáně mezi paznehty, a já jsem tehdy neměl ani antibiotika, ani sulfonamidy. Dnes je to snadné a líbivé na pohled, když člověk vpíchne injekci a ví, že za den nebo za dva bude zvíře zdravé. Tehdy jsem nemohl dělat nic jiného než zápolit s kopající zadní nohou, ošetřovat infikovanou trhlinu obyčejnou mixaturou síranu měďnatého a Stockholmské černé masti a nakonec jsem to přikryl mulem a ovázal pevně obvazem. Když jsem skončil, svlékl jsem si kabát a pověsil ho na hřebík. Už jsem ho nepotřeboval – bylo mi horko.

Pan Stokill si souhlasně prohlížel hotovou práci. „Moc pěkný, moc pěkný,“ broukal. „A teď tady mám v tomhle chlívku pár malejch prasátek, mají tak trochu koliku. Chtěl bych, abyste jim tou vaší stříkačkou něco píchнул.“

Měli jsme různé vakcíny E.coli, které v těchto případech někdy trochu pomohly, a já jsem optimisticky vstoupil do chlívku. Ale spěšně jsem zase chlívku opustil, jelikož prasečí matce se znechutil cizák motající se mezi mláďaty a zaútočila na mě s otevřenou hubou a štěkala, jako když z kanonu střelí. Byla velká jako medvěd, a když se mi doširoka otevřené sanice s velkými zažloutlými zuby otřely o moje stehno, pochopil jsem, že nastal čas k odchodu. Kvapně jsem uskočil na dvorek a přirazil za sebou dveře.

Přemítavě jsem se podíval zpátky do chlívce. „Musíme ji dostat ven, jinak to nezvládnou, pane Stokille.“

„Jo, máte pravdu, mladej pane, já ji vytáhnou.“ Začal se šourat na dvorek.

Zdvihl jsem ruku. „Ne, to je v pořádku, nechte to na mně.“ Nemohl jsem dovolit, aby tam tenhle vetřák vstoupil a prasnice ho třeba porazila a ublížila mu. Rozhlížel jsem se po nějakém obranném prostředku. U zdi stála opřená otlučená lopata a já ji popadl.

„Otevřete dveře, prosím,“ řekl jsem. „Hned bude venku.“

A znovu jsem byl v chlívce a přidržoval jsem lopatu před sebou a pokoušel se dostrkat obrovskou prasnici ke dveřím. Ale marně jsem ji šťouchal do zadku, veškeré moje pokusy byly bezvýsledné. Neustále na mě útočila s otevřenou hubou a vrčela, když jsem kolem ní kroužil. Nakonec chytila hranu lopaty mezi zuby a začala mít vrch a já jsem odtroubil na ústup.

Když jsem vyšel z chlívice, spatřil jsem pana Stokilla, jak táhne po kamenné dlažbě něco velikánského.

„Copak to máte?“ otázal jsem se.

„Popelnici,“ zabručel starý pán.

„Popelnici! Co propánajána...?“

Nic mi nevysvětloval a vešel do chlívice. Když na něj prasnice vyrazila, nastavil jí otevřenou popelnici a potom ji pozadu sunul a směřoval k otevřeným dveřím. Zvíře bylo jako omráčené. Zničehonic se ocitlo v podivné tmě a pochopitelně se snažilo vycouvat a farmáři stačilo, aby ji řídil, jak potřeboval.

Než pochopila, co se děje, byla venku na dvorku. Děda jí klidně sundal plech z hlavy a kývl na mě.

„Tak, pane Herriote, už je to dobrý, můžete dovnitř.“

Netrvalo to celé víc než dvacet vteřin.

To tedy byla velká pomoc a další postup už byl jasný. Zdvihl jsem obdélník vlnitého plechu, který mi farmář nachystal, a vběhl jsem mezi malá prasátka. Chtěl jsem je zahradit v koutě, pak už budu mít práci hotovou v momentě.

Ale matčino podráždění a nervozita se přenesla na její rodinu. Byl to velký vrh a šestnáct malých prasátek pobíhalo kolem mě jako růžoví dostihoví koníci. Dost dlouho jsem se za nimi honil, zahradil jsem je plechem, ale polovina jich vyběhla druhou stranou, a bylo by to trvalo donekonečna, kdyby se mé paže nedotkla konejšivá ruka.

„Jenom počkejte, mladý pane, počkejte,“ starý farmář se na mě díval laskavě. „Dyž se za nima přestanete honit, tak se uklidněj. Jenom jim dejte minutku čas.“

Trochu bez dechu jsem ustoupil a poslouchal, jak promlouval na malé tvorečky.

„Giss-giss, giss-giss,“ šeptal pan Stokill a stál nehnutě. „Giss-giss, giss-giss.“

Prasátka zpomalila ze střemhlavého cvalu do klusu a pak, jakoby ovládána telepatii, se všechna najednou zastavila a stála v koutě jako růžové družičky.

„Giss-giss,“ šeptal pan Stokill a pomaloučku, sotva postřehnutelně, postupoval kupředu s plechem v ruce. „Giss-giss.“

Beze spěchu položil vlnitý plech napříč před kout a nohou ho dole přidupl.

„A teď si gumovkou stoupněte na druhéj konec a máme je,“ poradil mi klidně.

Napíchní injekcí bylo záležitostí několika minut. Pan Stokill neřekl: „Tak jsem vás naučil pár kumštů,“ v jeho laskavých starých očích nebylo ani stopy triumfu nebo ješitnosti. Podotkl pouze: „Já vás dneska ráno proháním, mladej pane. Potřeboval bych ještě, abyste se mi teď kouknul na jednu krávu. Má hrášek v cecíku.“

„Hrášky“ a jiná tělíska ve struku byly velmi běžné v době, kdy se dojilo ručně. Někdy to byly plovoucí sražené kousky mléka, jindy drobounké nádory, poraněné sliznice struku, všechno možné. Byla to vlastně jakási specializace, oblast sama pro sebe, a proto jsem ke krávě přistupoval se zájmem.

Nebyl jsem ještě příliš blízko u ní, když mi pan Stokill položil ruku na rameno.

„Počkejte, pane Herriote, eště jí na ten cecík nesahejte, nebo vás kopne. Je to stará mrcha. Počkejte chvílku a já ji svážu.“

„Ano, správně,“ řekl jsem, „ale svážu ji sám.“

Pan Stokill zaváhal. „Jsem přesvědčeněj, že bych měl...“

„Ne, ne, pane Stokille, opravdu to není nutné. Víím dobře, jak zajistit krávu, aby nekopala,“ pravil jsem upjatě. „Podejte mi laskavě ten provaz.“

„Ale... je to mrcha... kope jako kůň. Je to vopravdu dobrá dojnice, ale...“

„Nestarejte se,“ usmál jsem se. „Já jí zarazím ty její skopičinky.“

Začal jsem natahovat provaz. Bylo namístě, abych předvedl, že víím něco o tom, jak zacházet se zvířaty, ačkoli jsem teprve několik měsíců po promoci. A bylo výhodné vědět, že kráva kope, ještě než jsem se pustil do práce, a ne až potom. Jednou mě kráva dokopala skoro až na druhou stranu chléva, a když jsem se pak zvedal, pravil farmář lhostejně:

„Jo jo, na tohle si vona potrpí.“

Ano, dobře že jsem byl varován. Obtácel jsem provaz kolem trupu před vemenem a utáhl ho do smyčky. Přesně tak nás to učili ve škole. Kráva byla kostnatá červená šorthornka s chlupatou bezrohovou hlavou a pozorovala mě zadumaným okem, když jsem se k ní skláněl.

„Hodná, malá,“ promlouval jsem laskavě, sáhl jsem pod ni a lehce uchopil struk. Vystřelil jsem pár čůrků mléka a pak něco ucpalo konec struku. Ano, tady to bylo, dost velké a volně se pohybující. Byl jsem přesvědčený, že to dostanu ven otvorem a že nebudu muset naříznout kruhový svěrač.

Chytil jsem struk, zmáčkl jsem ho pevněji a okamžitě vystřelila rozeklaná noha jako prasknutí bičem a solidně mě praštila do kolena. Je to obzvlášť bolestivé místo k nakopnutí; chvílku jsem poskakoval po chlévě a klel jsem šeptmo, ale vydatně.

Farmář za mnou ustrašeně chodil po chlévě. „To je mi hrozně líto, pane Herriote, na mou duši je to stará mrcha. Rači mě nechte...“

Zdvihl jsem ruku: „Ne, pane Stokille, už jsem ji uvázal, jenom jsem to dost neutáhl, to je všechno.“

Dohopsal jsem zpátky ke zvířeti, uvolnil jsem uzel a pak jsem ho utáhl, až mi oči vylézaly z důlků. Když jsem skončil, měla kráva podbříšek vyvázaný a sešněrovaný jako vos a podobala se viktoriánské mondéně.

„A už se ani nehneš,“ zabručel jsem a znovu jsem se sklonil ke své práci. Pár čůrků mléka a zas byl ten předmět na konci struku – růžovobílá věčička vykukující z otvoru. Ještě trochu zatlačím, stisknu a vylovím to podkožní jehlou, kterou už jsem držel připravenou. Nadechl jsem se a hodně stiskl.

Tentokrát mě praštila nahoru do holenní kosti. Nedokázala mě nakopnout příliš rozmáchně, ale i tak to bylo bolestné. Posadil jsem se na dojačku, vyroloval nohavici a prohlížel svitek kůže, který visel jako diplom na konci dlouhé tržné rány v místě, kudy projel ostrý pazneht.

„Teď už toho ale máte dovopravdy dost, mladej pane.“ Pan Stokill rozvázal můj provaz a soucitně si mě prohlížel. „Na tudle žádný vobyčejný metody neplatěj. Dojim ji dvakrát denně a vim to.“

Přinesl kus špinavého lana, které toho už zřejmě hodně vidělo, a upevnil ho krávě kolem zadku a podkolení. Na druhém konci byl hák a ten zasekl do kruhu zapuštěného ve zdi chléva. Délka lana stačila na to, aby táhla krávě nohy dozadu.

Starý pán na mne kývl. „A teďka to zkuste.“

Sáhl jsem znovu po struku, odevzdán osudu. Ale kráva jako by věděla, že je poražena. Už se ani nehnula, když jsem jí mačkal struk a vytahoval překážku. Byla namydlená, nemohla dělat vůbec nic.

„Tak vám moc pěkně děkuju, mladej pane,“ pravil farmář. „Jste pašák. Todle mě dost trápilo, protože jsem nevěděl, co to vlastně je.“ Zdvihl ukazováček. „A eště poslední prácičku. Mladá jalovice se zkaženým žaludkem, řek bych. Koukal jsem na ni včera večer a byla trochu nafouklá. Mám ji venku.“

Oblékl jsem si kabát a šli jsme ven, kde nás přivítal prudký a mrazivý vítr. Projel mnou jako břitva, zapískal mi v nose a rozplakal oči a já couvl pod ochranu zdi chléva.

„Kdepak je ta jalovice?“ vydechl jsem.

Pan Stokill neodpověděl hned. Zapaloval si další cigaretu, zřejmě nevnímal neřádné počasí. Zaklapl víčko staromódního mosazného zapalovače a pak ukázal palcem přes rameno.

„Na druhý straně silnice. Támdle nahoře.“

Sledoval jsem zrakem gesto mířící na zasněžené zídky, přes úzkou silnici mezi sněhovými závěsemi až tam, kde se příkře tyčila skála v neposkvrněné bělobě sněhu, splývající na obzoru s olověnou oblohou. Běloba sněhu byla vskutku neposkvrněná, s výjimkou droboučké stodoly, šedivé kamenné tečky stěží viditelné vysoko na stráni, stovky metrů nad námi, kde pastvina přecházela ve vřesoviště.

„Promiňte,“ řekl jsem a stále ještě jsem se tiskl ke zdi. „Nevidím vůbec nic.“

Starý pán hováč si ve spárech vichřice se na mě překvapeně zadíval. „Že nevidíte? Ale dyť je ta stodola dost velká, abyste ji rozeznal, nebo ne?“

„Ta stodola?“ Namířil jsem rozechvělý prst k výšinám. „Myslíte tamhle tu budovu? Přece není možné, aby tam nahoře byla jalovice!“

„Ale jo, jo. Mám tam nahoře plno mladejch zvířat.“

„Ale... ale...“ Teď už jsem blekotal. „Tam se přece nemůžeme dostat! Leží tu na metr sněhu!“

Přívětivě vyfoukl nosem kouř. „Ale jo, nebojte se, však se tam dostanem. Jenom chvílku posečkejte.“

Zmizel ve stáji a já jsem za ním za chvílku nakoukl. Sedlal tlustého hnědého malého koně a já jsem s otevřenými ústy přihlížel, jak ho vyvádí ze stáje a jak se starýma, ztuhlýma nohama škrabe do sedla.

Podíval se dolů na mě a vesele zamával. „Tak a vyrazíme. Máte všechny ty svoje věčičky?“

Ohromeně jsem si naplnil kapsy. Skleničku se směsí proti nadmutí, trochar a hadici, balíček genciánky a

užívací sodu. Všechno jsem to činil s tupou jistotou, že neexistuje způsob, jak bych se dostal na ten kopec.

Na druhé straně silnice byla vykopaná průrva, skrze kterou pan Stokill projel. Já jsem se motal v jeho stopách a hleděl jsem beznadějně na nekonečný, hladký povrch panenské divočiny tyčící se nad námi. Pan Stokill se otočil ve svém sedle. „Chytněte se za vocas.“

„Prosím?“

„Chytněte se za vocas.“

Jako ve snu jsem dlaní sevřel ježaté žíně.

„Né, vobouma rukama,“ trpělivě hovořil farmář.

„Takhle?“

„Tak je to dobrý, mladej pane. A teď se pevně držte.“

Zamlaskal, kuň odhodlaně vyrazil a já také.

A bylo to tak snadné! Pod námi se ztrácel celý svět a my jsme se vznášeli vzhůru, já opřený v pohodlném záklonu a moc se mi to líbilo a hleděl jsem, jak se tam dole vine a kroutí údolí, a pak už jsem viděl celý Dale zářmovaný vysokými vrcholy dotýkajícími se čelem tmavých mraků.

U stodoly slezl farmář z koně. „Jste v pořádku, mladej pane?“

„V pořádku, pane Stokille.“ Když jsem ho následoval do malého stavení, usmíval jsem se sám pro sebe. Tenhle starý člověk mi kdysi vypravoval, že chodil do školy do svých dvanácti let, zatímco já jsem strávil studiem valnou většinu svých čtyřicetiletých let. Ale když jsem teď hleděl zpátky na tu poslední hodinu, mohl jsem dojít k jedinému závěru.

Znal mnohem víc než já.

10. kapitola

Ten rok jsem trávil Vánoce ve veliké společnosti. Byli jsme ubytováni v Grandhotelu, což byl viktoriánský monument tyčící se ve své ověžičkované nádheře nad Scarborough, vysoko nad mořem, a veliká jídelna byla zahuštěná několika stovkami hlučných letců. Železná kázeň na pár hodin povolila a sváteční nálada se rozlévala proudem.

Bylo to tak úplně jiné než všechny Vánoce, které jsem kdy poznal, že by se mi vzpomínka na ně měla vrýt nesmazatelně do paměti, ale já vím, že o Vánocích si vždycky vzpomenu na jednu malou kočičku. Poprvé jsem ji spatřil, když mě zavolali, abych ošetřil jednoho ze psů paní Ainsworthové, a já jsem se s určitým překvapením zahleděl na chlupaté černé stvoření, sedící před krbem.

„Nevěděl jsem, že máte kočku,“ řekl jsem.

Paní Ainsworthová se usmála. „Nemáme kočku, tohle je Debinka.“

„Debinka?“

„Ano, alespoň tak jí u nás říkáme. Nepatří nikomu, je to toulavá kočka. Chodí sem dvakrát nebo třikrát týdně a my ji krmíme. Ani nevím, kde bydlí, ale domnívám se, že většinou se potuluje kolem některé z farem dole u silnice.“

„A měla jste někdy pocit, že by chtěla zůstat u vás?“

„Ne.“ Paní Ainsworthová zavrtěla hlavou. „Je to plaché stvořeníčko. Vplíží se do domu, trochu se nají a uteče. Je v ní něco, co vzbuzuje soucit, ale zřejmě si nepřeje, aby se jí někdo pletl do života.“

Znovu jsem se podíval na malou kočku. „Ale dnes si přišla pro víc než pro potravu.“

„Je to zvláštní, ale občas proklouzne sem do pokoje a na chvíli se posadí před krb. Jako kdyby si udělala svátek.“

„Ano... přesně tak vypadá.“ V chování zvířátka bylo opravdu něco neobvyklého. Seděla vzprímeně na tlustém koberci položeném před krbem, ve kterém jiskřilo a hřálo žhavé uhlí. Kočka se ani nestočila do klubička, ani se neumývala nebo cokoli jiného, co kočky dělávají, jenom hleděla tiše a upřeně před sebe. A něco v tom zaprášeném černém kožíšku, v jejím polodivokém vyhublém tělíčku mi prozrazovalo, že tohle jsou mimořádné chvíle jejího života, krásné a vzácné okamžiky. Nasávala do sebe pohodlí, o němž se jí v jejím každodenním životě ani nesnilo.

Když jsem se na ni tak díval, obrátila se a nehlučně vyšla z pokoje a zmizela.

„Takhle to dělá Debinka pokaždé,“ smála se paní Ainsworthová. „Zůstane deset minut nebo tak nějak, ale nikdy déle, a zase jde po svých.“

Paní Ainsworthová byla kulatá paní kolem čtyřicítky, s příjemným obličejem, a zákazník, o němž každý veterinář sní: bohatá, laskavá a majitelka tří hýčkaných basetů. Stačilo, aby se některý ze tří psů trošičku zaškaredil – o něco víc, než bylo jejich přirozeností – a už se po mně paní Ainsworthová sháněla. Dneska jeden baset zdvihl tlapku a několikrát za sebou se poškrabal na uchu a jeho paní mě nervózně burcovala telefonem.

Moje návštěvy u Ainsworthů byly tedy časté a nenáročné a měl jsem dost příležitostí vídat kočičku, která mě zajímala. Jednou jsem ji zastihl, jak opatrně a jemňounce pije z talířku u dveří kuchyně. Pozoroval jsem ji a ona se otočila a téměř odplynula lehounkými krůčky do haly a dál do pokoje.

Tři baseti tu už odpočívali; chrupali nařaseni na krbové předložce, ale zřejmě byli na Debinku zvyklí, protože dva ji znuděně očichali a třetí po ní hodil ospalým okem a znovu klesl na měkký polštář.

Debinka mezi nimi seděla ve své obvyklé póze: vzpřímená, pozorná, soustředěně pozorující žhnoucí uhlíky. Tentokrát jsem se s ní pokoušel sprátnet. Opatrně jsem se k ní přiblížil, ale ona couvla, když jsem napřáhl ruku. Trpělivě jsem k ní promlouval a konejšil ji a podařilo se mi dotknout se jí a jemně pohladit prstem tlamičku. Na vteřinku se poddala, naklonila hlavičku a polaskala se s mou dlaní, ale okamžitě se zase chystala odejít. Vyběhla před dům a potom zamířila jako šipka podél silnice a mezerou v živém plotě a pak už jsem viděl jen drobounkou černou postavičku míhající se nad zmoklou trávou pastviny.

„Kampak asi běží?“ řekl jsem si sám pro sebe.

Paní Ainsworthová se objevila za mým ramenem. „To se nám nikdy nepodařilo vypátrat.“

Asi tři měsíce jsem o paní Ainsworthové neslyšel a už mě začalo překvapovat dlouhé bezchorobné údobí basetů, když se jejich majitelka ozvala po telefonu.

Bylo to ráno na Boží hod a paní Ainsworthová se omlouvala. „Pane Herriote, moc mě mrzí, že vás musím obtěžovat zrovna dnes. Určitě si chcete o Vánocích odpočinout jako každý.“ Zdvořilost nezastřela nervozitu v jejím hlase.

„Prosím, neomlouvejte se, to je v pořádku,“ řekl jsem. „Kterýpak to je tentokrát?“

„Není to žádný pes. Je to... Debinka.“

„Debinka? Je u vás v domě?“

„Ano... ale není v pořádku. Přijďte, prosím vás, rychle.“

Projížděl jsem tržištěm a znovu mě napadlo, že Darrowby o Vánocích vypadá jako obrázek z Dickense: prázdné náměstí se sněhem hustě pokrývajícím kočičí hlavy dláždění a v převisech zdobícím okapy střech. Obchody byly zavřené a barevná světla vánočních stromů mrkala za okny malých a k sobě schoulených domků, přátelsky vábících a útulných s kulisou bílého chladu polí táhnoucích se do dálky.

Dům paní Ainsworthové byl bohatě ozdobený jmelím a barevnými řetězy, na příborníku stála řada lahví a z kuchyně se táhla bohatá, laskominy vzbuzující vůně krocana a ořechové nádivky. Ale oči paní Ainsworthové byly neveselé, když mě vedla do pokoje.

Debinka tam sice byla, ale všechno vypadalo jinak. Neseděla vzpřímeně na svém obvyklém místě, ležela nehybně natažená na boku a k ní se tisklo drobounké černé koťátko.

Užasle jsem se díval na oba tvorečky. „Co se to tu stalo?“

„Něco prapodivného,“ odpověděla paní Ainsworthová. „Neviděla jsem Debinku už několik týdnů a pak přišla – asi před dvěma hodinami – vpotácela se do kuchyně a nesla v tlamičce tohle koťátko. Šla s ním do pokoje a položila je na koberec a já jsem z toho nejdřív měla radost. Ale pak jsem si všimla, že něco není v pořádku, protože Debinka seděla tak jako obvykle, ale dlouho, víc než hodinu, a potom se položila a od té chvíle se vůbec nepohnula.“

Klekl jsem si na předložku a přejel jsem dlaní Debinčin krk a žebra. Byla hubenější než jindy, srst měla špinavou a zablácenou. Nebránila se, když jsem jí jemně otevřel tlamičku. Jazyk a sliznice měla mimořádně bledé a čumáček dotýkající se mých prstů studený jako led. Když jsem jí odtáhl víčko a spatřil smrtelně bílou spojivku, slyšel jsem cinkat umíráček.

Prohmatal jsem podbřišek s chmurnou jistotou, že najdu to, co předpokládám, a proto mě nepřekvapilo, jenom rozesmutnělo, když jsem prsty sevřel tvrdou laločnatou hmotu hluboko ve vnitřnostech. Rozsáhlý

lymfosarkom. Smrtelný a beznadějný. Přiložil jsem jí stetoskop na srdce a naslouchal slábnoucím rychlým úderům a pak jsem se narovnal a posadil se na koberec a nevidoucíma očima jsem hleděl do ohně, sálajícího mi do obličeje.

Hlas paní Ainsworthové se ozval kdesi v dálce. „Je nemocná, pane Herriote?“

Váhal jsem. „Ano... ano, obávám se, že ano. Má zhoubný nádor.“ Vstal jsem. „Nemohu dělat vůbec nic. Je mi to líto.“

„Bože!“ zvedla ruku k ústům a vyděšeně na mě hleděla. Když konečně promluvila, třásl se jí hlas. „Ale to jí musíte dát okamžitě injekci! Nesmí trpět.“

„Paní Ainsworthová,“ řekl jsem, „to není třeba. Umírá – je v bezvědomí – necítí už vůbec nic.“

Prudce se ode mne odvrátila a stála úplně tiše. Pak se přestala ovládat a klekla si vedle Debinky. „Ty moje chudinko!“ vzlykala a hladila znovu a znovu hlavu kočičky a slzy jí padaly na zablácený kožíšek.

„Co všechno musela asi zkusit, měla jsem se o ni lépe starat.“

Několik minut jsem mlčel a cítil jsem, jak je zarmoucená, jak neharmonický je to smutek uprostřed jásavého svátečního třípytu slavnostně vyzdobeného pokoje. Pak jsem tiše promluvil.

„Nikdo nemohl udělat víc než vy,“ řekl jsem. „Nikdo by nemohl být laskavější.“

„Ale měla jsem ji tu nechat – v pohodlí. Muselo to být pro ni strašné, venku v zimě, když byla tak strašlivě nemocná – nedokážu na to ani pomyslet. A ještě k tomu měla koťata – kolik... kolikpak jich asi měla?“

Pokrčil jsem rameny. „To se asi nikdy nedozvíme. Možná že jenom tohle. Někdy se to stává. A přinesla vám je, vidíte?“

„Ano... máte pravdu... přinesla mi je. Schválně mi je přinesla.“ Paní Ainsworthová natáhla ruku a zdvihla zubožené černé koťátko. Prstem laskala špinavý kožíšek a maličká tlamička se otevřela v tichounkém zamňoukání. „Není to zvláštní? Umírala a přinesla mi sem svoje koťátko. A ještě k tomu o Vánocích.“

Sklonil jsem se a položil jsem ruku na Debinčino srdce. Bylo ztichlé.

Vzhlédl jsem. „Obávám se, že umřela.“ Zdvihl jsem malé tělíčko, lehounké jako pírkó, zabalil je do přikrývky, která ležela na koberci, a odnesl do auta.

Když jsem se vrátil, hladila paní Ainsworthová ještě stále koťátko. Slzy jí uschly na tvářích a podívala se na mě jasnýma očima.

„Ještě nikdy jsem neměla kočičku,“ řekla.

Usmál jsem se. „Ale vypadá to, že ji teď budete mít.“

A skutečně ji měla. Kotě rychle vyrostlo ve štíhlého, pěkného kocourka, plného jarého temperamentu, a proto ho pojmenovali Blesk. Každým coulem byl opakem své plaché, malé maminky. Strasti života v přírodě pro něj nebyly – procházel se sebevědomě po hustých kobercích domu Ainsworthových, pyšný jako král, a zdobený oboječek, který neustále nosil, mu dodával důstojnosti.

Kdykoli jsem paní Ainsworthovou navštívil, s potěšením jsem pozoroval, jak kocour roste a jak se vyvíjí, a na následující Vánoce, rok po jeho příchodu, vzpomínám, jako by to bylo dnes.

Jako obvykle jsem jezdil po návštěvách. Vůbec se nepamatuji, že bych kdy nemusel pracovat o vánočních svátcích, protože se zvířata nenaučila rozpoznávat a uznávat Vánoce coby dobu mimořádnou.

Ale jak plynula léta, proměnila se mírná trpkost, kterou jsem zpočátku pocíťoval, ve filozofickou a moudrou rezignaci. Koneckonců, když jsem bloudil mrazivým vzduchem po stráních mezi hospodářskými budovami, pohyboval jsem se na vzduchu, pořádně mi vytrávil a měl jsem pak na krocana větší chuť než ty miliony lidstva lenošící v posteli nebo rozvalené u krbu. Kromě toho byl můj apetýt povzbuzován nesčetnými aperitivy, které jsem od pohostinných farmářů dostával.

Vracel jsem se domů, lépe řečeno – plul jsem na růžovém obláčku. Vypil jsem mnoho sklenek whisky, nezkušený Yorkshiřané nalévají whisky stejnou měrou jako pivo – a závěrem jsem ochutnal rebarborové víno paní Eanshawaové; projelo mi přímo až do palců u nohou.

Míjel jsem dům paní Ainsworthové, když jsem ji zaslechl volat: „Šťastné a veselé Vánoce, pane Herriote!“ Vyprovázela nějakého náštěvníka před domovní dveře a vesele na mě mávala. „Pojďte dál a napijte se pro zahřátí.“

Zahřát jsem se nepotřeboval, ale bez váhání jsem zastavil před její brankou. Dům byl stejně slavnostní jako před rokem a stejně voňavý nádivkou a krocanem, až se mi sbíhaly sliny. Ale nebyl tu žádný smutek – byl tady Blesk.

Lítal vskutku jako blesk mezi psisky – uši postavené, oči divoce rozsvícené, mlátil je packou a hbitě před nimi uskakoval.

Paní Ainsworthová se smála. „Víte, utrápí je k smrti. Nedá jim ani vteřinu pokoj.“

Měla pravdu. Pro basety byl příchod Bleska jako vpád nectného outsidera do exkluzivního londýnského klubu. Dlouho vedli život plný pohody a uměřených způsobů; pravidelné a klidné vycházky s paní, přemíra výtečné potrawy a dlouhá schrupnutí na koberci a v křeslech. Jejich dny plynuly jeden za druhým, mírumilovně a nevzrušeně. A pak přišel Blesk.

Znovu přitančil k nejmladšímu psu, tentokrát se k němu natočil bokem, hlavičku na stranu, a útočně ho vyzýval k boji. A když začal boxovat oběma tlapkami, bylo to příliš i na baseta. Odložil svou důstojnost a kutálel se s kočkou v krátkém zápase ve volném stylu.

„Něco vám předvedu.“ Paní Ainsworthová zdvihla z příborníku tvrdý gumový míč a vyšla ven do zahrady, sledována Bleskem. Hodila míč přes zahradu a kocour se za ním vrhl po zmrzlé trávě, pod černým kožíškem kmitaly pevné svaly. Popadl míč do zubů, přinesl ho zpátky ke své paní, položil jí ho k nohám a čekal. Znovu mu hodila míč a kocour ho znovu přinesl.

Nevěřicně jsem přihlížel. Kocouří aport!

Baseti se tvářili znechuceně. Nikdo by je nepřinutil, aby se honili za míčkem, ale Blesk aportoval znovu a neúnavně.

Paní Ainsworthová se ke mně obrátila. „Viděl jste někdy něco takového?“

„Ne,“ odpověděl jsem, „nikdy. Ten kocour je frajer.“ Přestali jsme si hrát s Bleskem, vrátili jsme se do domu a paní Ainsworthová k němu přitiskla obličej a rozesmála se, protože veliký kocour začal hlasitě příst a v extázi blaženosti se jí hrbil kolem tváří. Hleděl jsem na něj, na obraz zdraví a spokojenosti, a v duchu jsem zase zabloudil k jeho matce. Bylo by přehnané domnívat se, že to umírající malé stvoření odneslo posledním zbytkem sil své kotátko do jediného přístavu pohodlí a tepla, které kdy poznalo, s nadějí, že se o něj postarají? Možná že to nebyla pouhá fantazie.

Ale zdálo se, že jsem nebyl sám, kdo fantazíroval. Paní Ainsworthová se ke mně obrátila, a ačkoli se usmívala, měla zamyšlené oči. „Debinka by měla radost,“ pravila.

Přikývl jsem. „Ano, měla. . . je to dneska přesně rok, kdy vám ho přinesla, vidíte?“

„Ano.“ Znovu k sobě přitiskla Bleska. „Nejhezčí vánoční dárek, který jsem kdy dostala.“

11. kapitola

Nevěřicně jsem civěl na ručičku váhy. Šedesát kilo, třicet deka! Od té doby, co jsem vstoupil ke Královskému letectvu, jsem ztratil dvanáct kilo. Lelkoval jsem ve svém obvyklém koutku drogerie ve Scarborough, kde jsem si zvykl se pravidelně každý týden vážit a morbidním zrakem sledovat postupující tělesné chátrání. Bylo to neuvěřitelné a příčinou nebyl pouze přísný výcvik.

Po našem příjezdu do Scarborough si s námi pohovořil velitel výcviku kapitán Barnes. Prohlížel si nás zadumanýma očima a prohlásil: „Až odtud půjdete, tak se nepoznáte.“ Myslel to doslova, nebyly to žádné srandičky.

Nedopřáli nám chvilku klidu. Výcvik stíhal výcvik, pořád dokola. Dlouhé hodiny přemetů a kliků a dřepů v trenýrkách a v tričku a vítr vanoucí od studeného moře nás nemilosrdně bičoval. Hodiny pochodů pod dozorem hulákajícího seržanta: poklus, pochod, čelem vzad. Pochodovali jsme dokonce i na přednášky do tříd s rukama rozhoupanýma až k ramenům.

Pravidelně jsme museli pochodovat až nahoru na zámecký vrch, kde jsme stříleli nejroztodivnějšími typy zbraní: z brokovnic, z pušek, z revolverů, z kulometů. Dokonce jsme píchali bajonetem do figurín. A mezi tím nás učili plavat, hrát fotbal či ragby nebo běhat dlouhé kilometry podél pobřeží a nahoru na útesy směrem k Filey.

Nejdřív jsem byl v takovém kole, že jsem neměl ani čas postřehnout svou proměnu. Po několika týdnech jednou ráno končil náš útvar pětímílový běh. Cválali jsme dolů od lázní na dlouhou prázdnou pláž a

seržant křikl: „A teď si to rozdáme tamhle k těm skalám! Kdo tam bude první!“

Všichni jsme vyrazili na těch posledních sto metrů a já byl mírně překvapený, když jsem zjistil, že jsem to byl já, kdo dorazil k cíli první – a že jsem vlastně ani nebyl udýchaný. A tehdy jsem to pochopil. Pan Barnes mluvil pravdu. Nepoznával jsem se.

Když jsem opouštěl Helenu, byl jsem rozmazlený novomanžel s dvojitou bradou a s pomalu se rýsující pneumatikou kolem pasu, a teď jsem byl štíhlý, pružný chrt. Byl jsem docela určitě ve formě, ale něco tu nehrálo. Takhle hubený bych neměl být. Působil tu ještě další činitel.

Když v Yorkshiru začne manžel chátat v průběhu těhotenství své ženy, culí se jeho přátelé pod vousy a tvrdí, že „nosí“ mimino. Já se těmhle poznámkám nikdy nesměji, protože jsem přesvědčený, že jsem si svého syna „odnosil“.

Závěry vyvozují z různých příznaků. Přeháněl bych, kdybych tvrdil, že jsem trpěl ranní nevolností, ale když jsem míval na začátku dne žaludek tak trochu na vodě, bylo mi to nápadné. Jak se Helenin čas blížil, bylo mi čím dál tím hůř, a navzdory dobré fyzické kondici jsem se cítil mizerně a vyčerpaně. Neomylné svíravé bolesti v podbřišku rozehnaly veškeré moje pochybnosti, a věděl jsem, že to musím řešit.

Musel jsem vidět Helenu. Koneckonců byla jenom za kopcem, který jsem viděl z hořejších oken Grandu. Možná že ne tak docela přesně, ale byl jsem v Yorkshiru, a autobus mě k ní doveze za tři hodiny. Zadržel byl v tom, že v době výcviku neexistovala dovolená. To nám vysvětlili naprosto jasně a nepochybně. Řekli nám, že pro nás platí kázeň tak tvrdá jako u gardového pluku, a právě tak přísná omezení. Až se dítě narodí, dostanu mimořádné volno, ale do té doby musím čekat. Jakýkoli pokus zmizet neoficiálně by se rovnal menší dezerci a měl by vážné důsledky, dokonce vězení, to bylo sice nepřijemné, ale pro mě nepodstatné.

Můj kamarád mi to vysvětlil takhle: „Jeden kluk to zkusil a skončil v báni v Glasshousu. Dej si pohov, bráško.“

Ale bylo to marné. Normálně jsem zákon respektující občan, ale teď jsem neměl ani tu nejmenší zábranu. Musel jsem vidět Helenu. Podrobné prostudování jízdního řádu odhalilo, že ve dvě hodiny jede autobus, který je v Darrowby v pět hodin, a zpáteční odjíždí v šest z Darrowby a ve Scarborough je v devět. Šest hodin cesty pro jednu hodinu s Helenou! Stálo mi to za to.

Nejdřív jsem nedokázal vymyslet, jakým způsobem se dostanu na autobusové nádraží, ještě k tomu ve dvě hodiny odpoledne, protože v tu dobu jsme nikdy neměli volno, ale nečekaně jsem dostal šanci.

Jednou v pátek při obědě jsme se dozvěděli, že ten den se nebudou konat žádné přednášky a že máme setrvat v Grandu až do večera. Většina mých přátel se vděčně zhroutila na lůžka, ale já jsem seběhl po dlouhém kamenném schodišti a zaujal postavení ve foyeru, odkud jsem mohl pozorovat vstupní dveře. Na jedné straně vchodu byla kancelář se skleněnou přední stěnou a v té seděl strážný a dával pozor na odcházející. Ten den měl službu jenom jeden a já jsem čekal, až se obrátí a zašel dozadu do místnosti, a tiše jsem proběhl kolem něj a ven na náměstí.

Tahle část byla až příliš snadná, ale když jsem přecházel prázdný prostor mezi Grandem a hotely na druhé straně, připadal jsem si jako nahatý. Když jsem se dostal za roh, bylo to už lepší a vyrazil jsem rychlým krokem směrem k západu. Nepotřeboval jsem nic než kousek štísky. S vyschlými ústy jsem pokračoval v cestě a zdálo se mi, že štěstí mám. Když jsem zahlédl ty dva statné příslušníky vojenské policie, kteří ke mně zvolna mířili, byl to šok – rána pod pás, ale vzápětí na mě padl zvláštní klid.

Zeptají se mě na propustku, kterou jsem neměl, a pak budou chtít vědět, co tu dělám. Pravděpodobně by nemělo cenu vykládat jim, že jsem si jen odskočil nadýchat se čerstvého vzduchu – tahle ulice vedla k autobusovému i normálnímu nádraží a nebylo zapotřebí velké geniality k tomu, aby mě prokoukli. Kromě toho nebylo kam se schovat, kam utéct, a nevzrušeně jsem uvažoval, jestli v tom glasshouském kriminále někdy seděl veterinář. Možná že svým způsobem budu zakladatelem nové tradice.

Pak jsem za sebou uslyšel rytmický dupot pochodujících nohou a vriskavé „Levá pravá, levá pravá“.

Otočil jsem se a spatřil dlouhý modrý zástup, který se ke mně blížil v čele s desátníkem. Když mě mijeli, podíval jsem se znovu na vojenské policisty a srdce se mi rozbušilo. Bavili se spolu a smáli se nějakému vtipu. Vůbec mě neviděli. Bez přemýšlení jsem se zařadil na konec pochodujících mužů a během několika vteřin jsem nepozorován prošel kolem strážných.

Přemýšleje s usilovností a rychlostí desperáta jsem přišel na to, že nejbezpečnější jsem tam, kde jsem, dokud nebudu muset odbočit k autobusovému nádraží. Na chvíli jsem si lebedil v nádherném pocitu anonymity, když vtom se ohlédl desátník, stále ještě udávající tempo. Otočil hlavu zase kupředu, ale pak se ohlédl znovu, pomaleji. Zřejmě ho něco zaujalo, protože zkrátil krok, až posléze pochodoval přímo vedle mne.

Měřil si mě od hlavy až k patě a já jsem po něm pokukoval po očku. Byl drobný, rázný, s pronikavými očima jiskřícíma pod bledým hubeným čelem. Chvilku to trvalo, než promluvil.

„Kdo, k čertu, jste?“ tázal se mě konverzačním tónem. Byla to nepříjemná otázka číslo jedna, ale mně svítl slabý paprsek naděje – hovořil neomylným chraptivým hrdelním přízvukem mého domova.

„Herriot, desátníku. Druhá letka, čtvrtá četa,“ odpověděl jsem svou nejširší glasgowštinou.

„Druhá letka, čtvrtá četa! Tohle je první letka, třetí četa, tak co tu sakra děláte?“

Stříhal jsem pažemi z vysoka až k ramenům, jak se slušelo, hleděl jsem nehnutě před sebe a zhluboka jsem se nadechl. Teď už bylo zbytečné a marné něco skrývat.

„Chtěl jsem se podívat za manželkou, desátníku. Bude rodit.“

Rychle jsem po něm koukl. Jeho tvář nebyla z těch, které snadno projeví slabost a obnaží překvapené nitro, ale na zlomek vteřiny vykulil oči. „Že si skočíte za manželkou? Jste – blbec, nebo blázen?“

„Nemám to k ní daleko, desátníku, bydlí v Darrowby. Tři hodiny autobusem. Večer budu zpátky.“

„Večer zpátky! Měl byste si zajít na ošetřovnu. Asi jste praštěnej do hlavy.“

„Ale já za ní musím jet!“

„Přímo hled’!“ zaječel náhle na muže před námi. „Levá pravá, levá pravá!“ Potom se obrátil a prohlédl si mě, jako bych byl neuvěřitelný přízrak. On mě zajímal také – představoval typického Glasgowna ze zlých dob mezi oběma světovými válkami. Drobný, podvyživený, ale tvrdý a výbojný jako fretka.

„Copak nevíte,“ řekl konečně, „že dostanete propustku, až vaše žena slehne?“

„Ale já nemůžu čekat tak dlouho. Pust’te mě, desátníku.“

„Že vás mám pustit? Chcete, aby mě zastřelili?“

„Ne, desátníku. Chci se jenom dostat na autobusové nádraží.“

„Kristepane! A to je tedy všechno, co chcete?“ Naposled se na mě nevěřicně podíval a potom zrychlil krok do čela útvaru. Když se vrátil, znovu si mě prohlédl.

„Z které části Glasgowa pocházíte?“

„Ze Scotstounhillu,“ odpověděl jsem. „A odkud vy?“

„Z Govanu.“

Trochu jsem k němu otočil hlavu: „To fandíte Rangeru, co?“

Výraz jeho tváře se nezměnil, ale víčka mu zamžikala a já jsem věděl, že se chytl.

„Však to je taky mužstvo!“ zahučel jsem s úctou. „Ani bych nemohl spočítat, kolikrát jsem stál na stadionu v Ibroxu.“

Neodpovídal a já jsem začal recitovat jména slavného rangerského mužstva třicátých let. „Dawson, Gray, McDonald, Meiklejohn, Simpson, Brown.“ Jeho zrak se zasn timer a zamžil, a když jsem došel k závěrečnému „Archibald, Marshall, Englisch, McPhail a Morton“, chvělo se mu na rtech něco, co se blížilo líbeznému úsměvu.

Ale pak se zřejmě setřásl do normálu.

„Levá pravá, levá pravá!“ zařval. „Přímo hled’, vyrovnejte řady!“ A pak na mě zahučel koutkem úst.

„Tamdle je – autobusový nádraží. Až budeme pochodovat okolo – zahněte tam, ale rychle!“

A zase odešel, pokřikuje, do čela zástupu. Po své levici jsem viděl autobusy a okna čekárny a vrhl jsem se přes ulici a do dveří. Strhl jsem z hlavy čepici a roztřeseně jsem se usadil mezi skupinu postarších farmářů a jejich manželek. Oknem jsem zahlédl dlouhé modré řady ztrácející se dole v ulici a ještě stále jsem slyšel volání desátníka.

Ale neotočil se, viděl jsem jeho vzdalující se záda, napřímená úzká ramena, bočité nohy pochodující ve stejném tempu jako jeho muži. Nikdy jsem ho pak už nepotkal, ale dodneška bych si přál zajít s ním do Ibroxu na Rangery a pozvat ho na půllitr piva do některé z govanských hospod. V onom rozhodném okamžiku by nebylo vadilo, ani kdyby se ukázalo, že fandí Celtiku, protože jsem měl na jazyku připravené i celtické družstvo a mohl jsem hned začít s Kennawayem, Cookem, McGoniglem. Nebylo to

poprvé ani naposledy, kdy mně prospěla má dokonalá znalost fotbalu.

Seděl jsem tedy v autobuse, s vojenskou čapkou na klíně, abych nevzbuzoval pozornost, a hleděl jsem, jak se hned kilometr nebo dva za městem celý svět proměnil. Tam ve městě byla všude válka. Lidé jí měli plné hlavy a oči, nemysleli na nic jiného a nic jiného také nebylo ve městě vidět: tisíce uniformovaných mužů, vozy Královského letectva a pěší armády a nade vším téměř hmatatelná atmosféra stísněnosti a nejistoty. Nic z toho tady neexistovalo.

Zmizelo to v okamžiku, kdy se pod vysočinou za městem objevila křivka šedomodrého moře, a jak autobus hrčel a nadskakoval směrem k západu, patřil jsem na krajinu plnou míru. Dlouhé vlhké brázdy čerstvě zorané půdy se leskly pod bledým únorovým sluncem v kontrastu se zlatavým strništěm polí a travnatými pastvinami, na nichž se houfovaly ovce kolem krmelců. Bylo bezvětrí, kouř z venkovských stavení stoupal přímo vzhůru a holé větve stromů podle cest se nehybně vzpínaly ke studenému nebi. Díval jsem se na spoustu věcí, které mě vracely mému minulému životu. Muž v jezdeckých kalhotách a ovinovačkách nesoucí na rameni otýpku sena někam venku ustájenému dobytku. Skupina farmářů spalujících větve z ostříhaného živého plotu a jemná vůně dřeva, která našla cestu až k nám do autobusu. S ubíhajícím časem ve mně narůstala touha a pak se za oknem rýsovala mně tak známá domácí krajina. Možná že bylo dobře, že jsem neviděl Darrowby. Helena bydlela blízko autobusové trati a já jsem vystoupil hned na kraji města.

Byla sama doma a obrátila se, když jsem vstoupil do kuchyně. Radost v tváři se jí mísila s úlekem. Dnes už vím, že jsme se lekli oba. Helena proto, že jsem byl tak vychrtlý, a já proto, že ona byla tak tlustá. Helena, která měla za čtrnáct dní родit, byla skutečně obrovská, ale ne zase tak, abych ji nemohl obejmout, a dlouho jsme tam stáli, ani jsme moc nemluvili a jen jsme se drželi za ruce.

Uvařila mi vejce a osmažila brambůrky a seděla u mě, když jsem jedl. Povíдали jsme si tak nějak zdrženlivě a já jsem si uvědomil, na jak odlišné věci jsem byl nucen myslet od té doby, kdy jsem od ní odešel. V těch několika měsících byl můj mozek přepřehován záležitostmi mého nového života, a dokonce i ústa jsem měl plná leteckého žargonu. V našem malém pokoji jsme si vždycky povíдали o mých případech, o legračních příhodách, se kterými jsem se setkal na svých objížďkách, ale teď jsem si bezmocně uvědomoval, že by asi nemělo valný smysl sdělit jí, že vojín Phillips měl zase kasárníka, že vektorové trojúhelníky stojí za starou bačkoru a že Don McGregor si myslí, že vypátral tajemství mimořádně se lesknoucích bot seržanta Hynda.

Vlastně to ale zas tak moc nevadilo. Všechny moje starosti se rozplynuly, když jsem se na ni podíval. Báł jsem se, jak se jí daří, a teď tu seděla, překypovala energií, oči jí zářily, měla červené tváře a byla krásná. V našem setkání skřípalo jen jediné zrníčko písku, a to úplně zvláštní. Helena měla na sobě mateřské šaty, které se podle potřeby povolovaly. A mně se strašně nelíbily. Byly modré, s vysokým červeným límcem, a mně připadaly laciné a ošklivé. Chápal jsem, že Anglie je trpce chudá a že spousta věcí je mizerná, ale zoufale jsem si přál, aby moje žena měla něco lepšího na sebe. V celém mém životě bylo velmi málo okamžiků, kdy jsem toužil, abych měl víc peněz, ale tohle byl jeden z nich, protože za svou mzdu tři šilinky na den jsem ji já, prostý vojín, skutečně nemohl ovinout nákladnou róbou.

Hodina utekla jako sen a připadalo mi, že jsem za vteřinu zase znovu stál v soumraku na silnici a čekal na autobus do Scarborough. Zpáteční cesta byla trochu únavná, protože zatemněné vozidlo hrkotalo a nadskakovalo zatemněnými vesnicemi a dlouhými úseky zešeřelé, anonymní krajiny. Byla také zima, ale já seděl šťastný, vzpomínka na Helenu mě hřála jako teplá vlněná deka.

Celý tenhle den byl vítězný. Podařilo se mi zmizet z kasáren a dostat se zpátky do Grandu nebyl problém, protože jeden z mých kamarádů měl službu a pustil mě bez potíží. Přivřel jsem v šeru oči a znovu jsem cítil v náručí Helenu a usmál jsem se nad tím, jak kypěla zdravím. Vypadala báječně, vajíčko a brambůrky byly výborné, všechno bylo prima.

Kromě jediného kazu, a ten mě setsakra hryzl. Kristepane, ty šaty byly ohavné!

12. kapitola

„Hej, vy! Kam myslíte, že sakra dete?“

Tenhle výkřik z úst speciální policie Královského letectva byl typickým způsobem oslovení a muž, který

takto vyštěkl, se tvářil sveřepě jako obvykle.

„Mimořádný navigátorský výcvik, desátníku,“ odpověděl jsem.

„Ukažte propustku!“

Vytrhl mi ji z ruky, přečetl a vrátil, aniž by se na mě podíval. Vyplížil jsem se na ulici a připadal jsem si jako podmíněně propuštěný vězeň.

Nedalo by se říct, že takoví byli úplně všichni příslušníci speciální policie, ale shledával jsem, že se jim většinou nedostávalo šarmu. A s konečnou platností jsem konstatoval to, co mi docházelo od té chvíle, kdy jsem vstoupil do Královského leectva: že jsem byl pořádně rozmazlený. Rozmazlený tím, že se mnou každý jednal s respektem, protože jsem byl veterinář, člen vážené profese. A já jsem to přijímal jako samozřejmost.

Ale teď jsem byl vojín, nejnižší forma života Královského leectva, a v onom „Hej, vy!“ se obrazilo moje postavení. Yorkshirští farmáři se na vás nevrhají, aby vás zulíbali, ale jejich ostýchavé přátelství a zdvořilost jsou něco, čeho jsem si vážil ještě víc od chvíle, kdy jsem vstoupil do armády. Protože tehdy jsem to přestal chápat jako samozřejmost.

Ve většině zaměstnání musí člověk počítat s určitou dávkou nepříjemností a hrubostí a veterinární praxe není výjimkou. Dodneška vidím před očima rudolící obličej Ralpha Beamishe, dostihového trenéra, když mě viděl vystupovat z auta.

„Kde je pan Farnon?“ zachrchlal.

Naskočila mi husí kůže. Slýchal jsem to tak často, zvláště mezi koňáckým bratrstvem kolem Darrowby.

„Lituji, pane Beamishi, ale odjel na celý den a myslel jsem, že bude lepší, když sem zajdu já, než abychom to nechávali na zítřek.“

Nepokoušel se zakrývat své znechucení. Odfoukl si z tlustých nachových tváří, zabodl ruce do kapes jezdeckých kalhot a s výrazem mučedníka obrátil zrak k nebesům.

„No tak teda pojte.“ Obrátil se a dusal přede mnou na svých krátkých tlustých nohou směrem k jednomu z boxů obklopujících dvůr. Já jsem tiše vzdychl a kráčel za ním. Být nekoňáckým veterinářem v Yorkshiru bylo občas utrpení, zejména v dostihových stájích, jako byla tahle; vypadala jako koňská svatyně. Siegfried kromě svého génia intuice uměl mluvit po koňsku. Dokázal rozprávět bez námahy a do široka o chovu a vlastnostech svých pacientů. Sám jezdil na koni, účastnil se honů a dokonce koňsky i vypadal se svou dlouhou aristokratickou tvář a zastřiženým knírkem a štíhlou postavou.

Trenéři ho milovali a někteří, jako Beamish, pokládali za smrtelnou urážku, jestliže se nedostavil osobně, aby posloužil jejich vzácným požadavkům.

Pan Beamish zavolal na jednoho pomocníka, aby otevřel dveře boxu.

„Tady je,“ zabručel. „Vrátil se ráno z tréninku ochromlý.“

Pomocník vyvedl běžového hřebce a k diagnóze postižené nohy nebylo ani zapotřebí, aby zvíře provedl. Viditelně kulhal na přední levou nohu.

„Myslím, že má zchromlé rameno,“ pravil Beamish.

Obešel jsem koně a zdvihl přední nohu. Vyčistil jsem kopytním nožem spodinu kopyta – nebyla tam ani známka po poranění a při poklepu držátkem nože na rohovinu ani zvýšená citlivost.

Prohmatával jsem korunku k nadprstí a po chvíli jsem lokalizoval postižené místo blízko dolního konce nadprstí, které bylo bolestivé na stisk.

Vzhlédl jsem ze svého podřepu. „Tohle ho asi trápí, pane Beamishi. Myslím, že se uhodil zadní nohou.“

„Kam?“ Trenér se nade mě naklonil a pozoroval nohu. „Nevidím vůbec nic.“

„Ne, kůže není proražená, ale trhne sebou, když mu to stisknu.“

Beamish dloubl do označeného místa ukazovákem.

„Máte pravdu, trhne sebou,“ zabručel. „Ale trhnul by sebou stejně, kdybyste ho takhle zmáčkl na jiných místech.“

Jeho tón mě začínal pořádně štítit, ale ovládl jsem hlas, abych mluvil klidně. „Jsem přesvědčený, že bolavé místo je tady. Doporučuji horký obklad nad kopyto a dvakrát denně vystřídat se studným zábalem.“

„A já jsem zrovna tak přesvědčený, že se mýlíte. Tam dole to vůbec není. Podle toho, jak kůň nadlehčuje nohu, musí mít poraněné rameno.“ Kývl na chlapce. „Harry, dohlédni, aby okamžitě dostal

něco teplého na rameno.“

Kdyby mě ten člověk byl udeřil, nemohlo by mi být hůř. Otevíral jsem ústa, abych mu odporoval, ale on už odcházel.

„Potřebuji, abyste se podíval ještě na jednoho koně,“ řekl. Vedl mě do boxu o kousek dál a ukázal mi veliké hnědé zvíře se zřejmými příznaky poraněného vaziva na přední noze.

„Pan Farnon mu dal na tu nohu před šesti měsíci červený blistr. A od té doby tady ten kůň odpočívá. Ted' se už uzdravil, myslíte, že už může ven?“

Šel jsem ke koni a přejel jsem prsty podél šlach ohýbačů, abych našel stopy ztlustění. Nenahmatal jsem nic. Pak jsem zvedl nohu, a když jsem pátral dál, našel jsem citlivou oblast na povrchovém ohýbači. Narovnal jsem se. „Pořád ještě ho to trochu bolí,“ řekl jsem. „Myslím, že by bylo jistější nechat ho zatím v klidu.“

„Nesouhlasím s vámi,“ vyjel Beamish. Obrátil se k chlapci. „Vyved' ho, Harry.“

Hleděl jsem na něj. Mělo to být plánovité tažení, aby mě znemožnil? Snažil se mi dát najevo, že o mně nemá valné mínění? Každopádně mi šel pořádně na nervy a doufal jsem, že můj zrudlý obličej není příliš nápadný.

„A ještě něco,“ řekl Beamish. „Mám tady jednoho koně, který kašlal. Podívejte se na něj, než odejdete.“ Prošli jsme úzkou chodbou do malého dvorku a Harry vstoupil do boxu a chytil koně za ohlávku. Já jsem ho následoval a lovil jsem z kapsy teploměr.

Když jsem se přiblížil k zadku zvířete, kůň položil uši, zaržál a začal přešlapovat. Zaváhal jsem a pak jsem kývl na chlapce.

„Zvedněte mu přední nohu a já ho změřím,“ řekl jsem.

Chlapec se sklonil a popadl nohu, ale Beamish ho přerušil. „Nenamáhej se, Harry, je to zbytečné. Je klidný jako ovečka.“

Chvilku jsem mlčel. Cítil jsem, že mám pravdu, ale v tomhle prostředí mi to nebylo nic platné. Pokrčil jsem rameny, zdvihl jsem koni ocas a vsunul jsem teploměr do rekta.

Obě zadní nohy mě uhodily téměř najednou, ale pamatuji se, že když jsem plul vzduchem ke dveřím, uvažoval jsem docela jasně, že ta, co mě koplá do prsou, byla o vteřinku rychlejší než ta, co mě koplá do podbřišku. Tyhle myšlenky ale rychle zastírela skutečnost, že mi ta druhá přistála na solaru plexu. Ležel jsem na betonu dvorku, lapal jsem po dechu a sténal jsem v zoufalé snaze chytit dech. V jednu chvíli jsem byl přesvědčený, že zemřu, ale konečně se mi podařilo nabrat vzduch do plic a bolestně jsem se pokoušel posadit. Otevřenými dveřmi jsem viděl Harryho, který visel koni na hlavě a vyděšeně mě pozoroval. Na rozdíl od něj pan Beamish nejevil zájem o mé nesnáze. Úzkostně prohlížel obě zadní nohy koně. Očividně ho trápilo pomyšlení, že by se byly mohly poškodit střetem s mými ošklivými tvrdými žebry.

Pomalu jsem vstal a několikrát jsem se zhluboka nadechl. Byl jsem otřesený, ale ne skutečně poraněný a pravděpodobně instinktivně jsem stále ještě držel v ruce delikátní trubičku teploměru.

Vracel jsem se do boxu a necítil jsem nic jiného než ledový vztek.

„Zvedněte tu zatracenou nohu, jak jsem vám řekl!“ zařval jsem na nešťastného Harryho.

„Hned to bude, pane Herriote! Promiňte, pane Herriote!“ Sehnul se, zvedl nohu a sevřel ji pevně v dlaních.

Ohlédl jsem se na Beamishe, abych zjistil, jestli má nějaké připomínky, ale trenér mlčel a bezvýrazně pozoroval velké zvíře.

Tentokrát jsem změřil teplotu bez nehody. Měl devětatřicet. Přešel jsem mu k hlavě a palcem a ukazováčkem jsem mu roztáhl nozdry; objevil se mírný hnisavý výtok. Podčelistní a hltanové uzliny byly normální, bez nálezu.

„Je trochu nastydlý,“ řekl jsem. „Píchnu mu injekci a nechám vám tu nějaký sulfonamid – přesně tak postupuje v takových případech pan Farnon.“ Nebylo na něm vidět, zda ho moje závěrečná věta přesvědčila, a s nepohnutým obličejem mě pozoroval, když jsem vpichoval deset kubíků prontosilu.

Než jsem odešel, vzal jsem z auta půlkilový balíček sulfonamidu. „Dejte mu teď tři unce do půllitru vody a potom mu budete podávat vždycky ráno a večer půl druhé unce. Kdyby se to podstatně nezlepšilo do dvou dnů, zavolejte nám.“

Pan Beamish převzal lék bez úsměvu, a když jsem otevíral dvířka auta, cítil jsem, jak se mi ulevilo, že nepříjemná návštěva skončila. Připadalo mi, že trvala celou věčnost, a nepřidala mi valně na sebevědomí. Startoval jsem vůz, když k trenérovi přiběhl mladičkový pomocník, celý udýchaný.

„Pane Beamishi, utíkám sem kvůli Almiře. Almira se dusí!“

„Cože se – dusí?“ Beamish se chvíli díval na chlapce a pak se prudce obrátil ke mně. „Almira je nejlepší klisna, kterou mám. Radši pojd'te se mnou!“

Tak to ještě neskončilo. S nepříjemnými pocity jsem spěchal za podsaditou postavou zpátky do dvora, kde stál další chlapec po boku nádherné kaštanové klisny. A když jsem ji spatřil, jako by mi srdce sevřela studená ruka. Všechny tři předchozí případy nebyly nijak vážné, ale tohle bylo jiné.

Klisna stála nehybně, hleděla před sebe se zvláštní soustředěností. Žebra se jí zdvíhala s chraptivým, bublavým pískáním a při každém nadechnutí rozevřela široce nozdry. Ještě nikdy jsem neviděl takhle dýchat koně. A byly tu další příznaky: z pysků jí odkapávaly sliny a každých několik vteřin dávivě kašlala.

Obrátil jsem se na pomocníka: „Kdy to začalo?“

„Před chvílí, pane. Když jsem u ní byl před hodinou, byla jako křepelíčka.“

„Jste si tím jistý?“

„Jo, dával jsem jí trochu sena. To jí ještě vůbec nic nebolelo.“

„Krucifix, co to s ní je?“ vykřikl Beamish.

Tahle otázka byla namístě, ale mě nenapadla vůbec žádná odpověď. Zamyšleně jsem obcházel zvíře, hleděl jsem na třesoucí se údy a polekané oči a v mozku jsem měl zmatek. Viděl jsem už dusící se koně – suché dušení, kdy se hrtan ucpal potravou – ale takhle to nevypadalo. Prohmatával jsem krk a byl úplně čistý. Také dýchání bylo úplně jiné. Ta klisna vypadala, jako by jí něco bránilo nasávat vzduch. Ale co...? A jak...? Mohlo by tam někde být cizí těleso? Možná, ale to bylo něco, co jsem nikdy neviděl.

„Tak sakra, něco jsem se vás ptal! Co to je? Co si o ní myslíte?“ Pan Beamish ztrácel trpělivost a já jsem se mu nedivil.

Uvědomoval jsem si, že jsem sám celý udýchaný. „Ještě moment, poslechnu jí plíce.“

„Moment, moment!“ vybuchl trenér. „Panebože, člověče, na moc momentů nemáme. Ten kůň může umřít!“

Nemusel mi to povídat. Vnímál jsem zlověstný třes údů, který jsem tak dobře znal, a teď se klisna dokonce začala trochu potácet. Čas se krátil.

S vyschlými ústy jsem vyšetřoval hrudník. Věděl jsem, že to na plíce nevypadá – potíž zřejmě tkvěla v oblasti hrdla – ale poskytovalo mi to víc času na přemýšlení. I se stetoskopem v uších jsem slyšel Beamishův hlas.

„A zrovna tahle! Sir Eric Horrocks za ni dal vloni pět tisíc liber. Je to nejcennější zvíře v mých stájích.

Proč jenom se to muselo stát?“

S tlukoucím srdcem jsem postupoval podél žeber a ze srdce jsem mu dával za pravdu. Proč jenom jsem pro smilování boží musel padnout do téhle hrůzy? A ještě k tomu s člověkem, jako byl Beamish, který mi vůbec nevěřil.

Postoupil až ke mně a sevřel mi paži. „Víte jistě, že pan Farnon není k dosažení?“

„Lituji,“ odpověděl jsem chraplavě. „Je odtud asi padesát kilometrů.“

Trenér jako by se scvrkl. „Tak to v tom lítáme. Jsme vyřízení. Umírá.“ A měl pravdu. Klisna se začala motat. Dýchání bylo hlasitější a namáhavější a já jsem jen s obtížemi přidržel u hrudníku stetoskop. A když jsem jí položil ruku na bok, abych ji podepřel, postřehl jsem malý otok pod kůží. Bylo to kulaté, jako by jí do tkáně někdo vsunul minci. Ostře jsem se na to podíval. Pak jsem se k tomu naklonil. Ano, bylo to jasně viditelné. A tamhle kousek výš bylo další... a další a další. Srdce se mi rozbušilo... tak tedy tohle to bylo!“

„Co já jenom povím siru Ericovi?“ naříkal trenér. „Že jeho klisna je mrtvá a že veterinář nevěděl, co se s ní stalo?“ Zoufale se rozhlížel, jako kdyby doufal, že se Siegfried zázrakem někde zjeví.

Utíkal jsem k autu a přes rameno jsem zavolal: „Neříkal jsem, že nevím. Vím to. Má urtikarii.“

Rozběhl se za mnou. „Urti... co je ke všem hromům zase tohle?“

„Kopřivka,“ odpověděl jsem a hrabal jsem se v kufru hledaje adrenalin.

„Kopřivka!“ oči se mu rozšířily. „Ale to by přece nemohlo způsobit tohle všechno!“

Natáhl jsem do stříkačky pět kubíků adrenalinu a rozběhl jsem se zpátky. „S kopřivami to nemá nic společného. Je to alergie; obvykle docela neškodná, ale v některých ojedinělých případech vyvolává otok hrdla – a to je přesně tohle.“

Bylo obtížné nahmatat žílu, protože se klisna motala kolem dokola, ale když se na okamžik zklidnila, zaryl jsem palec do jugulárky. Žíla vystoupila, napjatá a naběhlá, a já jsem do ní zabodl jehlu a vstříkl adrenalin. Potom jsem couvl a postavil se vedle trenéra.

Ani jeden z nás nepromluvil. Pohled na zmučené zvíře a zoufalý zvuk dýchání soustředil na sebe celou naši pozornost.

Věděl jsem, že jí chybí málo do úplného udušení, a strašlivě jsem se bál. Když klopýtala a téměř padla, sevřela se mi v kapse ruka na skalpelu, který jsem přinesl z auta spolu s adrenalinem. Velmi dobře jsem také věděl, že zde byla indikována tracheotomie, ale neměl jsem s sebou tracheotubus. Kdyby klisna padla, měl bych jí naříznout průdušnici, ale takovou úděsnou představu jsem zaplašil. Pro tuto chvíli jsem musel spoléhat na adrenalin.

Beamish napráhl ruku v gestu bezmoci. „Je to beznadějně, vidíte?“ zašeptal.

Pokrčil jsem rameny. „Malou naději máme – jestliže injekce dokáže včas zmenšit otok hrdla... musíme počkat.“

Přikývl a ve výrazu jeho tváře jsem četl různorodé emoce. Nejenom hrůzu, jak oznámí svému proslavenému pánovi a majiteli koně, že kůň zemřel, ale také žal a smutek milovníka koní, jenž je svědkem utrpení nádherného zvířete.

Nejdřív jsem myslel, že se mi jen zdá, že dýchání už není tak namáhavé. Potom jsem ve své trýznivé nejistotě postřehl, že ubývá slinění – klisna mohla polykat.

A od toho okamžiku se všechno odehrávalo neuvěřitelně rychle. Příznaky alergie se objevují dramaticky nečekaně a náhle, ale naštěstí po zákroku právě tak rychle mizí. Během patnácti minut vypadala klisna téměř normálně. Dýchala stále ještě trochu hvízdavě, ale rozhlížela se kolem sebe a nejevila naprosto žádnou nevolnost.

Beamish, který to všechno pozoroval jako ve snách, vytáhl z otýpky hrst sena a podal jí ho. Dychtivě mu chňapla po ruce a s chutí se pustila do žrádla.

„Nemůžu tomu uvěřit,“ zamumlal trenér skoro jen sám sobě. „Ještě jsem nikdy nezažil, aby něco působilo tak rychle jako tahle injekce.“

Bylo mi, jako bych se projížděl na růžovém obláčku, a všechna ta bída napětí a zoufalství ze mě odplývaly v praménkách radosti. Bohudíky že se v těžkém životě veterináře vyskytovaly takovéhle chvíle, chvíle náhlé proměny od prohry k vítězství, od hanby k pýše.

Odvznášel jsem se k autu, a když jsem se usadil za volantem, strčil do otevřeného okna hlavu Beamish.

„Pane Herriote...“ Nebyl to člověk, který by slova vděčnosti a uznání vyslovil snadno, a jeho tvář, zhrublá a ošlehaná léty strávenými na hřbetu koní venku na vřesovištích, se kabonila námahou, jak hledal slova.

„Pane Herriote, tak mě napadlo... člověk vlastně nemusí být odborník na koně, aby léčil koně, vidíte?“

V jeho zraku byla jakási prosba a hleděli jsme si do očí. Pak jsem se zasmál a napětí se uvolnilo.

„Máte úplně pravdu,“ řekl jsem a nastartoval.

13. kapitola

Mají psi smysl pro humor?

Stál jsem na stráži před Grandem a uvědomoval jsem si, že musím hodně čerpat z kořenů svého vlastního smyslu pro humor. Bylo po půlnoci, po prázdném náměstí kroužil severák a mně byla taková zima a byl jsem tak otrávený, že se mi ulevilo, když jsem mohl alespoň zasalutovat na pozdrav mne míjejícímu důstojníkovi.

Mrzutě jsem dumal, kterak jsem se po romantických iluzích, že se stanu pilotem, propracoval k tomu, že bráním Grandhotel ve Scarborough. Nepochybně to byla poněkud komická situace, a asi proto se mi myšlenky zatoulaly k Shepovi, což byl pes farmáře Bailese.

Malá farma pana Bailese ležela v polovině cesty do Highburn Village, a aby se člověk dostal na dvůr, musel ujit pěšky asi dvacet metrů mezi půldruhého metru vysokými zídками. Vlevo byl dům sousedů, vpravo zahrada patřící k farmě. A v téhle zahradě trávil většinu dne Shep.

Byl to velikánský pes, mnohem větší než kolie. Upřímně řečeno jsem přesvědčený, že to byl zpola ovčák, protože sice měl krásnou černobílou srst, ale v masivních nohách a ve vznešené, hrdé, nahnědlé hlavě s odstálými ušima bylo něco dvojznačného. Byl úplně jiný než vyhublá zvířata, která jsem vídal při svých obchůzkách.

Kráčel jsem mezi zídками, v duchu jsem byl už ve chlévě, rysujícím se na vzdáleném konci dvora. Jedna z krav pana Bailese, jmenovala se Róza, měla bolestivé zažívací potíže, které dovedou veterináře pořádně potrápiti. Diagnóza je totiž velmi obtížná. Zvíře začalo před dvěma dny naříkat a ztrácet mléko, a když jsem krávu včera viděl, probíral jsem jednu možnost po druhé: mohl to být drát. Ale čtvrtý žaludek se stahoval dobře a bylo slyšet správné zažívací škroukání. Také žrala trochu sena, jako by se jí chtělo i nechtělo.

Že by to bylo vsunutí...? Nebo natržení střeva...? Nepochybně měla bolest v podbřišku, a ta trapná teplota devětatřicet! Všechno se zatraceně podobalo drátu. Samozřejmě bych to celé mohl vyřešit tím, že bych krávu otevřel, ale pan Bailes byl staromódní a nebylo mu po chuti, abych se mu hrabal ve zvířeti, dokud bych si nebyl jistý diagnózou. A to jsem nebyl – to se nedalo popřít.

Postavil jsem krávu tak, aby měla zadek zvednutý; spočívala předními nohama na nízkém plůtku a dostala silně olejovité projímadlo. „Prozeň jí střeva a doufej v boha,“ říkal mi kdysi jeden starší kolega. Mělo to svůj hluboký význam.

Byl jsem v půli cesty mezi zídками a utěšoval jsem se, že se mé pacientce povede lépe, když mi do pravého ucha zničehonic vybuchla ryčná exploze. Zase ten Shep.

Zídka byla přesně tak vysoká, aby pes skočil a zaštěkal kolemjdoucímu do ucha. Byla to Shepova oblíbená hra a mě už nachytil. Ale nikdy s takovým úspěchem jako teď. Moje myšlenky se toulaly úplně jinde a pes si časoval skok na zlomek vteřiny, takže když vyštěkl, měl zuby jen pár centimetrů od mého obličejce. A jeho hlas byl uměřený jeho velikostí – hromové zářvání až ode dna mohutného hrudníku, znásobené rezonující tlamou.

Vyskočil jsem půl metru do vzduchu, a když jsem dopadl zpátky na zem s bušícím srdcem a brnící hlavou, podíval jsem se přes zed'. Ale jako obvykle jsem neviděl nic než chlupatou postavu ubíhající z dohledu za roh domu.

Tohle mě vždycky mátl. Proč to dělá? Bylo to zlé zvíře a měl na mě vztek, nebo šprýmoval? Nikdy jsem se mu nepřiblížil natolik, abych to zjistil.

Nebyl jsem v nejlepší kondici na špatné zprávy, ale přesně takové na mě čekaly v chlévě. Stačil jediný pohled do farmářova obličejce a věděl jsem, že krávě je hůř.

„Řek bych, že má zástavu,“ huhlal smutně pan Bailes.

Zaskřípal jsem zuby. Stará generace farmářů si stmelila celé spektrum břišních potíží do termínu „zástava“.

„Cožpak ten olej nezabral?“

„Depak, dou z ní jenom malý tvrdý kousky. Povídám vám, že je to pořádná zástava!“

„Dobře, pane Bailesi,“ pravil jsem s pokřiveným úsměvem. „Budeme muset vyzkoušet něco silnějšího.“

Přinesl jsem z auta přístroj k výplachu žaludku, který jsem tak miloval a který k mému žalu zmizel z mého života. Dlouhá gumová žaludeční trubička, dřevěný náčinek s koženými popruhy, které se nasazovaly za rohy. Když jsem do ní pumpoval deset litrů teplé vody s formalínem a se solí, připadal jsem si jako Napoleon, který posílá do boje svou starou gardu u Waterloo. Jestli nepomůže tohle, nepomůže už nic. Ale přesto jsem necítil obvyklou sebejistotu. Tady bylo ve hře něco jiného. Musel jsem to však vyzkoušet. Musel jsem udělat něco, aby vnitřnosti téhle krávy začaly fungovat, protože se mi dneska nelíbila. Pořád ještě se ozývalo to tiché sténání a oči jí začaly zapadat do hlavy, což je u skotu nejhorší znamení. A přestala žrát.

Nazítří ráno jsem jel vozem po jediné ulici ve vesnici, když jsem spatřil paní Bailesovou, vycházející z obchodu. Zajel jsem k ní a vystrčil jsem hlavu z okénka.

„Jápkak se daří dneska ráno Róze, paní Bailesová?“

Položila košík na zem a vážně se na mě podívala. „Je jí špatně, pane Herriote. Můj manžel si myslí, že to s ní jde rychle ke konci. Jestli s ním potřebujete mluvit, musíte jít za ním támhle přes to pole. Spravuje dveře u té malý stodoly.“

Když jsem zajížděl k brance vedoucí na pole, propadl jsem náhlému pocitu neštěstí. Nechal jsem auto na silnici a zdvihl jsem závoru.

„Krucí! Krucí! Krucí!“ klel jsem, jak jsem se táhl zeleným polem. Měl jsem ošklivý pocit, že se tu připravuje malá tragédie. Kdyby to zvíře pošlo, byla by to těžká rána pro drobného farmáře s deseti kravkami a několika prasátky. Měl bych mu pomoci, ale nevěděl jsem jak, a to mě deprimovalo. Ale přes to všechno se mi do duše vkrádal klid a mír. Bylo to veliké pole, a když jsem kráčel vysokou trávou otírající se mi o kolena, viděl jsem na vzdáleném konci malou stodolu. Šel jsem loukou zralou na posekání a náhle jsem si uvědomil, že je léto, že slunce pálí a každíčký krok voní jetelem a vůně teplé trávy stoupá do křišťálové čistoty vzduchu. Někde blízko kvetlo pole fazolí a ke mně se nesla jejich exotická vůně a já ji vdechoval s přivřenýma očima, jako kdybych se snažil rozpoznat ingredience přepychového parfému.

A všude ticho, které uklidňovalo ze všeho nejvíc. Ticho a samota. Omámeně jsem se rozhlížel po pustotě zeleného prostoru, dřímajícího v záři slunce. Nikde ani pohyb, nikde ani zvuk.

Potom mi bez varování u nohou vybuchlo neuvěřitelné peklo. Na jeden strašlivý moment se modrá obloha zatáhla, potemněla obrovskou chlupatou siluetou a rudá tlama mi hafla do obličeje. Skoro jsem zavřískl a zapotácel se, zdívočele se rozhlédl a spatřil jsem Shepa, mizícího z dohledu směrem k brance. Byl schovaný v trávě uprostřed pole a čekal, až dojdu těsně k němu, aby zaútočil.

Jestli tam byl náhodou, nebo jestli mě zahlédl, jak přicházím, a zaujal tohle postavení, to se nikdy nedozvím, ale z jeho hlediska to byl mimořádně uspokojující výsledek, protože jsem se polekal jako snad ještě nikdy. Můj životaběh měl docela pěknou nálož děsů a poplachů a úzkostí, ale tenhle obrovský pes, který se vynořil a zařval v té prázdné krajině, to byl děs dosud nepoznaný. Slýchal jsem o případech, kdy náhlé leknutí a strach přivodily mimoděčné vyprázdnění střev, a vím přesně, že tohle byla příležitost, kdy jsem neblahému osudu unikl jen o vlásek.

Ještě jsem se třásl, když jsem došel ke stodole, a nemusel jsem ani promluvit, protože mě pan Bailes hned zavedl přes cestu k farmě.

Při pohledu na pacientku jako by mi někdo drásal živou ránu solí. Maso na ní přímo tálo a hleděla před sebe na zeď apaticky a zapadlýma očima. Zlověstné sténání bylo hlasitější.

„Určitě má drát!“ huhlal jsem. „Pusťte ji na chvílku, prosím vás!“

Pan Bailes ji odvázel a Róza prošla chlívem. Na konci se obrátila a skoro běžela zpátky na své stání a docela bez potíží přeskočila odpadový žlab. Mou biblí byla v oněch dnech Udallova Praxe veterinární medicíny, v níž ten velíkán prohlašoval, že jestliže se kráva pohybuje bez potíží, není pravděpodobné, že by měla v retikulu cizí těleso. Štípl jsem ji do kohoutku a nezdálo se, že by něco namítala... muselo to být něco jiného.

„Je to nejhorší zástava, co sem za hodně dlouho viděl,“ řekl pan Bailes. „Dal jsem jí dneska ráno hodně účinnější prostředek, ale nebylo to k ničemu dobrý.“

Přešel jsem si unavenou rukou po čele. „A copak to bylo, pane Bailesi?“ Vždycky bylo špatné znamení, když začal zákazník aplikovat vlastní léky.

Farmář sáhl na otlučenou předprseň okna a podal mi lahvičku: Žaludeční elixír doktora Hornibrooka. Nejúčinnější lék na všechny choroby dobytka. Doktor v cylindru a ve fraku na mě sebevědomě shlížel z jmenovky, když jsem vytahoval zátku a čichl si. Zamrkal jsem a odcouval se slzícíma očima. Smrdělo to jako čistý čpavek, ale neměl jsem prázdný důvod k povýšenosti.

„A to škundání!“ farmář nahrbil ramena. „Vod čeho to může bejt?“

Nemělo cenu, abych vysvětloval, že to znělo jako zánět pobřišnice, protože jsem nevěděl, co bylo za tím. Rozhodl jsem se, že si ještě naposledy zopakují výplach. Pořád ještě to byla nejsilnější zbraň v mém arzenálu, ale tentokrát jsem přidal do směsi kilogram černé melasy. Skoro každý farmář měl tehdy v chlívě sud melasy a stačilo jenom zajít do kouta a otočit kohoutkem.

Často truchlím pro sudy s melasou, protože to byl dobrý lék pro skot, ale tentokrát jsem neměl valnou naději. Klinický instinkt, který ve mně začal pučet, mi říkal, že v tom zvířeti je někde zásadní závada.

Do Highburnu jsem jel teprve druhý den odpoledne. Vůz jsem nechal před farmou a chystal jsem se projít mezi zídkami, když jsem se zarazil a zadíval se na krávu na poli za silnicí. Byla to pastvina sousedící s včerejší loukou a ta kráva byla Róza. Nemohl jsem se zmýlit – byla to pěkná červenka, na levém boku s bílou skvrnou ve tvaru fotbalového míče.

Otevřel jsem branku a v několika vteřinách ze mě spadly všechny starosti. Její stav se zlepšil přímo zázračně, vlastně vypadala jako normální zdravé zvíře. Šel jsem k ní a poškrabal jsem ji na kořeni ocasu. Bylo to mimé stvoření, přežvykovala trávu a jenom se po mně ohlédla. Její oči už nebyly zapadlé, ale jasně kulaté.

Zřejmě ji zaujala zelená loučka na druhé straně pole a pomalu se k ní kolébala. Já za ní jako v transu.

Kráčela a netrpělivě třásla hlavou na obranu proti mouchám a zjevně se těšila na chutnou trávu.

Škrundání zmizelo a těžké, plné vemeno se jí houpalo mezi nohama. Rozdíl mezi včerejškem a dneškem byl neuvěřitelný.

Zalila mě vlna štěstí a úlevy a vtom jsem zahlédl pana Bailese, jak přelézá zídku ze sousedního pole. Asi tam ještě spravoval dveře stodoly.

Když se ke mně blížil, pocítil jsem k němu soucit. Musel jsem skrýt svůj triumf. Asi je mu trapné, že mi včera projevil tak trochu nedůvěru tou svou domáckou medicínou a vůbec celkovým chováním. Ale koneckonců měl, chudák, starosti, nemohl jsem mu to zazlívat. Ne, nebudu se před ním holedbat.

„Dobré jitro vám přeji, pane Bailesi,“ pravil jsem žoviálně. „Róza dnes vypadá pěkně, vidíte?“

Farmář smekl čapku a oťel si čelo. „Jo, dneska je to už úplně jiná kráva.“

„Myslím, že už nebude potřebovat žádné ošetření,“ zaváhal jsem. Jedno malé dloubnutí by nemuselo škodit. „Bylo ale namístě, že jsem jí včera přidal ten výplach.“

„Jo, to vaše pumpování?“ zdvihl pan Bailes obočí. „To s tím nemá nic společného.“

„Co... jak to myslíte? Přece jsem ji vyléčil.“

„Depak, chlapče, depak, pomohl jí Jim Oakley.“

„Jim... co to je, prosím vás?“

„Jo, včera večer se tu zastavil Jim. Často sem chodívá navečír, a jen se na tu krávu kouk, pověděl mi, co s ní. A povídám vám, že měla smrt na jazyku a že to pumpování pro ni vůbec nebylo dobré. Řek mi, že ji mám setsakra prohnat na poli.“

„Cože!“

„Jo, to mi řek. Takovejch von už viděl, a dobrý proběhnutí je uzdravilo. Tak sme Rózu vytáhli a já sem ji prohnal, jak von řek, a setsakra to sedlo. Hned v tu chvíli vypadala líp.“

Vzpamatoval jsem se. „A kdo,“ pravil jsem mrazivě, „je ten Jim Oakley?“

„No pošťák, samo sebou.“

„Pošťák!“

„Ale před pár rokama měl ňáký zvířata. Je na dobytek moc šikovnej, to teda je, Jim.“

„Nepochybují o tom, ale ujišťuji vás, pane Bailesi...“

Farmář zdvihl ruku. „Už ani slovo, chlapče. Jim ji uzdravil, to je jistý. Přál bych vám, abyste viděl, jak ji proháněl kolem dokola. Je starej jako já, ale kruci, tomu to šlo. Von umí běhat jako hrom, to tedy umí, Jim.“ Při vzpomínce se uchechtl.

Měl jsem toho právě dost. Během farmářovy promluvy jsem bezmyšlenkovitě škrabal krávě ocas a ušpinil jsem si ruku. Sbíraje trosky své důstojnosti, kývl jsem na pana Bailese.

„Musím už jít. Směl bych si zajít k vám do domu opláchnout ruce?“

„Jenom děte,“ odpověděl. „Panička vám dá trochu teplý vody.“

Vracel jsem se zpátky polem a nespravedlnost celé záležitosti mě hluboce skličovala. Jako ve snu jsem prošel brankou a přes cestu. Než jsem vstoupil do uličky mezi zídkami, mrkl jsem do zahrady. Byla prázdná. Nedalo se pochybovat o tom, že jsem v tomhle příběhu vypadal jako úplný pitomec. Ať jsem hleděl, kam jsem hleděl, nikde ani jiskřička radosti.

Připadalo mi to jako hrozně dlouhá doba, než jsem dorazil ke konci zídky, a když jsem se chystal zabočit doprava do vrat kuchyně, uslyšel jsem vlevo zachrastění řetězu a vtom se na mě vrhlo řvoucí stvoření, zaštekalo mi do obličeje a zmizelo.

Tentokrát jsem myslel, že se mi zastaví srdce. Mé obranné schopnosti klesly na bod mrazu a nebyl jsem

schopný čelit Shepovi. Úplně jsem zapomněl, že ho paní Bailesová občas zavírá do výběhu u vchodu na ochranu proti nevídaným návštěvníkům, a když jsem se opíral o zeď a krev mi bušila v uších, hleděl jsem tupě na dlouhou smyčku řetězu na kamenném dláždění.

Opovruhuji lidmi, kteří se vztekají na zvířata, ale tehdy jsem byl blízký tomu, abych je pochopil. Všechno soužení ze mě vylétělo ve změti nesouvislých výkřiků a popadl jsem ten řetěz a jako pomínutý jsem za něj začal tahat. Pes, který mě tak trýznil, byl v boudě. Konečně jsem jednou věděl, kde se na něj dostanu, a tentokrát mu to vytmavím. Celý výběh byl dlouhý asi tři metry a zpočátku jsem neviděl nic. Jenom jsem cítil mrtvou váhu na konci řetězu. Pak, když jsem nepřestával táhnout, se objevil nos, pak hlava a pak celé to velké zvíře bezvládně visící na obojku. Nevypadalo to, že by se se mnou chtělo přivítat, ale já jsem byl nemilosrdný a táhl jsem ho centimetr za centimetrem po dlažbě, až mi ležel u nohou.

Vzteky bez sebe jsem si dřep, mával jsem mu před čumákem pěstí a řval jsem na něj ze vzdálenosti několika centimetrů.

„Ty jedna veliká potvoro! Jestli mi to ještě jednou provedeš, vytřískám z tebe poslední kapku krve! Slyšel jsi, zlámu ti ten tvůj blbej krk!“

Shep koulel poděšenýma očima a omluvně vrtěl ocasem staženým mezi nohama. Když jsem na něj nepřestával ječet, skrčil horní pysk v lisavém úsměvu a nakonec se překulil na záda a zůstal ležet nehybně s přivřenýma očima.

A tak jsem to poznal. Byl padavka. Ty jeho zuřivé útoky, to byla jenom hra. Začal jsem se uklidňovat, ale chtěl jsem to celé přivést na správnou míru, chtěl jsem, aby si to vštípil do hlavy.

„Dobře, kamaráde,“ řval jsem výhruzně. „Pamatuj si, co jsem řekl!“ Pustil jsem řetěz a naposledy jsem křikl: „Ať už jsi pryč!“

Shep, skoro na kolenou, s ocasem pod břichem, zapadl zpátky do své boudy a já jsem zamířil do obytného stavení, abych si opláchl ruce.

Ještě dlouho jsem nemohl pustit z hlavy vzpomínku na svou pohanu. Tehdy jsem nepochyboval, že mi bylo nespravedlivě ukřivděno, ale dnes jsem starší a moudřejší a myslím si, že jsem se mýlil.

Symptomy krávy pana Bailese byly typické příznaky dislokace abomasu (každý čtvrtý žaludek sklouzne z pravé strany na levou) a byl to stav, který za oněch starších dnů prostě nebyl známý.

V současné době opravujeme poruchu chirurgicky – zasuneme dislokovaný orgán zpátky na pravou stranu a přišijeme ho. Někdy ale můžeme dosáhnout podobného výsledku tak, že krávu položíme a přetáčíme ji, a proč tedy ne také tak, že ji donutíme běžet...? Přiznávám se, že jsem mnohokrát převzal doporučení Jima Oakleye a „pořádně jsem krávu prohnal“, často s pozoruhodnými výsledky. A do dnešního dne se velice často u farmářů přiučím – tamto však byl jediný případ, kdy mě poučil pošťák. Překvapilo mě, když mě asi za měsíc znovu zavolali k jedné krávě pana Bailese. Domníval jsem se, že po tom, co jsem předvedl s Rózou, si bude žádat výhradně služeb Jima Oakleye, pokud by se opět ocitl v nějakých nesnázích. Ale ne, jeho hlas v telefonu byl zdvořilý a přátelský jako vždycky, ani v nejmenším nevypadal na to, že by ve mě byl ztratil víru. Zvláštní...

Nechal jsem vůz před farmou a předtím, než jsem se odvážil vstoupit mezi zídky, jsem se obezřetelně podíval do zahrady. Slabé zacinkání kovu mi prozradilo, že Shep číhá v boudě, a zpomalil jsem krok – nehodlal jsem se dát znovu chytit. Na konci uličky jsem se zastavil a chvíli jsem počkal, ale všechno, co jsem zahlédl, byla jenom špička čumáku, která se tiše stáhla zpátky, když jsem tam tak stál. Takže ten velký pes správně pochopil můj výbuch vzteku, pochopil, že už si od něj nenechám líbit žádné nesmysly. Přesto ale když jsem po návštěvě odjížděl, necítil jsem se docela dobře. Vítězství nad zvířetem je chabé vítězství a já měl nepříjemné tušení, že jsem ho připravil o veliké potěšení. Koneckonců každý tvor má právo na nějaký způsob osvěžení, a ačkoli Shepova kratochvíle byla poněkud infarktovní, byla to jeho věc a součást jeho života. Pomyšlení, že jsem mu zkazil tenhle kousek radosti, mě znervózňovalo.

Vůbec jsem na to nebyl pyšný.

Takže když jsem později toho léta projížděl Highburnem, zvědavě jsem zastavil před farmou Bailesových. Bílá a prašná vesnická silnička se líně provalovala v odpoledním slunci. Pod příkrovem ticha se nic nehýbalo – kromě jakéhosi drobného muže, který se volným krokem blížil k uličce mezi zídkami. Byl tlustý a osmahlý a černovlasý – jeden z kotlářů z tábora před vesnicí – a nesl náruč hrců a pánví.

Ze svého výhodného místa jsem viděl mřížemi plotu do zahrady, v níž se Shep nehlučně plížil na své postavení mezi kameny. Fascinovaně jsem pozoroval, jak ten muž beze spěchu zahrnul do uličky a pes sledoval dráhu jeho hlavy – tělo neviděl – nahoře podél zdi.

Přihodilo se to v půli cesty, tak jak jsem předpokládal. Dokonale načasovaný skok, chvilka vyčkávání a potom to příšerné bafnutí do nic netušícího ucha.

Zapůsobilo to jako obvykle. Krátce jsem zahlédl rozhozené paže a následoval kovový rachot padajícího nádobí, pak se znovu objevil ten člověk, letěl jako střela, zahrnul doprava a přechal nahoru ulicí. V poměru ke své téměř kulaté postavě projevil obdivuhodnou rychlost, krátké nohy se jen mihaly a nezastavil se, až zmizel v obchodě na druhém konci vsi.

Nevím, proč tam zašel, protože tam nemohl nalézt žádný silnější životabudič než zázvorové pivo.

Shep, zjevně velmi spokojený, se pomalu vracel přes trávu a padl do stinného místa pod jabloň. Hlavu v packách, v pohodlí vyčkával další oběť.

Usmíval jsem se, když jsem nasedal do auta a odjížděl. Zastavím se v tom obchodě a poradím kotláři, že si může jít sebrat nádobíčko bez nejmenšího strachu. Pes mu neutrhne ruce ani nohy. Ale především jsem cítil velikou úlevu, že jsem neuhasil jiskru veselí v životě velikánského zvířete.

Shep si pořád ještě přišel na svou legraci.

14. kapitola

Došel jsem k názoru, že když se člověk jednou dá na cestu zločinu, jde to čím dál líp. Jen ten začátek je těžký.

Každopádně mi to tak připadalo, když jsem znovu seděl v autobuse a znovu bez propustky. Tentokrát jsem zdrhl z Grandu bez potíží. Vojenská policie se ve scarboroughských ulicích nevyskytovala a vůbec nikomu jsem nestál za povšímnutí. Šel jsem na autobusové nádraží zcela ležerně.

Byla sobota, třináctého února. Helena čekala dítě tento víkend. Mohlo to přijít každou chvíli a já jsem si prostě nedokázal představit, že bych měl sedět tady, pár kilometrů od ní, a nedělat vůbec nic. Ani dneska, ani zítra jsem neměl přednášky, takže jsem o nic nepřišel a nikdo mě nebude postrádat. Byl to, jak jsem si říkal, pouze formální přestupek a stejně jsem neměl na vybranou. Zrovna tak jako poprvé jsem zkrátka musel vidět Helenu.

A teď už to nebude dlouho trvat a uvidím ji, pomyslel jsem si, když jsem spěchal k známým dveřím.

Vstoupil jsem a zklamaně se rozhlédl po kuchyni – byl jsem přesvědčený, že tam bude stát a čekat na mě s otevřenou náručí. Zavolał jsem ji, ale v domě se nic nehýbalo. Ještě stále jsem tam stál a poslouchal, když odněkud z pokoje přišel Helenin otec.

„Máš syna,“ řekl.

Položil jsem ruku na opěradlo židle. „Cože...?“

„Máš syna.“ Byl tak klidný.

„Kdy...?“

„Před několika minutami. Zrovna telefonovala sestra Brownová. To je zvláštní, že jsi přišel zrovna teď.“

Opřel jsem se o židli a on se na mě laskavě podíval.

„Chceš kapku whisky?“

„Whisky? Ne – proč?“

„Jenom že jsi trochu pobledl, chlapče, jen tak. A měl by ses něčeho najíst.“

„Ne, ne, ne, děkuji, musím tam zajet.“

Usmál se. „Není žádný spěch, chlapče. Kromě toho tam takhle brzy nebudou o nikoho stát. Raději si něco sněz.“

„Promiň, ale nedokázal bych něco spolknout. Vadilo by ti, kdybych si půjčil tvůj vůz?“

Třásl jsem se, ještě když jsem odjížděl. Kdyby mi to byl jenom pan Alderson předložil trochu pomaleji – mohl třeba říct: „Mám pro tebe novinku,“ nebo tak podobně, ale tenhle přímý přístup mnou otřásl. Když jsem zastavil před domem sestry Brownové, nebyl jsem pořád ještě v stavu pochopit, že jsem se stal otcem.

Sanatorium na Zeleném návrší znělo působivě, ale v podstatě to byl rodinný domek sestry Brownové.

Byla státně registrovaná porodní asistentka a obvykle u ní ležely dvě nebo tři místní ženy. Přišla sama otevřít a spráskla ruce. „Pan Herriot! Vám to tedy netrvalo dlouho! Kde jste se tu vzal?“ Byla to veselá a temperamentní ženička s rozpustilýma očima. Lišácky jsem se usmál. „Náhodou jsem se zastavil u pana Aldersona a dozvěděl jsem se to.“ „Mohl jste počkat, až toho mrňouse pořádně opláchneme,“ pravila. „Ale nevádí, pojd'te dál a podívejte se na něj. Je to pěkný kousek – čtyři a půl kila.“ Jako ve snu jsem ji následoval nahoru po schodech malého domku do malé ložničky. Tam v posteli ležela Helena, zrůžovělá jako v horečce. „Ahoj,“ řekla. Naklonil jsem se k ní a políbil jsem ji. „Jaké to bylo?“ ptal jsem se nervózně. „Hrozné,“ odvětila Helena bez nadšení. Pak ukázala k malé postýlce vedle sebe. Poprvé jsem spatřil svého syna. Malý Jimmy byl červený jako cihla a obličej měl nafouklý a prostopášný. Když jsem se k němu nakláněl, zkroutil malé pěstičky pod bradu a zřejmě procházel jakýmsi mocným vnitřním zápasem. Tvářička mu naběhla a ztmavla, křečovitě se kroutila a pak na mě zpod polštářků tváří upřel žlučovitý pohled a kouskem pusinky vyplázl jazyk. „Panebože!“ vykřikl jsem. Ošetřovatelka se lekla a podívala se na mě. „Copak se stalo?“ „Ten ale vypadá dost divně, ten mrňousek, vid'te?“ „Cože!“ zuřivě si mě měřila. „Pane Herriote, jak můžete říct něco takového? Je to nádherné dítě!“ Znovu jsem mrkl do postýlky. Jimmy se na mě zašklebil, zašilhal, zpurpurověl a vyfoukl několik bublinek. „Víte určitě, že je v pořádku?“ řekl jsem. Z postele se ozval unavený smích, ale sestra Brownová se nebavila. „V pořádku! Co tím vlastně chcete říct?“ ztuhle se postavila. Přeshlápl jsem. „No, tedy – nemá nějakou vadu?“ Myslel jsem, že mě praští. „Nějakou... jak si to dovolujete! O čem to vlastně mluvíte? Takový nesmysl jsem jakživa neslyšela!“ Obrátila se prosebně k posteli, ale Helena s unaveným úsměvem zavřela oči. Odtáhl jsem rozkacenou ženu stranou. „Podívejte, sestro, nemáte tu náhodou nějaké jiné?“ „Jiné – co?“ tázala se ledově. „Mimino – čerstvé mimino. Chtěl bych Jimmyho srovnat s někým jiným.“ Rozevřela oči. „Srovnat ho! Pane Herriote, já už vás nehodlám poslouchat.“ „Ale já se vás ptám, sestro,“ opakoval jsem. „Máte tu ještě nějaké?“ Nastala dlouhá pauza a ošetřovatelka na mě hleděla, jako kdybych byl něco nevídaného a neuvěřitelného. „No, v sousedním pokoji leží paní Dewburnová. Malý Sydney se narodil skoro ve stejnou chvíli jako Jimmy.“ „Mohu se na něj podívat?“ vzhlížel jsem k ní prosebně. Váhala a pak se jí do tváře vkradl soucitný úsměv. „Vy... vy... tak chvilku počkejte.“ Zašla do sousedního pokoje a slyšel jsem mumlání hlasů. Pak se zase objevila a kývla na mě. Paní Dewburnová byla manželka řezníka a dobře jsem ji znal. Obličej na polštáři měla horký a unavený jako Helena. „Jeje, pan Herriot, vás bych tedy nečekala. Myslela jsem, že jste v armádě.“ „Ano, paní Dewburnová, jsem u letectva. Momentálně – mám – jaksí dovolenou.“ Podíval jsem se do postýlky. Sydney byl tmavě červený a také nadmutý a zřejmě rovněž zápolil sám se sebou. Bitva v jeho nitru se projevovala v sérii groteskních křečí obličeje, které vyvrcholily vyceněním bezzubých dásní. Mimoděk jsem couvl. „To je ale krásné dítě,“ pravil jsem. „Vid'te, že je roztomilý,“ řekla jeho matka pyšně. „Opravdu krásný.“ Ještě jednou jsem nevěřičně pohlédl do postýlky. „Tak vám moc děkuju, paní Dewburnová. Bylo to od vás laskavé, že jste mi dovolila, abych se na Sydneyho podíval.“ „Nemáte zač, pane Herriote, jste hodný, že se o nás zajímáte.“ Venku přede dveřmi jsem se zhluboka nadechl a otřel si čelo. Nepopsatelně se mi ulevilo. Sydney byl

ještě divnější než Jimmy.

Když jsem se vrátil do Helenina pokoje, seděla sestra Brownová na posteli a obě se mi zřejmě smály. A samozřejmě když se dneska dívám zpátky, musel jsem vypadat pitomě. Sydney Dewburn i můj syn jsou dnes velcí, silní, pozoruhodně pěkní mládenci, takže mé obavy byly bezpředmětné.

Sestra se na mě škádlivě podívala. Asi mi odpustila.

„Vy si myslíte, že vaše telátka a hříbátka jsou krásná hned v tu chvíli, kdy se narodí, vidíte?“

„Ano,“ odpověděl jsem, „musím přiznat – myslím, že jsou.“

Jak už jsem řekl dříve, nápady se ve mně nerodí rychle ani často, ale cestou autobusem zpátky do Scarborough se mi v mysli začal líhnout ďábelský plán.

Měl jsem nárok na dovolenou z rodinných důvodů, ale proč bych si ji měl brát teď? Helena bude čtrnáct dní v sanatoriu a nemělo smysl, abych lajdal kolem Darrowby úplně sám. Musím si poslat telegram ode dneška za čtrnáct dní a oznámit narození Jimmyho, a pak bychom trávili dovolenou společně.

Bylo zajímavé, jak pod vlivem lákavé představy mizely mé mravní zábrany. Ale, říkal jsem si, komu vlastně bych způsobil nějakou škodu? Nepřivlastním si něco, co mi nepatří, jenom posunuji čas. Válečné úsilí Královského letectva neutrpí žádnou smrtelnou ránu. Dávno předtím, než vjelo zatemněné vozidlo do města, jsem se rozhodl a druhý den jsem napsal jednomu kamarádovi v Darrowby a zařídil odeslání telegramu.

Nebyl jsem tak otrlý zločinec, jak jsem se domníval, protože s ubíhajícím časem se mě začaly zmocňovat pochybnosti. Naše předpisy byly nekompromisně přísné. Kdyby se na to přišlo, mohl bych se dostat do maléru. Představa dovolené s Helenou však přehlušila všechny ostatní úvahy.

Když nadešel osudný den, ležel jsem po obědě s ostatními kamarády na posteli, když vtom na chodbě zahlasil mohutný hlas.

„Vojín Herriot! Tak kdepak vás máme, Herriote!“

Žaludek se mi sevřel. Nějak jsem nepočítal, že by se do toho zapletl rotný Blackett. Vždycky jsem si myslel, že to bude svobodník nebo desátník, možná že i seržant, ale ne sám tenhle velikán.

Rotný Blackett byl neúsměvný představitel vojenské kázně, osobnost s velikou přirozenou autoritou, obr z víci metr devadesát. Když jsme se nechovali tak, jak jsme měli, obvykle si to s námi vyřídil některý z mladších poddůstojníků, a v případě, že se člověk dostal do ruky rotnému Blackettovi, byl to šíravý zážitek.

Znovu jsem to slyšel. Stejně býčí zaržání, rozléhající se nám nad hlavami při každodenním ranním nástupu.

„Herriot! Kde vás máme, Herriote!“

Rychlým cvałem jsem vyběhl z místnosti po vyleštěném povrchu chodby. Postavil jsem se před jeho vysokou postavu do pozoru.

„Rozkaz, pane rotný.“

„Vy jste Herriot?“

„Rozkaz, pane rotný.“

Telegram v jeho prstech měkce šustil o modrý serž jeho kalhot, jak mával rukou sem a tam. Pulz se mi bolestně zrychlil a čekal jsem.

„Milý chlapče, těší mě, že vám mohu sdělit, že vaše manželka v pořádku porodila a je zdráva.“ Zdvihl si telegram k očím. „Tady je napsáno, že je to chlapec a oba jsou zdraví. Podepsána sestra Brownová.

Dovolte, abych byl první, kdo vám blahopřeje.“ Podával mi ruku, a když jsem ji uchopil, usmál se.

Najednou vypadal jako Gary Cooper.

„A teď se budete chtít sebrat a okamžitě se na ně jet podívat, co?“

Tupě jsem přikývl. Určitě si musel myslet, že jsem tvrdá povaha.

Položil mi ruku na rameno a zavedl mě do místnosti dozorčího.

„Tak honem, chlapci, hoďte sebou!“ Hlas podobný burácení varhan se nesl nad hlavami letců sedících u stolů. „Tohle je velmi důležité. Máme tu zbrusu nového tatínka. Propustku, jízdenku, plat, a rychle!“

„Rozkaz, pane rotný, hned to bude.“

Velikán přistoupil k jízdnímu řádu pověšenému na zdi. „Nepojedete daleko. Podíváme se – Darrowby, Darrowby... ano, z Yorku jede vlak ve tři dvacet.“ Podíval se na hodinky. „Měl byste to stihnout.“

„Poklusem klus na ubikaci a zabalte si. My vám zatím připravíme doklady.“

Převlékl jsem se do vycházkové modři, zabalil tomu, hodil si ji přes rameno a znovu odspěchal do kanceláře.

Rotný tam čekal. Podal mi dlouhou obálku. „Máte tam všechno, synku, a taky máte spoustu času.“

Prohlédl si mě odshora dolů, obešel mě a narovnal bílý pruh na čapce. „Ano, vypadáte pěkně. Musíme si vás vyparádít, abyste se líbil manželce.“ Zase se na mě usmál a la Gary Cooper. Byl to hezký člověk s laskavými očima a já jsem si toho nikdy nevšiml.

Kráčel se mnou po chodbě. „To je váš prvorozený?“

„Ano, pane rotný.“

Přikývl. „Tohle je tedy váš velký den. Já mám už tři. Jsou to velcí kluci, ale strašně se mi po nich stýská. Zatracená válka! Upřímně vám závidím. Dnes večer otevřete dveře, vejdete domů a poprvé spatříte svého syna.“

Tonul jsem v hlubokém pocitu viny, a když jsme se zastavili u schodů, byl jsem přesvědčený, že mě prozradí nejisté oči a provinilý pohled. Ale rotný se na mě nedíval.

„Víte, chlapče,“ hovořil tiše a hleděl kamsi nad mou hlavu, „ted' vás čekají nejlepší chvíle vašeho života.“ Nesměli jsme užívat hlavního schodiště, a když jsem rachotil dolů po úzkých kamenných schodech pro služebnictvo, znovu jsem uslyšel ten znělý hlas.

„Oba je ode mne pozdravujte.“

Prožil jsem s Helenou nádherný čas, chodili jsme na dlouhé procházky, objevovali radost z tlačení kočárku s malým Jimmym, který se co do vzhledu zázračně vylepšil. Všechno bylo o mnoho lepší, než kdybych si byl vzal dovolenou v úředním termínu, a nebylo pochyb, že můj plán měl úspěch. Ale já jsem se z toho nedokázal nezřízeně radovat. Můj triumf jaksi zešedl a dodnes chovám k celému podniku určité výhrady.

Rotný Blackett mi to zkrátka zkazil.

15. kapitola

„Na to, aby člověk dělal venkovského veterináře, musí bejt padlej na hlavu.“

Mladý letec se smál, ale já cítil, že v jeho slovech je kus pravdy. Vyprávěl mi o svém civilním zaměstnání, a když jsem mu popisoval svou pracovní dobu a pracovní prostředí, nevěřicně vrtěl hlavou. Připomněl jsem si ale, že jednou, před několika lety, bych s ním byl souhlasil z celého srdce. Bylo devět hodin večer, oškliko a mokro, a já jsem ještě stále pracoval. Stiskl jsem volant pevněji, narovnal si záda a tiše zakňučel, jak mě zabolely unavené svaly.

Proč jsem se vůbec dal na tohle povolání? Mohl jsem si zvolit něco snazšího a jemnějšího – jako třeba hornictví nebo dřevorubectví. Začal jsem se litovat už před třemi hodinami, když jsem projížděl po darrowbyském tržišti. Zavolali mě k telení. Obchody byly zavřené a i v tom mrazivém mrhnutí vládla atmosféra klidu, hotové práce, křesel u krbu, knih a voňavého lulkového dýmu. Všechno tohle plus Helenu jsem nechal tam vzadu v našem pokoji.

Myslím, že ta první krupěj hořkosti dopadla, když jsem zahlédl skupinku mladých lidí nasedajících do auta před hostincem U Droversů. Tři děvčata a tři chlapci, všichni pěkně oblečení a rozesmátí a zřejmě na cestě na tancovačku nebo někam do společnosti. Každý měl před sebou perspektivu pohodlí a dobré nálady, každý kromě Herriota, nadskakujícího po silnici směrem ke studeným, mokrým končinám a k nepochybné perspektivě úmorné a těžké práce.

Případ, ke kterému jsem dorazil, mi náladu nezlepšil. V chatrné kůlně, která měla celou přední stěnu otevřenou, na zemi poseté starými plechovkami, půlkami cihel a jiným harampádím, ležela malá, kostnatá jalovička. Nerozpoznal jsem, přes co klopýtám, protože jediné světlo vydávala rezavá petrolejová lampa, jejíž plamínek se mihotal a ztrácel v závanec větru.

V té kůlně jsem strávil dvě hodiny a vytahoval jsem tele centimetr po centimetru. Nebyla to obrácená poloha, jenom trochu málo prostoru, ale jalovice se vůbec nepostavila a já jsem spočíval celou tu dobu na podlaze, převaloval jsem se mezi cihlami a plechovkami a vstal jsem pouze, abych se roztřeseně vydal

k vědru vody, zatímco mi po husí kůži prsou a zad stékal ledový déšť.

A teď jsem byl na zpáteční cestě, zmrzlý a s kůží pod oblekem poškrábanou a pálicí, jako by do mě valnou část večera s nadšením kopala parta hodně silných mužů od hlavy až k patě. Když jsem vjížděl do malé vesnice jménem Copton, téměř jsem se utápěl v sebelítosti. Za teplých letních dnů to zde vypadalo idylicky a vždycky mně to připomínalo Perthshire – s tou jedinou uličkou stulenou pod svahem zelené stráně a s tmavými stromy rozsetými až k vysočině, na hřebenech porostlé vřesem.

Ale dnes tu bylo mrtvo, reflektory auta ozařovaly déšť bičující pevně zavřené dveře domků, jen uprostřed vesnice padalo na cestu světlo místního hostince. Zastavil jsem vůz pod rozhoupanou návěsní tabulí U lišky a veden náhlým impulzem jsem otevřel dveře. Pivo mi zvedne náladu.

Vstoupil jsem do hostince a uvítalo mě příjemné teplo. Neměli tu žádný výčepní pult, jenom židle s vysokými opěradly a dubové stoly, postavené u obílených zdí. Místnost nebyla nic jiného než upravená venkovská kuchyně. Ve starém černém kuchyňském sporáku v koutě praskalo dřevo a nástěnné hodiny tikaly do šumu hlasů.

„Tak co, pane Herriot, vracíte se z práce?“ pravil můj soused, když jsem padl na židli.

„Ano, Tede, jak jste to poznal?“

Muž si změřil můj špinavý plášť do deště a gumovky, které jsem se nenamáhal na farmě přezout. „No, tohle není váš nedělní oblek, na nose máte krev a za uchem kus kravince.“ Ted Dobson byl třicátník a statný chovatel skotu a jeho bílé zuby se zaleskly v širokém úsměvu.

Usmál jsem se také a vytáhl jsem kapesník. Je to zajímavé, že se člověk při přemýšlení a při obtížné práci vždycky škrabe na nose.

Rozhlédl jsem se po místnosti. Asi tucet mužů tady upíjel z püllitrů a někteří hráli domino. Byli to zemědělství dělníci, lidé, které jsem vídal, když mě povinnost vytáhla z postele za tmy před ranním rozbřeskem: jejich shrbené postavy, zahalené v beztvarych starých kabátech, jezdily na kolech k farmám, hlavy skloněné proti větru a dešti, přijímající realitu těžkého života. V takovýchto chvílích jsem si vždycky myslíval, že já se tu vyskytuji jenom občas, ale oni každé ráno.

A dělali to za třicet šilinků týdně. Jen při pouhém pohledu na ně jsem se styděl.

Hostinský pan Waters zdvihl profesionálním gestem veliký džbán a z výšky mi naléval do püllitru.

„Tak tady by to bylo, pane Herriot, a je to za šest pencí. Pro vás za polovic.“

Každou krůpěj toho piva nosil ve džbánu z dřevěných sudů dole ve sklepě. V rušném podniku by to bylo úplně nemožné a nepraktické, ale U lišky nebylo nikdy nabito a pan Waters nevypadal, že by zbohatl coby majitel restaurace. Choval však v malém chlévě hned vedle téhle místnosti čtyři krávy, padesát slepic hrabalo v dlouhé zahradě vzadu za domem a každý rok mu jeho dvě prasnice daly několik vrhů prasátek.

„Děkuji vám, pane Watersi,“ zhluboka jsem se napil. Ačkoli byla zima, pořádně jsem se při práci zapotil, a doušek piva, které mělo říz, mi přišel vhod. Byl jsem tady už několikrát a obličeje kolem se dívaly přátelsky. Zvlášť dobře jsem znal starého Alberta Close, bývalého pastevece, který sedával každý večer na stejném místě na konci lavice až u kamen.

Seděl jako vždycky, s prázdným pohledem, s rukama a bradou položenými na vysoké holi, kterou s sebou nosíval, když ještě pracoval. Způli pod lavicí a způli pod stolem ležel jeho pes Mick, starý a vysloužilý jako jeho pán. Zvířeti se zřejmě něco zajímavého zdálo, packy se vzrušeně pohybovaly ve vzduchu, tlama a uši sebou cukaly a občas tlumeně zaštěkal.

Ted Dobson mě dloubl a zasmál se: „Starej Mick asi zase honí svoje vovce.“

Přikývl jsem. Ten pes docela určitě znovu prožíval velké dny, lehal si a kroužil ve velkých obloucích po poli, poslušný píšťalky svého pána. A Albert? Co asi leželo za těma prázdnýma očima? Dovedl jsem si představit, jak vypadal, když byl mladý, když chodíval nekonečné kilometry ve větru nahoře po vysočině, přes bažiny a skály a vřesoviště, a při každém kroku zabodl do trávy tuhle svou hůl.

Neexistovali schopnější a statnější muži, než byli daleští pastevci, kteří žili za každého počasí pod širým nebem, a když padal sníh nebo přšelo, hodili si přes hlavu a přes ramena jenom pytel.

A teď tady Albert seděl, zlomený, artritický stařec, apaticky hledící zpod otrhaného kšiltu staré tvídové čepice. Všiml jsem si, že dopil püllitr, a přešel jsem k němu.

„Dobrý večer, pane Closi,“ řekl jsem.

Přiložil si k uchu dlaň a zamrkal na mě. „Cože?“

Zvýšil jsem hlas, takže jsem křičel. „Jak se vám daří, pane Closi?“

„De to, mladej pane, de to,“ zabručel. „Nestěžuju si.“

„Napijete se se mnou?“

„Jo, děkuju vám.“ Namířil třaslavý prst na svou sklenici. „Jen mi sem krapet nalejte, mladej pane.“

Věděl jsem, že krapet znamená půllitr, a kývl jsem na hostinského, který znalecky naklonil džbán. Starý pastevec zdvihl naplněnou sklenici a podíval se na mě.

„Na zdraví,“ zabručel.

„Ať slouží,“ pravil jsem a už jsem se chystal vrátit ke své židli, když se ten starý pes posadil. Moje pokřikování ho asi probudilo ze spaní, protože se ospale protáhl, potřásl několikrát hlavou a rozhlédl se. A když se obrátil ke mně, jako bych dostal ránu palicí.

Měl strašlivé oči. Vlastně jsem ty oči ani neviděl, protože na mě bolestně zamrkaly zpod špinavé clony zhnisaných víček. Potůčky hnisu vytvářely tmavé a ošklivé cestičky v bílé srsti po obou stranách čenichu. Napřáhl jsem k němu ruku a pes krátce zavrtěl ocasem a potom zavřel oči a už je neotevřel. Zřejmě mu tak bylo lépe.

Položil jsem ruku Albertovi na rameno. „Pane Closi, jak dlouho už to má?“

„Cože?“

Zvýšil jsem hlas. „Mickovy oči. Jsou moc špatné.“

„Jo jo.“ Starý muž přikývl s porozuměním. „Trochu na ně nastyd. Byl na ně vodjakživa háklivej, už jako štěně.“

„To není jenom nastydnutí, má bolavá víčka.“

„Cože?“

Zhluboka jsem se nadechl a zařval, jak jsem mohl. „Má obrácená víčka. To je vážná nemoc.“

Starý muž zase přikývl. „Jo, von pořád líhá s hlavou u dveří. A tam to táhne.“

„Kdepak, pane Closi!“ hulákal jsem. „S tím to nemá nic společného. To, co má, se jmenuje entropium a potřebuje to operovat, aby se to spravilo.“

„Jo, tak to je, mladej pane.“ Upil doušek piva. „Je trochu nachladlej. Už jako štěně bejval háklivej...“

Unaveně jsem se odvrátil a šel zpět ke svému místu. Ted Dobson se na mě tázavě podíval.

„Copak se stalo?“

„Ale je to taková ošklivá záležitost, Tede. Entropium znamená, že se víčka otáčejí dovnitř a řasy se trou o oko. Je to hodně bolestivé a někdy to vyvolává vřidky, dokonce i slepotu. I mírné onemocnění je pro psa zatraceně nepříjemné.“

„Tak proto,“ pravil Ted zamyšleně. „Všiml jsem si, že starej Mick má už dlouho zalepený voči, ale teď se mu to zhoršilo.“

„Ano, někdy se to časem zhoršuje, ale často je to vrozené. Řekl bych, že Mick to měl vždycky, ale z nějakého důvodu se to teď dostalo do takhle hrozného stavu.“ Znovu jsem se obrátil ke starému psu sedícímu trpělivě pod stolem s očima pevně zavřenýma.

„Tak vono ho to hodně bolí?“

Pokrčil jsem rameny. „Však si dovedete představit, jaké to je, když máte v oku malé smítko nebo když se vám otočí jedna řasa. Určitě mu bývá hodně zle.“

„Chudák stará. Nikdá sem nevěděl, že něco takovýho existuje.“ Zatáhl z cigarety. „A operaci by se to vyléčilo?“

„Ano, Tede, je to zákrok, který veterináře těší. Když takovou operaci skončím, mám velkou radost, že jsem dokázal kus užitečné práce.“

„Jo jo, to si dovedu představit. To musí bejt moc pěkej pocit. Ale to je asi drahá operace, vidíte?“

Unaveně jsem se usmál. „Záleží, jak se na to díváte. Je to pracné a trvá to dlouho. Obvykle za to počítáme libru.“ Humánní lékař by se takovéhle částce vysmál, ale pro starého Alberta to bylo jistě příliš mnoho.

Chvíli jsme byli oba zticha, hleděli jsme přes místnost na starce v prodřeném plášti a otrhaných nohavicích, které padaly přes rozbité boty. Libra znamenala dva týdny starobního důchodu. Byl to velký majetek.

Ted se prudce narovnal. „Každopádně by mu to měl někdo vysvětlit. Já mu to povím.“
Přešel na druhou stranu místnosti. „Dáš si ještě jedno, Alberte?“
Starý pastevec se na něj nepřítomně podíval a pak ukázal na svou sklenici, která byla znovu prázdná.
„Jo, můžeš mi krapet nalejt, Tede.“
Honák mávl na pana Waterse a potom se sklonil.
„Jestlipak si rozuměl, co ti povídal tady pan Herriot, Alberte?“ zakřičel.
„Jo... jo... Mick je trochu nastydlej na voči.“
„Ale depak! Nic takovýho! Je to en... en... je to něco úplně jinýho.“
„Von je má porád nastydlý,“ hučel Albert s nosem ve sklenici.
Ted zoufale zaječel. „Ty starej pitomče! Poslouchej, co ti povídám – musíme se vo něj postarat a...“
Ale stařec byl kdesi daleko. „Už dyž byl štěně... dycky byl náchylnej...“

Mick mě zaujal tak, že jsem zapomněl na své osobní starosti. Vzpomínka na ty oči mě pronásledovala celé dlouhé dny. Toužil jsem se do nich pustit. Věděl jsem, že hodina práce by toho starého psa přenesla do světa, který už možná několik let nezná, a každá žilka mě nutila běžet zpátky do Coptonu, hodit psa do vozu a odvézt ho do Darrowby na operaci. Peníze mě nijak zvlášť netrápily, ale člověk prostě nesmí provozovat praxi takovýmhle způsobem.

Denně jsem potkával na farmách zchromlé psy, vídal jsem na ulicích na kost vyhublé kočky a bylo by bývalo překrásné ke každému se sklonit a každému z nich pomoci. Popravdě řečeno jsem to i zkusil, ale nemělo to cenu.

Trápení mě zbavil Ted Dobson. Jednou večer přijel do města na návštěvu ke své sestře a stál u dveří ordinace opřený o své kolo, s veselým, čistě vyholeným obličejem, zářícím tak, že rozsvítil celou ulici. Bez okolků šel k věci. „Budete voperovat starýho Micka, pane Herriote?“

„Ano, samozřejmě, ale... ale jak...?“

„Jo, bude to v pořádku. Chlapci vod Lišky se postaraj. Vemem to z klubovních peněz.“

„Z klubovních peněz?“

„Jo, každěj tejden si dáváme něco stranou na léto na vejlet. Jako že bysme se koukli k moři, nebo podobně.“

„To je od vás nesmírně laskavé, Tede, ale jste si jistý, že je to v pořádku? Nebude to nikomu vadit?“

Ted se smál. „Depak, ta libra nedělá žádnéj rozdíl. Stejně moc pijeme.“ Odmlčel se. „Všichni mládenci si přejou, abyste se do toho pustil, de nám na nervy koukat se na toho chudáka psa vod tý doby, co ste nám vo něm pověděl.“

„To je ohromné,“ řekl jsem. „A jak ho sem přivezete?“

„Můj šéf mi půjčí dodávku. Hodí se vám to ve středu večer?“

„Prima.“ Hleděl jsem za ním, když odjížděl. Dnes je možná nepochopitelné, že jsme kvůli jedné libře nadělali spoustu zmatku, ale tehdy to byl velký obnos. Ke srovnání může posloužit skutečnost, že jsem jako veterinář začínal se čtyřmi librami týdně.

Nadešel středeční večer a bylo jasné, že se Mickova operace stala slavnostní událostí. V malé dodávce přijeli namačkání pravidelní návštěvníci Lišky a ti, kteří se tam nevešli, cestovali za vozem na kolech. Starý pes se ustrašeně plížil chodbou k operačnímu stolu, nozdry se mu svíraly z neznámého zápachu éteru a dezinfekce. Za ním pochodoval halasný zástup venkovanů a jejich těžké boty duněly po dlaždicích.

Tristan psa uspával. Položil ho na stůl a já jsem se rozhlédl po řadách tváří pozorujících mě s přátelským zájmem. Obvykle nejsem stoupencem toho, aby operaci byli přítomni laici, ale vzhledem k tomu, že tihle si celou záležitost vzali pod ochranu, patřilo se, aby tu zůstali.

Pod lampou jsem si poprvé Micka dobře prohlédl. Bylo to pěkné zvíře, až na ty příšerné oči. Na zlomek vteřiny je otevřel, v bolestivém okamžiku se na mě podíval a pak je zase zavřel před jasným světlem.

Takhle asi trávil dosavadní život: jenom opatrně a krátce se vždycky podíval kolem sebe. Určitě mu prokazujeme laskavost už tím, že mu intravenózně vstříkujeme barbiturát a na chvíli ho zbavujeme utrpení.

A když se v bezvědomí natáhl na bok, mohl jsem ho poprvé vyšetřit. Roztáhl jsem víčka a málem jsem couvl při pohledu na zaneřáděné okraje přeplněné slzami a výtokem. Byla to zastaralá keratitida a zánět spojivek, ale s úlevou jsem zjistil, že na rohovce nejsou vřídky.

„Je to sice hodně špatné,“ řekl jsem, „ale myslím, že nenastalo ještě žádné trvalé poškození.“

Přihlížející nezačali sice hlasitě jásat, ale měli velikou radost. Žvatlali a smáli se a karnevalové veselí nabývalo na intenzitě. Nasadil jsem skalpel; ještě nikdy jsem neoperoval v tak zvukném prostředí.

Po prvním řezu mi bylo do zpěvu. Tolik jsem se na tuhle chvíli těšil! Začal jsem s levým okem a nařízl jsem podélně celé víčko, a pak jsem dalším poloobloučkem nařízl sedm milimetrů kůže nad okem. Kůži jsem pak peánkem odoperoval, a když jsem sešíval okraje krvácející rány, všiml jsem si s nesmírným zadostiučiněním, jak se řasy obrátily směrem vzhůru od povrchu rohovky, kterou dráždily pravděpodobně celá dlouhá léta.

Ze spodního víčka jsem odřízl méně kůže, tamodtud se nikdy neodebírám příliš mnoho – a pak jsem se pustil do pravého oka. Šťastně jsem řezal a stříhal, když jsem si uvědomil, že hluk utichl, ozývalo se šuškáni, ale žvanění a smích odumřel. Vzhlédl jsem a spatřil jsem velkého Kena Appletona, koňáka z Laurel Grove. Bylo pochopitelné, že mi padl do oka právě on, protože měřil skoro dva metry a byl mohutný jako valaši, o které pečoval.

„Pánové, tady je ale horko,“ zašeptal a zřejmě mu také horko bylo, protože mu po obličeji stékaly čůrky potu.

Byl jsem zabrán do své práce, protože bych si byl jinak všiml, že se nejenom potil, ale byl smrtelně bledý. Preparoval jsem kůži z víčka, když jsem zaslechl Tristanův výkřik.

„Chyťte ho!“

Přátelé stojící kolem statného koňáka ho podepřeli, když tiše padal k zemi, kde zůstal ležet v poklidném odpočinku až do mého posledního stehu. Teprve když jsme s Tristanem uklízeli ordinaci a ukládali nástroje, Ken otevřel oči a kamarádi mu pomohli na nohy. Řezání a stříhání skončilo a společnost se znovu rozjařila a tropili si šoufky z Kena. Nebyl však jediný, kdo pobledl.

„Bodla by kapka whisky, co říkáš, Kene,“ pravil Tristan. Odešel a vrátil se s lahví, ze které štedře všem naléval s pohostinností sobě vlastní. Posloužily nám kádinky, odměrky a zkumavky a brzy se kolem spícího psa rozproudilo bodré veselí. Konečně se dodávka rozjela nocí k domovu, a ještě když se vzdalovala, bylo slyšet z jejího nitra rozjařený zpěv.

Za deset dní přivezli Micka zpátky, abych mu odstranil stehy. Rány se dobře hojily, ale zánět rohovky ještě nepominul a starý pes bolestivě mrkal. Konečný výsledek své práce jsem spatřil až za další měsíc. Projížděl jsem Coptonem z večerní návštěvy a rozsvícené dveře U lišky mi připomněly drobnou a v návalu nové práce téměř zapomenutou operaci. Vešel jsem dovnitř a posadil se mezi známé tváře.

Všechno vypadalo tak jako tehdy. Starý Albert Close seděl na obvyklém místě, Mick byl natažený pod stolem a cukající se nohy svědčily, že se mu něco pěkného zdá. Pozoroval jsem ho trpělivě, ale pak už jsem to nedokázal vydržet. Jako magnetem přitahován jsem přešel přes místnost a dřepl si u psa.

„Micku!“ řekl jsem. „Hej, probuď se, ty kluku!“

Nohy se uklidnily a pak nastala chvíle, kdy jsem zadržel dech a chlupatá hlava se obrátila ke mně. Téměř nevěřičně, ale s nesmírnou radostí jsem hleděl do velkých, čistých, jasných očí omládlého psa.

Pes se na mne díval s otevřenou a usmívající se tlamou, ocasem bušil do dlaždic a mými žilami protékalo teplé a silné víno štěstí a spokojenosti. Nikde ani stopa po zánětu, žádný výtok, a řasy, čisté a suché, vyrůstaly v měkkém oblouku nad povrchem rohovky, kterou tak dlouho ničily a dřely. Pohladil jsem psí hlavu, a když se Mick začal kolem sebe zvědavě rozhlízet, cítil jsem ještě intenzivnější vzrušení, že jsem tomu starému zvířeti otevřel všechny krásy světa. Ted Dobson a ostatní muži se spiklenecky usmívali, když jsem se napřímil.

„Pane Closi,“ křikl jsem, „napijete se se mnou?“

„Jo, můžete mi sem krapku přilejt, mladej pane.“

„Mick má teď mnohem lepší oči.“

Stařec zvedl sklenici. „Na zdraví. Jo, byl jenom trochu nastydlej.“

„Ale pane Closi...!“

„Nastydlý voči, to je moc vošklivý. Von ten pes pořád líhá u dveří a myslím si, že to zase chytne. Byl na

to háklivej už jako štěně...“

16. kapitola

Když jsem se naklonil nad umývadlo a přepadl mě další záchvat kašle, narůstalo ve mně nepříjemné přesvědčení, že tu se mnou mávají jako s hadrem na holi.

Obrovský rozdíl mezi mou současnou existencí a mým starým životem veterináře byl v tom, že jsem byl zvyklý uvažovat a rozhodovat se, jak a co učiním, zatímco v Královském letectvu za mne rozhodovali jiní.

Moc se mi nelíbilo, že sloužím jako obyčejné ucho, protože nás, nízké šarže, stíhala spousta směrnic a nápadů vymyšlených osobami, které jsme nikdy nepoznali a které byly zřejmě z jiného těsta.

Spousta těch nápadů mi připadala úplně pitomá.

Například kdo rozhodl, že okna v našich ložnicích musí být otevřena dokořán po celou yorkshirskou zimu, aby zdravá mlha mohla kroužit přímo z tmavého oceánu a usazovat se v ledovém povlaku na našich postelích, když jsme spali? Výsledkem byl téměř stoprocentní výskyt bronchitidy v naší letce. Po ránu Grandhotel sborově a chřestivě chrchlal a pískal a mohl konkurovat každému plicnímu sanatoriu.

Znovu mě popadl ten kašel, lomcoval mi celým tělem a hrozil, že mi vyrazí oči z důlků. Svádělo mě pokušení hlásit se jako nemocný, ale zatím jsem to ještě neudělal. Většina chlapců se přemáhala, dokud neměli horečku jako hrom, a teprve pak se hlásili na marodku, a v téhle době, koncem února, měli za sebou už skoro všichni pár dní v nemocnici. Já jsem byl jeden z mála, kdo v nemocnici nebyl. Možná že v mém postoji bylo trochu frajeřiny – protože většině chlapců bylo osmnáct nebo devatenáct let a já, jemuž minula dvacítká, jsem byl vlastně stařec – ale měl jsem ještě dva další důvody. Za prvé mi bývalo špatně, teprve když už jsem se oblékl a nedokázal jsem pozřít snídani, a to už bylo pozdě. Na marodku se člověk musel hlásit před sedmou hodinou ráno, anebo musel trpět zase až do příštího dne.

Druhý důvod byl, že se mi nelíbil pohled na přehlídku marodů. Když jsem vyšel na chodbu s ručníkem kolem ramen, četl seržant seznam a hulákal z plných plic:

„Nemocní, seřadit! Honem, honem, ať už vás tu máme!“

V různých dveřích se začaly objevovat nešťastné skupinky invalidů, šouraly se po linoleu, každý vyzbrojený malou tornou, v níž měl pyžamo, plátěnky, nůž, vidličku, lžici a tak dále.

Seržant znovu zaržál. „Seřadit a vyrovnat řadu, vy tam! Honem, chaso, pospěšte si a dejte trochu života do toho umírání!“

Hleděl jsem na schoulené chlapce s bledými tvářemi a celé roztřesené. Většina jich kašlala a posmrkávala a jeden si držel podbřišek, jako kdyby měl prasklé slepé střevo.

„Do řady!“ hulákal seržant. „Seřadit, póóó-zor! Pohov! Pozor! Vlevo v bok! Pochodééé v chod! Levá pravá, levá pravá, levá pravá, levá pravá!“

Chudáci mrzáci se unaveně odploužili. Čekal je téměř kilometrový pochod deštěm na marodku, která byla v jiném hotelu, nad lázněmi, a když jsem se vrátil do svého pokoje, byl jsem posílen ve svém rozhodnutí vydržet tak dlouho, jak jen to bude možné.

Pak nás na nějaký čas vyděsil nápad odněkud shora, že nestačí při výcviku pouze klusat kolem Scarborough, že bychom se měli občas zastavit a předvést náznaky boxu jako zápasníci. Příkaz zněl tak nehorázně, že nám připadal nemožný, ale sdělil nám to seržant, který s námi běhával. Údajně to vymyslel nějaký hlavoun – prý v nás box probudí bojovnost. Chvíli jsme se opravdu hodně báli, včetně seržanta, který nijak zvlášť netoužil velet skupině cvoků, kteří by tancovali a poskakovali a bušili do vzduchu.

Díkybohu se našel někdo, kdo měl sílu odolat, a celé to padlo.

Ze všech těch brilantních výmyslů se já osobně nejlépe pamatuji na rozkaz, že na konci každého cvičného úkolu máme zaječet. Kromě toho, že jsme běhali celé dlouhé kilometry široko daleko po kraji, jsme cvičili také dlouhé hodiny na promenádě bičované větrem a deštěm, kde nás vítr vanoucí od moře švihal po údech zdobených husí kůží. Začali jsme být tak výborní, že rozhodli, že nás předvedou u příležitosti návštěvy generála letectva. Neměla cvičit jen naše letka, nýbrž několik perutí – všechny najednou před Grandem.

Na ten velký den nás drezírovali celé měsíce a znovu a znovu jsme švihali stejné pohyby, až jsme byli

naprosto dokonalí. Nejdřív na nás seržant – tělocvikář sudovitého hrudníku – řval příkazy, potom – když jsme se zlepšili – jenom křikl: „Cvičení tři!“ Nakonec se to celé stalo natolik součástí našich osobností, že stačilo krátké písknutí na počátku každého cviku.

Zjara už jsme byli skutečně báječní. Stovky mužů v trenýrkách a tílkách se na prostranství pohybovaly jako jediný organismus. Seržant-tělocvikář stál nahoře na balkoně nad hlavním vchodem, tam, kde měl stát při slavnosti s generálem. To, co celé scéně dodávalo dramatickosti, bylo naprosté ticho: les mávajících údů a rozhoupaných těl, bez sebemenšího zvuku kromě pískání píšťalky.

Všechno bylo výborné, až někoho napadlo to s tím vrísknutím. Posud jsme na konci představení vždycky tiše odpochoďovali z náměstí, ale zřejmě to nestačilo. Naším úkolem teď bylo počítat po posledním cviku do pěti, pak vyskočit do vzduchu, vrísknout z plných plic a úprkem se řítit z náměstí.

Musel jsem uznat, že to znělo geniálně. Několikrát jsme to vyzkoušeli, pak jsme to začali prožívat, vyskakovali jsme, vrískali jako dervišové a pak jsme pádili po různých cestách a cestičkách kolem hotelu.

Z balkonu to muselo vypadat ohromně. Ta masa bíle oděných mužů předvádějících perfektně secvičený rytmus v chrámovém tichu – několik vteřin naprosté nehybnosti, a pak to všechno vybuchlo v divokém zaječení a zmizelo, a zbyla jen ozvěna na prázdném náměstí. Ten závěr měl ještě další žádoucí efekt. Byl to důkaz naší latentní dravosti až zvířecosti. Nepřítel by se z toho řevu určitě počural.

Seržant měl nějaké potíže s jedním chlapcem z mé letky. Byl to vysoký, zrzavý mládenec, jmenoval se Cromarty a stál v řadě přede mnou, pár metrů vpravo. Cromarty se nedokázal vcítit do ducha celé věci. „Pojď sem, chlapče,“ pravil seržant jednoho dne. „Musíš do toho dát víc ohně! Musíš znít jako zabiják. Ty se vznášíš nahoru a dolů jako víla.“

Cromarty se snažil, ale celá ta záležitost ho zřejmě uváděla do rozpaků. Přišlo mu to trapné. Krapátek nadskočil, trochu hopsnul, omluvně trhl pažemi a lehounce křikl.

Seržant si projel rukou vlasy. „Ne, ne, chlapče! Musíš se uvolnit!“ Rozhlédl se kolem sebe. „Delvine, pobež a ukaž mu, jak na to!“

Delvin, usměvavý Ir, vystoupil z řady. Vřeštění bylo zlatým hřebem jeho všedních dnů. Chvilí stál uvolněně a pak se zčistajasna katapultoval vzhůru do vzduchu, nohy a ruce mu vlály, hlavu měl zvrácenou a ze zejících úst vyrazilo příšerné zvířecí zařvání.

Seržant mimoděk couvl. „Děkuji, Delvine, to bylo moc hezké,“ řekl trochu rozechvěně a obrátil se ke Cromartymu. „Teď vidíš, jak bych si přál, aby to vypadalo. Přesně takhle. Pracuj na tom.“

Cromarty přikývl. Měl dlouhý, vážný obličej a každý viděl, že se snaží, že má dobrou vůli. Pak jsem ho denně pozoroval a bylo nepochybné, že se zlepšuje. Jeho zábrany postupně pomalu mizely.

Vypadalo to, že i příroda se usmívá nad naším úsilím, protože se ten velký den rozzářil modrou oblohou a teplým slunečním svitem. Jednomu každému muži pochodujícímu v tom velkém zástupu na náměstí se dostalo individuální přípravy a péče. Všichni jsme byli vykoupáni, čerstvě ostříhaní a bílé šortky a bílá tílka byly bez poskvrnky. Vyčkávali jsme v nehybných řadách před nalakovanými dveřmi Grandu a nahoře na balkoně se třpytilo zlato na generálově čapce.

Stál v hloučku nejvyšších leteckých hodnostářů v Scarborough a v druhém rohu jsem viděl našeho seržanta v dlouhých bílých flanelových kalhotách s hrudníkem vypnutým bohatýrštěji než jindy. Pod námi šumělo moře a křivka zátoky se ztrácela za Fileyskými útesy.

Seržant zdvihl ruku. „Písk,“ ozvala se píšťalka a my se do toho dali.

Bylo něco opojného v tom, že se člověk stal kolečkem té hladce běžící mašinerie. Měl jsem nádherný pocit sounáležitosti a jedinečnosti se všemi těmi pažemi a nohama, které se kolem mě míhaly v jediném pohybu s mými pažemi a nohama. Šlo to bezvadně. Museli jsme předvést celkem deset cvičných prvků. Na konci prvního jsme deset vteřin nehnuté stáli, pak pípla píšťalka a znovu jsme začali.

Čas ubíhal příliš rychle a mě blažila naše dokonalost. Na konci devátého cviku jsem se postavil do pozoru, čekal na další písknutí a tiše jsem si počítal. Nic se nehýbalo, bylo naprosté a dokonalé ticho. Potom nečekaně, jako výbuch pumy v nehybných řadách, vyrazil Cromarty stojící přede mnou, vyletěl v jediné změti údů a červených vlasů a zaskřehotal v dlouhém, chraplavém zaržání. Vložil do svého skoku tolik, že připadalo jako celá věčnost, než zase padl dolů, a ještě potom se rozléhal jeho výkřik v ozvěně. Cromarty to konečně dokázal. Zavřeštěl pronikavě a válečnický a vyskočil tak vysoko, že si seržant

nemohl víc přát. Jediná chybička byla, že to bylo příliš brzy.

Když se ozvalo písknutí k poslednímu cviku, spousta lidí to nezaslechla kvůli tomu rámusu a mnoho ostatních bylo v šoku a začali pozdě. Ale stejně to už bylo v troskách a konečné zavřeštění a úprk vypadaly jako smutný antiklimax. Já osobně jsem se sice dokázal odlepit pár centimetrů od země, ale nepovedlo se mi vydat ani hlásek.

Kdyby Cromarty nesloužil v ozbrojených silách dobrotivé demokracie, pravděpodobně by byl tichounce odveden a zastřelen. Ale že to bylo jak to bylo, nemohlo se mu vlastně nic stát. Naši velitelé nám nesměli nadávat.

Soucítíl jsem se seržantem. Muselo toho být hodně, co by byl chtěl povědět, ale bohužel se musel zdržet a omezit ve svém projevu. Zhlédl jsem ho o chvíli později s Cromartym. Přiblížil obličej až k tváři mládence.

„Vy... vy...“ Jeho rysy se křečovitě svíraly, když zápasil se slovy. „Vy jeden VY!“

Obrátil se a kráčel se shrbenými rameny. V té chvíli si určitě také připadal jako hadr na holi.

17. kapitola

Měl jsem sklon lakovat si vzpomínky na svůj život v Darrowby na růžovo, ale občas jsem si připomněl i nešťastné chvíle.

Na schodech ordinace lapal po dechu rozrušený člověk. „Není to k ničemu, nemohu ho sem přinést. Je tuhý jako prkno!“

Sevřel se mi žaludek. Už zase! „Myslíte Jaspera?“

„Ano, mám ho tady, leží vzadu v autě.“

Utíkal jsem ven na chodník a otevřel dvířka vozu. Bylo to přesně, jak jsem se obával: krásný dalmatinec natažený ve strašné tonické křeči, páteř ohnutou, hlavu zoufale zvrácenou, nohy jako dřevěné tyče trčící do prostoru.

Nezdržoval jsem se zbytečnými řečmi a vletěl jsem zpátky do domu pro stříkačku a léky.

Naklonil jsem se do auta, svinul jsem psovi pod hlavu nějaké noviny, vpíchl apomorfín a čekal.

Muž na mě hleděl ustrašenýma očima. „Co je to?“

„Otrava strychninem, pane Bartle. Právě jsem mu dal emetikum, aby zvracel.“ Ještě když jsem mluvil, zvrátil pes obsah žaludku na papír.

„Pomůže mu to?“

„Záleží na tom, kolik jedu už absorboval.“ Neměl jsem chuť mu vyprávět, že jsem během posledního týdne ošetřoval šest psů ve stejném stavu a že všichni pošli. „Nezbývá nám než doufat.“

Pozoroval mě, když jsem natahoval do další stříkačky barbiturát. „A co to děláte teď?“

„Uspávám ho.“ Vsunul jsem jehlu do radiálky, a když jsem pomalu vstříkoval tekutinu, strnulé svaly se uvolnily a pes upadl do hlubokého spánku.

„Už vypadá líp,“ pravil pan Bartle.

„Ano, ale potíží je v tom, že když injekce přestane působit, velmi často se křeč objeví znovu. Jak říkám, všechno to záleží na tom, kolik strychninu se mu už vstřebalo do systému. Uložte ho na klidném místě, kde je co nejméně hluku. Jakýkoli zvuk může vyvolat znovu křeč. Až se bude zdát, že se probouzí, zatelefonujte mi.“

Vrátil jsem se do domu. Sedm případů za jediný týden! Bylo to tragické a téměř neuvěřitelné, ale neměl jsem už žádné pochyby. Tohle byla zlovůle. Nějaký psychopat v našem městečku úmyslně trávil psy.

Otrava strychninem se občas vyskytovala. Hajní a jiní lidé užívali smrtící drogu, aby hubili škodnou, ale obvykle s jedem zacházeli velmi opatrně a dávali ho na místa, kde nebyl v dosahu domácích zvířat. K neštěstí docházelo, když se pes zatoulal a náhodou se dostal k jedu. Ale tohle bylo jiné.

Musel jsem varovat majitele domácích zvířat. Zdvihl jsem telefon a zavolał reportéra z darrowbyského Zpravodaje. Slíbil, že vytiskne zprávu v příštím čísle i s doporučením, aby psi vycházeli jen na vodítku a aby se majitelé o svá zvířata pečlivě starali.

Potom jsem zatelefonoval na policii. Seržant vyslechl mou informaci. „Dobře, pane Herriote. Souhlasím s

vámi, že se tu potuluje nějaký cvok, a samozřejmě po něm budeme pátrat. Řeknete mi, prosím, jména majitelů psů, kteří byli postiženi... Děkuji vám... děkuji vám. Zajdeme za nimi a poptáme se v místních lékárnách, jestli někdo v poslední době kupoval strychnin. A samozřejmě že budeme dávat pozor na každého, kdo by se choval podezřele.“

Šel jsem od telefonu s pocitem, že jsem možná pomohl zastavit tíživé události, ale nemohl jsem se zbavit chmurné předtuchy, že za rohem číhají další potíže. Náladu mi zvedl pohled na Johnnyho Clifforda, sedícího v čekárně.

Johnny mi vždycky zlepšil náladu, protože byl tak neochvějně optimistický a vesele usměvavý, ačkoli byl slepý. Byl starý asi jako já a seděl ve své obvyklé póze – s jednou rukou na hlavě vodícího psa Fergusse.

„Už jdeš zase na prohlídku, Johnny?“ ptal jsem se.

„Jo jo, je to tak, pane Herriote, zase už přišel náš čas. Těch šest měsíců rychle uteklo.“ Zasmál se a podával mi průkazku.

Přidřepnul jsem si a podíval se do očí velkému vlčákovi sedícímu klidně a důstojně u svého pána. „Tak jakpak se daří Fergusovi?“

„Děkujeme, moc pěkně. Dobře žere a má elán.“ Ruka na psí hlavě se posunula k uším a z druhého konce se ozvalo ťukání ohánky do podlahy čekárny.

Hleděl jsem na mladého muže, na jeho obličej, rozsvícený pýchou a láskou, a znovu jsem si uvědomil, co pro něj pes znamená. Vyprávěl mi, jak se mu špatný zrak zhoršil v úplnou slepotu, ještě než mu bylo dvacet let, a jak byl zoufalý, dokud ho neposlali, aby se učil chodit se psem a nesetkal se s Fergussem. Protože našel něco víc než pouhé živoucí stvoření, které mu mělo nahradit oči, našel přítele a společníka, sdílejícího s ním každíčkou chvíli.

„Tak se do toho pustíme,“ řekl jsem. „Musíš se na chvíli postavit, kamaráde, abych ti mohl změřit teplotu.“ Byla to běžná rutina; poslouchal jsem mohutný psí hrudník stetoskopem a slyšel jsem uspokojující pravidelné úder srdce. Když jsem rozhrnul srst na krku, abych si prohlédl kůži, zasmál jsem se.

„Zbytečně ztrácím čas, Johnny. Ty se o něj staráš dokonale.“

„To ano, ani jeden den ho nezapomenu vykartáčovat.“

Vídal jsem ho, když psa kartáčoval a česal bez ohledu na únavu a přímo leštil hladké chlupaté závěje. Nejhezčí věc, kterou jste mohli Johnnymu říct, bylo: „Vy máte ale krásného psa!“ Na tuhle krásu byl nesmírně pyšný, ačkoli ji sám nikdy neviděl.

Ošetřovat vodící psy slepců mi vždycky připadalo jako jeden z nejzáslušnějších úkolů veterináře. Mít příležitost pomáhat a starat se o tahle nádherná zvířata je privilegium nejen proto, že jsou dokonale vycvičená a velice cenná, ale protože představují v nejvytříbenější formě něco, co bylo vždycky blízko mému srdci a smyslu mého života; vzájemnou závislost, vztah plný důvěry a lásky mezi člověkem a zvířetem.

Setkání se slepými lidmi byla zkušenost, která mě plnila pokorou, a vždycky jsem se pak pouštěl do práce s vědomím, jak jsem šťastný.

Otevřel jsem psovi tlamu a podíval se na velké a lesklé zuby. U některých vlčáků to bylo nebezpečné, ale Fergusovi jsem mohl rozevřít pevné čelisti a skoro mu vsunout hlavu do huby, a ještě by mi jenom olízl ucho. Vlastně se už do toho dal. Měl mou tvář pěkně na dosah a rychle ji olízl velkým, mokrým jazykem.

„Hej, počkej, Fergusi!“ Odtáhl jsem se a otřel kapesníkem. „Já jsem se už ráno myl. A kromě toho olizují malí psi – ne velcí, zlí vlčáci.“

Johnny zaklonil hlavu a srdečně se rozesmál. „Na Fergusovi není nic zlého. Je to nejhodnější pes, kterého byste mohl poznat.“

„Ano, a takové mám rád,“ řekl jsem. Sálh jsem po čistítku zubů. „Vzadu na zubech má trochu zubního kamene. Hned mu ho seškrabu.“

Skončil jsem a prohlédl jsem mu auroskopem uši. Neměl tam žádný maz, ale trochu jsem mu je vyčistil. Pak jsem se mu sklonil k nohám a prohlédl jsem tlapy a drápy. Jeho nohy mě vždycky fascinovaly: široké, obrovské, s velkými, mohutnými prsty. Musely být veliké, když nesly velké tělo a masivní kosti údů.

„Všechno je v pořádku, až na ten jeden zvláštní dráp.“

„Ano, ten mu musíte vždycky stříhat, vidíte? Už jsem cítil, že mu zase narostl.“

„Ano, zřejmě má ten prst trochu nakřivo, protože jinak by se odřel při chůzi tak jako ostatní. Ty se máš, Fergusi, vid', celý den jsi na procházce.“

Uhnul jsem dalšímu pokusu o olíznutí a zachytil jsem dráp do kleštiček. Musel jsem mačkat, až mi lezly oči z důlků, než přerostlá špička vystřelila s hlasitým prasknutím.

„Krucí, to by se kleštičky měly, kdyby byly všechny psí drápy takové,“ řekl jsem udýchaně. „Skoro pokaždé je na něm ztupím.“

Johnny se zase zasmál a položil ruku na velkou hlavu ve výmluvném gestu.

Vzal jsem průkazku a zapsal zprávu o zdravotní prohlídce a zaznamenal úkony, které jsem provedl. Pak jsem vtiskl razítko s datem a vrátil ji Johnnymu. „Tak to je pro tentokrát, Johnny. Pes je ve výborné formě a nic už nepotřebuje.“

„Děkuji vám, pane Herriote. Na shledanou zase při příští prohlídce.“ Mladý muž uchopil popruhy a já jsem je oba vyprovázel chodbou ven z domovních dveří. Díval jsem se, jak se Fergus zastavil u kraje chodníku a čekal, až přejede auto, než se pustil na druhou stranu.

Neušli daleko, když je zastavila nějaká žena s nákupní taškou. Začala živě štěbetat a znovu a znovu se dívala na velkého psa. Mluvila o Fergusovi a Johnny položil ruku na ušlechtilou psí hlavu a přikývl a usmál se. Fergus byl jeho oblíbený námět hovoru.

Krátce po poledni telefonoval pan Bartle, aby mi sdělil, že Jasper má příznaky vracejících se křečí, a ještě před obědem jsem rychle běžel k němu domů a opakoval injekci barbiturátů. Pan Bartle byl majitelem místního mlýna a vyráběl krmení pro skot v našem obvodu. Byl to člověk přirozeně inteligentní a bystrý.

„Pane Herriote,“ řekl, „prosím, pochopte mě dobře. Úplně vám důvěřuji, ale cožpak neexistuje nic jiného, co byste mohl udělat? Mám toho psa hrozně rád.“

Bezmocně jsem pokrčil rameny. „Lituji, ale skutečně nemohu víc dělat.“

„Cožpak neexistuje žádný protijed?“

„Ne, obávám se, že ne.“

„No dobře...“ Se staženým obličejem se podíval dolů na bezvědomé zvíře. „A co to je? Jak to pokračuje? Co se s ním děje, když tak ztuhne? Jsem jenom laik, ale rád věcem rozumím.“

„Pokusím se to vysvětlit,“ řekl jsem. „Strychnin se absorbuje do nervového systému a zvyšuje dráždivost míchy.“

„Co to znamená?“

„Že se svaly stanou citlivější na vnější popudy, takže sebemenší dotyk nebo zvuk v nich vyvolá prudké stahy.“

„Ale proč se ten pes takhle napne?“

„Protože svaly natahovače jsou silnější než ohybače, a proto se záda nahrbí a nohy napnou.“

Přikývl. „Chápu, ale... podle mého názoru je to obvykle smrtelné. Co tedy je to... co zabíjí?“

„Zvířata umírají na udušení v důsledku ochrnutí dýchacích center nebo stažení bránice.“

Možná že se chtěl ptát ještě dál, ale rozprava byla skličující a raději mlčel.

„Chtěl bych vám něco povědět, pane Bartle,“ řekl jsem. „Téměř jistě ho nic nebolí.“

„Děkuji vám.“ Sklonil se a krátce pohladil spícího psa. „Takže se už vůbec nic nedá dělat?“

Potrásl jsem hlavou. „Dokud je pod vlivem barbiturátu, nedostaví se mu křeč a musíme dál doufat, že neabsorboval příliš mnoho strychninu. Zastavím se tu znovu později nebo mi můžete zatelefonovat, kdyby se jeho stav zhoršil. Byl bych tu během několika minut.“

Když jsem odjížděl, přemítal jsem o ironii, že Darrowby se stalo rájem psích vrahů, právě tak jako rájem milovníků psů. Všude kolem byly travnaté porosty, ideální pro procházky se psy: cesty podél řeky, pěšinky stoupající vzhůru po skalách nebo zelené a lákavé výběhy na vřesovištích nahoře na hřebenech. Často jsem litoval milovníky a majitele psů ve velkých městech, kde se snažili najít místo na vycházku se svými čtvernožci. Tady v Darrowby jsme si mohli vybrat.

Ale ten vrah také. Mohl položit smrtící nálož nepozorovaně na stovce různých míst.

Končil jsem odpolední ordinaci, když zazvonil telefon. Byl to pan Bartle.

„Dostavily se křeče?“

Chvíli bylo ticho. „Ne, obávám se, že Jasper umřel. Vůbec už nenabyl vědomí.“

„Ach... to je mi velmi líto.“ Zmocnilo se mě tupé zoufalství. To byla sedmá smrt během týdne.

„Děkuji vám za péči, kterou jste nám věnoval, pane Herriote. Jsem přesvědčený, že ho nemohlo zachránit vůbec nic.“

Smutně jsem položil telefon. Měl pravdu. Nic a nikdo nemohl v tomhle případě nijak prospět, ale ani tohle vědomí nepomáhalo. Když po všem úsilí nezbyde nic než mrtvé zvíře, je to vždycky porážka.

Nazítří jsem se ubíral na nějakou farmu, když na mě zavolala farmářova manželka. „Mám pro vás vzkaz, že máte zatelefonovat domů do ordinace.“

Na druhém konci drátu jsem uslyšel Helenin hlas. „Právě sem přišel Jack Brimhan se svým psem.

Myslím, že to je další případ strychninu.“

Omluvil jsem se a řítil se nejvyšší rychlostí do Darrowby. Jack Brimham byl zedník. Ať pracoval, kde chtěl – opravoval střechy, nebo zdi, nebo komíny – chodil s ním jeho malý, bílý, hrubosrstý teriér, a tohle zvířátko znal kdekdo. Vidali ho, jak čichá mezi hromadami cihel a pátrá a zkoumá okolní pole.

Jack byl můj kamarád. Často jsem s ním sedal při pivě U Droversů a teď jsem poznal před ordinací jeho dodávku. Proběhl jsem chodbou a spatřil jsem ho, jak se naklání nad stůl v ordinaci. Jeho pes tam ležel natažený v poloze, která mě děsila.

„Je po něm, Jime,“ zašeptal.

Podíval jsem se na malé chlupaté tělíčko. Bylo nehybné, oči hleděly tiše před sebe. Nohy, i po smrti, se napínaly přes hladký povrch stolu. Nemělo to smysl, ale vsunul jsem ruku na vnitřní stranu kyčle a hmatal jsem stehenní tepnu. Neozýval se žádný pulz.

„Je mi to líto, Jacku,“ řekl jsem.

Chvíli neodpovídal. „Četl jsem o tom v novinách, Jime, ale nikdy by mě bylo nenapadlo, že to potká mě. Je to dílo nějakého darebáka, vid’?“

Přikývl jsem. Jack byl tvrdý Yorkshiřan s vrásčitým obličejem, se smyslem pro humor, svobodná a nezávislá osobnost, nikomu a ničemu nepoplatná, s láskyplným srdcem, v němž měl své pevné místo jeho pes. Pro tohle všechno jsem ho měl rád. Nenapadala mě slova, kterými bych ho utěšil.

„Kdo to jenom dělá?“ řekl napůl pro sebe.

„Nevím, Jacku. Nikdo to neví.“

„Chtěl bych ho dostat na pět minut do rukou, to by mi stačilo.“ Zvedl tuhé malé tělíčko do náruče a odešel.

Moje trápení ten den ale ještě nekončilo. Bylo asi jedenáct hodin večer, a zrovna jsem vlezl do postele, když do mne Helena dloubla.

„Myslím, že někdo klepe na domovní dveře, Jime.“

Otevřel jsem okno a vyhlédl jsem ven. Na schodech stál starý Boardman, chromý veterán z první světové války, který nám obstarával různé drobné práce.

„Pane Herriote,“ volal na mne, „nerad vás ruším takhle pozdě, ale Patch je nemocný.“

Vyklonil jsem se ještě víc z okna. „Co dělá?“

„Je trochu jako dřevěnej – ztuhlej, a leží na boku.“

Nenamáhal jsem se s oblékáním, natáhl jsem si jenom přes pyžamo manšestráky a běžel jsem dolů, bral jsem dva schody najednou. Popadl jsem z dispenzáře, co bylo zapotřebí, a otevřel jsem domovní dveře. Starý Boardman v košili mě chytil za rameno.

„Pojďte, rychle, pane Herriote!“ Kulhal přede mnou ke svému malému domku vzdálenému asi deset metrů hned za rohem.

Patch vypadal jako všichni ostatní. Tlustý kokršpaněl, kterého jsem tak často vídal kolébat se nahoře na dvorku za svým pánem, ležel v té hrůzné poloze na kuchyňské podlaze, ale zvracel, a to mi dalo naději. Vstříkl jsem mu intravenózní injekci, ale když jsem vytahoval jehlu, přestal dýchat.

Paní Boardmanová v županu a trepkách si klekla k mrtvému psíkovi a napráhla k nehybnému tělíčku rozechvělou ruku.

„Patch...“ Obrátila se a podívala se užaslýma očima na mě. „Je mrtvý!“

Položil jsem ruku na rameno staré paní a zamumlal jsem několik útěšlivých slov. Trpce jsem si pomyslel,

že to začínám umět. Odcházel jsem a ještě jednou jsem se obrátil a podíval se na oba staroušky. Boardman teď klečel vedle své ženy a ještě za zavřenými dveřmi jsem slyšel jejich hlasy: „Patchi, ty náš Patchi.“

Skoro jsem se potácel po těch několika schodech do Skeldalu, a než jsem vešel, zastavil jsem se v prázdné ulici, dýchal jsem chladný vzduch a snažil se ztlumit zmatek a vztek. Teď když to zasáhlo Patche, dotklo se to vlastně i našeho domova. Toho psa jsem vídal každý den. Všichni ti psi, kteří umřeli, byli moji staří přátelé – v městečku, jako bylo Darrowby, poznal člověk své pacienty osobně. Jak to celé skončí?

Té noci jsem spal mizerně a v příštích několika dnech jsem byl přímo posedlý. Při každém zazvonění telefonu jsem čekal další případ travičství a dával jsem dobrý pozor, aby můj vlastní pes Sam nevyběhl v městě z auta. Díky svému zaměstnání jsem ho mohl nechat proběhnout nahoře na vrcholcích skal, ale ani tam jsem ho nepouštěl daleko od sebe.

Čtvrtý den jsem se začínal trochu uklidňovat. Možná že ta hrůza už minula. Pozdě odpoledne jsem jel domů a míjel jsem řadu šedých domků na konci Houltonské cesty, když do jízdny dráhy vyběhla nějaká žena a mávala na mne.

„Pane Herriote,“ volala, když jsem přibrzdil. „Zrovna jsem běžela telefonovat, když jsem vás viděla.“ Zastavil jsem u chodníku. „Vy jste paní Cliffordová?“

„Ano, zrovna se vrátil Johnny a Fergus je nějaký divný. Upadl a leží na zemi.“

„Ne!“ Zamrazilo mne, jako by na mne sáhla ledová ruka. Chvilí jsem na ni hleděl a nedokázal jsem se pohnout. Pak jsem rozrazil dvířka vozu a spěchal jsem za Johnnyho maminkou do posledního domku. V malém pokojíčku jsem zůstal, jako by mě vrazil do země, a v hrůze jsem hleděl na podlahu. Pouhý pohled na to nádherné, ušlechtilé zvíře, bezmocně natažené na linoleu, byl znesvěcením. Ale strychnin nezná respekt.

„Panebože!“ vydechl jsem. „Fergus zvracel?“

„Ano, maminka říkala, že se mu udělalo špatně a zvracel vzadu na zahradě, když jsme šli domů.“

Chlapec seděl vzpřímeně v křesle vedle svého psa. I teď měl v obličeji náznak úsměvu, ale vypadal úzkostně a bylo vidět, jak je poděšený, když známým gestem napřáhl ruku a nenašel věrnou hlavu tam, kde měla být.

Lahvička s barbiturátem se mi třásla v rozklepané ruce, když jsem natahoval stříkačku. Snažil jsem se odehnat myšlenku, že dělám to, co jsem dělal se všemi ostatními – se všemi těmi mrtvými. Fergus u mých nohou zoufale oddychoval a pak, když jsem se nad ním sklonil, se ztišil a přešel do strašlivé křeče, v níž se mně tak dobře známé mohutné nohy zmateně napínaly do prostoru a hlava se groteskně zvrátila. Tohle byla chvíle, kdy umírali, když se svaly maximálně stáhly. Barbiturát mu vtékal do žíly a já jsem čekal na známky uvolnění, ale žádné se nedostavovaly. Fergus byl alespoň dvakrát tak těžký než všechny ostatní oběti, které jsem ošetřoval, a píst došel až na konec jehly bez výsledku.

Rychle jsem natáhl další dávku a začal ji vsříkovat. Napětí ve mně rostlo, když jsem viděl, kolik mu podávám. Doporučená dávka byla jeden kubík na tři kilogramy váhy a větší množství mohlo zvíře zabít. Pozoroval jsem stupnici na stříkačce a v ústech mi vyschlo, když dávka hluboce přešla přes dovolenou mez. Ale věděl jsem, že mu musím uvolnit křeč, a nepřestal jsem tisknout píst.

Učinil jsem to s vědomím, že když pes zemře, nebudu vědět, jestli ho zabil strychnin, nebo já.

Mohutný pes dostal víc než smrtelnou dávku, a teprve pak se do ztuhlého těla začal vracet klid, ale já jsem u něj zůstal sedět a bál jsem se na něj podívat, abych nespatriřil, že jsem ho zabil. Dostavila se dlouhá a trýznivá chvíle, kdy ležel klidně a jako bez života, a pak se mu začal hrudník nepatrně zdvihat a zase dýchal.

Ale pořád ještě jsem byl strachem bez sebe. Anestéze byla tak hluboká, že měl život na vlásku, ale věděl jsem, že jediná naděje je udržovat ho v tomto stavu. Poslal jsem paní Cliffordovou, aby zatelefonovala Siegfriedovi, že se tu nějakou dobu zdržím, a pak jsem si přitáhl židli a čekal jsem.

Hodiny míjely a já tam seděl s Johnnym a mezi námi ležel pes. Chlapec hovořil o tom, co se stalo, klidně a bez sebelítosti. Nedával najevo, že se jedná o víc než o jeho oblíbeného psa – prozrazovalo ho jenom gesto ruky, hledající hlavu, která tam nebyla.

Několikrát se zdálo, že Fergus dostane znovu křeč, a pokaždé jsem ho poslal zpátky do hlubokého

bezvědomí, znovu jsem ho přistrčil až k té osudné mezi, přesvědčený, že to je jediná možnost.

Bylo už dlouho po půlnoci, když jsem ospale vyšel ven do tmy. Cítil jsem se úplně vyřízený. Pozorovat třepotající se jiskřičku života v tom přátelském, chytrém tvorů, který tu ležel nehybně a v bezvědomí, bylo strašlivé napětí, ale nechal jsem ho tam spát – stále ještě omámeného, avšak dýchajícího hluboce a pravidelně. Probudí se a začne znovu ten děs? Nevěděl jsem to a nemohl jsem už zůstat. Měl jsem také povinnost k dalším pacientům.

Úzkost mě probudila hned časně ráno. Převracel jsem se v posteli až do půl osmé a přesvědčoval jsem se, že tohle nesmí veterinář prožívat, že by to prostě nešlo. Ale můj strach byl silnější než hlas rozumu a před snídaní jsem vyklouzl ven.

Nervy jsem měl napjaté jako struny, když jsem klepal na dveře. Otevřela mi paní Cliffordová a chystal jsem se vyhrknout otázku, když z vnitřku pokoje vyběhl Fergus.

Pořád ještě byl trochu grogy z nehorázné dávky barbiturátu, ale byl uvolněný a spokojený, příznaky otravy zmizely, byl to zase starý Fergus. V návalu ohromné radosti jsem si klekl a vzal jsem do dlaní jeho velkou hlavu. Vesele mě opláchl jazykem a trochu jsme spolu zápasili.

Šel za mnou do obývacího pokoje, kde Johnny seděl u stolu a pil čaj. Pes zaujal své obvyklé postavení, posadil se vzpřímený a pyšný po boku svého pána.

„Napijete se s námi čaje, pane Herriote?“ tázala se paní Cliffordová s připravenou konvicí v ruce.

„Děkuji, moc rád, paní Cliffordová,“ odpověděl jsem.

Byl to ten nejlepší čaj, který jsem kdy pil, a když jsem ho srkal, pozoroval jsem usměvavý obličej slepého chlapce.

„Pane Herriote, jsem tak šťastný! Seděl jsem u něj celou noc a poslouchal jsem úder kostelních hodin. Bylo něco po čtvrté, když jsem věděl, že jsme vyhráli, protože jsem slyšel, jak se postavil a jak vrávorá kolem mne. Přestal jsem se trápit a jenom jsem poslouchal, jak ty jeho nohy ťapou po linoleu. Bylo to nádherné!“

Obrátil ke mně hlavu a já jsem se mu díval do blažené tváře.

„Bez Fergusu bych byl ztracený,“ pravil tiše. „Nevím, jak vám mám poděkovat.“ A když mimoděk položil dlaň na hlavu velkého psa, jenž byl jeho pýchou a radostí, věděl jsem, že samo to gesto bylo pro mne díkem.

A to byl konec strychninového travičství v Darrowby. Starší lidé o tom mluví dodnes, ale nikdo nikdy nepřišel na to, kdo byl travičem, a dodnes to zůstalo záhadou.

Podle mého názoru se ten narušený člověk polekal důsledného pátrání policie a velkého zájmu tisku; zkrátka a dobře to přestalo, a pokud se od té doby nějaké případy vyskytly, byly to případy náhodné. Pro mne to byla vzpomínka smutná, vzpomínka na prohru a zmarnění. Fergus byl jediný případ, který se uzdravil, a vůbec si nejsem jistý, proč se uzdravil. Možná že s tím mělo něco společného to, že jsem mu vstříkoval tak nebezpečné dávky barbiturátu, protože jsem si s ním nevěděl rady, možná že nesnědl tolik jedu jako ti ostatní. To se nikdy nedozvím.

Ale když jsem v průběhu let vídal toho velkého psa, jak se krásně a majestátně nese a neomylně vede svého pána po ulicích Darrowby, vždycky jsem měl stejný pocit.

Jestliže se měl zachránit jenom jeden, jsem rád, že to byl právě Fergus.

18. kapitola

Když mi ta stará paní podávala šálek čaje, píchla mě u srdce vzpomínka. Vypadala přesně jako paní Becková.

Jedna z místních církví uspořádala společenský večer pro potěchu nás, opuštěných vojáků, a když jsem se posadil a přijal jsem šálek čaje, nemohl jsem od té paní odtrhnout oči.

Paní Becková! Dodnes ji vidím, jak stojí u okna ordinace.

„Jéje, nikdy bych si byla nepomyslela, že nemáte vůbec žádný srdce, pane Herriote.“ Brada se jí trásla a vyčítavě na mě hleděla.

„Paní Becková,“ řekl jsem, „ujišťuji vás, že srdce mám. Zkrátka jenom nemůžu provést náročnou

operaci vaší kočky za deset šilinků.“

„Ale já jsem si myslela, že pro chudáka vdovu, jako jsem já, byste to moh udělat.“

Zamyšleně jsem si ji prohlížel, malou, pevnou postavu, zdravou barvu tváří, úhlednou helmici šedých vlasů stažených do pevného drdolu. Byla tohle doopravdy chudá vdova? Důvody k pochybnostem byly nasnadě. Soused paní Beckové v Raytonu byl zatvrzele skeptický.

„Sou to samý pohádky, pane Herriot,“ říkával. „Dyť vona to zkouší na každýho, ale já vám něco povím – ta má setsakra dlouhou punčochu. A patří jí moc majetku v tomhle kraji.“

Zhluboka jsem se nadechl. „Paní Becková, často snižujeme taxu za práci pro ty, kdo skutečně nemohou platit. Ale tohle je luxusní operace – jak tomu říkáme.“

„Luxusní?“ Žena lapala po dechu. „Dyť jsem vám vysvětlila, že Georgina má koťata v jednom kuse. Jedny za druhéjma. Je v tom imrvére furt a mě to huntuje. Nemůžu spát strachy, kdy se zase vokotí.“ Otřela si oči kapesníkem.

„Všechno to chápu, je mi to líto a cítím s vámi. Ale nemohu vám odpovědět nic jiného, než že jediná pomoc je kočku vykastrovat, a takový zákrok stojí jednu libru.“

„Depak, takový peníze si nemůžu dovolit.“

Rozpřáhl jsem ruce. „Ale vždyť vy žádáte, abych operoval za poloviční cenu. To je směšné. Při operaci odstraňujeme dělohu a vaječníky v hluboké narkóze. To se přece nedá pořídit za deset šilinků.“

„Vy ste strašně zlejí!“ Obrátila se a dívala se z okna a ramena se jí začala třást. „Vůbec nejste soucitnej s chudákem vdovou.“

Trvalo to už alespoň deset minut a mně začalo svítat, že ta žena má silnější povahu než já. Mrkl jsem na hodinky – už jsem měl být na obchůzce a vypadalo dost nepravděpodobně, že tenhle spor vyhraju. Vzdychl jsem. Možná že byla opravdu chudá vdova... „Dobrá, paní Becková, udělám to za deset šilinků, jenom tentokrát. Hodí se vám úterý odpoledne?“

Prudce se otočila od okna s tváří jako kouzlem roztátou v zářivém úsměvu. „Hodí se mi to výborně! A je to vod vás vopravdu moc hezký.“ Vyběhla kolem mě a já jsem ji následoval do chodby.

„A ještě něco,“ řekl jsem, když jsem jí otevíral dveře. „Od pondělního poledne už nedávejte Georgině nic žrát. Musí mít prázdný žaludek, až ji sem povezete.“

„Povezu?“ Byla vtělený úžas. „Ale já přeci nemám auto. Myslela jsem, že pro ni přijedete.“

„Já? Ale do Raytonu je to deset kilometrů!“

„No, a zpátky ji taky musíte vodvézt. Já nemám žádnou možnost.“

„Přivezt, operovat, odvézt! To všechno za deset šilinků!“

Ještě se usmívala, ale v očích se objevoval znovu lesk ocele. „Ano, tak jste to slíbil – za deset šilinků.“

„Ale... ale...“

„A už s tím zase začínáte.“ Úsměv povadl a naklonila hlavu k rameni. „Dyť já sem jenom chudá...“

„Dobrá, dobrá,“ přerušil jsem ji spěšně. „Zastavím se u vás v úterý.“

Nadešlo úterní dopoledne a já jsem proklínal svou změkčilost. Kdyby byl tu kočku někdo přivezl, odoperoval bych ji ve dvě hodiny a v půl třetí jsem mohl být na cestě za pacienty. Nevadilo mi pracovat půl hodiny s finanční ztrátou, ale jak dlouho bude tahle záležitost vlastně trvat?

Cestou ven jsem nahlédl otevřenými dveřmi do obývacího pokoje. Tristan tam měl studovat, ale spal sladce a hluboce ve svém oblíbeném křesle. Stanul jsem v obdivu k jeho dokonalému a bezstarostnému uvolnění, jaké je vlastní náruživým spáčkům. Výraz tváře byl čistý a nevinný jako obličejíček dítěte, Daily Mirror, rozevřený na stránce vtipů, mu padl na prsa a vyhaslá cigareta se pomalu kolébala v převislé ruce.

Lehce jsem jím zatřásl. „Nechceš jít se mnou, Trisi? Musím si dojet pro jednu kočičku.“

Pomalů se probíral, protahoval se a šklebil, ale jeho v jádru laskavé srdce se znovu projevilo.

„Samozřejmě, Jime,“ pravil s posledním zívnutím. „S radostí.“

Paní Becková bydlela zhruba uprostřed Raytonu, po levé straně silnice. Na světlé, nalakované brance jsem si přečetl U jasmínu, a když jsme procházeli po zahradní cestičce, otevřely se dveře a paní Becková na nás vesele mávala.

„Dobré odpoledne, pánové, pěkně vás oba vítám.“ Uvedla nás do obývacího pokoje zařízeného solidním, pěkným nábytkem, na němž nebylo nic chudičké. Otevřenými dvířky mahagonového

příborníku jsem patřil na skleničky a láhve. Podařilo se mi rozpoznat skotskou, třešňovku a sherry – pak zabouchla dvířka kolenem.

Ukázal jsem na lepenkovou krabici volně ovázanou motouzem: „Prima, dala jste ji už do krabice, vidíte?“ „Kdepak, pánbuchraň, je na zahradě. Každíčkový vodpůldne si tam vyběhne trochu pohrát.“

„V zahradě, říkáte,“ opakoval jsem nervózně. „Tak ji, prosím vás, zavolejte, spěchám.“

Prošli jsme kachlíčkovou kuchyní ven na zahradu. Většina těchhle domků měla vzadu překvapivě velké zahrady a zahrádka paní Beckové byla pěkně upravená. Hladký trávník lemovaný květinovými záhony a slunce přebleskovalo na větvích stromů obtížených ovocem.

„Georgino,“ vrkala paní Becková. „Kdepak jsi, srdíčko moje?“

Nikde se žádná kočka neobjevila a paní se ke mně obrátila se škádlivým úsměvem. „Ta malá uličnice si z nás tropí dobrý den, to ona, mrška, ráda.“

„Vážně?“ pravil jsem bez nadšení. „Ale byl bych rád, kdyby se ukázala, fakticky mám málo...“

Vtom vyletěla z keře chryzantém ohromně tlustá kočka a přeběhla trávník do hustých rododendronů, s Tristanem v závěsu. Mládenec se vnořil do zeleně a kočka se objevila na druhé straně a v úprku přeskočila trávník a hupsla na sukovitý, křivíchnatý strom.

Tristan s očima zářícíma potěšením zdvihl z trávníku několik padavek. „Já tu mrchu rychle sundám, Jime,“ zašeptal a zamířil.

Popadl jsem ho za ruku. „Prokristapána, Trisi!“ zasyčel jsem. „To nesmíš. Hezky to zase polož.“

„Ale... tak dobře.“ Zahodil jablka a pustil se ke stromu. „Stejně si ji ale chytím.“

„Počkej momentík,“ zadržel jsem ho za šos kabátku, když mě míjel. „Chytnu ji sám. Ty zůstaň tady dole a zadrž ji, kdyby seskočila.“

Tristan se tvářil zklamaně, ale varoval jsem ho pohledem. Podle toho, jak byla ta kočka pohyblivá, jsem usoudil, že by jí stačilo jen trochu temperamentu mého kolegy a mohli jsme ji hledat v sousedním hrabství. Začal jsem šplhat na strom.

Mám kočky rád. Měl jsem je vždycky rád, a protože jsem přesvědčený, že tohle zvířata v člověku vycítí, byl jsem vždycky schopný zvládnout i ty nejobtížnější kočky. Nepřeháním, když řeknu, že jsem byl pyšný na svou kočičí techniku. Proto jsem ani tehdy nepředvídal žádné potíže.

Poněkud zadýchaně jsem vyšplhal až na horní větev a napřáhl ruku k dřepícímu zvířeti: „Či, či, či, či,“ číchal jsem svou neodolatelnou kočičí intonací.

Georgina mě měřila chladným okem, ale nekomunikovala, nejevila o mne zájem, jenom trochu nahrbila hřbet.

Naklonil jsem se ještě dál: „Či, či či, či, či.“ Můj hlas tekl jako med a prst jsem měl až u její hlavy.

Přejemňoučce ji pohladím a bude moje. Ještě nikdy mě to nezklamalo.

„Puf, puf!“ odplivla si Georgina a vyrazila bleskovým levým hákem a roztrhla mi krvavým šrámem hřbet ruky.

Vztekle jsem zaklel pod vousy a ustoupil a olizoval si ránu. Pode mnou se paní Becková zvonivě smála.

„To je ale malá lumpačka! Pánbů jí to požehnej, je taková hravá.“

Odfíkl jsem si a začal jsem znovu postupovat po větvi. Tentokrát, pomyslel jsem si rozhořčeně, na ni půjdu s fintou. Tady bude namíste rychlý hmat.

Jako kdyby četla myšlenky, vylezla ta malá potvora až na konec větve, která se sklonila pod její váhou, a kočka lehce seskočila na trávu.

Tristan se po ní vrhl jako blesk, padl na ni a chytil ji za zadní nohu. Georgina sebou mrskla a bez váhání se mu zakousla do palce, ale Tristan byl starý a zkušený bojovník. Vyrazil bolestný výkřik a rychle ji popadl za zátylek.

A za chvíli stál hrdě vzpřímený a vysoko do vzduchu zdvihal zmítající se a zápasící vzteklý chumáč chlupů.

„Prima! Mám ji, Jime!“ volal šťastně.

„Výborně! Drž ji!“ Povzbuzoval jsem ho bez dechu a sjížděl jsem dolů po stromě tak rychle, jak jsem jen mohl. Což bylo příliš rychle, neboť zlověstný zvuk trhané látky mi oznámil, že se mi na lokti saka vyrval trojúhelníkový kus tvídu.

Nemohl jsem se však zdržovat malichernostmi. Zaběhli jsme s Tristanem do domu a já jsem otevřel

lepenkovou krabici. Tehdy ještě neexistovaly důmyslné košíky na kočky a zavřít Georginu do krabice byla namáhavá záležitost, protože Georgina sekala packami všude kolem sebe a trpce si naříkala a vztekla ječela.

Dobrých deset minut jsme funěli a cpali kočku do krabice a omotávali ji několika metry hrubého provazu. Pořád ještě jsem měl pocit, že to není docela pevné, ale odnesl jsem ji do vozu.

Už jsme se chystali odjet, když paní Becková zdvihla varovný prst. Já jsem si prohlížel svou potrhanou ruku a Tristan si cucal palec a čekali jsme, co nám poví.

„Pane Herriot, doufám, že na ni budete laskavej,“ pravila paní Becková ustaraně. „Je to moc bázlivý zvířátko, abyste věděl.“

Neujeli jsme ještě ani půl kilometru, když se zezadu ozvalo hlučné zápolení:

„Zpátky! Vlez tam zpátky. Zalezeš zpátky, ty mrcho!“

Otočil jsem se. Tristan měl potíže. Georgině se zřejmě znelíbilo jedoucí auto a mezerou v krabici vystrkovala znovu a znovu drápky pacek. Jednou si uvolnila vzteklou a plivající hlavu až po krk. Tristan to všechno cpal zpátky, a to s velkou rozhodností a energií, ale podle stoupajícího zoufalství v jeho výkřicích jsem poznal, že bojuje ztracenou bitvu.

Poslední výkřik jsem zaslechl s pocitem osudové nevyhnutelnosti:

„Je venku, Jime! Ta mrcha vylezla!“

Tak to tedy bylo prima. Každý, kdo řídil auto s hysterickou kočkou lítající po sedadlech, pochopí mou situaci. Krčil jsem se za volantem a ta chlupatá příšera kolem mne skákala, nebo se drápy věšela za střechu nad sklem, zatímco Tristan se po ní marně natahoval.

Ale krutý osud s námi ještě neskoncoval. Funění a nadávky a chrchlání mého kolegy vzadu na chvíli umlkly a místo nich se ozval zděšený jekot.

„Ta zatracená mrcha se pokadila, Jime! Kadí tu na všechno kolem!“

Kočka zřejmě použila všechny zbraně, které měla k dispozici, a Tristan mi to ani nemusel sdělovat. Můj nos mě informoval ještě dřív a já jsem horečně stahoval okénko. Ale právě tak rychle jsem ho zase vytáhl, když jsem si představil, jak z něj Georgina vyskočí a zmizí v neznámu.

Na zbytek cesty nerad vzpomínám. Snažil jsem se dýchat ústy a Tristan vyfukoval jeden oblak kouřového dýmu za druhým, ale bylo to přesto příšerné. Těsně před Darrowby jsem zastavil auto a zahájili jsme společný útok na kočku. Za cenu několika dalších škrábanců, včetně jednoho mimořádně bolestného na mém nose, jsme ji zahnali do kouta a znovu uvězili v krabici.

Ještě na operačním stole použila Georgina několika speciálních triků. Uspávali jsme ji éterem a kyslíkem a ona byla mimořádně schopná zadržet dech, pokud měla masku na obličej, a když jsme mysleli, že už spí, agresivně se hlásila k životu. Když konečně skutečně spala, byli jsme oba zbroceni potem.

Samozřejmě že kromě toho všeho byla i operace komplikovaná. Ovariohysterectomie u kočky je poměrně jednoduchá záležitost a dnes to už nepokládáme za nic mimořádného, ale ve třicátých letech, a zejména na venkově, to nebylo běžné, a v důsledku toho to také byl složitý zákrok.

Já osobně jsem měl v této oblasti své vlastní záliby a averze. Například jsem raději operoval hubené kočky. Tlusté kočky daly víc práce. Georgina byla strašně tlustá.

Když jsem jí otevřel podbřišek, vyvalilo se celé moře tuku a zaclonilo všechno ostatní. Strávil jsem dost dlouhou a nervy drásající dobu, kdy jsem vyjímal kleštičkami různé kusy střev nebo omentum, zachmuřeně jsem to prohlížel, a pak se mi konečně podařilo chytit a sevřít do kovových paciček růžový vaječník a vytáhnout úzký proužek dělohy. Pak už to byla rutinní záležitost, ale pořád ještě jsem se cítil hrozně vyčerpaný a byl jsem rád, když jsem úspěšně došil poslední steh.

Položil jsem spící kočku do krabice a kývl jsem na Tristana. „Pojď, dovezeme ji domů, dřív než přijde k sobě.“ Vykročil jsem do chodby, když jsem ucítil jeho ruku na své paži.

„Jime,“ pravil vážně. „Víš, že jsem tvůj kamarád.“

„Ano, Trisi, samozřejmě.“

„Udělal bych pro tebe cokoli, Jime.“

„Já to vím, Trisi.“

Zhluboka se nadechl. „Kromě jediného: já s tou posranou kočkou zpátky nepojedu.“

Tupě jsem přikývl. Skutečně jsem mu to nemohl zazlívát.

„To je v pořádku,“ řekl jsem. „Tak já jedu.“

Než jsem vyrazil, postříkal jsem vnitřek vozu deodorantem s vůní borovic, ale moc rozdílu v tom nebylo. Každopádně jsem myslel pouze na jediné – aby se Georgina neprobudila, dřív než dorazím do Raytonu, a tahle naděje splaskla, ještě než jsem přešel darrowbyské náměstí. Vlasý se mi zježily a naskočila mi husí kůže, když se z krabice na zadním sedadle ozvalo zlověstné zamručení. Znělo to jako vzdálený roj včel, ale já jsem věděl, co to znamená: kočka se probouzela.

Když jsem vyjel z města, stiskl jsem plyn až k podlaze. To jsem činil jen výjimečně, vzhledem k tomu, že když jsem donutil své vozidlo k větší rychlosti než padesát kilometrů za hodinu, protestoval motor i karoserie tak hlasitě a řehtavě, že jsem se vždycky bál, že se ten krám pode mnou rozsype. Ale v tuhle chvíli mi to bylo jedno. Se zaťatými zuby a vytřeštěnými očima jsem se řítíl vpřed a nevšímaje si ani zeleň, ani kamené zídky ubíhající kolem okna. Veškerá moje pozornost se soustředila dozadu, odkud se víc a víc blížilo bzuknutí včel a intonace byla stále zlostnější.

Když se proměnila ve vzteklé mňoukání s podtextem drásavých zvuků silných pacek trhajících lepenku, začal jsem se třást. Vburácel jsem do Raytonu a ohlédl jsem se. Georgina byla polovinou těla venku z krabice. Hmátl jsem po ní a chytil ji za zátylek, a když jsem zastavil před brankou U jasmínu, zatáhl jsem jednou rukou za brzdu a druhou jsem si položil kočku na klín.

Rozvalil jsem se v sedadle bezvládně jako pytel mouky a funěl jsem úlevou. Mé ztuhlé rysy se málem rozžářily úsměvem, když jsem zahlédl paní Beckovou kutálející se k nám po zahradní cestičce.

Vzala si ode mne Georginu s radostným výkřikem, ale zděšeně vyjekla, když spatřila oholené místo a dva stehy na kočičím břiše.

„Ale ty můj miláčku! Co ti to ti oškliví pánové provedli?“ Tiskla zvířátko k sobě a zuřivě na mě hleděla.

„Je to v pořádku, paní Becková, je to v úplném pořádku,“ řekl jsem. „Večer jí můžete dát trochu mléka a zítra kousek tuhé potravy. Opravdu si nemusíte dělat starosti.“

Našpulila pusu. „No dobře. A teď...“ Úkosem se na mě podívala. „Vy byste asi chtěl, abych vám zaplatila?“

„No, hm...“

„Tak tu počkejte. Dojdu si pro peníze.“ Obrátila se a zašla do domu.

A já jsem tam zůstal stát, opřený o smradlavé auto, na rukou mě pálily škrábance, prohlížel jsem si roztrhaný loket a cítil jsem se fyzicky i psychicky zcela zneužitý. Za celé odpoledne jsem neudělal nic jiného, než že jsem vykastroval kočku.

Apaticky jsem pozoroval paní Beckovou, vracějící se po cestičce. V ruce nesla peněženku. U branky se zastavila a podívala se na mne.

„Říkali jsme deset šilinků, vidíte?“

„Ano, správně.“

Přehrabovala se v peněžence, a to dost dlouho, a pak vytáhla desetišilinkovou bankovku a smutně se na ni zadívala.

„Georgino, Georgino, ty jsi ale drahá kočička,“ promluvila sama pro sebe.

Váhavě jsem napřáhl ruku, ale ona odtáhla bankovku z mého dosahu. „Momentíček, docela bych byla zapomněla. Musíte jí přeci vytáhnout stehy?“

„Ano, za deset dnů.“

Sevřela rty do pevné přímky. „No tak to tedy mám na zaplacení plno času, až sem zase přijedete.“

„Zase sem...? Ale přece nemůžete předpokládat...“

„Podle mejch zkušeností to přináší neštěstí, když člověk zaplatí dřív, než je práce hotová,“ pravila. „Dyť by se Georgině mohlo něco stát.“

„Ale... Ale...“

„Ne, už jsem se rozhodla,“ řekla. Uklidila peníze znovu do peněženky a zaklapla ji s rezolutní definitivností, pak se obrátila zpátky k domovu. V polovici cesty se ohlédla a usmála.

„Jo, tak to udělám. Zaplatím vám, až přijedete příště.“

Byli jsme připraveni na odchod ze Scarborough. A byla to ironie, že jsme odcházeli v době, kdy se tu na nás začínalo usmívat štěstí.

Stáli jsme na přehlídce před Grandem ráno v sedm hodin v májovém slunečním svitu, právě tak jako jsme tu stávali po celou yorkshirskou zimu, většinou ve tmě a často v ledovém dešti bičujícím nám tváře. Ale teď mě zabolelo u srdce, když jsem hleděl přes hlavy kamarádů na nádherný, široký záliv ubíhající pod útesy, na lákavý a čistý písek, na široké, modré, vlnící se moře, odrážející sluneční paprsky. Nad tím vším vanula nádherná vůně moře, soli a mořské trávy a přivolávala vzpomínky na školní prázdniny a všechny šťastné a ve válce ztracené chvíle.

„Póóó-zor!“ Halekání rotného Blacketta se přes nás převalilo a my jsme stáli ztuhlí ve vyrovnaných řadách, každý muž v plné polní s tornou vypodloženou lepenkou, aby měla ostré hrany, s krátce ostříhanými vlasy, ve vyleštěných botách a s knoflíky svítícími jako zlato. Aniž jsme si toho byli vědomi, vydrežiroval nás výcvikový letecký pluk do kadlubu perfektní, ukázněné jednotky, tak odlišné od roztrhaného, nedopečeného houfce, jakým jsme byli před šesti měsíci. Všichni jsme složili zkoušky a už jsme nebyli obyčejní vojíni, ale svobodníci, a moje gáže vystřelila do závratných výšin sedmi šilinků a tří pencí denně – namísto bývalých tří šilinků.

„Vpravo v bok!“ Další zaržání. „Pochodééem – v chod!“

S pažemi vysoko se vyhupujícími jako jediný muž jsme přešli naposled kolem průčelí Grandu. Věnoval jsem té velké budově pohled na rozloučenou – stála tam jako důstojná viktoriánská dáma zbavená malicherných okras – a učinil jsem slib. Jednou se sem vrátím, po válce, a podívám se na Grandhotel, až bude zase v plné kráse.

A také jsem to splnil. O mnoho let později jsme seděli s Helenou v hlubokých křeslech v hale, v níž na nás kdysi pokřikovala letištní policie. Číšníci neslyšně přecházeli po tlustých koberecích s čajem a zákusky a orchestr hrál melodie z Rose Mary.

A večer jsme jedli v elegantní jídelně, jejíž okna se dívala dolů na moře. Tahle místnost bývala studená, otevřená terasa, z níž jsem se učil číst signály aldis lampy přebleskující z majáku, ale teď jsme seděli v luxusním teple, jedli jsme grilovanou rybu a pozorovali jsme světla přístavu a města, která se začala problikávat soumrakem.

Ale to byla tehdy ještě daleká budoucnost a teď se dusot našich kroků rozléhal po cestě k nádraží a dlouhé, vyrovnané modré řady mizely z náměstí. Nevěděli jsme, kam jdeme, všechno bylo nejisté.

Blackův Slovník veterináře mě dloubal do zad. Bylo to nepohodlné zavazadlo, ale připomínalo mi staré dobré časy a dávalo mi naději, že mi dobré časy zase nastanou.

20. kapitola

„Je to stejný na celém světě, všechno se nakonec svede na chudáka. Plezír mají jenom bohatý...“

Byli jsme v dokončovacím kurzu, žili jsme ve stanech uprostřed Shropshiru, a tohle byla jedna z příležitostí, kdy jsme se všichni sešli – stovky osmahlých mužů v obrovském zástupu čekajícím na promluvu generála, který se na nás přijel podívat.

Než se ten velikán dostavil, obsadil pódium lascivní seržant, který nám krátil čas neslušnými průpovídkami s doprovodem výmluvných gest. „Sou to ty bohatý, který maj všechno...“ Namísto slova „potěšení“ zapumpoval prudce předloktím.

Zaujala mě reakce letce po mé pravici. Byl to hubený, růžolící, asi devatenáctiletý chlapec, a jak nadsakoval, padaly mu do obličeje slámově světlé vlasy. Opravdu to prožíval, hulákal neslušná slova a s maniackou rozkoší násobil seržantovu gestikulaci. Později jsem se dozvěděl, že to byl syn biskupa. K našemu kurzu se připojila letecká perut' z Oxfordské univerzity. Byla to skupina povznesených a veleslušných mladých mužů, a vzhledem k tomu, že jsem s nimi strávil plné tři dny při loupání brambor, většinu z nich jsem dost dobře poznal. Loupání brambor je nedostižná metoda, jak se spřátelit s lidmi, a když jsme hodinu za hodinou plnili nesčetné kbelíky výsledky své práce, hroutily se společenské přehrady a na konci těch tří dnů jsme mezi sebou měli jen málo tajností. Biskupův syn nacházel cosi nesmírně zábavného až srandovního ve skutečnosti, že kvalifikovaný veterinář opustil svou praxi, aby podpořil vlastním, že odstraní slupku tisíců brambor. A já na druhé straně jsem měl zadostiučinění v tom,

že jsem ho pozoroval. Byl to půvabný a příjemný chlapec, ale chytal se čehokoli, co seabeměně zavánělo lascivností. Říká se, že synové kněží trochu zdivočí, když je pustí z řetězu, ale já si myslím, že ještě snáz podlehne světským svodům uprchlík z biskupského paláce.

Znovu jsem se na něj pođíval. Všichni kolem řvali, co jim hrdlo stačilo, ale jeho hlas, recitující dvouslabičná slova s mimořádnou chutí a dychtivostí, je všechny přehlušoval a mládenec napodoboval pohyby velícího četaře jako oddaný učedník.

Bylo to všechno jiné než v Darrowby. Moje začátky v letectvu, kde se opravdu na nějaké slovo nehledělo, mě donutily pochopit, a možná že poprvé, jaký druh společenství jsem opustil. Protože si často myslím, že jedna z nejméně permisivních společností v celé historii lidstva byla zemědělská komunita rurálního Yorkshiru třicátých let. Mezi farmáři bylo nevyslovitelné cokoli, co mělo něco společného se sexem nebo jinými přirozenými funkcemi.

Znesnadňovalo mi to práci, protože jestliže měly potíže zvířete seabemenší sexuální souvislost, odmítl majitel sdělit příznaky v případě, kdy telefon zvedla Helena nebo naše sekretářka slečna Harbottlová.

„Chtěl bych, aby se mi veterinář přijel kouknout na krávu,“ bylo všechno, co sdělil.

Dnešní případ byl typický a pođíval jsem se na pana Hoppse dost rozhořčeně. „Pročpak jste neřekl, že se vaše kráva neběhá? Máme na to teď novou injekci a já jsem si ji nevzal s sebou. Chápete přece, že nemohu vozit v autě celou lékárnu.“

Farmář si studoval nohy. „No, víte, ten telefon zvedla nějaká paní a já sem jí nechtěl vykládat, že se Sněhurka neběhá.“ Kradmo na mě mrkl. „A nemůžete s tím vůbec nic udělat?“

Vzdychl jsem. „Možná že ano. Přineste mi vědro horké vody a kousek mýdla.“

Když jsem si mydlil paži, cítil jsem zklamání. Tak rád bych byl vyzkoušel tu novou injekci prolanu! Ale na druhé straně byla rektální prohlídka také zajímavá.

„Zdvihněte jí ocas, prosím vás,“ řekl jsem a opatrně jsem vsunoval ruku do konečníku.

Poslední dobou jsme toho dělali spoustu. Naše profese se najednou probudila k poznání, že neplodnost skotu nebyla neproniknutelnou záhadou. Častěji a častěji jsme krávy pečlivě vyšetřovali, a jak říkám, bylo to svým způsobem zajímavé.

Siegfried to vystihl jednou ráno s obvyklou a sobě vlastní přesností.

„Jamesi,“ řekl, „člověk se naučí víc v kravském zadku než ve velké encyklopedii.“

A když jsem se teď prohmatával do zvířete, chápal jsem, co měl na mysli. Za rektální stěnou jsem uchopil čípek a mířil jsem podle pravého cípu. Všechno vypadalo normálně, právě tak dobré byly vejcovody, když jsem se k nim dostal. Za vteřinu jsem cítil mezi prsty vaječník jako vlašský ořech. Tohle byl ale vlašský ořech s výrazným zduřením a já jsem se usmál. Zduření bylo corpus luteum, žluté tělísko, které ovlivňuje vaječník a zabraňuje počátku nového normálního cyklu.

Jemně jsem zmáčkl zduřeninu a cítil jsem, že se odloučila od vaječníku a odplynula. To bylo báječné, přesně, co jsem potřeboval, a já se šťastně pođíval přes kravský zadek na farmáře.

„Myslím, že jsem to spravil, pane Hoppsi. Zítra nebo do dvou dnů by se to mělo objevit a můžete ji hned připustit.“

Vytáhl jsem paži špinavou skoro až k rameni a začal jsem se oplachovat teplou vodou. Tohle byla chvíle, kdy se mladí lidé se zázrakem plným růžových vidin o půvabech veterinářiny obvykle rozhodli, že budou raději právníky nebo ošetřovatelkami. Přicházela ke mně spousta mládeže na praxi a podle mého názoru čím dřív se setkali s realitou tohoto zaměstnání, tím lépe pro ně.

Odjížděl jsem ze statku spokojený, že jsem něco dokázal, a s úlevou, že jemnocit pana Hoppse nezmamíl účel návštěvy.

Bylo to zvláštní, ale vrátil jsem se do ordinace a okamžitě jsem se znovu setkal s dalším příkladem své problematiky.

Pan Pinkerton, majitel malého hospodářství, seděl v kanceláři vedle psacího stolu slečny Harbottlové. U nohou měl svou kolii.

„Tak co pro vás mohu udělat, pane Pinkertone?“ tázal jsem se, když jsem za sebou zavíral dveře.

Farmář zaváhal. „De vo mého psa – není v pořádku!“

„Jak to myslíte? Je nemocný?“ Sklonil jsem se a pohlídl jsem chlupatou hlavu. Pes radostně vyskočil a

začal ocasem vyklepávat dunivý tamtam o hranu psacího stolu.

„Depak, sám vo sobě je v pořádku.“ Pan Pinkerton byl docela jasně v rozpacích.

„A co mu tedy je? Vypadá jako ztělesněné zdraví.“

„Jo, ale mám trochu starosti. Víte, je to...“ Kradmo se podíval na slečnu Harbottlovou. „Je to jeho péro.“

„Cože jste říkal?“

Po hubených tvářích pana Pinkertona se rozléval slabý ruměnec. Znovu koukal vyděšeně na slečnu Harbottlovou. „Je to jeho... péro. Má něco se svým pérem.“ Nepatrným gestem ukazováčku pokynul někam směrem k břichu zvířete.

Podíval jsem se tam. „Promiňte, ale skutečně nic nevidím.“

„Ale jo,“ farmářův obličej se svíral v agonii rozpaků a přiblížil se až docela ke mně. Něco tam má,“ šeptal hrubým šepotem. „Něco mu de z jeho... z jeho péra.“

Klekl jsem si a podíval jsem se zblízka a najednou mi to bylo všechno jasné.

„Myslíte tohle?“ Ukázal jsem na malou krůpěj semene na konci přepážky.

Němě přikývl a jeho tvář by se mohla stát modelem pro studii rozpaků.

Zasmál jsem se. „Ale to vám nemusí působit žádné starosti. To není nic nenormálního. Můžete to nazvat přetlakem. Je to mladý pes, vidíte?“

„Jo, je mu jenom vosumnáct měsíců.“

„To je ono. Je prostě plný síly a radosti. Spousta dobrého jídla a asi ne mnoho práce?“

„Jo, dostane dobře nažrat. Nic než to nejlepší. A máte pravdu, moc práce pro něj nemám.“

„No tak vidíte.“ Podával jsem mu ruku. „Omezte mu potravu a dohlédněte, aby měl víc pohybu, a upraví se to samo.“

Pan Pinkerton na mě civěl. „Ale copak mu s tím jeho, s tím jeho... jeho...“ Zase ten trýznivý pohled na naši sekretářku.

„Ne, ne,“ řekl jsem, „ujišťuji vás, že s jeho... s jeho pérem není nic v nepořádku. Žádný místní zánět.“

Viděl jsem, že jsem ho ještě nepřesvědčil, a tak jsem hodil udičku. „Něco vám povím. Přece jenom vám dám mírné sedativum. Jsou to tablety a trochu mu pomohou.“

Šel jsem do dispenzáře a odpočítal jsem tablety do krabičky. V kanceláři jsem mu je podal s úsměvem, ale jeho tvář vyzařovala pouze hluboké nesnáze. Očividně jsem mu to nevysvětlil dost jasně, a když jsem ho vedl chodbou k domovním dveřím, vysvětloval jsem to celé znova, pokud možno prostými výrazy, které by měl určitě pochopit.

Stáli jsme na prahu a ještě naposled jsem mu pro útěchu poklepal na rameno, a ačkoli jsem se tím žvaněním skoro udýchal, myslel jsem, že bude nejlépe, když mu tu celou přednášku ještě jednou na závěr shrnu:

„Tak to bychom měli,“ pravil jsem s lehkým úsměvem. „Dávejte mu méně jídla, dbejte, aby měl hodně práce a aby hodně běhal, a každé ráno a večer dostane po jedné tabletě.“

Farmářovi poklesla brada, jako by se měl každou chvíli rozplakat, ale pak se obrátil a pomalu se vlekl ze schodů na ulici. Učinil několik nerozhodných kroků, pak se prudce otočil a v jeho hlase zazněl nářek:

„Ale pane Herriote... co bude s tím jeho pérem?“

A když se drobný pan Gilby svalil na kamennou podlahu ve svém chlévě, byla moje první myšlenka, jak je nespravedlivé, že se to ze všech lidí muselo přihodit právě jemu.

Protože přirozený jemnocit a zdrženlivost tehdejší doby se do jeho osoby vtělily v té nejvyšší míře.

Dokonce i jeho vzezření mělo v sobě cosi éterického. Osmačtyřicet kilo drobných kostiček, napjatá kůže bez podkladu tuku a mírná, nevinná tvář s výrazem téměř dětským, navzdory jeho padesáti letům. Nikdo nikdy neslyšel pana Gilbyho zaklít a nikdo nikdy od něj neslyšel neslušné slovo. Byl to jediný farmář, který užíval termínu chlévská mrva.

Kromě toho jakožto přísný metodista nepil a neholdoval světským radovánkám a nikdy se nezjistilo, že by vyřkl jedinou lež. Byl prostě tak dobrý, že bych vůči němu byl pojal hluboké podezření, kdyby to byl někdo jiný. Ale pana Gilbyho jsem poznal. Byl to hodný, křehoučký človíček, počestný jako panenské jitro. Do jeho rukou bych svěřil celý svůj život.

A proto jsem byl tak smutný, když jsem viděl, jak tam leží. Přihodilo se to tak rychle. Jenom jsme vešli do chléva a on ukázal na černou krávu Angus Gross hned proti dveřím.

„Tahleta. Myslím, že trochu nastydla.“ Věděl, že jí budu chtít změřit teplotu, a chytil ji za ocas a potom překročil jednou nohou odpadní stružku, aby mohl proklouznout mezi krávou a její sousedkou. A tehdy se to stalo – když měl nohy rozkročené vůbec v té nejhorší pozici.

Vlastně jsem nebyl ani překvapený, protože kráva mrskala vztekle ocasem, už když jsme vešli, a černé krávy já vždycky podezřívám. Vypadala na to, že se jí náš nečekaný vstup nelíbí; vyrazila pravou zadní nohou bleskovou rychlostí a zasáhla ho ostrým kopytem přímo do rozkroku. Měl na sobě pouze otřepané, oprané pracovní kalhoty, tudíž byl bez jakékoli ochrany.

Jen jsem mrkl, když ta noha dopadla s ošklivým žuchnutím, ale pan Gilby neprojevil vůbec žádnou emoci. Padl na zem jako podřátý, vypadal jako zkušební figurína, do které se právě strefila vojenská jednotka při manévrech, a zůstal nehybně ležet na dlažbě, dlaněmi svíraje rozkrok. Teprve po několika minutách začal tiše sténat.

Spěchal jsem mu na pomoc, ale připadalo mi nespravedlivé, že jsem se musel stát svědkem dezintegrace jeho skromné osobnosti. Ten přejemný farmář by byl určitě dal přednost smrti, než aby byl přistižen v tak neelegantní poloze; válel se na zemi a zoufale žmolal nevyslovitelnou část těla. Klekl jsem si k němu a pohládl jsem ho po rameni, zatímco on bojoval duševní zápas s bolestí.

Teprve za chvíli se mu ulevilo natolik, že se mohl posadit, a já ho objal a podepřel. Nazelenalá barva jeho obličeje zvlhla potem. A tehdy se mezi nás začaly vkrádat rozpaky, protože sice již vzdálil ruce z kompromitujícího místa, ale hluboce se styděl za nechutnou situaci.

Připadal jsem si bezradný a bezmocný. Něžný pan Gilby si nedokázal ulevit normálním zaklením na tu krávu a na život a nemohl jsem mu ani pomoci tím, že bychom se spolu zasmáli a prohodili pár šťavnatých slov. Tyhle věci se občas stávají i v dnešní době a obvykle inspirují k barvitému komentáři, včetně perspektiv budoucího sexuálního života. Vždy to pomůže.

Ale tady v chlévě pana Gilbyho panovalo jen nepříjemné ticho. Po čase se mu začínala vracet barva do tváře a pomalu se pokoušel postavit. Několikrát se nadechl a nešťastně se na mě podíval. Určitě si myslel, že mi dluží vysvětlení, dokonce omluvu za to, že se choval tak trapně.

Minuty plynuly a napětí se stupňovalo. Rty pana Gilbyho se jednou nebo dvakrát zachvěly, jako by už chtěl promluvit, ale nenacházel slov. Konečně to vypadalo, že se rozhodl. Odkášlal si, opatrně se rozhlédl a přiblížil rty k mému uchu. Celou situaci objasnil jedinou, chraptivě zašeptanou větou: „Rovnou do kuliček, pane Herriote.“

Již jednou jsem se zmínil o ostychu, který se vztahoval na všechny přirozené funkce a byl zdrojem četných nedorozumění.

Drobná potíž, s níž se setkávají všichni, je, že při dlouhých obchůzkách se vyskytne chvíle, kdy se jim chce čurat. Na úplném začátku svého pobytu v Yorkshiru jsem považoval za nejprostší věc na světě odskočit si v chlévě do kouta a ulevit si a naprosto jsem nechápal, že by to mohlo vést do rozpaků kteréhokoli příslušníka mého pohlaví. Ale brzy jsem si všiml, jak farmáři přešlapují, dívají se na druhou stranu a projevují různé příznaky studu.

Moje pokusy zasmát se takové příhodě se neseťkaly s úspěchem. Bodré poznámky, které jsem trousil přes rameno, jako „ještě si vyždímám druhou ledvinu“ nebo „a tenhle postup přivodí okamžitou úlevu“, byly přijímány vážným příkývnutím a mumlavým „ano... ano... ano, máte pravdu“. Někdy mi nezbylo než se odplížit hned po příjezdu pod opuštěný přístřešek, ale často za mnou farmář vpadl, přistihl mne při činu a vyděšeně vycouval.

Sami farmáři zvyšovali mé neustálé potíže pohostinným zvykem nabízet mi při každé příležitosti velké hrnky čaje. Občas jsem se vyhnul hanobení hospodářských budov a v případě nutnosti jsem se utíkal do volné krajiny. Ale i tam na mne číhalo nebezpečí, třebaže jsem vždycky volil opuštěný kus země, kde se vřesoviště rozkládalo až k dalekému obzoru. Pustina pravidelně v několika vteřinách ožila auty s ženami za volantem, které se ke mně řítily velikou rychlostí.

Dodnes rudnu studem, když si vzpomenu, jak jednou zastavilo auto plné panen středního věku, a všechny se mě zdoulhavě vyptávaly na nejkratší cestu do Darrowby a kolem mých nohou se rozlévala zrádná černá louže.

Každé pravidlo má samozřejmě své výjimky, a vzpomínám si i na příhodu, kdy reakce byla zcela odlišná. Zkonzumoval jsem obvyklé množství čaje, a navíc mi laskavý farmář nabídl pár lahví černého piva, když jsem pod přístřeškem z vlnitého plechu dokončil namáhavou kastraci mladých býčků. Potom jsem jel ke starému panu Ainsleyovi a byl jsem na prasknutí.

Nikde nebylo vidět živáčka. Po špičkách jsem utíkal do chlěva, vplížil se do kouta a s nesmírnou úlevou jsem si posloužil. Byl jsem v půli, když se na kamenné podlaze za mnou ozvaly těžké kroky. Stál tam starý pán s nahrbenými rameny a s rukama v kapsách.

Panebože, už v tom zase lítám, ale teď nemohu přestat. S trapným úsměvem jsem se k němu otočil přes rameno:

„Promiňte, pane Ainsley, že jsem takhle zneužil vašeho chlěva,“ řekl jsem tónem, jak jsem doufal, lehkým a žertovným. „Ale neměl jsem jinou možnost. Když to na mě přijde, musím čurat. Možná že mám špatný močový měchýř, nebo něco podobného.“

Starý pán na mě hleděl několik chvil úplně lhostejně a pak několikrát pokývl hlavou:

„Jo, to znám, to znám,“ pravil chmurně. „Vy ste jako já, pane Herriot. Kudy chodím, tudy močím.“

21. kapitola

Moje myšlenky bloudily. Vzpomínal jsem na staré časy ve Skeldalu. Na dobu, kdy jsem ještě nesloužil v lelectvu, na dobu, než jsem poznal Helenu...

Siegfried a já jsme snídali ve velké jídelně. Můj kolega vzhlédl od dopisu, který četl:

„Jamesi, pamatuješ se na Stewieho Brannana?“

Usmál jsem se. „Jak bych na něj mohl zapomenout? Vždyť jsme si s ním užili tehdy na dostizích v Brawtonu.“ Do smrti si budu živě pamatovat Siegfriedova příjemného kamaráda.

„Ano... ano, bylo to pěkné,“ přikývl Siegfried. „Dostal jsem od něj zrovna dopis. Má už šest mrňat, a ačkoli si nestěžuje, myslím, že v takové díře, jako je Hensfield, život není zrovna nejružovější. Zvláště když si stěžuje na živobytí.“ Siegfried se zamyšleně tahal za lalůček ucha. „Víš, Jamesi, určitě by si potřeboval odpočinout. Jestlipak bys nebyl tak hodný a nezajel tam zastoupit ho na pár týdnů, aby mohl odvézt rodinku na prázdniny?“

„Ale samozřejmě. Velmi rád. Nebudeš tu mít příliš mnoho práce?“

S

iegfried mávl rukou. „To mi jen prospěje. Kromě toho je teď poměrně klid. Ještě dnes mu odepíšu.“

Stewie se této příležitosti dychtivě chytl a za několik dnů jsem byl na cestě do Hensfieldu. Yorkshire je největší hrabství v Anglii a jsem přesvědčen, že je také nejrozmanitější. Nechtěl jsem věřit svým očím, když jsem hleděl na les továrních komínů, a to v necelých dvou hodinách od chvíle, kdy jsem opustil čisté travnaté kopce a průzračný vzduch Darrowby.

Tohle byl průmyslový Západní Riding a já jsem míjel pekelně černé továrny, jaké jsem dosud viděl jen na fotografiích, a míjel jsem dlouhé, ošklivé a beztvaré domky, v nichž bydleli dělníci. Všechno bylo tmavé: domy, továrny, zdi, stromy, a dokonce i ty stráně kolem dokola byly pošpiněné a zaneřáděné kouřem, který se zvedal nad městem ze stovek říhajících dlouhých komínů.

Stewieho ordinace byla přímo v srdci toho všeho, šerý domek na podezdívce ze špinavého kamene.

Zazvonil jsem a hleděl na nalakovanou tabulku: Steward Brannan, MVDr., veterinář a odborník na psy. Přemítal jsem, co by té druhé části titulu řekla naše fakulta, když vtom se otevřely dveře a přede mnou stál můj přítel a kolega.

Byly ho plné dveře. Pokud se v něčem vůbec změnil, byl tlustší než dřív, ale jinak byl úplně stejný.

Vzhledem k tomu, že byl srpen, nečekal jsem, že by měl svůj námořnický převlečník, ale kromě toho detailu vypadal přesně tak, jak jsem ho pamatoval z Darrowby: široká, masitá, dobromyslná tvář, mastné černé vlasy padající do čela téměř neustále trochu zroseného potem.

Napřáhl ruku, popadl mě za loket a radostně mě vtáhl rovnou do chodby.

„Jime! To je báječné, že tě zase vidím!“ Položil mi paži kolem ramen a společně jsme prošli chodbou.

„Jsi hrozně hodný, že mi takhle pomůžeš. Celá rodina je z toho bez sebe – všichni jsou ve městě a nakupují na prázdniny. Zajistili jsme si pobyt v Blackpoolu.“ Jeho stále přítomný úsměv se rozšířil.

Šli jsme do pokoje vzadu v domě a tam na hnědém linoleu stál jakýsi značně vratký kuchyňský stůl. V jednom koutě jsem spatřil výlevku, několik přihrádek s lahvičkami a bíle nalakovanou skříňku. Vzduch páchl karbolou a kočičinou.

„Tak tady vyšetřuji ta svoje zvířátka,“ pravil Stewie spokojeně. Podíval se na hodinky. „Je za pět minut půl šesté – v půl šesté začínám ordinovat. Zatím ti to tady ukážu.“

Netrvalo to dlouho, protože nebylo mnoho k vidění. Věděl jsem, že v Hensfieldu existuje ještě jedna, módnější veterinární ordinace a že Stewie si vydělává na živobytí péčí o čtvernohé přátele chudších obyvatel. Celé jeho zařízení dokládalo, že žije z ruky do úst. Všeho měl pouze po jednom – jednu jehlu na šití, jednu zahnutou jehlu, jedny nůžky, jednu stříkačku. Byla tam nevalná zásoba léků a podivuhodná směs lahviček a kelímků. Lahvičky měly zvláštní tvary – jakživ jsem takové v žádné lékárně neviděl. Stewie jako by četl moje myšlenky. „Není to nic velkolepého, Jime. Nemám žádnou nóbl praxi a vydělávám málo, ale na živobytí nám to stačí, a to je hlavní věc.“

Tuhle frázi jsem už slyšel. „Na živobytí nám to stačí“ – tohle říkal, už když jsem se s ním poprvé setkal na těch dostizích v Brawtonu. Zřejmě to byla vůdčí hvězda jeho snažení.

Kout místnosti byl oddělený záclonou a můj kolega ji odtáhl.

„Tohle je něco, co by se dalo nazvat čekárnou.“ Usmál se mému překvapení: stálo tu půl tuctu dřevěných židlí, srovnaných kolem zdi. „Nevypadá to vznešeně, Jime, to víš, fronta na ulici na mě nestojí, ale jde to.“

Stewieho zákazníci se už začali scházet: dvě malé holčičky s černým psem, starý pán v kšiltovce s teriérem na vodítku, chlapec s králíkem v košíku.

„Tak dobře,“ řekl můj statný kolega, „dáme se do toho.“ Navlékl si bílý plášť, odhrnul záclonu a pravil: „Kdo tu byl první?“

Obě děvčátka položila psa na stůl. Byl to dlouhosrstý podvrtaček, třásl se strachem a koulel očima po bílém plášti.

„Neboj se, kamaráde,“ hučel Stewie, „vždyť já ti neublížím.“ Hladil a laskal rozechvělou hlavu a pak se obrátil k děvčátkům: „Copak mu je?“

„Má nemocnou nohu, zchromnul,“ odpověděla jedna dívenka.

Jako na potvrzení těchto slov zdvihl pejsek přední nožičku a se zmučeným výrazem ji ukazoval. Stewie objal packu velkou dlaní a velice pozorně a pečlivě ji prohmatával. Okamžitě jsem si všiml, jak jemný je tenhle medvědí chlapák.

„Není tam nic zlomeného,“ řekl. „Jenom si namohl ramenní kloub. Ať pár dní odpočívá a ráno a večer mu kloub masírujte.“

Nalil z láhve, podobající se lahvi worchestru, jakousi bílou tekutinu do menší, podivně tvarované lahvičky a podal jim to.

Jedno děvčátko napřáhlo ruku a rozevřelo prstíky, v nichž drželo šilink.

„Děkuju,“ řekl Stewie bez překvapení. „Na shledanou.“

Vyšetřil několik dalších případů a vtom, právě když znovu kráčel k zácloně čekárny, se ve dveřích na druhém konci objevili dva usmolení kluci. Nesli košík, v němž ležela hromada nejružnějšího skleněného nádobí.

Stewie se sklonil nad košíkem a zvedal skleničky od hořčice, od naložené zeleniny, od kečupu. Každou z nich prohlížel okem znalce. Konečně dospěl k nějakému rozhodnutí.

„Tři pence,“ pravil.

„Šest pencí,“ odvětili kluci unisono.

„Čtyři pence,“ zamručel Stewie.

„Šest pencí,“ zapěl klučíčí chór.

„Pět pencí,“ tvrdohlavě se bránil můj přítel.

„Šest pencí!“ V tom výkřiku bylo slyšet ryk vítězství.

Stewie si vzdychl: „Tak to vyložte.“ Předal jim minci a začal skládat lahvičky pod výlevku.

„Oškrábu z nich nálepky a pořádně je vyvařím, rozumíš, Jime?“

„Ano, chápu.“

„Je to hrozně úsporné.“

„Samozřejmě.“ Záhada podivně tvarovaných lékárenských lahviček se náhle vyřešila.

Bylo už půl sedmé, když záclonou prošel poslední zákazník. Celou tu dobu jsem pozoroval Stewieho, jak pečlivě každé zvíře prohlížel, nespěchal a ošetřoval je odborně a důkladně, bez ohledu na své omezené možnosti. Nepočítal si víc než jeden až dva šilinky a bylo jasné, proč taktak seškrabe na domácnost.

Jedné věci jsem si zvlášť všiml. Všichni ho tu měli rádi. Nevypadal nijak působivě, ale byl laskavý a účastný. Měl jsem pocit, že jsem se tu něčemu přiučil.

Poslední příchozí byla statná dáma, která se chovala dost škrobeně. Vyslovovala korektně a spisovně.

„Minulý týden byl můj pes pokousán,“ oznámila, „a já se obávám, že se mu rána zanítila.“

„Ano, podíváme se,“ vážně přikývl Stewie. Jeho banánovité prsty vyšetřovaly poraněnou oblast na krku zvířete jemně a opatrně. „Máte pravdu, vypadá to ošklivě. Mohlo by se to podebrat, kdybychom si nedali pozor.“

Pečlivě a dlouho odstříhoval srst a čistil hlubokou ránu kyslíčnickem. Pak na to nasypal trochu dezinfekčního prášku, přiložil kousek vaty a připevnil ji obvazem. Vstříkl zvířeti antistafylokokovou injekci a nakonec podal dámě lahvičku od kečupu naplněnou roztokem akriflavinu.

„Předpis je na nálepce,“ pravil a kousek couvl, když dáma otevřela peněženku a vyčkávala.

Dlouhý vnitřní zápas se projevoval záškuby tváří a rozechvěním očních víček. Nakonec Stewie narovnal ramena.

„Tak to budou,“ pravil rozhodně, „tři šilinky a šest pencí.“

Na Stewieho to byla obrovská částka, ale pro jiného veterináře naprosté minimum, a nedokázal jsem si představit, že vůbec něco vydělá.

Když paní odešla, ozval se v domě hluk. Stewie se usmál úsměvem cheruba.

„To bude Meg s dětmi. Pojd' se s nimi přivítat.“

Vyšli jsme do chodby a do neuvěřitelného zmatku. Děti řvaly, vřeštěly a smály se, lopatky a kbelíčky chrastily, ode zdi ke zdi lítal míč a do toho všeho nepřetržitě plakalo mimino.

Stewie se vnořil do houfu a vytáhl drobnou ženičku.

„Tohle,“ zašeptal pyšně, „je moje manželka.“ Hleděl na ni jako malý chlapec na zbožňovanou filmovou hvězdu.

„Jsem rád, že vás poznávám,“ řekl jsem.

Meg Brannanová mi podala ruku a usmála se. Její krása existovala pouze v pohledu jejího manžela. V rysech obličeje byly zřetelné stopy půvabu poničeného těžkým životem. Dokázal jsem si představit její úděl matky, hospodyně, kuchařky, sekretářky a ošetřovatelky zvířat.

„Pane Herriote, je to od vás a od pana Farnona nesmírně laskavé, že nám takhle pomáháte. Hrozně se těšíme na dovolenou.“ V očích měla trochu poraženeckého smutku, ale hleděla laskavě.

Pokrčil jsem rameny. „Těší mě, paní Brannanová, že jsem vám mohl být prospěšný. Určitě se mi tu bude líbit a doufám, že strávíte krásné prázdniny.“ Myslel jsem to upřímně – vypadala, že to potřebuje.

Byl jsem představen dětem, ale nedokázal jsem se v nich orientovat. Kromě mimina ječícího setrvalé z plných plic tam myslím byli tři malí chlapečci a dvě holčičky, ale přesně jsem to nevěděl – hrozně se hemžili. Zmlkli nakrátko pouze při večeři, když je Meg krmila dušeným skopovým s mrkví a s brambory. Bylo to výtečné a potom jsme dostali pudink s borůvkami.

Vzápětí ale vypukl znovu chaos, protože mládež se kvapně najedla a začala skotačit po místnosti.

Zejména mě rušilo, když si oba větší chlapečci v průběhu večeře házeli velkým novým míčem z jednoho konce stolu na druhý. Rodiče tomu neřikali nic – Meg pravděpodobně proto, že se už přestala snažit, a Stewie proto, že se nikdy nesnažil.

Otec se zmohl na napomenutí jen jedenkrát, a to když mi míč hvízdal kolem nosu a téměř mi vyrazil lžici s pudinkem.

„No tak, no tak,“ zabrumlal nepřítomně a házená s míčem se přemístila do středu stolu, kde jsem nebyl v cestě.

Nazítří ráno jsem doprovázel odjíždějící rodinku. Stewie zaměnil zchátralý austin sedmičku za velikánský zrezivělý ford pětku. Posadil se za volant, usmíval se na mě a mával a štěstí z něj jenom zářilo. Meg vedle něho dokázala vynutit zmučený úsměv a kolem ostatních okének se rvala změt' psů a dětí. Když se auto

hnulo, s kočárkem, několika kufry a dětskou postýlkou nebezpečně se houpající na střeše, děti ječely, psi štěkali a mimino řvalo. Pak mi zmizeli z dohledu.

Vrátil jsem se do domu a obklopilo mě neobvyklé ticho a s tím zvláštním tichem se dostavil pocit rozpaků a nejistoty. Bylo mým úkolem starat se o tuhle praxi celé dva týdny a připomínka hubeně zásobené ordinace mě nijak zvlášť neuklidňovala. Prostě jsem neměl žádné nástroje, jimiž bych mohl ošetřit vážnější případ.

Útěcha ale byla nasnadě. Z toho, co jsem viděl, jsem mohl soudit, že se tady obvykle neděje mnoho dramatického. Stewie mi kdysi říkal, že si na živobytí vydělává kastrací kocourů, a domníval jsem se, že kromě toho se možná vyskytne pár špinavých uší a menších poranění. To bude asi všechno.

Dopolední ordinace potvrdila můj předpoklad. Několik prostých lidiček přivedlo psy neurčitého původu se zanedbatelnými potížemi a já jsem spokojeně rozdával lahvičky od maggi a skleničky od marmelády obsahující Stewieho léky.

Jediná potíž byla s tím stolem, který spadl pokaždé, když jsem na něj zvedl nějaké zvíře. Z nepochopitelných důvodů to byl stůl se skládacíma nohama a ty kovové podpory se v rozhodujících chvílích zbouraly a pacient sjel zprudka na zem. Časem jsem to ale zvládl a neustále jsem jedním kolenem podpíral kovové příče.

Bylo půl jedenácté, když jsem naposled roztáhl záclonu a zjistil, že je čekárna prázdná a ve vzduchu se vznášel pouze zápach psů a koček. Zamykal jsem dveře a uvědomil jsem si, že nemám celkem nic na práci až do odpolední ordinace. V Darrowby bych spěchal na každodenní namáhavou objížděku po kraji, ale zde se veškerá praxe odbývala v domě.

Přemýšlel jsem, jak strávím čas po jediné návštěvě, kterou jsem měl v záznamu, když náhle zazvonil zvonek u domovních dveří. Pak zazvonil znovu a ozvalo se bušení do dřevěných výplní. Proběhl jsem záclonou a zmáčkl kliku. Na prahu stál elegantně oblečený pár mladých lidí. Muž držel v náručí zlatého labradora a za nimi jsem viděl u chodníku velké krásné auto s obytným přívěsem.

„Vy jste veterinář?“ udýchaně se mě ptala dívka. Bylo jí kolem dvaceti, měla hnědé vlasy, byla velice krásná, ale vypadala vyděšeně.

Přikývl jsem. „Ano, ano, jsem veterinář. Co se stalo?“

„Náš pes.“ Hlas mladého muže byl ochraptělý, obličej měl smrtelně bledý. „Srazilo ho auto.“

Podíval jsem se na nehybné, zlatavé tělo. „Je to zlé?“

Chvilí mlčeli a potom dívka zašeptala: „Podívejte se mu na zadní nohu.“

Přistoupil jsem k nim, a když jsem pohlédl do mužovy náruče, naskočila mi husí kůže. Noha visela jen na kousku kůže. Nebyla zlomená, ale uražená v kloubu a houpala se na nepatrném proužku svalu. V jasném svitu ranního slunce se leskly bílé konce obnažené kosti odpuzující bělobou.

Připadalo mi to jako velmi dlouho, než jsem se vzpamatoval z prvního šoku, kdy jsem nedokázal nic než tupě civět na to zvíře. A když jsem promluvil, nepoznával jsem svůj hlas.

„Vezměte ho dovnitř,“ řekl jsem a vedl jsem je zpátky přes páchnoucí čekárnu. Náhle jsem si uvědomil, jak jsem se mýlil, když jsem se domníval, že se tu nic nepříhodi.

22. kapitola

Zvedl jsem záclonu a mladý muž vklopýtal do ordinace a položil své břemeno na stůl.

Ted' jsem to spatřil – typický obraz úrazu ze silnice. Špína potřísnila bohatou zlatou srst a zvíře bylo poraněné na několika místech. Ale ta hrůzná noha typická nebyla. Něco takového jsem ještě neviděl. Odtrhl jsem oči od psa a podíval se na dívku. „Jak se to vlastně stalo?“

„Ve vteřině,“ z očí jí tekly slzy. „Vyjeli jsme si na prázdniny v obytném přívěsu. V Hensfieldu jsme vůbec nechtěli zůstat,“ (to jsem chápal), „jenom jsme se zastavili, abychom si koupili noviny. Kim vyskočil z vozu, a už to bylo.“

Hleděl jsem na velkého psa, nehybně ležícího na stole. Natáhl jsem ruku a lehce jsem prsty pohládl krásné rýsy hlavy.

„Chudáku malá,“ zašeptal jsem a krásné, přátelské oříškové oči se na mě otočily a ocas bouchl krátce do dřeva.

„Odkud jste přijeli?“ tázal jsem se.

„Ze Surrey,“ odpověděl mladý muž. Vypadal jako zámožný mladý podnikatel.

Mnul jsem si bradu. „Aha...“ Ve chvílce mi svitlo světýlko naděje. „Kdybych mu poskytl první pomoc, možná že byste se mohli vrátit k vašemu vlastnímu veterináři.“

Podíval se na svou manželku a pak zase na mne. „A co by tam s ním dělali? Amputovali by mu nohu?“

Mlčel jsem. Kdyby se dostalo zvíře v tomto stavu do některé z těch vysoce kvalifikovaných ošetřoven na jihu Anglie, kde je spousta odborných pracovníků a dokonalé chirurgické vybavení, pravděpodobně by mu nohu skutečně amputovali. Byla to totiž jediná rozumná věc.

Moje úvahy přerušila dívka. „Ale jestliže je vůbec možné zachránit mu nohu, musí se udělat něco hned, ne?“ Prosebně mě pozorovala.

„Ano,“ řekl jsem chraptivě. „Máte pravdu.“ Začal jsem psa prohlížet. Poranění kůže byla zanedbatelná. Byl v šoku, ale jeho sliznice byly dost růžové, takže se dalo usoudit, že nemá vnitřní krvácení. Kromě té strašlivé nohy neutrpěl vážnější zranění.

Díval jsem se na tu nohu, zděšený hladkým a lesklým povrchem kloubu. Bylo něco obscenního v jeho obnaženosti u živého tvora. Jako by to podkolení rozrazila hrubá ruka.

Horečnatě jsem začal pátrat v ordinaci, otevíral jsem skříňky a zásuvky a plechovky a krabice. Srdce mi poskočilo při každém novém nálezu: nad sklenicí catgutů v lihu, balíčkem obvazů, jodoformovým sprejem a – a to byl skutečný poklad – nad lahví barbiturátové anestéze.

Ze všeho nejvíc jsem potřeboval antibiotika, ale ta bych byl hledal marně, protože tehdy ještě neexistovala. Ze srdce jsem doufal, že najdu alespoň nepatrné množství sulfanilamidu, byl jsem však zklamán, protože tak daleko Stewieho zásoby nesahaly. A když jsem přišel na krabici sádrových obvazů, na něco jsem si vzpomněl.

Koncem třicátých let byla ohniskem obecného zájmu španělská občanská válka. Chaos vzniklý v jejím důsledku se projevil také nedostatkem léků k ošetření těžce raněných. Často rány jen zasádrovali a nechali, „aby se to dusilo ve vlastní šťávě“, jak se krutě žertovalo. Někdy však byly výsledky překvapivě dobré.

Popadl jsem ty obvazy. Věděl jsem, co udělám. Pevně rozhodnut jsem vbodl jehlu do radiálky a pomalu vstříkoval anestezii. Kim zamrkal, ospale zívł a usnul. Rychle jsem rozložil svou skromnou výzbroj a začal jsem psa pokládat tak, aby ležel co nejvhodněji. Zapomněl jsem ale na stůl, a když jsem nadzdvihl zadek, celé se to skácelo a pes bezmocně klouzal na podlahu.

„Chyťte ho!“ Při mém zoufalém výkřiku chytil muž nehybného tvora a já jsem znovu narovnal podstavce a dřevěnou desku.

„Prosím vás, podepřete to tadyhle svým kolenem,“ požádal jsem mládence a pak jsem se obrátil k dívce. „A vy, prosím vás, udělejte totéž na druhém konci. Jakmile začnu pracovat, nesmí nám ten stůl spadnout.“

Poslechli mě bez jediného slova a bez jediné otázky, a když jsem se na ně díval, jak trpělivě podpírají stolní desku koleno, hluboce jsem se zastyděl. Co si asi myslí?

Potom jsem ale na hodně dlouhou dobu zapomněl docela na všechno. Nejdřív jsem uložil kloub tam, kam patřil, a zasunul jsem okraje tibiotarsální trochley do žlábků na spodním konci holenní kosti, tak jak jsem to často praktikoval v anatomické laboratoři v koleji. A se zábleskem naděje jsem si všiml, že některé vazy jsou v pořádku, a co bylo ještě důležitější, že několik dobrých, nepoškozených cév prokrvovalo spodní konec nohy.

Za celou dobu, kdy jsem čistil a dezinfikoval poranění, stříkal jodoform do každé trhlinky a potom začal šít, jsem nepromluvil ani slovo. Šití trvalo celou věčnost, stahoval jsem roztrhané šlachy, rozbité kloubní pouzdro a fascie. Bylo teplé dopoledne, a když začalo do oken ordinace pražit slunce, vytryskl mi na čelo pot. Když jsem sešíval kůži, stékal mi už kolem nosu malý potůček potu a odkapával ze mě v čůrcích. Následoval další jodoform, potom sterilní mul a nakonec dva sádrové obvazy, které pevně ovinuly celou nohu.

Napřímil jsem se a podíval se na mladý pár. Stáli nehnutě ve své nepohodlné poloze a podpírali stůl a já jako bych je viděl vůbec poprvé.

Otřel jsem si čelo a zhluboka jsem se nadechl. „Tak to bychom měli. Podle mého názoru by bylo nejlepší

to takhle nechat asi týden a potom, ať budete, kde budete, musíte s tím zajít za veterinářem.“

Chvilí mlčeli a pak dívka zašeptala: „Byla bych mnohem radši, kdybyste se na to podíval vy.“ Její manžel souhlasně přikývl.

„Vážně?“ užasl jsem. Domníval jsem se, že už nebudou chtít spatřit ani mě, ani tuhle páchnoucí místnost, ani sklápěcí stůl.

„Ano, samozřejmě,“ řekl muž. „Dal jste si s naším psem hroznou práci. Ať to dopadne, jak chce, jsme vám hluboce vděční, pane Brannane.“

„Ale já nejsem pan Brannan, ten je na dovolené. Zastupuji ho, jmenuji se Herriot.“

Napřáhl ruku. „Tak vám tedy znovu děkuji, pane Herriote. Jsem Petr Gillard a tohle je moje manželka Marjorie.“

Potřásli jsme si rukama a Petr vzal psa do náruče a vyšel s ním k autu.

Několik následujících dnů jsem se nemohl zbavit myšlenek na Kimovu nohu. Občas jsem si připadal jako blázen, že jsem se pokoušel zachránit úd, který byl k psu připojen pouze proužkem kůže. Ještě nikdy jsem se s ničím ani trochu podobným nesetkal, a když jsem neměl nic na práci, vznášel se mi před očima hlezenní kloub se všemi možnostmi a nemožnostmi.

Těch chvil nicnedělání byla spousta, protože Stewieho praxe byla poklidná. Měl jsem každý den tři hodiny ordinace a kromě toho nic moc na práci a úplně odpadly nepříjemné a v Darrowby běžné telefonáty před snídaní.

Brannanovi zanechali dům i mě v péči paní Holroydové, starší paní neupraveného vzhledu, která se kolem mě šourala v pantoflích a v kytičkových pracovních šatech neustále potřísněných popelem padajícím v kaskádách z cigarety, setrvalé přilepené ke rtům. Nerada vstávala, ale brzo si mě vycvičila, protože když jsem ji několikrát ráno nemohl najít, připravil jsem si snídani sám, a při tom zůstalo. Jinak se o mě však starala velmi náležitě. Byla to, čemu se zhruba mohlo říkat dobrá venkovská kuchařka, a pravidelně do mě cpala obrovské, chutné porce teplých jídel. Říkávala: „Tady to máte, mladej,“ a dozírala, dokud jsem se nepustil do jídla. Jediné, co mě rušilo, byl dlouhý, rozechvěný sloupek popela visící nad veškerou potravou z cigarety, která byla součástí její osobnosti.

Když jsem nebyl přítomen, přebírala paní Holroydová také telefonní vzkazy. Neměl jsem mnoho návštěv mimo ordinaci, ale na dvě se pamatuji.

Ta první byla, když jsem se podíval na blok a četl: „Volal Pimzrov, máte jít za bejkem.“ Vzkaz byl sepsán pečlivým rukopisem paní Holroydové.

„Pimzrov?“ ptal jsem se jí. „To byl nějaký Rus?“

„To nevím, chlapče, vo to se já nestarám.“

„Nepamatujete se, že by zněl cizokrajně? Chci říct špatně anglicky?“

„Depak, chlapče, čistej yorkshire, jako mluvím já.“

„Nevadí, paní Holroydová, to není důležité. A jakou má adresu?“

Překvapeně se na mě podívala. „Jakpak to mám vědět? Nic nepoudal.“

„Ale... ale, paní Holroydová, jak k němu mám jít, když nevím, kde bydlí?“

„To je vaše věc, chlapče.“

Byl jsem vyveden z míry. „Ale musel vám to přece oznámit.“

„Tak teda, mladej pane, neřek mi nic jinýho než Pimzrov. A že už prej budete vědět.“ Vysunula bojovně bradu, cigareta se zatřásla a paní Holroydová si mě měřila kamenným zrakem. Možná že podobné šarvátky mívala i se Stewiem, ale nenechala mě v pochybnostech, že interview skončilo.

Celý den jsem se snažil nemyslet na to, že někde v sousedství je nemocný býček, kterému jsem neposkytl pomoc. Musel jsem jenom doufat, že to není nic vážného.

Telefon, který zazvonil v sedm hodin večer, udělal tečku za mou úzkostí.

„Vy ste veterinář?“ Hlas byl zlostný a úsečný.

„Ano, u telefonu.“

„Tak já sem na vás čekal celej den. Kdy vlastně přídete k tomu mému bejkovi?“

Začala mi svítat naděje. Ale... ten přízvuk, ani stopy po něčem ruském...

„Je mi hrozně líto,“ blekotal jsem. „Obávám se, že došlo k malému nedorozumění. Zastupuji tu pana Brannana a nevyznám se v obvodě. Doufám, že váš býček na tom není příliš špatně.“

„Ne, ne, depak, jenom trochu kašle, ale chci, abyste se na něj kouk.“

„Zajisté, zajisté, hned tam jedu, pane... pane...“

„Pym je moje jméno a bydlím u pošty ve vesnici Roff.“

„Roff?“

„Jo, dva kilometry za Hensfieldem.“

Oddychl jsem si. „Výborně, pane Pyme, hned vyjždím.“

„Děkuju vám.“ Hlas už zněl smířlivěji. „Budete si to pamatovat, že jo: Pym z Roff.“

Úplně mě to omráčilo. „Pym z Roff!“ Takové prosté vysvětlení.

Mnohé vzkazy paní Holroydové byly výstřední, ale obvykle jsem je časem dešifroval. Jeden bizarní zápis mě však koncem týdne položil na lopatky. Stálo tam prostě: „Hluboká cesta 12. Voprsklej Harry syfilis.“

Zápolil jsem s tím velmi dlouho, než jsem nesměle oslovil paní Holroydovou.

Zadělávala těsto na pletánky a nevzhledla, když jsem vstoupil do kuchyně.

„Milá paní Holroydová,“ nervózně jsem si mnul ruce. „Viděl jsem, že jste zapsala, že mám zajít do Hluboké cesty číslo dvanáct.“

„Jo, chlapče, to máte.“

„Ano, ano... to je výborné, ale... tak trochu nerozumím té druhé půlce: Voprsklej Harry syfilis.“

Střelila po mně bočním pohledem. „Tak se ta nemoc snad píše, ne? Jednou jsem si to přečetla u nás doma v lékařský knize,“ bránila se.

„Ano, samozřejmě, napsala jste to správně. Jenom to Voprsklej a ten Harry, tomu nerozumím.“

Oči se jí nebezpečně zaleskly a vyfoukla na mě oblak kouře. „Tak to ten muskej povídal. Vopakoval to třikrát. Nemohla sem se splíst.“

„Rozumím. O nějakém specifickém zvířeti nemluvil?“

„Ne, nemluvil. Řek jenom tohle. Tohle a nic víc.“ Šedivý váleček popele se zvrátil do misky s těstem a okamžitě byl vtělen do pletánek. „Dělám, co můžu, abyste věděl.“

„To já vím, paní Holroydová,“ řekl jsem spěšně. „Tak já skočím do té Hluboké cesty.“

A v Hluboké cestě se mi v několika vteřinách všechno objasnilo, když mi přišel farmář vstříc.

„Mám nemocnou prasnici, pane doktore. Je celá červeně skvrnitá. Soudím, že je to erysipelas.“

Jenomže to vyslovoval poněkud jako arysipelas, protože trochu přišišlával. A jmenoval se V. O. Prsclay. Skutečně jsem nemohl paní Holroydové zazlívát, že celek vyzněl jako: Voprsklej Harry syfilis.

Takovéhle drobnosti mi zpestřovaly celý týden, ale byl jsem čím dál tím napjatější a nedočkavě jsem očekával návrat Kima. A když nadešel sedmý den, moje napětí se nezmenšilo, protože se v dopolední ordinaci Gillardovi neobjevili. A když se nedostavili ani odpoledne, došel jsem k závěru, že měli rozum a zajeli na jih do lépe vybaveného zařízení. Ale v půl šesté byli v ordinaci.

Věděl jsem to ještě dřív, než jsem roztáhl závěs. Všude se vznášel zápach zkázy, byla ho plná ordinace, a když jsem prošel záclonou, praštilo mě to do nosu: hnilobný zápach, ze kterého se zvedal žaludek.

Gangréna. To byl ten strach, který mě pronásledoval celý týden, a teď tedy nabyl konkrétní podoby.

V čekárně bylo asi půl tuctu dalších lidí a všichni seděli co možná nejdál od mladého páru, který se na ně úzkostně usmíval. Kim se pokoušel vstát, když mě viděl, ale já jsem měl oči jenom pro bezvládnou a nepotřebnou zadní končetinu, z níž visel můj kdysi úhledný a tvrdý sádrový obvaz.

Samo sebou podle zákona schválnosti byli Gillardovi poslední a já jsem musel nejprve vyšetřit všechna ostatní zvířata. Prohlížel jsem je a předepisoval léky ztuhlý hanbou a smutkem. Co jsem to provedl tomu nádhernému psovi? Byl jsem blázen, když jsem se pokoušel o takový experiment. Gangréna v noze znamenala, že mu možná ani amputace nezachrání život. Pravděpodobně nastane smrt otravou krve, a jak já mu ksakru můžu tady, v té mizerné ordinaci, pomoci?

Když na Gillardovy konečně přišla řada, přivedli Kima, který se mezi nimi belhal, a mě zabolelo srdce ještě víc, když jsem si všiml, jaké to bylo pěkné zvíře. Sklonil jsem se nad tou zlatou hlavou a přátelské oči se na chvíli zahleděly do mých a oháňka se zatřepotala.

„Tak tedy,“ oslovil jsem Petra Gillarda a podložil jsem ruce psovi pod hrudník. „Vy ho chyt’te za zadek a zvedneme ho.“ Jakmile jsme těžkého psa položili na stůl, vratká konstrukce povolila, ale manželé byli už připraveni a okamžitě – jako dobře vycvičený tým – vrazili kolena pod desku a stůl vyrovnali.

Kim ležel na boku a já jsem se pustil do obvazu. Normálně to trvalo dost dlouho a musel jsem trpělivě

pracovat zvláštní pilkou na odstranění sádry, ale tohle byla jenom páchnoucí skořápka. Ruce se mi třásly, když jsem podélně rozstříhoval obvaz a když jsem ho pak odkládal. Obrnil jsem se proti pohledu na studený, mrtvý úd s nazelenalým masem, ale ačkoli tam byl hnís a serózní tekutina, obnažené maso bylo překvapivě zdravě růžové. Vzal jsem nohu do ruky a srdce se mi rozbušilo. Byla teplá, byla teplá celá až ke kolenu. Ani stopy po gangréně. Slabostí se mi zatočila hlava a musel jsem se opřít o stůl. „Omlouvám se za ten hrozný zápach. Hnís a serózní tekutina se shromažďovaly pod obvazem celý týden, ale není to tak zlé, jak jsem se bál.“ „Vy myslíte... vy myslíte, že mu tu nohu zachráníte?“ Hlas Marjorie Gillardové se třásl. „Nevím, vážně nevím. Ještě se toho může tolik stát. Ale řekl bych, že to je na dobré cestě.“ Pečlivě jsem to celé vyčistil lihem, postříkal jodoformem a přiložil čistý mul a další dva sádrové obvazy. „Teď už to bude, Kime, mnohem pohodlnější,“ řekl jsem a velký pes, když zaslechl své jméno, zabušil ocasem do dřevěné desky. Obrátil jsem se k jeho majitelům. „Musí být ještě týden v sádře, co chcete podnikat?“ „Zůstáváme tady kolem Hensfieldu,“ odpověděl Petr Gillard. „Našli jsme u řeky pěkné místo pro obytný přívěs, docela to tam ujde.“ „Tak tedy na shledanou příští sobotu.“ Hleděl jsem za Kimem, jak vyhopsal z ordinace, zdvihaje do výšky svůj nový bílý obvaz, a když jsem se potom vracel zpátky do domu, zaplavila mě teplá vlna úlevy. Ale vzadu v mozečku cinkal varovný hlásek. Máme před sebou dlouhou cestu...

23. kapitola

Druhý týden proběhl bez mimořádných událostí. Obdržel jsem mírně neslušnou pohlednici od Stewieho a druhou s obrázkem blackpoolské věže od jeho manželky. Počasí bylo nádherné a užívali si překrásné prázdniny. Představoval jsem si, jak se radují a zotavují, ale na důkaz jsem musel počkat ještě několik týdnů – na fotografii pořízenou fotografem na pláži. Celá rodinka stála ve vodách moře, vesele se zubila do objektivu a kolem kotníků jim poskakovaly malé vlnky. Děti třímaly v rukou kbelíčky a lopatky, mimino mávalo tlustýma nožičkama směrem k vodě, ale nejvíc mě fascinoval Stewie. Zpod čtyř cípů zauzlovaného kapesníku, který měl na hlavě, zářil spokojeným úsměvem a široké šle držely pytlavité flanelové kalhoty, dekorativně srolované do půli lýtek. Byl to prototyp britského tatky na prázdninách. Poslední událostí mého pobytu v Hensfieldu byla návštěva místních dostihů chrtů. Stewie měl za úkol každý druhý pátek vyšetřit závodící psy. Hensfieldský stadion nevypadal zvenčí zvlášť důvěryhodně. Postavili ho v kotlině mezi špinavými kopci a byl obklopen starými továrními budovami. Byl chladný večer, když jsem přijížděl ke vchodu. Slyšel jsem vzdálenou hudbu megafonu. George Formby zpíval. Jsem malý čistič oken a k tomu hrál na své ukulele. Existují různé druhy chrtích dostihů. Já ze své vlastní zkušenosti z dob, kdy jsem byl ještě student, jsem poznal dostihy chrtů, při nichž jsem doprovázel veterináře pracující pro Národní dostihový klub greyhoundů, ale tyhle dostihy byly bez licence, „na černo“, a byly úplně jiné, než jaké jsem pamatoval. Dobře vím, že i neoficiální „černé“ dostihy mohou být nanejvýš počestné, ale tady to vypadalo jaksi obscurně. Unaveně jsem si pomyslel, že jsou prostě jako všechno v péči Stewieho. Ze všeho nejdřív jsem musel jít do kanceláře ředitele. Pan Coker byl muž s tvrdýma očima a v lesklém proužkovaném obleku. Krátce na mě kývl a pak si mě odhadl pohledem. „Vaše povinnosti zde jsou pouze formální,“ řekl a sešklebil rysy své tváře do úsměvu. „Nemusíte si s ničím dělat starosti.“ Měl jsem dojem, že mě odhadl a že byl s tím, co na mně viděl, spokojený. Prohlížel si mě od hlavy k patě, moje zmačkané sako i kalhoty, a zřejmě vychutnával mé mládí a nezkušenost. Podržel si svůj úsměv a zamáčkl doutník. „Doufám, že tady strávíte opravdu příjemný večer.“ „Děkuji,“ odvětil jsem a odešel. Seznámil jsem se s rozhodčím, s časoměřičem a s dalšími oficiálními osobnostmi a pak jsem se vzdálil do dlouhého zaskleného baru, odkud bylo vidět na celou dostihovou dráhu. A najednou jsem měl pocit, že jsem v cizím prostředí. Rychle se to tu plnilo a obličeje kolem mne byly odlity z úplně jiného kádubů, než

byli moji přátelští venkované v Darrowby. Většinou se tu vyskytovali tlustí oši ve velbloudích pláštích s bronzovými blondýnami v závěsu. Podivné postavy s nejistýma očima studovaly plány dostihů a se zaujetím pozorovaly naskakující čísla na návštěvní tabuli.

Podíval jsem se na hodinky. Byl čas, abych prohlédl psy, kteří poběží první dostih. Jsem malý čistíček! hulákal George Formby a já jsem se tlačil podél dostihové dráhy do boxů obehnaných drátěným pletivem. Po obvodě dostihové dráhy prováděli pět psů a já jsem stál uprostřed a minutu nebo dvě jsem je pozoroval. Pak jsem je zastavil a šel jsem od jednoho k druhému a podíval se jim do očí, prohlédl jsem jim tlamu, abych zjistil, jak sliní, a nakonec jsem jim prohmatl podbříšek.

Všichni vypadali vesele a fit, kromě čísla čtyři, které jako by mělo plný žaludek. Greyhound má v den dostihu dostat ráno jenom lehkou stravu a pak už nic, a já jsem oslovil muže, který to zvíře držel.

„Dostal tenhle pes v posledních dvou hodinách něco k žrádlu?“ zeptal jsem se.

„Ne,“ odpověděl. „Od snídaně nic neměl.“

Přejel jsem znovu prsty po podbříšku a znovu mi připadalo, že mě několik přihlížejících pozoruje s mimořádným zájmem. Neuvažoval jsem o tom, řekl jsem si, že se mi to jenom zdá, a postoupil jsem k dalšímu zvířeti.

Číslo čtyři bylo druhý favorit, ale od chvíle, kdy byl vypuštěn na dráhu, zůstal pozadu. Závod dokončil jako poslední a z šera na vzdáleném konci stadionu vypukla bouře řevu. Naslouchal jsem a podařilo se mi rozeznat několik poznámek, které se nesly nočním vzduchem. „Koukej se vočima, ne zadkem, veterináři!“ byla jedna z nich. A tady, v tom dlouhém, jasně ozářeném baru, jsem postřehl, jak do sebe lidé šťouchají a dívají se na mě.

Dostal jsem vztek. Možná že si někteří ti gentlemani tam dole mysleli, že by na Stewieho nepřítomnosti mohli něco trhnout. Asi jsem se jim jevil jako neškodný ňouma.

Moji příští návštěvu v boxech vítaly přátelské úsměvy. Zavládla tu šťastná a bodrá soudržnost. Prohlížel jsem psy a všechno bylo v pořádku, dokud jsem nedošel k číslu pět, a tentokrát jsem se nemohl zmýlit. Pod prsty se mi nadouval napjatý žaludek a zvíře tiše zasténalo, když jsem ho zmáčkl.

„Tohohle psa musíte vyloučit ze závodu,“ řekl jsem. „Má plný žaludek.“

Majitel stál vedle chlapce obsluhujícího boxy.

„To nemůže bejt!“ vyjekl. „Nežral vůbec nic!“

Napřímil jsem se a podíval jsem se mu do očí, ale jeho zrak se mi vyhnul. Pár triků jsem znal: nějaké to kilo řízků před dostihem, plná miska chlebových kůrek s litrem mléka – kůrky za chvíli krásně nabobtnaly.

„Chcete, abych ho donutil zvrátit, co má v sobě?“ Chystal jsem se odejít. „Mám ve voze trochu sody – v několika minutách to bude jasné.“

Muž zdvihl ruku. „Kdepak, kdepak, s mým psem nebudete provádět žádný hejble.“ Vztekle se na mě podíval a zamračeně se odšoural.

Sotva jsem došel k baru, zaslechl jsem hlášení megafonu. „Prosíme veterináře, aby se dostavil do ředitelovy kanceláře.“

Pan Coker vzlédl od psacího stolu a upřeně mě pozoroval oparem doutníkového kouře. „Vy jste vyloučil jednoho psa ze závodu!“

„Ano, vyloučil. Lituji, ale měl plný žaludek.“

„Ale sakra...!“ Namířil na mě prst, ale potom couvl a vynutil zmučený úsměv. „No tak, pane Herriote, musíme být přeci rozumní. Jsem přesvědčený, že rozumíte své práci, ale nemyslíte, že i vy se můžete zmýlit?“ Velkoryse mávl doutníkem. „Koneckonců, mýlit se může každý, tak byste mohl být tak laskav a nechat si to znovu projít hlavou.“ Jeho úsměv ztučněl.

„Velice lituji, pane Cokere, ale to je nemožné.“

Dlouhá pauza. „Je to tedy vaše poslední slovo?“

„Ano, je.“

Úsměv se ztratil a pan Coker na mě hleděl výhrůžně.

„Koukněte se,“ pravil. „Zkazil jste tendle dostih, a to je vážná věc. Nechci, aby se to opakovalo, rozumíte?“ Prudce zamáčkl doutník a stiskl zuby. „Takže doufám, že tu už nebudeme mít žádné nepříjemnosti.“

„Také doufám, pane Cokere,“ pravil jsem a odešel.

Připadalo mi, že další cesta do boxů trvala celou věčnost. Bylo už hodně tma a uvědomoval jsem si hučení v zástupu, výkřiky bookmakerů a George, který si se svým ukulele stále vedl svou na plné pecky. Tentokrát to byl pes číslo dvě. Byl jsem nervózní, když jsem ho prohlížel a znovu zjistil nafouklé břicho.

„Tohohle vyřadte,“ řekl jsem a kromě několika zachmuřených pohledů se se mnou nikdo nebavil.

Rikává se, že šuškania se šíří velmi rychle, a sotva jsem se obrátil k odchodu, Georga vypnuli a megafon mě požádal, abych se hlásil v ředitelské kanceláři.

Pan Coker neseděl za stolem. Přecházel rozčileně po místnosti, a když mě spatřil, vzal to ještě jednou na štorc a pak se teprve zastavil. Jeho výraz byl výrazem mstitele a bylo očividné, že se rozhodl pro tvrdý přístup.

„Na co ksakru myslíte, že si hrajete?“ vyštěkl. „Chcete dnešní večer zruinovat?“

„Nechci,“ odpověděl jsem. „Jenom jsem vyřadil dalšího psa, který nebyl schopný závodu. To je moje povinnost. Od toho jsem přece tady.“

Zbrunátněl. „Podle mého názoru nevíte, proč jste tady. Pan Brannan si odjede na prázdniny a nechá mě na milost a nemilost mladým chytrákům, jako jste vy, co se chtějí vytáhnout a kazí lidem radost. Jen počkejte, až ho uvidím!“

„Pan Brannan by se zachoval přesně tak jako já. Každý veterinář by se tak zachoval.“

„Prdlajz! Jen mě tady nepoučujte – máte ještě mlíko na bradě.“ Pomalu ke mně přistupoval. „Ale já vám něco povím, už toho mám až po krk! Zapište si za uši a jednou provždy – nebudu tu trpět žádné pitomosti. Padejte!“

Srdce mi bušilo, když jsem šel prohlédnout psy před dalším dostihem. Když jsem prohlížel těch pět zvířat, hypnotizovalo mě pět majitelů i jejich pomocníci upřenými pohledy, jako bych byl cosi zvlášť odporného. Pulz se mi začal zklidňovat, protože jsem nezjistil žádné plné žaludky, a s úlevou jsem se podíval ještě jednou na řadu psů. Už jsem odcházel, když mě zarazilo něco neobvyklého na jedničce.

Vrátil jsem se ke zvířeti, sklonil se nad ním a pokoušel se rozlousknout, co mi na něm vadí. A pak jsem na to přišel – vypadal ospale. Měl skleslou hlavu a byl apatický.

Zdvihl jsem mu bradu a podíval se mu do očí. Zornice byly roztažené a občas se dostavil nystagmus, třes očí. Nemohly být absolutně žádné pochyby – dostal nějaké sedativum. Byl zdrogován.

Muži stojící kolem mne v boxech ztichli, když jsem se napřímil. Chvilí jsem hleděl drátěným plotem na jasně ozářený zelený ovál a studený večerní vzduch mi osvěžoval obličej. George stále ještě dřel megafon.

„Nepřijdeš k nám?“ trylkoval. „Co dělat mám?“

Bylo mi jasné, co musím udělat já, a t'uknul jsem psa do hřbetu. „Tenhle nepoběží,“ řekl jsem.

Nečekal jsem na hlášení a byl jsem v půli schodů do ředitelovy kanceláře, když jsem zaslechl říčet nad stadionem výzvu, abych se dostavil.

Otevíral jsem dveře a tak trochu jsem předpokládal, že na mne pan Coker vletí a zmlátí mě, a překvapilo mě, když jsem ho našel sedícího za stolem s hlavou v dlaních. Dost dlouho jsem tam stál na koberci, než zdvihl ztrýzněnou tvář a podíval se na mě.

„Je to pravda?“ zašeptal zoufale. „Zase jste to proved?“

Kývl jsem. „Obávám se, že ano.“

Rty se mu chvěly, ale neříkal nic, prohlédl si mě krátce a nevěřicně a znovu položil hlavu do dlaní.

Asi minutu nebo dvě jsem čekal, ale nehýbal se, a tak jsem pochopil, že audience skončila, a odebral jsem se pryč.

Na psech určených pro příští dostih jsem nenašel žádnou závadu, a když jsem odcházel z boxů, byl jsem mimořádně klidný a spokojený. Proto jsem nechápal, oč jde, když jsem znovu uslyšel ten megafon:

„Žádáme veterináře, aby se hlásil...“ Jenomže tentokrát jsem se měl dostavit do boxů a domníval jsem se, že se možná některý pes poranil. Však by to také byla úleva, pro změnu trochu doopravdy pracovat. Když jsem tam však došel, neviděl jsem nikde žádné zvíře, jenom dva muži podpírali svého tlustého kamaráda.

„Co se tu děje?“ zeptal jsem se jednoho z nich.

„Ambrož spadl ze schodů a rozbil si koleno.“

Civěl jsem na něj. „Ale já jsem veterinář, léčím zvířata, ne lidi.“

„Tady žádnéj jinej doktor není,“ zabručel ten člověk. „Mysleli sme, že byste ho moh vošetřit.“

Tohle byl zkrátka legrační večer. „Položte ho na lavici,“ řekl jsem.

Vysoukal jsem nohavici a odhalil dost hnusné pupínkovaté koleno. Ambrož vyrazil dutý sten, když jsem sáhl na malou odřeninu na česce.

„Nic to není, jenom jste si odrazil kousek kůže.“

Ambrož se na mě rozechvěně díval. „No jo, ale mohlo by se mi do toho něco dostat, ne? Nepotřebuju žádnou blbou votravu krve.“

„No dobrá, něco vám na to dám.“ Nahlédl jsem do Stewieho lékařského kufříku. Výběr byl značně omezený, ale vypátral jsem krapet jódu, nalil jsem ho na kousek mulu a otřel ránu.

Ambrož zavřeštěl. „Doprdele, to bolí! Co ste mi to provedl!“ Trhl prudce nohou a praštil mě pořádně do lokte.

Tak mě tedy kopou i moji lidsí pacienti. Usmál jsem se na něj, abych ho uklidnil. „Nebojte se, nebude to pálit dlouho. Zavážu vám to.“

Ovázal jsem koleno, spustil nohavici a poklepal tlust'ochovi na rameno. „A je to hotové – máte koleno jako nové.“

Vstal z lavice, přikývl, bolestně se zašklebil a chystal se odejít. Pak ho zřejmě něco napadlo a vytáhl z kapsy hrst drobných. Hrabal se v nich ukazovákem, vybral minci a vtiskl mi ji do dlaně.

„Tady máte,“ řekl.

Podíval jsem se na minci. Byla to sixpence, mzda za jediný případ ošetření člověčího pacienta. Dlouho jsem na peníz tupě zíral, a když jsem konečně vzhlédl, napůl rozhodnut hodit honorář Ambrožovi na hlavu, odbelhal se už do zástupu a ztratil se mi z dohledu.

Vrátil jsem se do baru a apaticky jsem přes okraj sklenice pozoroval psy, procházející se po dostihové dráze, a vtom jsem ucítil na rameni dotek. Otočil jsem se a poznal toho člověka, kterého jsem postřehl hned zvečera. Patřil do skupiny tří mužů a tří žen. Muži byli tmaví, v padnoucích oblecích, s nádechem cizokrajnosti, ženy mluvily hlasitě a měly nevkusné, přeplácané šaty. Bylo v nich něco zvláštního a vzpomněl jsem si, že mě napadlo, že by se perfektně hodili za členy mafie.

Muž ke mně přiblížil obličej. Všiml jsem si černých pichlavých očí a falešného úsměvu.

„Je trojka v pořádku?“ zašeptal.

Nechápal jsem otázku. Zřejmě věděl, že jsem veterinář, a mělo by mu být jasné, že pes, kterého jsem pustil do dostihu, je v pořádku.

„Ano,“ odpověděl jsem, „ano, je.“

Ten člověk dychtivě zakýval hlavou a zasvěceně na mě mrkl zpod přivřených víček. Pak šel za svými přáteli, krátce a důvěrně s nimi pohovořil a všichni se otočili a souhlasně na mě hleděli.

Byl jsem z toho paf, a pak mě napadlo, že se možná domnívali, že jim dávám tip. Dodneška nevím, o co šlo, ale bylo to asi tak, jak jsem předpokládal, protože se číslo tři neumístilo a jejich chování se dramaticky proměnilo a hleděli na mě zuřivě lesklýma černýma očima a vypadali ještě mafiánštěji než předtím.

Já jsem trávil zbytek večera klidně a bez potíží. Žádné psy jsem už neprohlížel, a to bylo dobře, protože za jeden večer už jsem si zjednal dostatečné množství nepřátel.

Skončil poslední závod a já jsem se rozhlédl po dlouhém baru. U většiny stolů seděli lidé a dopíjeli poslední skleničky na dobrou noc, ale našel jsem prázdný stůl a unaveně jsem padl do křesla. Stewie mě požádal, abych počkal ještě půl hodiny po dostihu a přesvědčil se, že všichni psi odjeli v pořádku. Hodlal jsem svůj slib dodržet, ačkoli jsem ze všeho nejvíc toužil zmizet.

George to pořád ještě báječně válel v megafonu. „Chodím spát v půl deváté,“ trylkoval a mně bylo jasné, že činí dobře.

U výčepního pultu se shromáždila většina lidí, s nimiž jsem se pohádal: byl tam pan Coker a další pohlaváři a majitelé psů. Nastalo velké pošťuchování a šuškáni a nepotřeboval jsem, aby mi vysvětlili, kdo je předmětem diskuse. Také mafiáni přikládali svá polínka do ohně vzteklymi pohledy a já jsem doslova fyzicky cítil, jak na mě dotírají vlny nepřátelství.

Mé chmurné úvahy přerušil příchod bookmakera a jeho pomocníka. Bookmaker padl do křesla proti

mně a hodil na stůl obrovský kožený pytel. V životě jsem neviděl tolik peněz. Prohlížel jsem si toho človíčka přes hromadu pětilibrovek a liber a desetišilinkových bankovek a poslouchal jsem rachot drobných mincí. Pak začali oba ty bankovky a mince třídit, rovnat a počítat a já jsem pořád civěl jako očarovaný. Když narovnali sloupky mincí asi do půl metru, všiml si bookmaker mého upřeného pohledu. Asi se domníval, že mu závidím nebo že jsem úplně na mizině, protože položil ukazovák na půlkorunu ležící stranou a odborně ji cvrnkl přes stůl ke mně.

„Skoč si na fir'ana, synku,“ pravil.

Už podruhé během jedné hodiny mi někdo nabídl peníze a vyrazilo mi to dech zrovna tak jako poprvé. Bookmaker mě chvíli lhostejně pozoroval a pak se zasmál. Měl příjemně ošklivý, dobromyslný obličej a byl mi instinktivně sympatický. Najednou jsem k němu pocítil vděčnost. Ne za ty peníze, ale protože se díval přátelsky. Byl jediný za celý večer.

Usmál jsem se na něj také. „Díky,“ řekl jsem, vzal jsem půlkorunu a šel k výčepnímu pultu.

Nazítří jsem se probudil s vědomím, že nadešel můj poslední den v Hensfieldu. Stewie se měl vrátit v poledne.

Zvedl jsem známou záclonu – začínala ranní ordinace a pořád ještě mi bylo mizerně z toho ošklivého večera na stadioně.

Když jsem se však podíval do čekárny, okamžitě jsem se rozveselil. Mezi chaotickou změť židlí sedělo jediné zvíře, ale tohle zvíře byl Kim, statný, zlatý a krásný, a seděl u nohou svých pánů, a když mě spatřil, vyskočil s mrskaající se oháňkou a rozesmátou tlamou.

Prohlížel jsem psa a necítil jsem ani stopu zápachu, který mě předtím vyděsil, cítil jsem něco zcela jiného – sladkou, přesladkou vůni úspěchu. Protože pes na tu nemocnou nohu našlapoval. Sice ji ještě odlehčoval, ale normálně ji kladl, když kolem mě poskakoval.

Vmžiku jsem byl zpátky ve svém světě a pan Coker a příhody včerejšího večera se stali jenom zlým snem.

Nemohl jsem se dočkat, až se do toho pustím, až to uvidím.

„Položte ho na stůl,“ zavolal jsem na ně, a pak jsem se rozesmál, protože oba Gillardovi automaticky podložili skládací nohy stolu kolenem. Byli vycvičení.

Musel jsem se držet, abych netančil radostí, když jsem sundal sádku. Trochu hnisu tam bylo, ale když jsem ho odstranil, našel jsem všude zdravou granulaci. Růžová nová tkáň obrůstala poraněný kloub, povrch byl hladký a po ošklivé ráně ani stopy.

„Znamená to, že už nehrozí žádné nebezpečí?“ otázala se tiše Marjorie Gillardová.

Usmál jsem se na ni. „Ano. Teď už nemusíme vůbec pochybovat.“ Podrbal jsem psa pod bradou a oháňka bušila do stolu v extatickém potěšení. „Kloub zřejmě zůstane nehybný, ale to nevadí, vidíte?“ Přiložil jsem poslední Stewieho obvaz a sundali jsme Kima ze stolu.

„Tak jsme hotovi,“ řekl jsem. „Za čtrnáct dní ho odved' ke svému veterináři. Myslím, že už nebude potřebovat žádný obvaz.“

Gillardovi odjeli, vydali se na zpáteční cestu na jih a za několik hodin se vrátil Stewie s rodinou. Děti byly úžasně hnědé, a dokonce i mimino, setrvale řvoucí, bylo pěkně opálené. Meg se loupal nos, ale vypadala odpočinutě a krásně. Stewie v rozhalené košili a s obličejem jako kus vařeného masa zřejmě přibral. Byl ještě tlustší.

„Ty prázdniny nám zachránily život, Jime,“ řekl. „Nevím, jak bych ti poděkoval, a prosím tě, vyříd' také Siegfriedovi, že jsme mu moc vděční.“ Potěšeně pozoroval rodinku hemžící se po domě a pak se ke mně ještě jednou obrátil:

„Bylo tady v ordinaci všechno v pořádku?“

„Ano, Stewie, bylo. Samozřejmě že někdy mi to šlo líp a někdy hůř.“

Zasmál se. „Tak už to chodí.“

„Ano, chodí, ale teď je všechno prima.“

A skutečně mi také všechno prima připadalo, když jsem odjížděl pryč z toho kouře. Pozoroval jsem prořídající stavení a pak už nebylo vidět žádné domy, ale otevřel se celý svět, čistý a prostorný, a znovu jsem spatřil zelené obrysy skal zdvihajících se nad Darrowby.

Myslím, že všichni máme sklon vzpomínat častěji na příjemné události, ale mně se můj úspěch připomenul zcela konkrétně. O Vánocích jsem dostal od Gillardových dopis a balíček snímků, na kterých byl krásný, velký zlatý pes, jak vyskakuje po míči, jak sedí u domu, jak pyšně aportuje klacek. Noha byla jen nepatrně ztuhlá, psali, a pes byl úplně zdravý.

A když tedy vzpomínám na Hensfield, vzpomínám na Kima.

24. kapitola

V Královském letectvu se hrozně řvalo. Poddůstojníci pořád hulákali na mě nebo na někoho jiného a všichni měli působivě znělé hlasy. Ale žádný z nich by nedokázal trumfnout Lena Hampsona.

Jel jsem na Lenovu farmu a na chvilku jsem zastavil vůz a opřel se o volant. Byl horký, klidný den pozdního léta a tohle byl jeden z líbezných koutů Dalu, zastíněný kolem dokola skalami a chráněný před větrem, který se proháněl nahoře na vřesovišti a po tvrdé trávě mokřin.

Tady stály majestátně rozkošaté stromy – duby, jilmy a platany, a jejich větve se v bezvětří ani nepohnuly.

Po celém zeleném prostoru jsem nepostřehl žádný pohyb a neslyšel jsem ani hlásek, kromě bzucení včel a vzdáleného bečení ovcí.

Otevřeným oknem se táhla vůně léta, teplé trávy, jetele a sladkých květin, které jsem však neviděl. U mě v autě musela ta vůně zápolit se zápachem skotu. Za posledních několik hodin jsem naočkoval padesát kusů dobytka z pastvin a teď jsem tu seděl ve špinavých botách a propocené košili a ospale jsem se laskal nádherným klidem krajiny.

Otevřel jsem dvířka a Sam vyskočil a vyběhl do blízkého lesa. Následoval jsem ho do chladného stínu, do vlhké vůně borového jehličí a spadaneho listí. Odněkud z vysokých větví nad hlavou jsem slyšel nanejvýš uklidňující zvuk kukání kukačky.

A pak, ačkoli farma byla až za dvěma pastvinami, jsem uslyšel hlas Lena Hampsona. Nesvolával domů dobytek, nebo něco podobného. Pouze konverzoval se svou rodinou, tak jako vždycky z plných plic.

Dojel jsem k němu na farmu. Len mi otevřel branku a doprovodil mě na dvůr.

„Dobré jitro, pane Hampsone,“ řekl jsem.

„Dobřejtro, pane Herriot,“ řval. „To máme krásný ráno!“

Hromový zvuk mě smetl o jeden schod níž, ale jeho tři synové se spokojeně usmáli. Nepochybně si už zvykli.

Zůstal jsem v bezpečné vzdálenosti. „Vzkázal jste, abych se přijel podívat na nějaké prase.“

„Jo, a na pěkný sádelný prase. Začalo hubnout. Nežralo už dva dny.“

Zašli jsme do chlévců a svého pacienta jsem okamžitě poznal. Většina bílých vepřů začala pobíhat sem a tam, když spatřila cizího člověka, jenom jediné prase zůstalo stát tiše v koutě.

Nestává se často, aby prase stálo a nebránilo se, když mu měříte teplotu, ale tohle se ani nehnulo a já jsem nerušeně vsunul teploměr do rekta. Mělo jenom mírnou teplotu, ale nevypadalo dobře: nahrbená záda, nechtělo se hýbat, oči zapadlé a poděšené.

Podíval jsem se na statnou rudolící postavu Lena Hampsona, opírajícího se o zeď chlévce.

„Začalo to najednou, nebo postupně?“ tázal jsem se.

„Úplně najednou!“ V malém prostoru ten ryk ohlušoval.

„Eště v pondělí ráno bylo jako křepelíčka, a todle se s nim stalo v úterý.“

Prohmatával jsem praseti břicho. Svalstvo bylo tuhé jako prkno, proto jsem nedokázal nahmatat jednotlivé orgány – a celá oblast byla citlivá.

„Tohle jsem už zažil,“ řekl jsem. „Má perforovaná střeva. Stane se jim to, když se perou nebo si hrají, zvlášť když jsou nažraná.“

„A co s nim bude?“

„Potrava se dostala do podbřišku a vyvolala zánět pobřišnice. Už jsem otevřel prasata, která to měla, a našel jsem v nich hromadu srůstů – všechny orgány srostly dohromady. Obávám se, že naděje na uzdravení je malá.“

Smekl čapku, poškrabal se na holé hlavě a zase na ni otrhanou pokrývku uložil. „To je hrozná smůla! Je

to moc dobrý prase. Myslíte, že to je beznadějný?“ Navzdory svému zklamání hulákal o sto šest.
„Ano, obávám se, že to je beznadějné. Obvykle přestanou žrát a hubnou. Nejlepší by bylo ho porazit.“
„To se mi vůbec nelíbí! Dycky sem zvyklej to aspoň zkusit. Copak nejní nic, co by se mohlo udělat?
Naděje umírá poslední, dyť to víte.“

Usmál jsem se. „To jistě, pane Hampson, člověk musí doufat.“
„No, tak to teda aspoň zkusme!“

„Jak chcete,“ pokrčil jsem rameny. „Necítí žádnou akutní bolest – jenom mu není dobře – takže se nic nestane, když se ho pokusíme léčit. Nechám vám tu nějaké prášky.“

Vycházel jsem z chlívců a nemohl jsem nepostřehnout, v jak vynikající kondici jsou všechna ostatní zvířata.

„Na mou duši,“ řekl jsem, „ta vaše prasata jsou výstavní kousky. Lepší jsem nikde neviděl. Krmíte je asi výborně.“

To byla chyba. Nadšení mu přidalo decibely.

„No jo!“ řval. „Dyž chce mít člověk pořádněj dobytek, tak mu musí dát pořádně nažrat!“

Ještě se mi točila hlava, když jsem došel k autu a otevřel kufr. Podal jsem mu balíček věrného sulfonamidu. Tyhle prášky mi často prokázaly velkou službu, ale tady jsem od nich nic nečekal.

Bylo to zvláštní, že jsem od největšího křiklouna odjel na návštěvu k známému tichošlápkovi. Elijah Wentworth totiž komunikoval sotto voce.

Pana Wentwortha jsem našel, jak postřikuje hadicí kravín. Otočil se a změnil mě svým obvyklým pohledem. Byl vysoký a hubený, hovořil přesně a korektně a také se tak choval, a ačkoli to byl těžce pracující farmář, nevypadal na to. Dojem, kterým působil, byl podtržen jeho oblekem, který by se byl víc hodil do kanceláře než na hrubou práci.

Na hlavě mu seděl zánovní slaměný klobouk. Uměřeně ke mně krácel. Mohl jsem si prohlédnout jeho i jeho klobouk v detailním záběru, protože přišel až tak blízko, že se mě téměř dotýkal nosem.

Rychle se rozhlédl kolem dokola. „Pane Herriote,“ šeptal, „mám tu moc ošklivý případ.“ Vždycky hovořil, jako by každá věta byla navýsost tajná a významná.

„Ale to mě mrzí. A copak to je?“

„Pěkný velký býk, pane Herriote. Začal rychle hubnout.“ Přitiskl se ke mně ještě víc a šeptal mi do ucha:

„Mám podezření na tuberkulózu.“ Ustoupil se starostlivě staženou tváří.

„To nerad slyším,“ řekl jsem. „A kde ho máte?“

Farmář zahrnul ukazováček a já ho následoval do prázdného boxu. Býk byl Hereford Cross a jistě mohl vážit kolem deseti metráků, ale teď byl hubený až vychrtlý. Chápal jsem obavy pana Wentwortha, ale můj lékařský instinkt mi napovídal, že to tuberkulóza nebude.

„Kašle?“ tázal jsem se.

„Ne, nekašle nikdy, ale je trochu dechavičnej.“

Prohlédl jsem zvíře pečlivě a našel jsem několik příznaků – otok pod horní čelistí, naběhlé břicho, bledé sliznice – a diagnóza byla jasná.

„Myslím, že má parazity v játrech, pane Wentworthe. Odeberu vzorek stolice a nechám ho vyšetřit, aby se zjistil výskyt vajíček, ale okamžitě mu dám lék.“

„Parazity v játrech? A kde by je sebral?“

„Obvykle na vlhké pastvině. Kde běhal v poslední době?“

Farmář ukázal dveřmi. „Tamhle. Ukážu vám to.“

Šel jsem s ním kus cesty a potom přes několik branek na rozlehlé pole v úpatí skály. Tráva tu byla vlhká na dotek a tu a tam bylo vidět trsy bažinatého porostu. Vysvětlení se nabízelo samo.

„To je místo jako stvořené pro parazity,“ řekl jsem. „Jak víte, ten parazit žije v játrech, ale v rámci svého životního cyklu má údobí, kdy je červík a může existovat jenom ve vlhku.“

Několikrát přikývl pomalu a vážně a pak se začal rozhlížet a věděl jsem, že z něj něco vypadne. Znovu se přišoural až ke mně a pátravě se rozhlédl po obzoru. Kolem dokola se rozkládala liduprázdná louka, ale zřejmě se pořád bál, že by ho někdo mohl zaslechnout.

Naklonil se ke mně líc k líci a vydechl mi do ucha: „Já vím, kdo za to může.“

„Vážně? A kdo?“

Znovu se rychle přesvědčil, že se tu nikdo nevylíhl, a já jsem pocítil jeho horký dech. „Vrchnost.“

„Jak to myslíte?“

„V ničem mi nevyhoví.“ Otočil se kolem své osy a pak na mě chvíli hleděl rozšířeným zrakem, než znovu zaujal své postavení u mého boltce. „Žádám je už dlouhá léta, aby to pole odvodnili, ale neudělali vůbec nic.“

Couv! jsem. „V tom vám nemohu pomoci, pane Wentworthe, ale jsou věci, které můžeme podniknout. Červíky vyhubíme modrou skalicí – to vám vysvětlím později – zatím musím připravit lék pro vašeho býka.“

Měl jsem s sebou ve voze hexachloretan a namíchal jsem ho do skleničky s vodou a podal býkovi.

Ačkoli byl tak obrovský, nebránil se, když jsem mu přidržel spodní čelist a nalil jsem mu lék do hrdla.

„Je slabý, vidíte?“ řekl jsem.

Farmář se na mě utrápeně podíval: „Ano, je hrozně slabý. Pochybuju, že se ještě zvedne.“

„Ale pane Wentworthe, nevzdávejte se naděje. Skutečně vypadá hrozně, ale jestli je to onemocnění parazity, zlepší se, až mu podáte lék. Informujte mě, jak to pokračuje.“

Asi o měsíc později, v den, kdy se konal trh, jsem se procházel mezi hustě rozestavenými stánky na náměstí. Před vchodem ke Droversům se tísnil obvyklý shluk farmářů, kteří se dohadovali s obchodníky dobyt看 a obilím a přátelsky rozprávěli, zatímco se nad nimi rozléhalo vyvolávání prodavačů.

Mou pozornost upoutal a zcela mě okouznil prodavač u stánku s cukrovím. Zvedal papírový kornout a házel do něj plné hrstě sladkých pochoutek a provolával non stop svůj řečnický doprovod:

„Báječný pepermintový cukrlata! Dobroučká lékořicová pochoutka! A co takhle cukrkandl! A do toho pár kousků čokolády! Na likérový bonbonky taky nesmíte zapomenout! A k tomu prsknu kousek tureckýho medu! A už máme pytlík kulatej a plnej! Kdopak mi za něj dá deset pencí?“

Byl úžasný, v duchu jsem ho obdivoval. Jak to jenom dokáže, takhle bez přestání rvát? Míjel jsem dveře Droversů, když mě pozdravil přátelský hlas.

„Hej! Pane Herriote!“ Nemohl to být nikdo jiný než Len Hampson. Vynořil se přede mnou červenolící, rozjařený. „Jestlipak si pamatujete na to prase, co ste u mě vošetřil?“ Očividně měl v sobě pár piv, což bylo v den konání trhu zcela samozřejmé, a hulákal ještě víc než jindy.

Hustý zástup farmářů našpicoval uši. Nic není tak zajímavého a poutavého jako choroby sousedova dobytka.

„Ale ovšem, pane Hampsone,“ odpověděl jsem.

„Tak to teda vůbec k ničemu nebylo!“ řičel Len.

Viděl jsem, jak se tváře farmářů rozjasnily. Je to ještě zajímavější a poutavější, když se něco nepovede.

„Skutečně? Ale to mě mrzí.“

„Nebylo to vůbec k ničemu! Eště sem nezažil, aby to s prasetem šlo tak rychle dolu.“

„Opravdu?“

„Jo. Maso na něm přímo tálo!“

„To je ale velká škoda. Ale jistě si vzpomenete, že jsem vlastně předpokládal...“

„Zhubnul až na kost a kůži!“ Jeho halas se vznášel nad tržištěm a hravě překonal výkřiky prodavačů. Dokonce i ten cukrář přerušil tok své výřečnosti a naslouchal se stejným zájmem jako všichni ostatní.

Rozpačitě jsem se rozhlédl kolem sebe. „Ale pane Hampsone, já jsem vás přece včas varoval...“

„Nakonec z něj zbyla jen kostra! Zkrátka sem to v životě neviděl!“

Chápal jsem, že si Len v nejmenším nestěžuje. Prostě mi to sděloval, oznamoval, ale stejně jsem si přál, aby přestal.

„Děkuji vám za informaci,“ pravil jsem. „Ale teď už spěchám...“

„Nevim, co ste mi to vlastně dal za prášky.“

Odkašlal jsem si. „Tedy to byly...“

„Ale stály za prdlačku!“

„Chápu, ale jak říkám, musím běžet...“

„Minulej tejden sem zavolal Mallocka, aby ho porazil.“

„Jejda...“

„Skončil jako fašírka pro psy, chudák malej!“

„Jistě... chudák...“

„No tak na shledanou, pane Herriot,“ otočil se a odkráčel, zanechávaje za sebou rozechvělé ticho.

S nepříjemným pocitem, že jsem středem pozornosti, jsem se chystal spěšně ztratit, když jsem na rameni ucítil jemný dotek ruky. Ohlédl jsem se a spatřil Elijaha Wentwortha.

„Pane Herriote,“ šeptal. „Kvůli tomu býku.“

Hleděl jsem na něj překvapený shodou okolností. Farmáři hleděli také, ale v očekávání.

„Ano, pane Wentworthe?“

„Tak tedy, abych vám to pověděl.“ Přišel až ke mně a dýchal mi do ucha. „Byl to úplný zázrak. Začal se sbírat okamžitě, jakmile jste mu podal ten váš lék.“

Couvl jsem. „No to rád slyším. Ale prosím vás, mluvejte hlasitěji, špatně vám rozumím.“ Pln naděje jsem se kolem sebe rozhlédl.

Zase přišel až ke mně a opřel si bradu o mé rameno. „Ano, nevím, co jste mu vlastně dal, ale bylo to vynikající. Nemohl jsem tomu ani věřit. Pokaždé když jsem se na něj podíval, byl o něco lepší.“

„Ohromné! Ale prosím vás, mluvejte hlasitěji,“ vybízel jsem ho dychtivě.

„Teď je tlustý, jen se leskne.“ Téměř neslyšný šepot se mi linul kolem tváří. „Určitě bude na trhu nejlepší.“

Znovu jsem couvl. „Ano... ano... co jste to povídal?“

„Jsem přesvědčený, že měl smrt na jazyku, pane Herriote, ale vy jste ho zachránil, protože se vyznáte,“ pokračoval, ale každé slovo bylo přetiché vydechnutí do mého obličej.

Farmáři neslyšeli vůbec nic a jejich zájem vyprchal a začali znovu rozprávět. A pak, když už i ten cukrář začal znovu řvát a házet cukrlata do kornoutu, svěřil se mi pan Wentworth tiše a tajuplně:

„Byl to ten nejbrilantnější a nejzáračnější léčebný postup, který jsem kdy viděl.“

25. kapitola

Nebývá obvyklé připadat si senilní, když člověku ještě není třicet, ale mně se to stalo. Mezi mými přáteli v Královském letectvu bylo několik mužů stejně starých jako já, ale převážně jsem byl obklopen osmnáctiletými a devatenáctiletými chlapci.

Komise zřejmě považovala tento věk za optimální pro výcvik pilotů, navigátorů a střelců a často jsem bádál, jak jsme se sem my, starší páni, dokázali vetřít.

Tři mladičci si ze mě tropili šoufky. V jejich očích mě úplně odrovnalo, že jsem byl nejenom ženatý, ale dokonce už otcem, a ze všeho nejsmutnější bylo, že já jsem se v jejich společnosti cítil starý. Chlapci měli báječné časy. Proháněli místní děvčata, popíjeli, tančili a vedli společenský život, jaký kypěl a kypí vždycky v dobách akutního nebezpečí. A já jsem si často říkal, že kdyby se to bylo všechno stalo o několik let dřív, užíval bych si zrovna tak jako oni.

Teď to ale nebylo k ničemu. Převážná část mého jáství trčela pořád tam, v Darrowby. Ve dne se toho na mě valilo tolik, že jsem měl na co myslet, ale večer, když jsem měl volno, jsem toužil po prostém životě, který jsme vedli s Helenou: po nekonečných karetních hrách, po tuhých bitvách s krabičkami, dokonce jsme házivali i kroužky na háčky pověšené na zdi. Dětské a dětinské radovánky po tvrdé každodenní práci, ale i dnes, když na ně po všech těch letech vzpomínám, si uvědomuji, že to byly nejhezčí chvíle mého života.

Když jsme si jednou večer šli lehnout, vzpomněla si Helena na Granvilla Benetta.

„Jime,“ zahuhlala ospale. „Dneska zase telefonoval pan Benett. A jeho manželka volala už minulý týden. Neustále nás zvou na večeri.“

„Ano... ano...“ V tu chvíli se mi nechtělo konverzovat. Bývaly to tak pěkné okamžiky. Skomírající plameny tančily v přeblescích světla a stínu po stropě, v rádiu, které nám daroval Ewan Ross jako svatební dar a které stálo na našem nočním stolku, hrál orchestr Oskara Rabina Deep Purple, a já jsem zcela nečekaně zvítězil v krabičkách. Helena byla v této hře mistr nad mistry, cvrnkala do krabiček odborně palcem, rty sešpulené ve vrcholném soustředění. Měla za sebou dlouhá léta zkušeností, zatímco

já jsem se teprve učil, a proto jsem málokdy vyhrál. Ale dneska jsem vyhrál a bylo to prima. Moje žena do mě dloubala kolenem. „Jime, já tě nechápu. Nikdy o tom nechceš hovořit. A přitom tvrdíš, že ho máš rád.“

„Mám ho moc rád, je to báječný chlap, jeden z nejlepších.“ Granvilla měl každý rád, ale zároveň se mnohý statný muž schovával, kam jen mohl, když ho zahlédl. Neraď bych byl Heleně vysvětloval, že pokaždé když jsem se s ním setkal, jsem si popálil křidélka. Bylo mi jasné, že Granville jednal s nejlepším úmyslem, že to všechno pramenilo z jeho přirozené a mimořádné laskavosti. Ale to mi nebylo nic platné.

„A říkal jsi, že jeho žena je také velmi milá.“

„Zoe? Ale ano, je kouzelná.“ A také že byla, ale díky svému muži mě nikdy nespátřila jinak než jako opilého otrapu. Naskočila mi husí kůže i pod příkrývkami. Zoe byla krásná, laskavá a inteligentní – přesně taková žena, před kterou se hanbíte klopýtat a říhat při každém pohybu. Cítil jsem, jak ve tmě rudnu studem.

„A proč tedy,“ pokračovala Helena s tvrdošíjností, která je vlastní i těm nejnežnějším ženám, „proč tedy nepřijmeme jejich pozvání? Já bych se s nimi ráda seznámila – a také mi je trapné, když pořád telefonuji.“

Otočil jsem se na bok. „Oukej, slibuji ti, že k nim zajdeme.“

Ale nebýt malé bradavičky na Samově tlamě, myslím, že bychom se tam nedostali nikdy. Všiml jsem si té bradavičky – menší než hrášek – když jsem dával našemu biglovi psí suchar. Byl to typický benigní nádor, a kdyby šlo o kteréhokoli cizího psa, píchl bych mu rychlé místní umrtvení a za minutu bych to odstranil. Ale protože to byl Sam, zbledl jsem a zatelefonoval Granvillovi.

Co se týkalo mých zvířat, byl jsem vždycky rozkvokaný jako kterákoli postarší dáma, a jsem přesvědčený, že většina mých kolegů je v tomto směru stejná. Nervózně jsem naslouchal zvonění aparátu na druhém konci a pak se ozval Granvillův rezonující hlas.

„Benett u telefonu. . .“

„Haló, Granville, tady je. . .“

„Jime!“ Nepředstírané nadšení mi lichotilo. „Kdepak se schováváš, chlapče?“

Netušil, jak byl blízko pravdě. Pověděl jsem mu o Samovi.

„Nevypadá to na žádnou tragédii, starochu, ale milerád se na něj podívám. Něco ti povím. Tolikrát jsme se pokoušeli pozvat vás k nám na večeři – tak konečně přijďte a vezměte s sebou toho vašeho mňouse.“

„No, víš. . .“ Celý večer v Granvillových rukou, to vypadalo na špatný konec.

„Nedělej hlouposti, Jime. Víš, v Newcastlu je báječná indická restaurace. Strašně rádi bychom vás tam, Zoe a já, pozvali. Vždyť už je načase, abys nám představil svou manželku, ne?“

„Ano, samozřejmě že ano, říkáš indická restaurace?“

„Ano, chlapče, mají tam vynikající curry – mírné, střední nebo jako břitva. Cibule bhajis, jehně bhuna, úžasný chleba nan.“

Přemýšlel jsem, jen se ze mě kouřilo. „Zní to jako pohádka, Granville.“ Vypadalo to dost bezpečně. Nejzákeřnější byl na svém vlastním území a jedna cesta do Newcastlu trvala pětáctýřicet minut. Potom možná půldruhé hodiny v restauraci, většinu večera bych tedy byl celkem v bezpečí. Jenom ta chvilka u nich doma, než bychom odjeli, to by byla jediná starost.

Uměl číst myšlenky jako kouzelník: „A než bychom vyrazili, poseděli bychom chvilku v zahradě.“

„V zahradě?“ Bylo to zvláštní, teď v listopadu.

„Ano, v zahradě, chlapče.“

Inu, možná že se chce pochlubit nějakým pozdním druhem chryzantém. Nedovedl jsem si představit, jak bych mohl přijít k úhoně v listopadu na zahradě. „Tak dobře, Granville, třebaš ve středu večer?“

„Báječné, báječné, báječné – nemohu se dočkat, až uvidím Helenu.“

Středa byla z těch jasných mrazivých dnů pozdního podzimu, kdy odpoledne padne mlha. Kolem šesté se celý kraj potáhl hustou clonou, jakou jsem viděl v Yorkshiru jen zřídka.

Plazili jsme se v našem autíčku a s nosem na skle jsem pochybovačně sděloval Heleně: „Rány boží, Heleno, dneska večer se do Newcastlu nedostaneme. Vím sice, že Granville je řidič, ale není vidět ani na dva metry.“

Posledních pětadvacet kilometrů k Benettově rezidenci jsme ujeli téměř krokem a s pocitem úlevy jsem spatřil jasně ozářené dveře, které se vynořily z šedi.

V hale stál Granville, mohutný a imponující jako vždycky. Ostýchavost a zdrženlivost nikdy nepatřila k jeho problémům – sevřel mou ženu v medvědího objetí.

„Heleno, miláčku,“ pravil a políbil ji láskyplně a dlouze. Ustal, aby nabral dech, chvíli ji znalecky pozoroval a pak ji políbil znovu.

Já jsem si zdvořile potřásl rukou se Zoe a obě děvčata se seznámila. Vypadala velmi pěkně, když tam vedle sebe stála. Krásná žena je dar z nebes, a bylo vzácné štěstí vidět dvě tak blízko sebe. Helena velmi tmavá a modrooká, Zoe s hnědými vlasy a zelenýma očima, ale obě příjemné a usměvavé.

Zoe na mě působila tak jako vždycky. Znovu se ve mně dmul ten známý pocit: touha vypadat co nejlépe, ještě lépe než co nejlépe. Mrkl jsem do velkého zrcadla v hale. Oblek bez poskvrniny, čistá košile, čerstvě oholený – byl jsem hluboce přesvědčený, že jsem jako vystřižený obrázek úpravného mladého veterináře, novomanžela vysokých mravních principů a dokonalého chování.

Vydechl jsem tichou modlitbu díky, že mě konečně spatřila úplně střízlivého a normálního. Dnes vymýtím z její paměti všechny ty ohavné vzpomínky.

„Zoe, kočička,“ vrkal Granville, „odved’ Helenu do zahrady a já se podívám na Jimova psa.“

Trhl jsem sebou. Zahrada v téhle mlze. Zkrátka jsem tomu nerozuměl, ale příliš jsem se bál o Sama, než abych o tom hloubal. Otevřel jsem dvířka vozu a náš bígl vyběhl do domu.

Můj kolega ho potěšeně uvítal. „Jen pojď dál, ty můj panáčku.“ Pak zajódloval z plna hrdla: „Fébinko! Víktorko! Juhů! Pojd’te se podívat na bratránka Sama!“

Obézní bulteriér se vkolébal do místnosti a jemu v patách přiběhl yorkshirteriér, který na všechny přítomné vycenil zuby v přátelském úsměvu.

Psi se tedy seznámili a vyměnili si pozdravy a potom zvedl Granville Sama do náruče.

„Tohle jsi myslel, Jime? Tohle tě trápilo?“

Tupě jsem přikývl.

„Ale bože, kdybych se nadechl, tak tu pitomost odfouknu!“ Nevěřicně se na mě podíval a usmál se.

„Jime, chlapče, proč jsi tak přecitlivělý na vlastního psa?“

„A proč ty voláš na Faebe Fébinko?“ bránil jsem se útokem.

„No, víš,“ odkašlal si. „Dojdu si pro nádobičko. Počkej chvíli.“

Zmizel a vrátil se se stříkačkou a s párem nůžek. Na umrtvení stačilo půl kubíku, potom papilom odstříhl, zasypal ránu sušícím zásypem a postavil psa na zem. Operace trvala asi dvě minuty, ale i za tu krátkou chvíli bylo zřejmé, jak je mimořádně zručný.

„Tak to by bylo za deset liber, pane Herriote,“ zabručel a pak se zasmál. „Tak pojď, půjdem do zahrady. Sam se tu poveselel s mými psy.“

Vyvedl mě zadním vchodem a prokloupývali jsme mlhou podél skalky a keříků růží. Zrovna jsem si říkal, jak propánaboha mi chce v tomhle počasí cokoli ukázat, když jsme se ocitli u kamenného domku.

Prudce otevřel dveře a ocitl jsem se v jasně osvětlené Aladinově jeskyni.

Zkrátka a dobře, byl to perfektně zařízený bar. Na druhém konci byl vyleštěný výčepní pult a na něm pípy piva a vzadu dlouhá řada lahví, jaké si vůbec kdo dokáže vymyslet. V krbu praskal oheň a lovecké rytiny, karikatury a jásavé barvy plakátů shlížely dolů ze zdí. Bylo to dokonalé.

Granville hleděl na můj užaslý obličej a zasmál se: „Jak se ti to líbí, Jime? Napadlo mě, že by nebylo špatné zařídit si na zahradě vlastní hospodu. Že tu je útulné?“

„Ano, opravdu útulně... kouzelně.“

Můj kolega vklouzl za výčepní pult. „Tak co si dáš?“

Helena a Zoe pily sherry a já se rychle rozhodl zůstat při jediném a poměrně neškodném drinku.

„Gin s tonikem, Granville.“

Děvčata měla normální skleničku sherry, ale když velký Granville nastavil mou skleničku k velké ginové láhvi připevněné na zdi, připadalo mi, že dostal nekontrolovatelnou křeč do ruky. Sklenice byla uzavřena malou automatickou odměrkou, která se vysunuje hranou sklínky, čímž se získá jedna dávka.

Ale jak říkám, když přiložil Granville hrdlo láhve do mé skleničky, škubala se mu paže, jako by ji vůbec nemohl udržet. Bylo mi jasné, že výsledkem bude šest ginů místo jednoho, a už jsem chtěl protestovat,

když konečně přestal nalévat, kápl do ginu tonik, přidal led a kousek citronu.

Ohodnotil jsem porci pohledem. „Není toho trochu moc?“

„Ale vůbec ne, chlapče, je v tom skoro samý tonik. Tak na zdraví, jsem hrozně rád, že vás dva vidím.“

A určitě rád byl. Oba manželé byli laskaví, srdeční lidé a veterináři jako my. Cítil jsem vřelou vděčnost za přátelství, které mi vždycky projevovali, a upíjel jsem gin, silný, až to dusilo. Znovu jsem si uvědomoval, že naše vzájemné vztahy patří k nejsvětlejším stránkám mého zaměstnání.

Granville napráhl ruku. „Naleju ti další, chlapče.“

„Neměli bychom raději vyrazit? Je příšerná noc – popravdě řečeno, vůbec si nedovedu představit, jak se v téhle mlze dostaneme do Newcastleu.“

„Mluvíš nesmysly, kamaráde.“ Vzal mi skleničku, hmátl po láhvi s ginem a zase ho popadl ten třes předloktí. „Bez problémů, Jime. Pořád rovně na sever – asi tak půl hodiny – znám to tady jako své boty.“

Stáli jsme všichni čtyři kolem krbu. Děvčata toho očividně měla spoustu na srdci a všechno si to musela vyřikat a Granville a já, jako všichni veterináři, jsme hovořili o práci. Je to báječné a neuvěřitelné, jak snadná je veterinární praxe v teplém pokoji a v dobré společnosti a s kapkou alkoholu v žaludku.

„A ještě jednu na cestu, Jime,“ pravil můj kolega.

„Skutečně ne, Granville, už jsem měl dost,“ odpověděl jsem pevně. „Pojedeme.“

„Jime, Jime.“ Známý, ublížený pohled se mu vkradl do tváře. „Vždyť není žádný spěch. Podívej, ještě tuhle poslední, a já ti budu vyprávět o té báječné restauraci.“

A znovu se přiblížil k láhvi s ginem a tentokrát trval třes tak dlouho, že jsem přemítal, jestli někdy neprodělal malárii.

Se skleničkou v ruce se jal líčit. „Není to jenom to výborné curry, vůbec veškeré pokrmy jsou nevidané.“ Položil si prsty na rty a vyslal do prostoru vroucí políbek. „Příchutě a omáčky jsou neuvěřitelné. Všechno orientální koření, Jime.“

Vyprávěl a vyprávěl do šíře i do dálky a já si přál, aby přestal, protože jsem dostával hlad. Měl jsem za sebou těžký den na farmách a jedl jsem málo se zřetelem na večerní hodokvas, a když teď můj kolega mával rukou a barvitě popisoval směsice vzácných bylin, jimiž se ochucuje maso a ryby, to všechno předkládáno v doprovodu zvlášť upravené rýže, téměř jsem slintal.

Ulevilo se mi, když jsem zpracoval třetí drink a Granville se promáčkl kolem výčepního pultu a chystal se k odjezdu. Hotovili jsme se k odchodu, když se ve dveřích objevila další statná postava.

„Raymonde!“ volal potěšený Granville. „Jen pojď dál, chtěl jsem, abys poznal Jima Herriota. Jime, tohle je můj soused – rád si občas zazahradníčí, vid’ Raymonde?“

Muž se srdečně zasmál. „Správně, chlapče, správně! Tohle je báječná zahrádka!“ Granville znal zřejmě spoustu mohutných, rudolících a srdečných mužů, a tohle byl jeden z nich.

Můj přítel už byl zase za výčepním pultem. „Musíme se napít s Raymondem.“

Bylo mi jasné, že jsem se octl v pasti, když znovu přiložil mou skleničku k láhvi a znovu dostal ten třes, ale děvčatům to zřejmě nevadilo. Byla zaujata svou rozpravou a neuvědomovala si, že čas ubíhá, ani nevypadala, že je trápí hlad.

Raymond zrovna odcházel, když se na nás přišel podívat další soused. Také nadšený zahrádkář, a vůbec mě nepřekvapilo, že je statný, rudolící a bodrý.

Museli jsme se napít s Tubbym a trochu vyplašeně jsem pozoroval štědrou míru ve své skleničce a skutečnost, že Granville musel načít další láhev. Jestliže ta první byla plná, vypil jsem ji skoro celou.

Nemohl jsem uvěřit, že jsme se skutečně nakonec ocitli v hale a navlékali si kabáty. Granville spokojeně předl.

„Vy dva si indickou restauraci zamilujete. A já jsem šťastný, že vás provedu tím hodokvasem.“

Mlha byla venku hustší než předtím. Můj kolega vycouval z garáže svým obrovským bentleyem a obřadně nás uvedl na sedadla. Helenu a Zoe posadil dozadu, obdivně nad nimi mlaskaje, pak mi pomohl na přední sedadlo, jako bych byl invalida, upravil mi kabát na kolenou, nařídil sedadlo do nejvýš pohodlné polohy, ukázal mi, jak se zapaluje elektrický zapalovač, a zeptal se mě, který program rádia chci poslouchat.

Konečně se usadil za volant i on sám, mohutný a rozvážný. Mlha za oknem se na vteřinu rozdělila, aby

ukázala příkrý, téměř kolmý travnatý svah proti domu, a pak se znovu zavřela jako špinavá žlutá záclona a odřízla nás od okolního světa.

„Granville,“ řekl jsem. „V tomhle se do Newcastle nemůžeme dostat. Je to kolem padesáti kilometrů.“ Ohlédl se na mě s něžným úsměvem. „Absolutně žádný problém, chlapče. Budeme tam za půl hodiny a pochutnáme si na jejich lahůdkách. Kuře Tandori, všechno koření Orientu, co víc si můžeš přát, človče. Nestarej se ani v nejmenším – tuhle silnici přece znám. Absolutně vyloučeno, abych zabloudil.“

Nastartoval motor a sebejistě vyjel, ale naneštěstí nezvolil ortodoxní směr po silnici a namířil přímo do travnatého kopce. Vypadalo to, že si nevšímá, jak čumák limuzíny stoupá, ale když jsme dosáhli úhlu pětáctyřiceti stupňů, ozvala se ze zadního sedadla něžným hlasem Zoe.

„Granville, miláčku, jedeš do stráně.“

Můj kolega se trochu překvapeně rozhlédl. „Vůbec ne, lásco. Jestli se pamatuješ, tady ta cesta trochu stoupá.“ Setrval držel nohu na plynu.

Já jsem neřikal nic, ale moje nohy se zvedaly a hlava se mi zakláněla. Nastal okamžik, kdy byl bentley skoro svislý, a domníval jsem se, že přepadneme, a pak jsem znovu zaslechl Zoe:

„Granville, miláčku.“ Tentokrát měla v hlase trochu naléhavosti. „Opravdu jedeš do stráně.“

Vypadalo to, že její manžel je teď ochotný nepatrně ustoupit. „Ano... ano, holubičko,“ zamumlal, jak jsme tam viseli a civěli do mlžného mraku. „Možná že jsem zajel kousek ke kraji.“

Uvolnil nohu z pedálu a vůz sletěl strašlivou rychlostí dozadu do tmy. Řinčivá rána nás všechny vyděsila. Znovu Zoe: „Narazil jsi do zdi paní Tomsonové, miláčku.“

„Skutečně, hvězdičko? Momentik. Hned budeme na správné cestě.“

S nezmenšeným elánem přidal plyn a vrhli jsme se vpřed. Ale jenom na dvě vteřiny. Z šedi před námi se ozval tupý úder a potom cinkání skla a kovu.

„Zlato,“ pípla Zoe. „To byla značka – nejvyšší dovolená rychlost čtyřicet kilometrů.“

„Myslíš, můj anděli?“ Granville třel rukou okno. „Víš, Jime, viditelnost není příliš dobrá.“ Na chvíli se odmlčel. „Možná že by to byl docela dobrý nápad, kdybychom odložili návštěvu na jindy.“

Zamanévroval limuzínou do garáže a vystoupili jsme. Odhadoval jsem, že jsme ujeli dobré tři metry z naší cesty do Newcastle.

Vraceli jsme se do zahradního baru a Granville byl brzy zase v rozletu. Moje předchozí úzkostnost zcela zmizela. Vznášel jsem se ve šťastném oparu a naprosto jsem se nebránil, když sebou můj kolega trhal a cukal a naléval další skleničky ginu.

Náhle zvedl dlaň. „Ale vždyť vy musíte umírat hladem! Co takhle nějaké klobásky?“

„Klobásky?“ Zvolal jsem. „Báječný nápad!“ Bylo to sice dost daleko od všech koření Orientu, ale byl bych už souhlasil se vším.

„Má sladká Zoe,“ pravil. „A co kdybychom ohřáli velkou plechovku vuřtíků?“ Jeho manželka odešla do kuchyně a Helena se dotkla mé paže.

„Jime,“ pravila. „Vuřtíky?“

Věděl jsem, co měla na mysli. Mám dost dobré zažívací ústrojí, ale některé věci prostě nemohu jíst.

Jediný vuřt dokáže zastavit celý můj metabolismus, ale v tu chvíli mi to připadalo zcela nicotné.

„Neboj se, Heleno,“ šeptal jsem a objal jsem ji kolem ramen. „Však mi to neublíží.“

Zoe se vrátila s krmí a Granville byl ve svém živlu. Krájel šťavnaté vuřtíky po délce, plácal na ně hořčicí a vkládal je do zemli.

Kousl jsem do první a uvědomil jsem si, že jsem v životě nejedl nic tak výborného. Rozkošnický jsem žvýkal a naprosto jsem nechápal své dřívější směšné předsudky.

„Mohu ti naservírovat další, chlapče?“ Granville mi podával obloženou zemli.

„Samozřejmě! Jsou absolutně báječné. Nejlepší, jaké jsem kdy měl v ústech.“ Rychle jsem to spolkl a sáhl po třetí zemli.

Domnívám se, že jsem jich v sobě měl pět, když mě můj přítel dloubl do žeber.

„Jime, chlapče,“ pravil a žvýkal svou zemli. „Chce to spláchnout kapkou piva, souhlasíš?“

Rozmáchl jsem se oběma pažemi. „No to se rozumí! Ten zatracenej gin s tím nejde dohromady!“

Granville natočil dva půllitry ležáku. Silné a chutné pivo stékalo chladivým proudem po mých podrážděných sliznicích a já jsem poznal, že na tohle jsem čekal celý život. Vypili jsme každý tři půllitry a

dali jsme si ještě jednu nebo dvě žemle a já jsem plul na vlnách euforie.

Občasné úzkostné Heleniny pohledy mě netrápily ani v nejmenším. Naznačovala mi, že bychom už měli jít domů, ale na to jsem neměl ani pomyšlení. Užíval jsem si a svět byl skvělé místo, a tahle malá soukromá hospůdka byla jeho nejhezčí koutek.

Granville položil nakousnutou žemli. „Zoe, anděli, bylo by prima navrch něco sladkého. Proč nepřineseš ty dortíky, které jsi včera upekla?“

Zoe se vytasila s mísou bohatě zdobených dortíků. Já osobně nemám sladký zoubek a normálně tuhle část jídla vynechávám, ale kousl jsem do uměleckého výtvaru Zoe s velkou chutí. Dortík byl krásně upravený a právě tak dobrý jako hezký a rozpoznal jsem v něm čokoládu, marcipán, karamel a leccos dalšího.

Když jsem se pouštěl do třetího, začalo se to všechno kazit. Veselé žvatlání mi odumřelo na rtech a řeč vedl jenom Granville, a když jsem ho poslouchal, překvapilo mě, že se mu rozdvojil obličej a každá ta půlka plula na jinou stranu, a pak se to zase spojilo.

Už jsem si nepřipadal tak zdatný a zdravý. V mých žilách už neproudila bezmezná síla a radost; cítil jsem jenom velkou únavu a zvedal se mi žaludek.

Ztratil jsem pojem času. Konverzace mezi námi čtyřmi se sice stále ještě odvíjela, ale já si vůbec na nic nevzpomínám, a poslední, co jsem si uvědomil, bylo, že večírek skončil. Granville pomáhal Heleně do kabátu a vůkol panovala atmosféra jarého loučení.

„Jsi připravený na cestu, Jime?“ tázal se mě můj přítel.

Přikývl jsem a pomalu jsem se postavil, a když jsem se zapotácel, objal mě kolem ramen a pomohl mi ke dveřím. Mlha venku se zvedla a nad vesnicí zářily jasné hvězdy, ale studený, čistý noční vzduch mi jaksi přitíží a já klopýtal temnotou jako ve snách. Když jsem došel k autu, zmocnila se mě křeč a připomněla mi všechny vuřtíky, gin a to ostatní. Zasténal jsem a opřel jsem se o střechu auta.

„Možná že by bylo vhodnější, kdybys řídila ty, Helenko,“ pravil můj kolega. Chystal se otevřít dvířka, když jsem s hrozným pocitem bezmoci začal klouzat dolů po kapotě.

Granville mě popadl za ramena. „Asi by mu bylo lépe na zadním sedadle,“ vydechl a začal mě cpát na sedadlo. „Zoe, holubičko, a ty, Helenko, má lásko, chyt'te ho každá za jednu nohu, prosím vás. Prima, a já to obejdu na druhou stranu a vtáhneme ho tam.“

Přecválal na druhou stranu, otevřel dveře a chytil mě pod rameny.

„Kousek k tobě, Helenko, a teď zase na mě. U tebe zvednout, Zoe, kočička. A couvnout. Výborně!“ Jeho úkol ho zřejmě těšil. Promlouval jako odborný stěhovák nábytku a oparem svého polovědomí jsem roztrpčeně přemítal, kolik bezvládných postav asi takhle rovnal do auta po večírku ve své zahrádce.

Konečně mě tam šoupli a položili přes polovinu zadního sedadla. Obličej jsem měl přimáčklý k postrannímu okénku a zvenku musel být groteskní pohled na můj nos rozplácly na stranu a na jedno skleněné oko nevidomě zírající do noci.

Soustředil jsem všechno úsilí a podařilo se mi zkoordinovat obě oči a spatřil jsem, jak mě Zoe vyděšeně pozoruje. Slabě zamávala na rozloučenou, ale já jsem jí dokázal odpovědět jen slabým cuknutím koutku rtů.

Granville potěšeně políbil Helenu a zabouchl dvířka vozu. Couvl a znovu se na mě podíval a rozpráhl náruč. „Doufám, že tě zase brzy uvidím, Jime. Byl to překrásný večer!“ Veliký obličej mu zářil šťastným úsměvem, a když nám zmizel z dohledu, měl jsem pocit, že je navýsost spokojený.

26. kapitola

Ted' když jsem byl pryč z Darrowby a žil jsem úplně jiný život, dokázal jsem se podívat na svou minulou existenci z nadhledu a posoudit různé věci objektivně. Položil jsem si mnoho otázek. Například – proč bylo moje partnerství se Siegfriedem vždycky tak úspěšné?

A žasnu nad tím dokonce i teď, po pětatřiceti letech společné šťastné a veselé dřiny. Víím, že jsem ho měl instinktivně rád od první chvíle, kdy jsem ho spatřil na zahradě Skeldalu, tehdy to první odpoledne, ale myslím si, že spolu vycházíme ještě z dalších důvodů.

Možná proto, že jsme tak různí. Siegfriedova neúnavná energie ho neustále žene, aby něco měnil, zatímco

mě každá změna děsí. Spousta lidí soudí, že Siegfried je brilantní; mně by ani moji nejlepší přátelé brilantnost nepřisoudili. Siegfried neustále probírá a přebírá všechny možné nápady a také neustále všemožné nápady dostává – nápady výborné, pochybné i velice zvláštní. Mne naopak nenapadá nikdy nic – nebo velice zřídka. On miluje lov, střílení a chytání ryb, já dávám přednost fotbalu, kriketu a tenisu. Mohl bych pokračovat dál a dál. Jsme dokonce i protichůdné fyzické typy – a přesto, jak jsem už řekl, spolu vycházíme.

To samozřejmě neznamená, že bychom se spolu nikdy nehádali. V průběhu let jsme si to rozdali několikrát, i když nikdy příliš vehementně.

Jednou, jak si vzpomínám, to bylo kvůli injekčním stříkačkám z umělé hmoty, určeným na kalcium. Bylo to něco nového, a proto se to Siegfriedovi líbilo, a z téhož důvodu jsem na ně já hleděl s hlubokým podezřením.

Moje pochybnosti byly posíleny nesnázemi, které jsem s nimi měl. Tyhle dávné potíže už dnes neexistují, ale na začátku to byly nástroje tak temperamentní, že jsem od jejich užívání upustil.

Můj kolega si mě kvůli tomu podal. Zahlédl, že oplachuji pod tekoucí vodou v ordinaci obyčejnou stříkačku.

„Prokristapána, Jamesi, snad ještě pořád nepracuješ s těmi starými krámy?“

„Ano, bohužel pracuji.“

„Copak jsi nezkusil ty nové umělohmotné?“

„Zkusil.“

„No a?“

„Mně to s nimi nejde, Siegfriede.“

„Že nejde – jak to prokristapána myslíš?“

Vypláchl jsem poslední kapkou skleněnou baňku, složil ji a uložil do pouzdra.

„Když jsem ji naposled užil na kalcium, vyprsklo to kolem dokola. A bylo to pak všechno lepkavé a špinavé. Na kabátě jsem měl velké bílé stříkance.“

„Ale Jamesi,“ nedůvěřivě se zasmál. „To je nesmysl! Jsou jednoduché jako dětská hračka. Já s nimi nemám ty nejmenší potíže.“

„Věřím ti,“ řekl jsem. „Ale znáš mě, já jsem technický antitalent.“

„Propánakrále, k tomu nepotřebuješ žádné technické nadání. S tím se naučí zacházet každý blbec.“

„Já ne. Mám té novinky až po krk.“

Můj kolega mi položil ruku na rameno a zatvářil se svatě a trpělivě. „Jamesi, Jamesi, musíš vytrvat.“ Zdvihl ukazováček. „Tady je ve hře něco víc.“

„A co?“

„Jsou aseptické. Jak můžeš vědět, že celá ta guma, co tam máš, je čistá?“

„Po každém použití to opláchnu, používám vyvařenou jehlu a...“

„Ale copak nechápeš, můj milý chlapče, že se pokoušíš dosáhnout něčeho, co je v tomhle plastickém provedení hotové? Každá stříkačka je připravená k použití a sterilní.“

„To já všechno vím, ale k čemu mi to je, když to do té krávy nedostanu?“

„Ale prdlajz, Jamesi!“ Siegfried se zatvářil vážně. „Vyžaduje to od tebe jenom trochu přizpůsobivosti a chtěl bych zdůraznit, že se chováš velice zpátečnický, když jsi takhle paličatý. Říkám ti se vši vážností, že musíme jít s dobou, a pokaždé když použiješ staromódní nádobíčko, učinil jsi krok nazpět.“

Stáli jsme proti sobě, zuřivě jsme si hleděli do očí, vášnivě rozporuplní – jako tak často – až se Siegfried náhle usmál. „Podívej, jedeš teď za pacientem, musíš se podívat na tu mléčnou horečku, co jsem ošetřoval u Johna Tillota. Pokud vím, tak se nemocná kráva ještě nepostavila.“

„Ne, nepostavila.“

„Byl bys tak laskavý a zkusil bys, mně k vůli, jedno to nové balení?“

Chvilí jsem přemýšlel. „Dobře, Siegfriede, pustím se do toho ještě jednou.“

Když jsem dojel na farmu, našel jsem krávu pohodlně položenou na louce uprostřed rozkolébaného moře žlutých blatouchů.

„Několikrát se chtěla postavit,“ pravil farmář. „Ale nejde jí to.“

„Pravděpodobně potřebuje ještě jednu dávku.“ Šel jsem ke svému vozu, kterým jsem se dokodrcal přes

kameny a brázdy pole, a vytáhl jsem z kufru jedno umělohmotné balení.

Pan Tillot zdvihl obočí, když mě s tím viděl přicházet. „To je zase ta novinka?“

„Ano, pane Tillote, úplně nejnovější vynález. Všechno sterilní.“

„To mě vůbec nezajímá a taky se mi to nelíbí!“

„A proč ne?“

„Zkrátka ne.“

„Ale proč...?“

„Tak já vám to povím. Pan Farnon s tím pracoval dneska ráno. Krapet mu toho vlítlo do voka, krapet do ucha a vostatek na kalhoty. Myslím, že ta zatracená kráva nedostala vůbec nic!“

Pak si mě Siegfried zase podal při jiné příležitosti. Starý důchodce přivedl na vodítku malého podvrat'áka – vlastně měl místo vodítka kousek provázku. Ukázal jsem na stůl v ordinaci.

„Položte ho tam, prosím,“ řekl jsem.

Starý pán se ohýbal těžce, sténal a oddychoval.

„Počkejte chvíli,“ poklepal jsem mu na rameno. „Zvednu ho sám.“ Položil jsem psíka na hladký povrch stolu.

„Děkuji vám, pane doktor.“ Stařec se narovnal a protřel si záda a nohu. „Mám vošklivou artritidu a zvedání mi zrovna moc nejde. Menuju se Bailey a bydlím ve vobecních domech.“

„Dobře, pane Bailey. Jaké má potíže?“

„S tím kašlem. Pořád kašle. A potom nakonec jako by se mu zved žaludek.“

„A jakpak je starý?“

„Minulej měsíc mu bylo deset.“

„Ano...“ Změřil jsem psovi teplotu a pečlivě poslouchal hrudník. Když jsem přejížděl stetoskopem po žebrech, vstoupil Siegfried a začal se přehrabovat ve skříni.

„Je to chronická bronchitida, pane Bailey,“ řekl jsem. „Trpí tím mnoho starých psů právě tak jako starých lidí.“

Zasmál se. „No jo, dyť ve mně to někdy taky pěkně hvízdá.“

„No vidíte, a cítíte se přitom docela dobře, vidíte?“

„No jo.“

„A tomu vašemu pejskovi také nic zvláštního nechybí. Dám mu injekci a nějaké prášky a uleví se mu. Obávám se, že se toho kašle nikdy docela nezbaví. Přijďte s ním znovu, kdyby se to podstatně zhoršilo.“

Dychtivě kývl. „Ano, děkuju, pane doktor, moc vám děkuju.“

Siegfried lomozil ve skřínce a já jsem píchl psíkovi injekci a odpočítal jsem dvacet tablet, které jsme nedávno dostali.

Starý pán se zájmem přihlížel a potom vsunul tablety do kapsy. „A kolikpak jsem vám dlužnej, pane Herriot?“

Hleděl jsem na otrhanou kravatu pečlivě zavázanou pod otřepaným límečkem košile, na chatrnou věkovitost saka. Kalhoty měl na kolenou zašíváné, ale na jedné straně prosvítalo růžové tělo.

„To je v pořádku, pane Bailey. Jenom dohlédněte, jak to bude s psíkem pokračovat. Platit nebudete nic.“

„Ale...“

„Nestarejte se – vždyť v podstatě o nic nejde. Dbejte, aby užíval tablety pravidelně.“

„Dohlídnu na to, pane doktor, a je to vod vás moc laskavý. Nečekal jsem –“

„Samozřejmě že jste nečekal, pane Bailey, ale teď už jděte a přiveďte psíka znovu, kdyby se během několika dní jeho stav nezlepšil.“

Ještě nedozněl zvuk staříkových kroků, když se Siegfried vynořil ze skříně. Vyrázil proti mně kleštěmi na trhání koňských zubů. „Kruci, tyhle kleště jsem hledal celou věčnost. Jsem přesvědčený, že mi schválně schováváš moje věci, Jamesi.“

Usmál jsem se a neodpověděl jsem, a když jsem ukládal injekční stříkačku na stolek, promluvil můj kolega znovu.

„Jamesi, nerad se o tom zmiňuji, ale neukvapuješ se někdy, když ošetřuješ bezplatně?“

Překvapeně jsem se na něj podíval. „Byl to starý člověk a důchodce. Myslím, že má dost hluboko do

kapsy.“

„Možná že máš pravdu, ale skutečně se domnívám, že nemůžeš poskytovat ošetření zdarma.“

„Ale Siegfriede, občas – v takovémhle případě...“

„Ne, Jamesi, ani občas. Zkrátka to není vhodné.“

„Ale vždyť ty to děláš také, a velmi často!“

„Já?“ Jeho oči se v úžasu široce rozevřely. „Já? Nikdy! Jsem si příliš dobře vědom tvrdých realit života, než abych se do něčeho takového pouštěl. Všechno strašlivě zdražilo. Například – nedával jsi mu zrovna ty nové tablety? Pomoz mi pánbůh, víš ty vůbec, že každá tableta stojí tři pence? Není to vhodné – nikdy nesmíš ošetřovat bezplatně!“

„Ale ksakru, vždyť ty to děláš pořád!“ vybuchl jsem. „Zrovna minulý týden...“

Siegfried zdvihl ruku, aby mě přerušil. „Prosím tě, Jamesi, prosím tě. Ty máš živou představivost a vymýšlíš si, v tom je ta tvoje potíž.“

Asi jsem se na něj podíval hodně namíchnutě, protože napřáhl ruku a poklepal mi po rameni.

„Věř mi, chlapče, že tě chápu. Skutečně tě chápu. Jednal jsi v tom nejušlechtilejším úmyslu a také já jsem často byl v pokušení jednat stejně. Ale musíš být pevný. Doba je zlá a musíme být tvrdí, abychom přežili. Takže si pro budoucnost pamatuj – nejsi Robin Hood, nemůžeme si to dovolit.“

Přikývl jsem a šel jsem po svém, trochu pobaveně, trochu našťavaně, ale brzy jsem na incident zapomněl a už bych na celou příhodu nikdy nepomyslel, kdyby pan Bailey nepřišel za týden znovu.

Znovu byl jeho pes na stole v ordinaci a Siegfried mu píchal injekci. Nechtěl jsem rušit, a tak jsem se vrátil chodbou do kanceláře a posadil jsem se, abych zaznamenal do našeho deníku výkaz práce. Bylo letní odpoledne, otevřel jsem okno a mezerou mezi záclonami jsem viděl na schody před domem.

Psal jsem a vtom jsem slyšel, jak Siegfried kráčí se staříkem kolem mých dveří k východu. Zastavili se na schodech. Psík, stále ještě na vodítku z provazu, vypadal víceméně pořád stejně.

„Dobrá, pane Bailey,“ pravil můj kolega. „Mohu vám říct jenom to, co vám pověděl pan Herriot.“

Obávám se, že váš pes bude kašlat už do smrti, ale kdyby kašlal víc nebo hůř, musíte ho k nám přivést.“

„Dobře, jistě, pane doktor.“ Stařec vsunul ruku do kapsy. „A kolikpak vám budu dlužnej, prosím?“

„Kolik by to bylo, ach ano... kolik...“ Siegfried si odkáslal několikrát za sebou, ale zřejmě mu to nepomohlo, protože ze sebe nemohl dostat ani slovo. Pořád hleděl z podvratáka na staříka a jeho chatrný oblek a zase zpátky. Pak lživě mrkl do domu a promluvil chraptivým šepotem.

„Nejste nám dlužný nic, pane Bailey.“

„Ale pane Farnone, nemůžu přece dovolit...“

„Ššš!“ Siegfried mával rozčileně rukama starci před obličejem. „Už ani slovo. Nechci o tom už slyšet.“

Když pana Baileyho umlčel, vytáhl velký sáček.

„Máte tam asi sto tablet,“ pravil a neustále vrhal přes rameno ostražitě pohledy. „Ten váš pes je bude potřebovat, tak jsem vám dal pěknou zásobíčku.“

Pochopil jsem, že si můj kolega všiml díry na kolenou kalhot, protože dost dlouhou chvíli hleděl dolů a pak sáhl do kapsy.

„Počkejte ještě minutku.“ Vytáhl hrst drobných mincí. Několik jich upadlo a kutálelo se dolů ze schodů, když přehraboval nůžky, teploměry, kousky provázku a otevírače lahví. Konečně bylo jeho hledání úspěšné a podal staříkovi bankovku.

„Tady máte libru,“ šeptal a zase nervózně ušíšal starcův pokus o hlasitý odpor nebo díky.

Pan Bailey pochopil, že nemá smysl se dohadovat a odporovat, a přijal peníze.

„Tak vám moc děkuju, pane Farnon. Vyvezu za to paničku na vejlet do Scarborough.“

„Jste chlapík, prima chlapík,“ huhlal provinile se rozhlížející Siegfried. „A teď už utíkejte.“

Stařík smekl uctivě a vážně čapku a šoural se na bolavých nohou dolů ulicí.

„Hej, ještě moment,“ volal za ním můj kolega. „Co to s vámi je? Nějak špatně chodíte.“

„Ale ta moje artritida. Trvá mi to krapet dýl, než něco ujdu.“

„A to chcete jít pěšky až do obecních domů?“ Siegfried si nerozhodně mnul bradu. „To byste se prošel.“

Naposledy jukl do chodby a mávl rukou.

„Podívejte se, támhle je můj vůz,“ zašeptal. „Skočte dovnitř a já vás tam hodím.“

Některé naše spory byly velmi ostré a krátké.

Seděl jsem v poledne u stolu a mnul si loket. Siegfried krájel se zájmem a nadšením skopovou kýtu a vzhlédl od své práce.

„Copak ti je, Jamesi, máš revma?“

„Ale, ráno mě nabrala kráva rohem. Rovnou do brňavky.“

„To máš smůlu. Chtěl jsi jí podržet hlavu?“

„Ale kdepak, dával jsem jí injekci.“

Můj kolega mi právě dával na talíř kus skopového a zastavil se s vidličkou ve vzduchu. „Injekci? Nahoře? U hlavy?“

„Ano, do krku.“

„Ty pícháš injekce do krku?“

„Ano, vždycky. Proč?“

„Protože, s prominutím, je to dost blbé místo. Já vždycky volím zadek.“

„Skutečně?“ Nabral jsem si brambory. „A co máš proti krku?“

„Snad aby ses podíval sám na sebe, pokud hledáš důvody. Je to setsakra blízko rohům.“

„Oukej, ale zadek je setsakra blízko zadních nohou.“

„Ale Jamesi, víš moc dobře, že kráva málokdy kopne, když jí dáváš injekci do zadku.“

„Možná, ale mně by stačilo jedno kopnutí.“

„A jedno nabrání na rohy ti nestačí?“

Neodpověděl jsem, Siegfried nám oběma nalil šťávu na talíře a začali jsme jíst. Ale sotva spolkl první sousto, zaútočil znovu.

„A co víc, do zadku se dobře píchá. Tvoje technika vyžaduje, aby ses nejdřív mezi kravami protlačil.“

„No a co má být?“

„Jednoduše a prostě jenom to, že ti krávy zmáčknu žebra a podupou nohy, to je všechno.“

„No dobře.“ Nabral jsem z mísy zelené fazolky. „A tvoje technika skýtá výbornou příležitost, aby se ti kráva vykadila do obličej.“

„Jamesi, to jsou pitomosti, ty se zkrátka vymlouváš!“ Zuřivě krájel skopové.

„Vůbec ne,“ pravil jsem. „Jsem přesvědčen o tom, co říkám. A kromě toho jsi neuvedl žádné důvody proti krku.“

„Že ne? Taky jsem ještě nezačal. A mohl bych pokračovat do nekonečna. Například, krk je mnohem citlivější a všechno na něm víc bolí.“

„U kyčle je větší pravděpodobnost infekce,“ vypadl jsem k protiútoku.

„Na krku je často málo svalstva,“ vyštěkl Siegfried. „Nemáš tam místečko, do kterého můžeš spolehlivě zabodnout jehlu.“

„Ale taky tam není ocas,“ zavrčel jsem.

„Ocas? O čem to, sakra, mluvíš?“

„Mluvím, sakra, o ocasu! Je to v pořádku, když ti ho někdo drží, ale jinak se mrská a ohrožuje tě.“

Siegfried několikrát rychle zažvýkal a polkl. „Že se mrská? A co to má, prokristapána, společného s injekcí?“

„Hodně,“ odpověděl jsem. „Já nemám rád, když mě do ksichtu praští pokaděnej ocas. Ty snad ano?“ Bylo ticho přerušované těžkým oddychováním a pak promluvil můj kolega nebezpečně tichým hlasem:

„Ještě něco o tom ocase?“

„Ano, některá kráva ti ocasem vyrazí stříkačku z ruky. Tuhle mi jedna chytila tu velkou padesátikubíkovou a práskla s ní o zeď. Všude bylo sklo.“

Siegfried lehce zrudl a položil vidličku a nůž. „Jamesi, nerad s tebou mluvím tímto způsobem a užívám silných výrazů, ale jsem nucen ti sdělit, že to, co říkáš, jsou nepochybně hovadiny, blbosti a pitominy!“ Vztekla jsem se na něj podíval. „To je tedy tvůj názor?“

„To tedy skutečně je, Jamesi.“

„Dobrá.“

„Dobrá.“

„Oukej.“

„Výborně.“

Oběd jsme dojedli v naprostém tichu.

V několika příštích dnech jsem se v myšlenkách vracel k naší konverzaci. Siegfried uměl hovořit přesvědčivě a neustále mi vrtalo v hlavě, že na jeho tvrzení by mohlo něco být.

Bylo to o týden později a já jsem stál s injekční stříkačkou v ruce a chystal jsem se protlačit mezi dvěma kravami. Zvířata samosebou pochopila můj úmysl, strčila zadky k sobě a zatarasila mi cestu. Ano, Siegfried měl v něčem pravdu. Proč bych se tam měl prodírat, když je druhý konec volný a nabízí se mi? Došel jsem k rozhodnutí. „Podržte ocas, prosím,“ požádal jsem farmáře a vbodl jsem jehlu do zadku. Kráva se ani nehnula a já jsem v klidu pracoval, a když jsem zase vytáhl jehlu, uvědomil jsem si, že se trochu stydím. Ten krásný polštářek sedacího svalu, snadný přístup ke zvířeti – můj kolega měl pravdu a já jsem paličatý pitomec. Poučil jsem se do budoucna.

Farmář se zasmál a překročil žlábek na močůvku. „Je to vopravdu legrační, jak to každéj děláte jinak.“ „Co myslíte?“

„No pan Farnon tu byl včera, dával injekci tamhletý krávě.“

„Ano?“ Náhle mi svitlo. Že by snad Siegfried nebyl jediný přesvědčivý řečník...? „A co má být?“

„Jenom že má zase úplně jinej systém. Pích jí tu injekci do krku.“

27. kapitola

Opřel jsem se o držadlo lopaty, setřásl pot, který mi začal stékat kolem nosu, a rozhlédl jsem se po stovkách mužů roztroušených v zaprášené zeleni.

Stále ještě probíhal náš otužovací kurz. Alespoň nám vysvětlili, že se to tak jmenuje. Já osobně jsem měl podezření, že prostě nevěděli, co si mají počít s tolika adepty letectví, a že si někdo vymyslel způsob, jak se nás zbavit.

Zkrátka a dobře jsme stavěli rezervoár blízko kouzelného malého shropshirského městečka, u kterého vyrostla vesnice stanů, a my jsme v těch stanech bydleli. Nikdo nevěděl, jestli to, co jsme stavěli, byl doopravdy rezervoár, ale něco to bylo. Vybavili nás plátěnými obleky a motykami a lopatami a hodinu za hodinou jsme se otráveně dloubali ve skalnatém kopci.

Bylo sice horko, ale přesto jsem si myslel, že to není nejhorší. Vcelku bylo počasí báječné a celý den na čistém vzduchu byla lahoda. Podíval jsem se dolů ze stráně a po celé sladké krajině kolem, až ke svahům na modrém obzoru. Charakter krajiny byl pozvolnější než holé skály a vřesoviště, které jsem nechal v Yorkshiru, ale rozhled uklidňoval.

A střechy města, které probleskovaly za stromy, byly velkým příslibem. Během hodin, které jsme trávili pod palčivými slunečními paprsky s prachem tvrdnoucím nám kolem rtů, jsme vyprahli ke gargantuovské žízni, a tu jsme si hýčkali až do večera, protože pak jsme směli opustit tábor.

Tam, v chladivých hospůdkách a ve společnosti venkovanů, jsme žízeň hasili mnoha půllitry nádherně trpkého moštu. Myslím, že takový mošt bychom tam dnes už nenašli. Dneska se na jihu Anglie pije převážně mošt tovární výroby, ale za našich dob měli skoro v každé malé hospůdce vlastní lis, kterým lisovali šťávu z místních jablek.

Spaní ve stanu mi vysloveně vadilo. Každé ráno, když mě probudily paprsky ranního slunce opírajícího se do tenkých stěn, se mi zdálo, že jsem znovu na kopcích nad zálivem Clyde, dávno předtím, než se na válku třeba jen pomyslelo. Vůně horkého stanového plátna, gumové podložky a pomačkané trávy, mouchy bzučící v malém mráčku nahoře kolem opěrné tyče – to všechno přivolávalo vzpomínky. Ve vteřině jsem byl zpátky v Rosneathu, a když jsem otevřel oči, zpola jsem očekával, že spatřím Alexe Taylora a Edu Hutekisona, kamarády z mládí, jak vedle mne leží ve spacích pytlicích.

My tři jsme od Velikonoc až do října jezdili každou sobotu a neděli stanovat do Rosneathu a unikali jsme glasgowskému kouři a špíně. A když jsem tady, v Shropshiru, v té stanové vůni zavřel oči, zase jsem viděl malý jedlový lesík za stanem a travnatý svah a vzadu v dálce podlouhlé modré zrcadlo Garelochu, třpytící se pod vysokými horami Argyllu. Dnes je Rosneath a Gareloch znesvěcený a zbavený svého tajuplného kouzla, ale pro mé dětství to byla pohádková země zázraku a krásy.

Zvláštní, že jsem si připomněl údobí svého chlapectví, protože Alex byl dnes na Středním východě, Eda v Barmě a já sice ve stanu, ale se spoustou úplně jiných mládenců. Jako kdyby se uplynulý čas vymazal a

jako by Darrowby a Helena a mé veterinární zápolení nikdy neexistovalo. Přesto však bylo údobí v Darrowby z celého mého života nejdůležitější a já jsem žasl, jak mi ta válka všechno popletla. Ale, jak jsem již řekl, v Shropshiru se mi líbilo. Jediná závada byl ten rezervoár nebo co to bylo, co jsme vysekávali do skály. Nedokázal jsem se pro to nadchnout. A tak jsem jednou ráno při nástupu nastražil uši.

„Několik místních farmářů by potřebovalo pomoc při sklizni,“ oznamoval seržant. „Hlásí se někdo dobrovolně?“

Moje ruka vyletěla první a po několika minutách váhání následovaly další, ale žádný z mých přátel se dobrovolně nepřihlásil. Když se potom všechno uspořádalo, zjistil jsem, že mě přidělili k nějakému farmáři Edwardsovi ještě s třemi dalšími, ale z jiné letky – pro mě byli cizinci.

Pan Edwards se nazítlí dostavil a nacisty nás čtyři do typického velkého, staromódního farmářského auta. Seděl jsem s ním vepředu, ostatní tři vzadu. Zeptal se nás jenom, jak se jmenujeme, nic víc, jako by si myslel, že naše civilní povolání se ho netýká. Bylo mu asi pětatřicet, měl černé vlasy nad opáleným obličejem, v němž zářily bílé zuby a jasně modré oči.

Když jsme vystoupili na jeho dvorku, prohlédl si nás s dobromyslným úsměvem.

„Tak jsme tady, chlapci,“ řekl. „Ukážu vám, co budete dělat.“

Skoro jsem ho neposlouchal. Rozhlížel jsem se po scéně, která byla ještě před několika měsíci součástí mého života. Dlážděný dvorek, řada dveří vedoucích do chléva, do stodoly, do vepřína a několika prázdných kotev. Nějaký starý člověk vyhazoval hnůj z chléva a šťavnatá kravská vůně se nesla k našemu chřípí tak intenzivně, že kamarádi krčili nos. Já jsem to vdechoval jako parfém.

Farmář nás zavedl na pole, kde vrčela sekačka a vazačka a nechávaly za sebou řady obilních snopů, ležících ve zlatavých vlnách.

„Už jste někdy stavěli panáky?“ tázal se.

Jenom jsme němě zavrtěli hlavami.

„Nevadí, rychle se to naučíte, Jime, ty pojď se mnou.“

Rozestoupili jsme se po velkém poli, každý z mých kolegů s jedním starším mužem, a mě si vzal k ruce pan Edwards. Netrvalo dlouho, a pochopil jsem, že můj úděl je tvrdý.

Farmář popadl dva snopy – do každé ruky jeden – sevřel je v podpaží, ušel pár kroků a postavil je tak, aby se o sebe navzájem opíraly. Já jsem udělal totéž, až jsme měli osm snopů – celého panáka. Předvedl mi, jak se mají snopy umístit na zem, aby držely, a někdy do nich šťouchl kolenem a narovnal je.

Dělal jsem, co jsem mohl, ale moje snopy často spadly a já jsem musel běžet zpátky a stavět je znovu. Také jsem si trochu poplašeně všiml, že pan Edwards postupuje dvojnásobnou rychlostí než ostatní tři muži. Končili jsme řadu a oni byli ani ne v půli, a bolavé paže a záda mi signalizovaly, že nastala hodina pravdy.

Tak to šlo asi dvě hodiny: ohnout se, zvednout, ohnout se, zvednout a postoupit kupředu bez jediné chvíle oddychnutí. Nejsilnější poznatek, který jsem si odnesl z počátků mé venkovské praxe, byl, že zemědělství je nejtěžší způsob živobytí, a teď jsem to okoušel sám na sobě. Byl jsem zralý k tomu, abych sebou praštil na strniště, když na pole přišla paní Edwardsová se synem a dcerkou. Přinesli košíky s náležitostmi na desátku: chřupavý jablečný závin a džbány s jablečným moštem.

Farmář mě pobaveně pozoroval, když jsem vděčně padl na zem a začal pít jako vyčerpaný poutník v poušti. Mošt z domácího lisu byl vynikající a já zavřel oči a polykal. Teď by se hodilo položit se na slunce a zůstat ležet s několika litry božského nápoje na dosah, ale pan Edwards byl jiného názoru. Ještě jsem žvýkal mohutný kus závínu a on zase popadl snopy.

„Tak, chlapče, musíme se do toho pustit,“ zabručel a byl jsem znovu v jednom kole.

Pracovali jsme vražednou rychlostí celý den kromě polední přestávky, kdy jsme se osvěžili chlebem, sýrem a dalším moštem. Vždycky jsem zůstal vděčný Královskému letectvu za to, čím přispělo k mé fyzické zdatnosti. Když jsem narukoval, nebylo pochyb o tom, že jsem pod laskavou Heleninou péčí trochu korodoval. Příliš mnoho dobrého jídla a půvaby křesla u krbu – tloustl jsem. Ale Královské letectvo to všechno změnilo a myslím, že jsem pak už nikdy nesklouzl na šikmou plochu obezity.

Po šesti měsících v Scarborough jsem byl přesvědčený, že nemám ani půl kilogramu navíc. Pochody, výcvik, běhání – dokázal jsem uběhnout deset kilometrů po břehu a po útesech bez jakýchkoli potíží.

Když jsem přijel do Shropshiru, byl jsem skutečně ve formě. Ale ne v takové formě jako pan Edwards. Pan Edwards byl zosobněná energie. Prostřední postavy, ale s železnou houževnatostí, kterou jsem poznal u yorkshirských farmářů. Zdál se být neúnnavný, skoro se ani nezpotoil, dusal bočítýma nohama svěže podél řady panáků a sukovité hnědé paže se mu nadouvaly v rukávech vybledlé košile bez límečku.

Bylo by bývalo rozumné, kdybych mu byl rovnou pověděl, že takhle rychle nemohu, ale nějaký démon pýchy mě nutil, abych s ním držel krok. Jsem pevně přesvědčený, že mi nechtěl dávat najevo, že mu nestačím, a že mě úmyslně neproháněl. Jako všichni farmáři dychtil, aby udělal práci, kterou udělat měl. V poledne se na mě díval s trochou soucitu, když jsem tam stál s košilí nalepenou na zádech, s ústy otevřenými a s prudce se zdvihajícím hrudním košem.

„Jsi výborný, Jime,“ pravil, a zřejmě si teprve teď všiml, jak jsem vyřízený, a v rozpacích přešlápl.

„Rozumím, že vy chlapi z města nejste na takovou práci zvyklí, ale věř mi, není to otázka síly, musíš jen vědět, jak za to popadnout.“

Když jsme se večer vraceli do tábora, slyšel jsem vzadu v autě sténat své kamarády. Také oni trpěli, ale ne tolik jako já.

Za několik dní jsem začínal mít fortel, a ačkoli to pro mne pořád ještě byla dřina, nikdy jsem už nebyl na pokraji zhroucení jako tehdy poprvé.

Pan Edwards zaznamenal mé pokroky a přátelsky mě praštil do zad. „Co jsem ti povídal? Musíš jen vědět, jak za to popadnout.“

Nový očištec mě čekal, když jsme začali nakládat obilí na fůru. Házeli jsme snopy vidlemi na žebříňák, přivázali jsme je provazem a pak jsme házeli znovu výš a výš, až byla fůra vysoká, převysoká. S hrůzou jsem si uvědomil, že stavění panáků byla hračka.

V této etapě se k nám připojila paní Edwardsová. Stála na fůře s manželem, odborně mu podávala snopy a on je náležitě uspořádal. Mým úkolem byla neodborná práce dole na zemi. Dřel jsem jako nikdy předtím, záda mi praskala a rukojeť vidlí mi rozdírala dlaně.

Prostě jsem nedokázal pracovat dost rychle a pan Edwards musel seskočit a pomoci mi: popadl vidle a mírným pohybem zápěstí naházal snopy na fůru.

Podíval se na mne zrovna tak jako předtím a vyřkl své povzbuzující úsloví: „Jde ti to o moc líp, Jime. Musíš jenom vědět, jak za to popadnout.“

Ale měl jsem i mnoho radostí. Ta největší byla, že jsem znovu žil mezi zemědělci. Paní Edwardsová, která byla velmi ostýchavá, se horlivě snažila prokázat nám velkou pohostinnost – nám čtyřem vyjeveným městským klukům daleko od domova – a každý večer nám prostírala na stůl výbornou večeři. Byla tmavá jako její manžel, s velkýma očima, které se usmívaly právě tak jako její ústa, s postavou štíhlou a pěkně tvarovanou. Určitě neměla mnoho příležitostí, aby ztloustla, protože pracovala v jednom kuse. Pokud nebyla venku a nepracovala na poli zrovna tak těžce jako muž, vařila a pekla, starala se o děti a poklízela rozlehlé hospodářství.

Večeře byly naším velkým potěšením – byly nezapomenutelné. Kouřící se paštika z králíka s čerstvými zelenými fazolemi a brambory ze zahrady. Borůvkové koláče nebo jablkový závin s velikou konvicí husté smetany, kterou jsme si nalévali podle libosti. Domácí chléb a domácí sýr.

My čtyři jsme tou změnou po letecké stravě okřáli. Tvrdilo se, že letectvo mělo nejlepší stravu ze všech vojenských složek, a jistě to byla pravda, ale časem to chutnalo všechno stejně.

Seděli jsme u selského stolu, hleděli jsme na paní Edwardsovou, která nám přinášela jídlo a obsluhovala nás, na jejího manžela, který jedl vážně a soustředěně, a na její dvě děti – desetiletou holčičku s tmavýma očima, které byly příslibem matčina půvabu, a statného osmiletého chlapečka s opálenýma hnědýma nohama – a věděli jsme: tohle jsou dobří lidé.

Chytří národohospodáři, kteří tvrdí, že nepotřebujeme britské zemědělství a že se naše statky mají proměnit na národní parky, zřejmě ignorují dost jasný háček, že by nás nepřátelská země mohla do týdne vyhladovět. Ale podle mého názoru by mnohem větší tragédií bylo, že bychom ztratili lidi, jako byli Edwardsovi.

Bylo pozdě odpoledne a já si připadal jako ještě větší padavka než jindy, protože pan Edwards kolem sebe mrskal snopy, jako by to byly pápěrky, zatímco já se lopotil a sténal. Farmáře odvolali k telící se

krávě, a když lehce zhupnul z fůry, poplácal mě po rameni, jak jsem se tam podepíral o vidle.

„Nic si z toho nedělej, Jime,“ zasmál se. „Musíš se naučit, jak za to popadnout.“

O hodinu později jsme se šli najíst do kuchyně a paní Edwardsová nám vysvětlila: „Manžel je pořád u té krávy. Asi má nějaké potíže.“

Zastavil jsem se ve dveřích a váhavě jsem se zeptal: „Měla byste něco proti tomu, kdybych se tam podíval?“

Usmála se: „Jen jděte, jestli vás to zajímá. Nechám vám jídlo na kamnech, aby nevystydlo.“

Přešel jsem dvorek a zamířil do chléva. Starý pomocník držel ocas velké červenky a bafal mírumilovně ze své faječky. Pan Edwards, obnažený po pás, měl ruku až po rameno v krávě. Ale byl to úplně jiný pan Edwards. Žáda a hrudník se mu leskly a kolem nosu stékaly kapičky potu a odkapávaly na zem v setrvalém čůrku. Ústa měl otevřená a oddychoval únavou ze svého zápolení.

Obrátil ke mně skelný zrak. Nejdřív to vypadalo, že mě ve svém soustředění vůbec nevidí, ale pak mu svítilo.

„Ahoj, Jime,“ zašeptal udýchaně, „já tady mám pěknou fušku.“

„To je mi líto. Co se děje?“

Chystal se odpovědět, ale obličej se mu zkřivil. „Ta potvora! Vymáčkne mi z ruky poslední kapku života. Nebo mi ji poláme, než to dodělám.“ Chvilku odpočíval s hlavou svěšenou a pak se na mě podíval. „To tele má špatnou polohu, Jime. Leze ven ocasem a já nemůžu otočit zadní nohu.“

To byla poloha, kterou jsem já měl rád, ale která vždycky farmáře odrovnala. Ani jsem se tomu nedivil, protože neměli příležitost přechíst si klasické dílo Franze Benesche Veterinary Obstetrick, v němž se vynikajícím způsobem vysvětluje postup. Zvlášť jedna fáze mi navždycky utkvěla v hlavě: „Nezbytnost simultánní aplikace antagonistických sil.“ Benesch zdůrazňuje, že k tomu, aby se napravily četné obrácené polohy, je nutné současně táhnout a odstrkovat, což jednou rukou ve vzpínající se krávě není možné.

Jako kdyby mi četl myšlenky, pan Edwards vybuchl: „Hrom do toho, zase vedle. Vždycky to odstrčím a potom hmátnu po noze, ale ta stará potvora to na mě zase naválí. Už to opakuju víc než hodinu a jsem vyřízenej.“

Nikdy by mě nebylo napadlo, že takováhle slova uslyším z úst tohoto tvrdého chlapa, ale nebylo pochyb o tom, že trpěl. Kráva byla silné zvíře, zadek měla jako jídelní stůl, a pokaždé když lehce zatlačila, farmář odpadl. Těchto červenek jsme v Yorkshiru mnoho neměli, ale pokud jsem se s nimi setkal, zjistil jsem, že byly vždycky umíněné a silné jako sloni. Představa, že s ní zápolil celou hodinu, byla úděsná.

Pan Edwards vytáhl ruku a chvíli stál a opíral se o chlupatý zadek. Zvíře bylo úplně klidné, lopota toho nicotného človíčka pro ně byla malicherná, ale farmář skýtal obraz bídy a utrpení. Promnul si umrtvené prsty a pak se na mě podíval.

„Panebože!“ vzdychl. „Ta mi dává zabrat. Už tu ruku vůbec necítím.“

Nemusel mi nic vysvětlovat. Jak dobře to znám a kolikrát jsem to zažil na vlastní kůži! Dokonce i Benesch uprostřed studené vědeckých „repozic“, „retropulzí“, „malpozic“ a protichůdných tlaků se snižuje ke konstatování, že „pracovník musí vynaložit velkou sílu, protože postup je náročný“. Pan Edwards by s ním byl jistě souhlasil.

Farmář se zhluboka a roztřeseně nadechl a přistoupil k vědru s horkou vodou. Umyl si ruku a znovu se obrátil ke krávě a v očích měl něco, co se podobalo děsu.

„Pane Edwardsi,“ řekl jsem, „dovolte, abych vám pomohl.“

Obdařil mě pobledlým úsměvem. „Děkuji ti, Jime, ale nemůžeš dělat vůbec nic. Ty nohy se musejí otočit.“

„To mám právě na mysli. Dokážu to.“

„Cože?“

„Když mi trochu pomůžete. Máte po ruce kousek provazu?“

„Ale jo, jsou ho tady celé metry, chlapče, ale povídám ti, že na tohle potřebuješ zkušenost. Nevíš vůbec nic vo...“

Zmlkl, protože jsem si svlékl košili přes hlavu. Byl příliš unavený na to, aby se se mnou hádal.

Pověsil jsem košili na hřebík na zdi, sklonil jsem se nad vědrem a namydlič jsem si paži a závan

dezinfekce mi připomněl mé povolání tak, že mě to odrovnalo. Natáhl jsem ruku a pan Edwards mi beze slova podal šňůru.

Namočil jsem ji ve vodě, pak jsem na jednom konci rychle zavázal smyčku a vsunul ruku do krávy. Ano, tady byl ocásek, tak známý, visel mezi pánevními kostmi telete. Tuhle polohu jsem vysloveně miloval; přejel jsem spokojeně rukou po srsti nohy, až jsem nahmatl drobné kopýtko, v minutě jsem nastrčil přesně smyčku a utáhl ji.

„Podržte to,“ požádal jsem farmáře, „a rovnoměrně táhněte, až vám řeknu.“

Položil jsem ruku na podkolení a začal jsem ji odstrkovat směrem do dělohy.

„Teď táhněte,“ řekl jsem, „ale opatrně, necukejte s tím.“

Plnil mé příkazy jako ve snách a v několika vteřinách vyskočila nožička z vulvy.

„Krucí!“ řekl pan Edwards.

„A teď tu druhou,“ zabručel jsem a vyvlékl jsem smyčku.

Zopakoval jsem celý postup a farmář s trochu vyvalenýma očima tahal za šňůru. Druhé malé kopýtko, žluté a vlhké, se připojilo téměř okamžitě k tomu prvnímu.

„Doprčíc práce!“ pravil pan Edwards.

„Správně,“ řekl jsem. „Popadněte tu nohu a tele bude venku.“

Každý jsme vzali jednu nohu a vzeprěli jsme se, ale práci za nás udělala kráva; mocně zatlačila a vhodila mi do náruče mokré a kroutící se telátko. Zapotácel jsem se a padl jsem s ním na slámu. „Překrásný býček, pane Edwardsi,“ řekl jsem. „Raději ho hned otřete.“

Farmář po mně střílel nevěřícím pohledem, potom sevřel kus sena a začal malé stvoření osušovat.

„Kdybyste ještě někdy narazil na tuhle obrácenou polohu,“ řekl jsem, „ukážu vám, jak to máte dělat. Musíte současně strkat i táhnout, a k tomu se správně hodí šňůra. Vy odstrkujete rukou podkolení a někdo jiný táhne tu nožičku a otáčí ji. Jistě jste si všiml, že jsem dal šňůru teleti mezi kopyto, a to je důležité. Protože pak se ta ostrá noha zvedá a nemůže poranit vaginární stěnu.“

Farmář němě přikývl a dál třel telátko. Když skončil, užasle se na mě podíval a několikrát neslyšně pohnul rty, než promluvil.

„Ale... Jak tohle... to... všechno vlastně víš?“

Vysvětlil jsem mu to.

Nastala dlouhá pomlka a pak vybuchl:

„Ty jeden rošťáku! Ty jsi mi to schválně neřekl, vid’?“

„Vy jste se mě na to neptal.“

Poškrabal se na hlavě. „Nechci se vás, chlapci, vyptávat, lidi to obyčejně nemají rádi...“ Zase zmlkl.

Osušili jsme si paže a mlčky jsme si oblékali košile. Než jsme odešli, podíval se na telátko, které se už snažilo postavit pod doteky mateřského jazyka.

„Je to pěkný, čilý zvířátko,“ řekl. „A možná že bysme ho byli ztratili, že jsme o něj mohli přijít. Jsem ti opravdu vděčný.“ Položil mi paži kolem ramen. „Tak pojďte, pane doktore, a navečeříme se.“

V půli cesty přes dvorek se zastavil a prohlížel si mě. „To jsem ti ale musel připadat pořádně připitoměle, když jsem se v té krávě hrabal hodinu a málem jsem z toho byl mrtvej, a ty si jen tak přideš a máš to za pár minut. Mně se slabostí klepou kolena jako malý holce.“

„To vůbec nevadí, pane Edwardsi,“ odvětil jsem. „Není to otázka síly, musíte jenom vědět, jak za to popadnout.“

Přikývl, potom ztuhl a několik vteřin se na mě upřeně díval. Pak mu zasvítily ve snědém obličejí zuby v širokém úsměvu, který se proměnil v srdečný chechtot.

Když jsem otevřel kuchyňské dveře, musel se opřít o zed' a utřít si slzy smíchu.

„Ty jeden vyčuráčku!“ řekl. „Tak se ti povedlo ukázat mi, zač je toho loket.“

28. kapitola

Konečně jsme byli na cestě do pilotní školy. Byla ve Windsoru a na mapě to nevypadalo jako žádná velká dálka, ale bylo to cestování příznačné pro válečnou dobu, s nekonečnými zastávkami a změnami a s věčným čekáním. Trvalo to celou noc a spali jsme na střídačku. Mně se podařilo na hodinu si zdřímnout

v čekárně na stole, v kteréši bezejmenné stanici, a navzdory tvrdému lůžku bez polštáře jsem sladce snil o Darrowby.

Ve snu jsem znovu drkotal po polní cestě k farmě Nether Lees. Vší silou jsem držel nadskakující volant a pod sebou jsem viděl obytný dům s omšelými červenými taškami, prosvítajícími mezi stromy, a za domem stoupaly do stráně k vřesovišti hospodářské budovy.

Tam nahoře byl řídký porost zakrslých stromů rozsetých po příkrém srázu. Ještě výš byla jenom klet' a úplně nahoře v slunečních paprscích se táhlo hladké a ničím nerušené vřesoviště.

Jizva na širokém pruhu zelené pastviny vyznačovala, kde se před dávnou dobou lámal kámen, ze kterého se pak stavěla masivní hospodářská stavení, která vzdorovala nemilosrdnému počasí celé stovky let. Ty domy a ty nekonečné zídky tu přetrvávají, až já dávno zmizím a nikdo si na mě ani nevzpomene.

Helena jela se mnou. Moc mě těšilo, když mě doprovázela na cestách za povinnostmi. Když jsme skončili ordinaci na farmě, vylezli jsme nahoru na skálu, dýchali vůni teplého kapradí, a jak jsme se blížili k vrcholu, cítili jsme šťastné vzrušení.

Pak jsme hleděli na rozlehlé vřesoviště a čistý yorkshirský vítr honil po obloze nad námi mraky. Drželi jsme se za ruce a putovali jsme vřesem a malými ostrůvky trávy okousané od ovcí tak, že vypadala jako sametový polštářek.

Nad pestrým gobelínem divočiny zaznělo osamocené zvolání kolihy a Helena zdvihla varovný prst a úžas v jejích očích prozářil tmavou záplavu rozevlátých vlasů.

Mírné dloubnutí do ramene mě vrátilo zpátky do bdělého stavu, do syčení páry a dusání bot. Stůl mě tlačil do boku a krk jsem měl ztuhlý z toho, jak jsem se opíral o tornu.

„Už je tady vlak, Jime,“ volal nějaký kamarád a omluvně dodal: „Hrozně nerad jsem tě budil – usmíval jsi se ze sna.“

Po dvou hodinách jsme se zpocení, neholení, nevyspalí a obložení výstrojí vpotáceli na windsorské letiště. Seděli jsme v dřevěné budově a jen na půl ucha jsme poslouchali desátníka, který přednášel úvodní směrnice. Pak jsem najednou začal vnímat, co povídá.

„A ještě něco,“ pravil. „Nezapomínejte nosit své identifikační známky. Minulý týden se tu stala dvě neštěstí – pár chlapců shořelo k nepoznání a ani jeden z nich neměl identifikační známku. Vůbec jsme nevěděli, kdo to byl.“ Rozhodil ruce ve vyčítavém gestu. „Takové věci nám přidávají hodně práce, a proto si pamatujte, co jsem vám řekl.“

V momentě jsme byli všichni vzhůru a napjatě jsme poslouchali. A pravděpodobně všichni mysleli na to, co já – že doposavad jsme si jenom hráli na vojáky.

Podíval jsem se oknem na návětrný pytel třepotající se nad rozlehlou plochou, na roztroušená letadla, hasičský vůz, skupinku nízkých dřevěných baráků. Hrátky skončily. Teď to teprve začíná.